Κ. ΤΑΒΑΝΙΩΤΟΥ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ
ΚΑΙ
ΕΛΠΙΔΕΣ

ΛΕΥΚΩΜΑ

1922

Hatzirat 1500

ΚΟΡΝΗΛΙΑΣ Ε. ΤΑΒΑΝΙΩΤΟΥ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

ΛΕΥΚΩΜΑ

ΕΘΝΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΜΕΝΕΞΕΤΙΟΥ ΣΑΚΚΟΥΛΙΔΟΥ 1942

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1922

ISMANOGLIO

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἐκδότιδος θεωρεῖται κλεψίτυπον.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δεύτερον ἤδη ἔτος τῆς Β΄. αὐτοῦ περιόδου τὸ ***Ἡμερολόγιον*** ἡμῶν ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ καὶ ΕΛΠΙΔΕΣ προκύπτει εἰς φῶς.

Χάρις εἰς τὴν θερμοτάτην ὑποδοχήν, ἣς, ὡς καὶ ἄλλοτε, ἔτυχε πέρυσι τὸ ἔργον μας τοῦτο παρὰ τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου, ὅπερ εὐτυχῶς οὐδόλως ἐλησμόνησεν αὐτὸ κατὰ τὰ ἔτη τῆς καταναγκαστικῆς σιγῆς, ἀναστηλοῦται τοῦτο ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ του ἐδάφους παρ' ὅλας τὰς μεγαλειτέρας ἢ πέρυσι δυσχερείας, ἐξελισσόμενον εἰς ***Λεύκωμα ὑφῆς Ἐθνικῆς, Φιλολογικῆς καὶ Κοινωνικῆς.*** Εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου ἐπεδιώξαμεν ***πᾶσαν δυνατὴν βελτίωσιν.*** Ἐὰν δὲ τοῦτο ὑπολείπεται ἀκόμη τῶν πολλῷ εὐρυτέρων ἢ πρὶν περὶ αὐτοῦ βλέψεών μας, παρακαλοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τάς, ὡς προείπομεν, δυσμενεστέρας ἀκόμη καὶ τῶν περυσινῶν συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας βλέπει τὸ φῶς.

Τὸ ν' ἀποφύγωμεν τὴν πολιτικὴν εἰς τὰς σελίδας του ἐθεωρήσαμεν ὄχι δικαίωμα ἀλλὰ καθῆκον. Φρονοῦμεν ὅτι τὰ τοιαῦτα δημοσιογραφικὰ ἔργα, Λεύκωμα, Ἡμερολόγιον καὶ Περιοδικὸν ἀκόμη, ἀποτελοῦσι τὴν ὀπισθοφυλακὴν τῆς δημοσιογραφίας οὕτως εἰπεῖν, τῆς ὁποίας ὁ ἡμερήσιος τύπος εἶναι ἡ πολυμέριμνος ἐμπροσθοφυλακή, ἡ

ἔχουσα τὴν ἀποστολὴν νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸ δημόσιον πᾶν τὸ ἐνδιαφέρον ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως. Ἐπομένως τὰ τοιαῦτα ἔργα ὀφείλουσιν ὡρισμένως ν' ἀπέχωσι τῆς πολιτικῆς, καθ' ὅτι ὁ ἀναγνώστης, κορεσθεὶς ἤδη πολιτικῆς ὕλης ἐκ τοῦ ἡμερησίου τύπου, πᾶν ἄλλο ἢ τοιαύτην ἀναμένει, πᾶν ἄλλο ἢ πολιτικὴν γνώμην ζητεῖ νὰ μορφώσῃ ἀπ' αὐτῶν· ἀπ' ἐναντίας δὲ πρέπει νὰ τῷ προσφέρωνται ὡς ὄασις πνευματικὴ μετὰ τὰς κατὰ κόρον ἐπαναληφθείσας πολιτικὰς ἀπόψεις, ὡς κινηματογραφικὴ ταινία ξεναγοῦσα τὴν σκέψιν του εἰς ἄλλους ἐξ ἴσου ἐνδιαφέροντας ἐθνικούς, κοινωνικοὺς καὶ διεθνεῖς ὁρίζοντας, οὓς κατ' ἀνάγκην ἐκ τῆς λοιπῆς δημοσιογραφίας ἐκτοπίζει ἡ πολιτική.

Ὑπὸ τοιοῦτο πνεῦμα κατηρτίσθη τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον.

Κλείομεν δὲ τὴν προκαταρκτικὴν ταύτην σελίδα του μὲ μίαν ἐπῳδόν, ἥτις καίτοι παλαιά, εἶναι ὅμως εἴπερ ποτὲ ἐπίκαιρος σήμερον ὡς συμβολοποιοῦσα ὄχι μόνον τὴν θερμὴν εὐχὴν ἀλλὰ καὶ τὴν εὐέλπιδα προσπάθειαν, ἀτομικήν τε καὶ ἐθνικήν : «τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.»

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Ε. ΤΑΒΑΝΙΩΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Ἴσως ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου τούτου ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ προκαλέσῃ μειδίαμα. Ἴσως θὰ φανῇ πλατειασμὸς ἀσύγγνωστος ἡ παράταξις δύω λέξεων ὁμοιοκαταλήκτων καὶ ἰσοσυλλάβων, αἱ ὁποῖαι ἐκπροσωποῦσιν, — ἐκ πρώτης ὄψεως πάντοτε, — τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἔννοιαν, ὡς ἀνταποκρινόμεναι εἰς δύο ὁμοίας φύσεως αἰσθηματικὰς ἐκδηλώσεις. Καὶ ὅμως ἡ ἐκ πρώτης ὄψεως κρίσις αὕτη θὰ ἦναι ἐσφαλμένη, τὸ δὲ μειδίαμα τοῦ κατ' ἐπιπολὴν παρατηρητοῦ θὰ σβεσθῇ εἰς ρεμβασμοὺς σοβαρωτέρους, ἂν οὗτος ἔχῃ τὴν ὑπομονὴν νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὰς κατωτέρω ἐκτιθεμένας σκέψεις.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, — καὶ οἱ ἐχθροί μας δὲ αὐτοί, δεδηλωμένοι καὶ ἀδήλωτοι, ἀνομολογοῦσιν, — ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες τρέφομεν πατριωτισμὸν φλογερὸν καὶ αὐτόχρημα ἔνθεον, ὅτι δὲ τοσαῦτα ἐν αὐτῷ ἐδρέψαμεν ἀριστεῖα καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας τοῦ ἐθνικοῦ βίου μας, ὥστε ὁ ἀπ' αἰώνων Ἑλληνισμὸς δικαίως δύναται νὰ ὀνομασθῇ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ὁ ***πρύτανις τοῦ πατριωτισμοῦ***.

Τῷ ὄντι ὁλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων αἰώνων μέχρι σήμερον δὲν εἶναι ἢ εἷς ὑπέροχος ὕμνος λατρείας πρὸς τὴν γενέτειραν, μία θεσπεσία ἐποποιΐα ἀδαμάστου ἡρωϊσμοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς, μία διηνεκὴς καὶ πολυθαύμαστος πρὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς αὐτοθυσία ὑπὲρ τῶν θείων ἰδεωδῶν της.

Ἀληθῶς· καὶ ὅταν οἱ προϊστορικοὶ ἥρωες πτερόποδες καὶ

ἄλκιμοι περιήρχοντο τὰς πατρίους γαίας καταπολεμοῦντες τὴν λῃστείαν καὶ ἀποδίδοντες τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἠρεμίαν εἰς τοὺς ὁμαίμονας πληθυσμούς·

καὶ ὅταν οἱ ἥρωες βασιλεῖς ἐστράτευον κατὰ τῆς Τρῳάδος ὅπως ἐκδικήσωσι τὴν ἑλληνικὴν τιμήν, ὃς καὶ τρὶς ἕως τότε ὑπὸ τῶν Ἀσιατῶν προπηλακισθεῖσαν·

καὶ ὅταν οἱ βαθύσοφοι τῆς Ἑλλάδος νομοθέται ἔθετον τὰς βάσεις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου καὶ ἐκωδικοποίουν τοὺς θεμελιώδεις θεσμοὺς τοῦ κατόπιν παγκοσμίου πολιτισμοῦ·

καὶ ὅταν ὀρὰξ ἡρώων εἰς τὸν Μαραθῶνα, τὴν Σαλαμῖνα, τὴν Μυκάλην ἀπώθει ἐνδόξως μακρὰν τὸν μυριοπληθῆ κολοσσὸν τῶν βαρβάρων καὶ διέσωζεν ἐπ' αἰῶνας ὅλους τὴν Ἐλευθερίαν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου·

καὶ ὅταν ὁ χρυσοῦς αἰὼν ἤνθει εἰς λάμψιν καὶ σφρῖγος καὶ διέχεεν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς τὴν σπινθηρίζουσαν αἴγλην τοῦ κάλλους, τῆς δόξης καὶ τῆς ἰδέας·

καὶ ὅταν, τέλος, τὸ κραταιὸν Βυζάντιον ἠμύνετο γενναίως κατὰ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν προασπίζον τὴν κιβωτὸν τῶν ἑλληνικῶν ἰδανικῶν, ὁ δὲ τελευταῖος αὐτοῦ ἐθνομάρτυς ἡγεμὼν ἔπιπτε παραδίδων εἰς τὰς γενεὰς μέχρις ἡμῶν ἀθάνατον καὶ μυρωμένην ἀπὸ τὴν ἐσχάτην του πνοὴν τὴν Μεγάλην Ἰδέαν, καὶ ὅταν μετὰ τὴν θλιβερῶς μεγαλοπρεπῆ ταύτην τραγῳδίαν τὸ δεδουλωμένον ἀλλ' ἀδούλωτον Γένος δὲν ἔπαυσεν αἱμορροοῦν ἑκουσίως μέχρις οὗ ἀπέκτησε τὴν ἠκρωτηριασμένην Ἐλευθερίαν του διὰ τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας τοῦ Εἰκοσιένα,

εἰς ὅλα τὰ στάδια καὶ τοὺς σταθμοὺς τῆς ἀθανάτου αὐτοῦ Ἱστορίας τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπῆρξεν ὁ σιδηροῦς πρόμαχος τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῶν ἰδεωδῶν του, ὁ εὐγενὴς ἐθνομάρτυς ἑνὸς ἀναλλοιώτου ἀνὰ τοὺς αἰῶνας καὶ πυρίνου πατριωτισμοῦ.

Ἀλλὰ ῥά μοι εἴπητε :

— Μήπως παραφρονεῖς; Ὄχι; καὶ πῶς λοιπὸν νομίζεις

ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ὁ δυνάμενος ν' ἀμφισβητήσῃ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ σήμερον, ὅτε εἴπέρ ποτε τηλαυγὴς καὶ ἀδαμάντινος αὐτὸς προβάλλει εἰς τὴν μετόπην τῆς ἀνθρωπότητος; σήμερον, ὅτε ἡ Ἑλλάς, μόνη αὐτὴ ἐμπόλεμος εἰσέτι μετὰ τὸν μόλις σιγήσαντα ἐννοσίχθονα πανευρωπαϊκὸν πόλεμον, ἐξακολουθεῖ διεξάγουσα αὐτόχρημα προμήθειον ἀγῶνα εἰς τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὁ στρατός της ἐπιτελέσας θαύματα ἡρωϊσμοῦ καὶ στεφθεὶς ἀπὸ θρυλλικὰς ὅλως νίκας, ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος τὰς θανασίμους ταλαιπωρίας τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς ἀξένους ἐκείνας χώρας, αἵτινες ἀνοίγουσι τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ***Κόκκινη Μηλιὰ*** τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων, σήμερον, λέγομεν, ἤτο ἐπίκαιρον, ἤτο κἂν ἐπιτεταμμένον νὰ μᾶς ὁμιλήσῃς περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πατριωτισμοῦ διαβεβαιοῦσα αὐτόν, ὡς ἐὰν ἀμφεσβητήθη ποτέ, ὡς ἐὰν ἦτο δυνατὸν ν' ἀμφισβητηθῇ εἴπέρ ποτε ἄλλοτε σήμερον;

Ἀλλ' ἀπαντῶ :

— Ἡσυχεῖτε. Δὲν ἐπεχείρησα ἐγὼ ν' ἀνασκευάσω ὅλως ἀκαίρως ἀνύπαρκτον τοιαύτην κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν ὡς εἰπονῆδη καὶ πρότερον, καὶ οἱ προαιώνιοι ἔτι ἐχθροίμας, φανεροὶ καὶ ἀφανεῖς, οὐδέποτε ἐτόλμησαν νὰ διατυπώσωσιν. Ἴσως ἀνίεροι ἐθνῶν συνειδήσεις ἐτόλμησαν ν' ἀρνηθῶσι τὸν γενεαλογικὸν εἱρμὸν τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου, ἐτόλμησαν ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν ἀπὸ τῶν πατέρων μας καταγωγήν μας, τὴν γνησιότητα τοῦ μητρικοῦ γάλακτος τῆς ***Ἀγιασμένης Μάννας***, τὸ ὁποῖον ἐθηλάσαμεν ὄχι μόνον, ἀλλὰ μαζὴ μὲ τὰ δάκρυα καὶ τὸ αἷμα...

Ἴσως ἀνόσια χείλη ἐτόλμησαν καὶ τολμῶσιν ἀκόμη νὰ ὑβρίζωσι βαναύσως τὸ ἐθνικόν μας ἐγὼ ἀνακηρύσσοντες (ἐκ περιουσίας βεβαίως) εἰς τὴν γλῶσσάν των τὸ ἐθνικόν μας ὄνομα ταὐτόσημον τῆς ***κλοπῆς***, τοῦ αἴσχους, τῆς ἀτιμίας!...

Ἀλλ' ὅμως τὸν πατριωτισμόν μας οὐδ' αὐτοὶ διαμφισβητοῦσι. Διότι αἱ σελίδες τῶν ὑπὲρ Ἐλευθερίας ἀγώνων τῶν λαῶν

εἶναι αἱ προεξοχαὶ οὕτως εἰπεῖν καὶ αἱ ἀκρώρειαι τῆς ἱστορίας των, φωτειναὶ ὡς αἱ ἐπὶ τοῦ δίσκου τῆς σελήνης τοιαῦται καὶ θὰ ἦσαν τυφλοὶ ἐὰν δὲν τοὺς διέκριναν ἐν τῇ ἰδικῇ μας. Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἠθελήσαμεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν ἐνταῦθα εἶναι ἄλλο τι.

Εἶναι ὅτι μόνον ὁ πατριωτισμός μας οὗτος, ὁσονδήποτε ἔνθεος, ***δὲν ἀρκεῖ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡμᾶς διὰ ν' ἀποβῶμεν ἄξιοι τῆς πατρικῆς μας κληρονομίας***

Ἐξηγοῦμαι: Ὁ πατριωτισμός, ὅσον δήποτε μέγας, δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ κλῆρος. Οἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνες ὁσονδήποτε ἡρωϊκοὶ καὶ περικλεεῖς, δὲν λαμπρύνουσι μόνον τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν.

Λατρείαν πρὸς τὴν γενέτειραν τρέφουσιν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς καὶ αὐτὰ τὰ ὀλιγώτερον προνομιοῦχα. Ἀπελευθερωτικοὺς δὲ πολέμους πλεῖστοι λαοὶ κατὰ καιροὺς ἐπεχείρησαν.

Τίς ἀγνοεῖ — ἵνα μὴ ἀναφέρωμεν ἄλλους ὑπερέχοντας εἰς πολιτισμὸν λαούς,— τίς ἀγνοεῖ τοὺς ἀγῶνας τῶν Σέρβων, Ἀρμενίων, Ἀλβανῶν, Ἀράβων; Μήπως ὅλοι αὐτοὶ δὲν ἐπότισαν ἀφθόνως μὲ τὸ αἷμά των τὰ θουνὰ ἢ τὰς ἄμμους τῆς γενετείρας; Ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος ἀγὼν δὲν εἶναι ἢ στοιχειῶδες καθῆκον, καθῆκον κοσμοπολιτικὸν οὕτως εἰπεῖν παντὸς πολίτου πρὸς πᾶσαν πατρίδα, καθῆκον ***ἀπόλυτον*** πρὸς πᾶσαν Μητέρα γενέτειραν καὶ ἐπομένως λίαν πρωτόγονον διὰ ν' ἀποδείξῃ ἀντάξιον αὐτοῦ καὶ ἀριστέα ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἐθνῶν τὸν Ἕλληνα, ὅστις ἔσχε Μητέρα οὐχὶ κοινήν τινα πατρίδα, ἀλλὰ τὴν ἄχραντον Ἑλλάδα!

Τὴν Ἑλλάδα τὴν μεγαλώνυμον καὶ ἱεράν, τὴν θεσπεσίαν Ἑλλάδα, τὴν Μητέρα τοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνος, τὴν Ἑλλάδα τὴν θεσμοθέτιδα καὶ ἡθοπλάστριαν, τὴν βαθύσοφον καὶ ἀριστοτέχνιδα, ἥτις, οὐρανόπεπλος Νύμφη τοῦ ὑπερτάτου κάλλους ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἔπειτα πορφυρογέννητος θεματοφύλαξ τοῦ πολιτι-

σμοῦ ἀνὰ τὸν ζοφερὸν μεσαίωνα, μελανείμων δὲ πλέον καὶ αἱμοσταγὴς μάρτυς κατὰ τοὺς κατόπιν χρόνους, κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ καὶ τότε τὴν ἐκθαμβοῦσαν αἴγλην τῆς ἠθικῆς καλλονῆς της, ἐξ αὐτῆς δὲ καὶ δι' αὐτῆς ν' ἀναζήσῃ ἡ ἡρωὶς ὡς ὁ φοῖνιξ ἐκ τῆς τέφρας της. Διότι τὸ στοιχεῖον τῆς ὑπάρξεώς της ἦτο τὸ πῦρ καὶ τὸ φῶς· φέρει δέ,—μὴ λησμονῆτε,—φέρει ἐν ἑαυτῇ τὴν ὑπερτάτην ὑποχρέωσιν νὰ δημιουργήσῃ τὸ μέλλον ἀντάξιον τοῦ παρελθόντος!

Ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι μόνον ἡ Πατρίς μας. Εἶναι ἰδέα παγκόσμιος.

Εἶναι ἡ προσωποποίησις τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν, τοῦ βασιλείου τῆς σκέψεως, ἡ κοιτὶς πάσης εὐγενοῦς καὶ μεγάλης ἰδέας, ἡ μήτηρ τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Τέχνης, τοῦ Ἰδανικοῦ. Εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ ἠθικοῦ ὕψους, ἡ δημιουργὸς τοῦ Ἀληθοῦς, τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τοῦ Καλοῦ. Εἶναι ἡ κορωνὶς τοῦ παγκοσμίου Ἰδεώδους.

Εἶναι διὰ τὸν βίον τῆς ἀνθρωπότητος ὁ ζωοδότης ἥλιος, τὸ φωταυγὲς κέντρον τοῦ πλανητικοῦ συστήματος τῶν ἐθνῶν: ὁ Προμηθεὺς τοῦ ἱεροῦ πυρός, ὁ Ἀπόλλων τοῦ φωτός, ἡ Ἀθηνᾶ τῆς σοφίας, ἡ Ἀφροδίτη τοῦ οὐρανίου κάλλους, ἡ Μοῦσα τῆς ἐμπνεύσεως, ὁ πρόδρομος τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Τὴν ὑβρίζομεν ἂν τὴν ἀγαπῶμεν μόνον διότι εἶναι πατρίς μας. Πρέπει νὰ τὴν λατρεύωμεν πρὸ πάντων διότι εἶναι «***ἡ Ἑλλάς!***»

Ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν βασιλεύει ὡς ἀθάνατον ἴνδαλμα ἐν τῇ ψυχῇ τῶν φιλελλήνων· ὑπὸ τοιαύτην δὲ ἔννοιαν ὀφείλομεν νὰ τὴν ἐξιδανικεύσωμεν ἐν τῇ ἐθνικῇ συνειδήσει μας καὶ ἡμεῖς διὰ νὰ ἔχωμεν τὸ ***ἠθικὸν δικαίωμα*** νὰ ὀνομαζώμεθα ***Ἕλληνες***. Ἄλλως, θὰ ἤμεθα ὀλιγώτερον Ἕλληνες τῶν ξένων φιλελλήνων.

Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐγκαυχώμεθα εἰς τοὺς σημερινούς της θριάμβους· εἶναι δὲ ἱεροσυλία νὰ λέγωμεν ὅτι ἐγίναμεν ἡμεῖς

πρόγονοι καὶ ἡμαυρώσαμεν τὴν δόξαν τῶν προγόνων μας. Τῆς Ἑλλάδος ἡ δόξα δὲν ἦτο μόνον στρατιωτική, ἀλλ' ἀκριβῶς εὐκλεεστέρα εἶναι εἰς τὰ λοιπὰ τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ πολιτισμοῦ της σημεῖα. Ἐνῷ τὸ παρόν της μᾶς ἐμπνέει τὴν ἄρειον τόλμην ν' ἀποθάνωμεν ὑπὲρ Αὐτῆς—καὶ τί εἶναι εἰς μόνον θάνατος ὑπὲρ τοιαύτης Μητρός; — τὸ παρελθόν της πρέπει ὡς ἥλιος ἀειφεγγὴς νὰ μᾶς φωτίζῃ ὅπως μεσουρανήσωμεν εἰς τὰ αἰθέρια ὕψη τῆς ἀληθοῦς προόδου καὶ τῆς ὑπερόχου ἀναπτύξεως τῶν ὑψίστων ἀλλὰ λανθανόντων ἀκόμη πλεονεκτημάτων τῆς φυλῆς.

Οὐδὲν φυτὸν δύναται νὰ ζήσῃ ἂν ἀποκοπῶσιν αἱ ρίζαι του· πόσῳ μᾶλλον τὸ εὐθαλὲς καὶ αἰωνόβιον δένδρον μιᾶς ὑπερόχου ἐθνικῆς ὑποστάσεως, ἥτις εἶναι τὸ ἀφροστεφάνωμα τῆς παγκοσμίου ἱστορίας;

Ὁ τολμῶν δι' ἐγχειρήσεως ἐκφύλου ν' ἀποκόψῃ τὸ στέλεχος τῶν προγόνων του, ὄχι μόνον ὡς εὐπατρίδης, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ὡς ὁ κοινότατος τῶν ἀνθρώπων θὰ ἠδύνατο νὰ κατάσχῃ θέσιν ἁπλῶς ἔντιμον ἐντὸς πεπολιτισμένης κοινωνίας. Ἀναπηδήσας δὲ ἄγνωστον πόθεν μετὰ προπετοῦς κυνισμοῦ, μόνον ὡς Μινώταυρος τερατώδους κοινωνικῆς ὑποτυπώσεως θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφελκύσῃ παρὰ τῆς κοινωνίας ὄχι τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν σεβασμόν, ἀλλ' ἁπλῶς βλέμματα περιεργίας καὶ μειδιάματα ἱλαρότητος, ἵνα μὴ εἴπωμεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐναντίον του πατραλοίας τούτου καὶ αὐτὸς ὁ Λύντσειος νόμος.

Δὲν εἰσηγούμεθα ***τὸ ἐπὶ πατραγαθίᾳ μέγα φρονεῖν***, τὴν αὐτάρκειαν εἰς τοὺς προγονικοὺς θριάμβους. Πᾶν ἄλλο. Θέλομεν ἀπ' ἐναντίας θετικὴν δρᾶσιν ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐξελίξει τοῦ πολιτισμοῦ, δρᾶσιν ὄχι ἀρχαΐζουσαν, ὄχι ἀναχρονίζουσαν, ἀλλ' ***Ἑλληνίζουσαν***.

Δὲν ζητοῦμεν νεκρανάστασιν, διότι ἡ Ἑλληνικὴ Ἰδέα οὐδέποτε ἀπέθανεν, ἀλλ' ἀπεναντίας ζῇ ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ἀνθρωπότητος ὅλης, ἰδίᾳ δὲ τῶν σκηπτούχων σήμερον τοῦ πολιτισμοῦ

ἐθνοτήτων. Δὲν μᾶς χωρίζει δὲ ὁ χρόνος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος μας. Ἀφ' οὗ ἀπεδείχθη ὅτι ἀναλλοίωτος διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀπέμεινεν ὁ ἐθνικὸς τοῦ Ἕλληνος χαρακτήρ, συνεπῶς οἱ πατέρες ἡμῶν εἶναι πάντοτε ***οἱ στενοὶ συγγενεῖς τῆς σημερινῆς ψυχῆς μας***.

Ἂν δ' εἰς τὴν μέσην καὶ ἀνωτάτην παίδευσιν τῶν ξένων λαῶν τόσον εὐρεῖαν κατέχει θέσιν ἡ Ἑλληνικὴ σοφία, ὥστε καὶ ***σπουδὴ ἀνθρωπισμοῦ*** νὰ ὀνομάζηται, ὁποίαν ἄρα ὀφείλει νὰ καταλάβῃ θέσιν, μεθοδικῶς ρυθμιζομένην, ἐν τῇ ἐθνικῇ παιδεύσει τῶν Ἑλλήνων ἡμῶν, σήμερον μάλιστα κατὰ τὸν πλήρη ζυμώσεως τοῦτον σταθμὸν τῆς ἱστορίας μας, ὅτε, ἀνεξαρτήτως πολιτικῶν ἐκβάσεων — ***ἔχομεν εὐρυτάτης ἐθνικῆς ἐξελίξεως ἀνάγκην;***

Δὲν λέγομεν ὅτι ὁ Ἕλλην τῆς σήμερον πρέπει μὲ πεῖσμα ἀβελτηρίας νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰς ἐκ τῆς Δύσεως προερχομένας προόδους. Τοιαύτην ἀβελτηρίαν ὁ Ἕλλην οὐδέποτε ἔδειξεν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἀκόμη χρόνους του ἤρχετο εἰς ἐπικοινωνίαν στενὴν διὰ τῆς ναυτιλίας καὶ τοῦ ἐμπορίου του μετὰ τῶν τότε ἀκμαζόντων λαῶν, πλουτίζων ἀεννάως τὸν πολιτισμόν του διὰ νέων στοιχείων, ἅτινα ὅμως ***ἀφωμοίου πρὸς ἑαυτὸν*** διὰ τῆς ποιοτικῆς του ὑπεροχῆς, ***οὐδέποτε δὲ δουλικῶς ἀντιγράφων***, ὡς ἡμεῖς σήμερον.

Οὐδὲ δύναται νὰ γείνῃ λόγος περὶ τοιούτου σωβινισμοῦ σήμερον, ἀκριβῶς ὅτε ὀφείλει ὁ νέος Ἕλλην νὰ προσαρμόσῃ ἑαυτὸν εἰς τὸ διεθνὲς πολιτικὸν περιβάλλον.

Ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ πράξῃ μετὰ πολλῆς ἐκλεκτικότητος καὶ πρωτοτυπίας.

Ἀλλοίμονον ἐὰν θυσιάσῃ εἰς οἱανδήποτε κοσμοπολιτικὴν ἐπίδρασιν τὴν οὐσιώδη ἐθνικήν του ὑπόστασιν! Ἀλλοίμονον ἐὰν ὑποστείλῃ τὴν παιδείαν τῶν πατέρων του, δι' ἧς καὶ μόνης ἐμεγαλούργησε καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας!

Ἐὰν ὁ Ἕλλην τῆς σήμερον θέλῃ νὰ μιμῆται τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ὡς ἐκπροσωποῦντα τὴν πρόοδον, τοῦτο κυρίως ἂς μιμηθῇ παρ' αὐτοῖς : ὅτι ταῦτα ὑιοθετοῦν μὲν ἀνενδοιάστως πᾶν ὅ τι καλὸν παρὰ τῶν γειτόνων των, — διότι ἡ πρόοδος εἶναι κτῆμα διεθνὲς καὶ ἀγαθὸν παγκόσμιον,— ἀλλὰ μένουσι πάντοτε ἀνεπηρέαστοι ἐθνικῶς, διότι ἐν ἑαυτοῖς, εἰς τὸ παρελθόν των, εἰς τὴν ἱστορίαν των, εἰς τὴν ἐθνικὴν παιδείαν των ἀντλοῦσι τὰ στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς ἰσχύος καὶ τῆς περαιτέρω τροπαιοφόρου ἀνὰ τὸν κόσμον σταδιοδρομίας των. Ἰδοὺ διατὶ καὶ γεγηρακότα δὲν ἀποθνήσκουσι, καὶ ἐκφυλιζόμενα δὲ διατηροῦνται κραταιὰ καὶ ἀκμαῖα.

Ἐὰν τώρα εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε εἰς τὸ σημερινὸν ***τροπικὸν*** τῆς ἱστορίας του σημεῖον ὁ Ἕλλην δὲν ἀναβαπτισθῇ εἰς τὸν Ἰορδάνην τῆς ἐθνικῆς του πιστείας, ἐὰν δὲν ἀποκτήσῃ οἰκειότητα πολὺ μεγαλειτέραν πρὸς τοὺς γίγαντας ἀνθρωπιστὰς καὶ θεσμοθέτας, οἵτινες ὑπῆρξαν οἱ πατέρες του, οἱ τροφεῖς τοῦ Ἐθνικοῦ του βίου, οἱ δημιουργοὶ τῆς ἄχρις ὥρας δόξης του, ἀλλὰ θελήσῃ νὰ ἐλαττώσῃ παρ' ἑαυτῷ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν, μετά τινας δεκάδας ἐτῶν ***θὰ ἦναι ξένος πρὸς ἑαυτόν, θὰ ἦναι ἀνώνυμόν τι βαλκανικὸν ἐθνάριον, ἔρμαιον*** ἐκείνων, οἵτινες, ἀλάστορες, τοὺς ὁποίους ἡ θεία Δίκη θὰ κολάσῃ βεβαίως ποτέ, τῷ ἀρνοῦνται τοὺς πατρῴους του νομικοὺς τίτλους.

Μόνον δὲ ἂν ἀνακαινισθῇ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐθνικοῦ ***ἐγώ***, ἐὰν ἐπιρρώσῃ ἑαυτὸν διὰ τῶν ἰδίων του ἐθνικῶν δυνάμεων, ἐὰν ἀντλήσῃ εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ παρελθὸν τὰ στοιχεῖα, τὴν δύναμιν, τὴν διαυγῆ νηφαλιότητα τοῦ νὰ διαπλάσῃ τὸ μέλλον, ἐὰν παρουσιάσῃ τὸν ἐθνικόν του χαρακτῆρα σθεναρώτερον, ἀμιγέστερον, μᾶλλον ἀνάγλυφον, ἐπιδεικνύων οὕτω σοβαρωτέραν ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀτομικότητα, ***μόνον τότε*** θὰ δυνηθῇ νὰ ὑψώσῃ ὑπερήφανον τὸ μέτωπον πρὸ αὐτῶν, νὰ συναρπάσῃ τὸν σεβασμόν των καὶ νὰ διεκδικήσῃ θέσιν στιβαρὰ καὶ παγίου παράγοντος ἐν τῇ διεθνεῖ πολιτικῇ ἐξελίξει.

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Ε. ΤΑΒΑΝΙΩΤΟΥ

ΣΕ ΚΟΣΜΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ

Ἐπάνω, κάτω, γύρω ἀμέτρητα,
πανιοῦ σπαρμένα τρέμουν τἄστρα,
κ' ἡ ἀραγμένη βάρκα, ἀνάερη
κρέμεται μέσ' ἐς δυὸ οὐρανούς.

Κ' ἡ νύχτα ἁπλώνοντας τὸ χέρι της
ἐστ' ἄγρυπνα μάτια, ὀνειροπλάστρα,
φέρνει τὸν πόθο τὸν ἀχόρταγο
ἐς κόσμους ἄλλους μακρυνούς.

Ἀθῆναι ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΜΑΣΤΙΓΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ὁ Γιαννάκης ἐτραβοῦσεν ἀπὸ τὸ χέρι τὴν Νιτσα, τὴν μικρούλα του ἀδελφήν. Ἦσαν καὶ οἱ δύο πολὺ κουρασμένοι. Ἡ χιὼν ἔπιπτεν εἰς μεγάλας νιφάδας καὶ ἐλεύκαινε τὴν ἐξοχὴν ὡς μεγάλα δὲ μαῦρα κηλίδες οἱ κόρακες κρώζωντες ἐστεφάνωναν τὰς ἀποψιλισμένας κορυφὰς τῶν δένδρων.

Ἦτο πολὺ ψυχρὰ καὶ βλιβερὰ ἑσπέρα.

Ἄχ, πονῶ! ἀνέκραξεναῖφνης ὁ Γιαννάκης.

Ἐμένα ἡ καρδιά μου ματόνει ἀπ' τὸν πόνο ! εἶπε μὲ γογγυτὸν ἡ Ἐλενίτσα.

Ἔδρα τοῦ πόνου εἰς ἀμφοτέρους ἦσαν οἱ πόδες.

Ὁ Γιαννάκης ἐφόρει ὑποδήματα γυναικεῖα, πολὺ μεγαλείτερα τῶν ποδῶν του, παλαιά, ἐσχισμένα, στραβοπατημένα ἐλεεινά. Ἡ Ἑλενίτσα παλαιὰς μεγάλας ξυλίνας ἀρβύλας, ἀπὸ δέρμα ἀπολιθωμένον πλέον, τόσον παλαιάς, ὥστε κάποιος βοσκός, ὁ πρῶτος κάτοχός των, τὰς εἶχεν ἀπορρίψει κάπου εἰς τὸν δρόμον καὶ αὐτή τας ηὗρεν ἀδεσπότους καί τας ἐφόρεσε.

Οἱ κάτισχνοι ἀναιμικοὶ πόδες τοῦ ἀτροφικοῦ ἑπταετοῦς κορασίου ἐξήρχοντο ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀπὸ τὰ ὑπερμεγέθη ἐκεῖνα πλοῖα τῆς χιονοσκεποῦς ἐρήμου, μὲ τὰ ὁποῖα ἐταξείδευεν. Ἀπεναντίας τοῦ δεκαετοῦς ἄρρενος οἱ πόδες δὲν εἰσῆρχοντο ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὰ παραμορφωμένα ἐκεῖνα σιληρὰ ὡς σιδηρᾶ καὶ ἀποτρόπια ὑποδήματα. Ἐφρόντισαν νὰ τὰ ἀνταλλάξουν τὰ δύο ἀπόκληρα παιδία. Ἀλλ' ὁ βηματισμός των ἔγεινε δραδύτερος καὶ ὀδυνηρότερος ἢ πρίν.

—Πονῶ, Ἑλενίτσα!

—Ἡ καρδιά μου, ματόνει, Γιαννάκη μου!

—Ἄχ, ἂς σταθοῦμε! ἂς μείνουμ' ἐδῶ ἀπόψε.

—Ὦ, ναί, ἂς μείνωμ' ἐδῶ.

Καὶ ἐδείκνυον ἕνα ἐγκαταλελειμμένον σταῦλον εἰς ἐρειπιώδη κατάστασιν, τοῦ ὁποίου ἡ ἀχυρίνη στέγη ὁσημέραι περισσότερον ἔκυπτεν ὑπὸ τοὺς βαρεῖς γόους τῶν χειμερινῶν θυελλῶν.

Εἰσῆλθον. Εἰς μίαν γωνίαν, ὅπου ὑπῆρχεν ὄγκος παλαιοῦ ἀχύρου, ἔπεσαν συνεσπειρωμένα τὸ ἓν ἐπί τοῦ ἄλλου. Ἡ ξυνὴ διεχύθη διὰ μιᾶς ἐπὶ τῆς σκυθρωπῆς φύσεως.

—Εἶναι πολὺ μακρυὰ ἀκόμα ἡ γιαγιά, Γιαννάκη μου; ἠρώτησεν ἡ Νινίτσα.

—Βέβαια. Μόλις αὔριον θὰ φθάσουμε, πρὸς τὸ δράδυ μάλιστα.

Ἡ μικρὰ ἔκρυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὰ κυανιζούσας ἀπὸ τὸ ψῦχος χεῖρας της καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Καὶ ἀποτόμως διακόπτουσα τοὺς λυγμούς.

—Πότε θὰ ἔρθῃ ἡ μαμά, Γιαννάκη;

Ὁ Γιαννάκης ἔσεισε τὴν κεφαλήν μὲ σκεπτικισμὸν μεγάλου ἀνθρώπου.

—Καϋμένη καὶ σύ! εἶπε· ἡ μαμὰ δὲν θὰ ἔλθῃ ποτέ πλέον, τελείωσε!... ἡ Μαμὰ πέθανε! ξέρεις τί θὰ πῇ;

Παρ' ἐλπίδα ἡ μικρὰ δὲν ἀνενέωσε τοὺς κλαυθμούς. Ἔμεινε χαίνουσα, ἀναλογιζομένη τὸ ἄγνωστον, προσηλοῦσα βλέμμα ἀπλανὲς εἰς τὸ σκότος.

Τέλος ὁ ὕπνος, ὁ μόνος παρήγορος τῶν ἀποκλήρων, δὲν ἐδράδυνε νὰ ἐπιχυθῇ εἰς τὰ βλέφαρα τῶν δύω ἀθλίων παιδίων.

Ὁ πατήρ των, Ἑλληνοθωμανὸς ἐργάτης στρατολογηθεὶς ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ ἐργατικὰ τάγματα πρὸ δύω ἐτῶν, δὲν εἶχε δώσει πλέον ἔκτοτε σημεῖα ζωῆς. Ἡ μήτηρ των, ὑποκύπτουσα εἰς τὰς κακουχίας καὶ τὴν πεῖναν, ἀπέθανε πρὸ δύω ἡμερῶν, ἀφ' οὗ προηγήθη αὐτῆς τὸ τριετὲς βρέφος της. Ἤδη δὲ τὰ δύο παιδία ἐπήγαιναν εἰς ἄλλο χωρίον, ὅπου ἔμενεν ἡ μάμμη των, ἡ ὁποία δὲν τα ἐπερίμενεν, ἀγνοοῦσα μάλιστα καὶ τὸν θάνατον τῆς κόρης της καὶ μητρός των.

Ἄνεμος δυνατὸς ἠγέρθη. Ὁ χιονοστρόβιλος ἐμαίνετο. Τολύπαι χιόνος εἰσερχόμεναι εἰς τὸν σταῦλον, τοῦ ὁποίου ἔλειπεν ἡ θύρα, ἐστροβιλίζοντο κατὰ γῆς.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ὁ κώδων τῆς Ἐκκλησίας σημαίνων τὴν ἀκολουθίαν τῶν Χριστουγέννων ἠκούσθη μακρόθεν.

Ἡ Νινίτσα ἐξύπνησε.

—Σήκω, Γιαννάκη, σήκω! ἡ καμπάνα σημαίνει! σήκω καὶ εἶδα 'στὸν ὕπνο μου πῶς ἔρχεται ὁ Χριστός.

Ὁ Γιαννάκης ἐκοιμᾶτο βαθέως.

—Γιαννάκη, σήκω, σὲ λέγω—καὶ τὸν ἔσεισεν ἰσχυρῶς,—Σήκω, ὁ Χριστὸς θὰ ἔλθῃ τώρα.

—Ὤχ, σώπα, ἀνόητη! ἀνέκραξεν ὁ Γιαννάκης ἀφυπνισθείς. Ἄφησέ με νὰ κοιμηθῶ, κοιμήσου καὶ σύ.

—Θὰ ἔλθῃ ὁ Χριστός, σὲ λέγω· τὸν εἶδα 'στὸν ὕπνο μου. Ξέρεις; τὸν εἶδα μεγάλον ἄνδρα. Ὄχι παιδί, ὅπως εἶναι 'στῆς εἰκόνες 'στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Παναγίτσας.

—Κοιμήσου, σὲ λέγω, τρελλή! ὁ Χριστὸς δὲν ἔρχεται ἐδῶ μέσα...

—Γιατί; δὲν μᾶς εἶπε ἡ Μαμὰ πῶς ὁ Χριστὸς γεννήθηκε ς τὴν φάτνην;

Ὁ ὀρθολογιστὴς Γιαννάκης ἐστράφη πρὸς τὸν τοῖχον καὶ δὲν ἐβράδυνε ν' ἀποκοιμηθῇ. Ἀλλ' ἡ μικρὰ Νινίτσα δὲν ἔκλεισε πλέον μάτι. Ἐπιμόνως ἀνέμενε νὰ ἴδῃ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτὴν εἰς τὴν φάτνην κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ ὀνείρου.

Ἡ ἀτελεύτητος χειμερινὴ νὺξ προὐχώρει, ἀλλ' ἡ μικρὰ δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιληφθῇ πόση ὥρα ἐπέρασε.

Εἰς τὸ πυκνὸν σκότος οἱ πρῶτοι ἀλέκτορες ἐφώναξαν.

Αἴφνης ἡ Νινίτσα βλέπει μίαν σκιὰν μὲ σχῆμα ἀνδρὸς κυρτοῦ ὀλίγον μὲ ῥάβδον ἀνὰ χεῖρας νὰ εἰσέρχηται εἰς τὸν σταῦλον.

—Ἄ! αὐτὸς εἶναι λοιπὸν ὁ Χριστός! πῶς; ἔτσι σκοτεινὰ καὶ μόνος χωρὶς ἀναμμένας λαμπάδες, χωρὶς οἱ ἄγγελοι νά τον ἀκολουθοῦν μὲ ψαλμῳδίας;

Περίεργον! ἂν δὲν ἔβλεπε τὸ ὄνειρον δὲν θὰ ἐπίστευέ ποτε ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ Χριστός. Ὁ ζοφερὸς Χριστὸς μὲ βῆμα βραδὺ περιήρχετο τὸν σταῦλον ζητῶν εἰς τὸ σκότος μέρος διὰ ν' ἀναπαυθῇ.

Ἡ Νινίτσα ἐννεὰς δὲν ἐτόλμα νὰ διακόψῃ τὴν σιγὴν καὶ ἔσεισε μόνον τὸν ἀδελφόν της τόσον δυνατά, ὥστε ὁ μικρὸς ἀφυπνίσθη ἀμέσως.

Ἔτριβε τοὺς ὀφθαλμοὺς χωρὶς ἀκόμη ν' ἀντιληφθῇ τί συνέβαινεν, ὅτε αἴφνης ὁ ἄγνωστος ἐπισκέπτης σύρων ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του πυρειοθήκην, ἥναψεν ἓν πυρεῖον προβαίνων εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ ἐδάφους. Τὸ πυρεῖον ἔσβυσε ταχέως, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ἐπρόφθασε νὰ διακρίνῃ τὴν ἀόριστον σκιαγραφίαν δύω παιδίων σιωπηλῶς συνεσπειρωμένων ἐπὶ τοῦ αὐτοσχεδίου στρώματος. Ἀλλὰ δεύτερον καὶ τρίτον πυρεῖον ἤρκεσε τόσον εἰς ἐκεῖνον

ὅσον καὶ εἰς τὰ δύο μικρὰ διὰ νὰ ἐξακριβώσουν τὴν κατάστασιν.

Ὁ ξένος ἀνεγνώρισε τὰ δύο τέκνα του καὶ ἐκεῖνα τὸν πρὸ πολλοῦ ἀπόντα πατέρα των.

Ἡ κατάπληξις καὶ ἡ χαρὰ τῆς πρώτης στιγμῆς ἦτο ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς.

Δὲν ἐψεύσθη λοιπὸν τὸ ὄνειρον τῆς μικρᾶς! Περιεῖχε παράδοξον ἀλλὰ ζωντανὴν ἀλληγορίαν.

Ἀλλ' εὐθὺς ἔχυσε πάγον, ὡς συνήθως, ἡ ψυχρὰ λογική.

Τί ἐζήτουν λοιπὸν τὰ τέκνα του ἐκεῖ εἰς τὸν ἔρημον ἐκεῖνον τόπον, μόνα, τοιαύτην ὥραν, τοιαύτην ἑσπέραν, εἰς τοιαύτην κατάστασιν;

Αἱ ἐρωτήσεις συνωθοῦντο εἰς τὰ χείλη τοῦ πατρός.

—Τί ζητεῖτε, παιδιά μου, ἐδῶ, αὐτὴν τὴν ὥρα; Ἐπηγαίνατε κάπου καὶ ἐχάσατε τὸν δρόμον; Καὶ ἡ μαμά σας; πῶς σᾶς ἄφησε νὰ βγῆτε μόνα;

Μετὰ βραχεῖαν πένθιμον σιγὴν ὁ Γιαννάκης ἔλαβε τὸν λόγον.

—Ἡ μαμά... ἀπέθανε... κ' ἐμεῖς τώρα πηγαίναμε 'στὴ γιαγιὰ καὶ νυχτωθήκαμε 'στὸ δρόμο... 'πονοῦσαν πολὺ τὰ πόδια μας.

Χωρὶς δάκρυα, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μεγάλης ὀδύνης ὁ δυστυχὴς κατώρθωσε νὰ ἐρωτήσῃ:

—Καὶ πῶς 'πεθανε ἡ μαμά;

—...'Από τὴν πεῖνα... Πολλαῖς φοραῖς δὲν εἴχαμε τίποτε νὰ φᾶμε... 'Επέρναμε μόνο τὸ ψωμὶ τοῦ θεσικᾶ... τόσο λίγο! Ὅταν δὲν εἴχαμε τίποτε, ἡ Μαμὰ δὲν ἔτρωγε καὶ μᾶς ἔδινε τὸ ψωμί της.. γιατὶ τὰ δύο μικρὰ ἐπεινοῦσαν καὶ ἔκλαιγαν... ἐγὼ ἐπεινοῦσα, μὰ δὲν ἔκλαιγα... Τὸ μικρὸ ἦτον ἄρρωστο πέντε ἕξη μῆνες τώρα... καὶ ἡ μαμὰ δὲν εἰμποροῦσε πειὰ νὰ 'πάγῃ 'στὴν πλύσι. Πρὶν πήγαινε σὲ πλύσαις ἡ μαμά, γιατὶ δὲν εὕρισκε καμμιὰν ἄλλη δουλειὰ νὰ κάμῃ... 'Επειδὴ λοιπὸν ἦτον ἄρρωστο τὸ μικρὸ δὲν τὴν ἄφινε πλειὰ νὰ πάγῃ 'στὴν πλύσι... κ' ἐπεινούσαμε πολύ. 'Επειτα τὸ μικρὸ 'πέθανε εἶναι τώρα καμμ Δεκαριὰ ἡμέραις. Τελευταῖα, ἕνα βράδυ πῆγε ἡ μαμὰ νὰ

πάρῃ τὸ ψωμὶ τοῦ βεζικᾶ... Εἶχε δυὸ ἡμέραις νὰ μοιρασθῇ. Ἐπειδὴ ὅμως τῆς ἔλειπε μιὰ εἰκοσάρα ἀπὸ τὰ ψιλά, ὁ κὺρ Σταμάτης ὁ κάπηλας ποῦ μοίραζε τὸ ψωμί, τὸν ξεύρεις μπαμπᾶ, ἕνας χονδρός, κατακκόκκινος μὲ ψαρὰ μουστάκια, τὴν ἔβρισε καὶ τὴν ἔδιωξε χωρὶς νὰ τὴν δώσῃ τὸ ψωμί μας... Ἦλθε ἡ μαμὰ μὲ τὰ κλάμματα, ἡ Νινίτσα ἔκλαιεν.. ἔκλαψα κ' ἐγώ, μπαμπᾶ ἐκεῖνο τὸ βράδυ... ἐκρυώναμε πολύ... φωτιὰ ἀνάπταμε πολὺ σπάνια... Ἐκοιμηθήκαμε νηστικοί... Τὸ πρωῒ ἡ μαμὰ δὲν ἐξύπνησε. Τὴν ἐφωνάζαμε, κλαίαμε, δὲν μᾶς ἄκουε πειά... Ἡ γειτόνισσες μᾶς ἄκουσαν, ἦλθαν καὶ ἐφρόντισαν νὰ σηκωθῇ τὸ λείψανο. Ἐμεῖς δὲν εἰξεύραμε τί νὰ κάμωμε... Ἐκεῖνο τὸ βράδυ μᾶς ἔδωκε κ' ἐφάγαμε ἢ κοκκών' Ἀννίκα ἡ Μαστρο-Γεώργαινα. Ἀλλ' ἀπ' ἐκεῖνο τὸ βράδυ δὲν ξαναφάγαμε, δύο ἡμέραις τώρα. Καὶ σκεφθήκαμε νὰ πᾶμε 'ς τὴ γιαγιά.

Ἡ θανάσιμος ὀδύνη τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς ἐξεχύθη εἰς ἕνα μόνον στεναγμόν. Ἐνόει κάλλιστα... ἡ οἰκογένειά του ἐμαρτύρησεν ὑπὸ τὴν μάστιγα τοῦ πολέμου. Ἐν ἀπογνώσει ψιθυρίζων τὸ ὄνομα τῆς γυναικός του :

— Μαρία !... Μαρία !...

Ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Ἦτο τὸ μόνον μνημόσυνον εἰς τὴν μνήμην της!...

Μήπως δὲν ἦτο καὶ αὐτὸς μάρτυς ; Χειροτέχνης κερδίζων ἀρκετὰ ἀνέτως τὸν ἄρτον τῶν τέκνων του πρὸ τοῦ πολέμου, ἐστρατολογήθη βιαίως καὶ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ μεταφέρῃ πνευστιῶν ὄγκους. πετρῶν χάριν τῶν σιδηροδρομικῶν ὁδῶν ἐν Ἀνατολῇ ὑπὸ τὴν μάστιγα τῶν ἀνδραπόδων, τὰ ὁποῖα τὸν ἐξηνδραπόδισαν. Νῆστις, γυμνός, φθειριῶν, πίνων ἀκάθαρτον ὕδωρ, τρώγων πολλάκις μόνον χόρτα ἐκ τῆς γῆς, ἣν ἐπέστρωνεν, προσεβλήθη ἀπὸ ἕτους ἤδη ὑπὸ δυσεντερίας. Μάτην ἔκτοτε παρεκάλει θερμῶς νὰ τῷ δοθῇ ἄδεια ν' ἀπέλθῃ πλησίον τῆς οἰκογενείας του.

Τὸ κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους. Ἀλλ' ἦτο πλέον πτῶμα ἄταφον. Ἐπὶ ἡμέρας δὲ τώρα ὤδευε νῆστις, πεζῇ καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς νυκτός, ὡς καὶ τὰ τέκνα του, εἰσῆλθεν εἰς τὸν σταῦλον ἐκεῖνον. Μόλις ἠδύνατο νὰ βαδίζῃ πταπαίων...

— Καὶ τώρα τί θὰ κάμουμε, μπαμπᾶ ; θὰ πᾶμε μαζῆ 'στὴ γιαγιά, δὲν εἶν' ἔτσι ; Ὁ πατὴρ ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

— Δὲν θὰ πᾶμε, παιδί μου !..

Ἡ φωνή του ἦτο πένθιμος ὡς σήμαντρον κηδείας.

— Καὶ ποῦ θὰ πᾶμε λοιπόν ;

— Γιατί μπαμπᾶ δὲν θὰ πᾶμε ;

— Γιατί, παιδιά μου, εἰς τὸ χωριὸ τῆς γιαγιᾶς σας δὲν ὑπάρχει πλέον κανείς !... Οἱ Τοῦρκοι «***ἐσήκωσαν τὸ χωριό***» καὶ τοὺς ἔστειλαν παρὰ μέσα, κανεὶς δὲν ξεύρει ποῦ...

— Καὶ ἡ γιαγιά ;

— Ἡ γιαγιὰ εἶναι τώρα πλησίον τῆς μητρός σας εἰς τοὺς οὐρανούς...

Τὸ χωρίον ὅπου ἔμενεν ἡ πενθερά του ἦτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ του, πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον, ὅπου κατῴκει μὲ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του. Διῆλθε λοιπὸν ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἔμαθε τὰς φρικώδεις εἰδήσεις ἀπὸ ὁμογενεῖς στρατιώτας, τοὺς ὁποίους οἱ Τοῦρκοι ἀφῆκαν ἐκεῖ μαζῆ μὲ πολλοὺς ἄλλους ὁμοεθνεῖς των, φρουροὺς μέχρις ὅτου ἐγκατασταθοῦν πληθυσμοὺς ἰδικούς των. Ἡ γραῖα εἶχεν ἀποθάνει ἐκ συγκοπῆς, καθ' ἣν στιγμὴν τὰ ἀνθρωπόμορφα θηρία τὴν ἔσυραν βιαίως ἔξω τῆς οἰκίας της...

Καὶ τώρα ὁ θάνατος ἐπλανᾶτο πανταχοῦ, σκελεθρωμένος υἱὸς τοῦ πολέμου!...

Ἐξημέρωνε πλέον.

Ἀντιθέτως πρὸς τὴν θλιβερὰν ὄψιν τῆς παγερᾶς πρωΐας, χαρμοσύνως ἐκρούοντο τὰ σήμαντρα τῶν Χριστουγέννων.

Καὶ τώρα ποῦ νὰ διευθυνθῇ ;

Ἑστίαν δὲν εἶχεν, ἀφ' οὗ ἡ ψυχή τῆς ἄλλοτε εὐλογημένης ἐκείνης ἑστίας, ἡ σύζυγός του, ἐξέλιπεν.

Ἡ μόνη συγγενής των ἦτο ἡ πενθερά του, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἐξωλοθρεύθη.

Ἡ μόνη ἀδελφή του, εὐποροῦσα αὐτή, εἶχεν ἀναχωρήσει μὲ τὸν σύζυγόν της εἰς Ἀθήνας μόλις ἐξερράγη ὁ πόλεμος.

Ποῦ νὰ ὑπαγῃ μὲ τὰ ὀρφανά του;

— Θὰ μὲ πάρῃς, μπαμπᾶ, 'ς τὴν ἀγκαλιά σου, ὅταν θὰ φύγουμ' ἀπ' ἐδῶ; εἶπεν ἡ Νινίτσα· ἄχ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου!

— Θὰ σὲ πάρω 'ς τὴν ἀγκαλιά μου, παιδί μου!...

Καὶ ἡ πατρικὴ χεὶρ ἐθώπευε τὴν ξανθὴν ὡς ἄχυρον, ἀπὸ δύω ἡμερῶν ἀκτένιστον κόμην τῆς παιδίσκης.

Ἦτο τὸ μόνον, ὅπερ ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὰ τέκνα του ἡ θωπεία ἐκείνη.

Σ' τὴν ἀγκαλιά του! Ἀλλ' αὐτὸς μόλις ἠδύνατο νὰ περιπατῇ, ἀπὸ στιγμῆς δὲ εἰς στιγμὴν ἠσθάνετο τὰς δυνάμεις του ἀκόμη περισσότερον νὰ ἐκλείπουν.

Ἐβασάνιζε τὸν νοῦν του ἀλλὰ λύσιν δὲν εὕρισκε. Μία μόνον λύσις ὑπῆρχε: Νὰ διευθυνθοῦν εἰς τὸ χωρίον των, ἂν καὶ ἀπεῖχε πολύ, — καὶ νὰ ζητήσουν βοήθειαν, ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς ἐν ἀνάγκῃ δὲ νὰ ἐπαιτήσῃ εἰς τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας. Ὅσον καὶ ἂν ἦτο ἀσυνείθιστος εἰς τὴν ἐπαιτείαν ὁ δυστυχής, ἔλαβεν ὅμως τὴν μεγάλην ἀπόφασιν διὰ νὰ μὴ ἴδῃ καὶ τὰ δύο αὐτὰ τέκνα του ἀποθνήσκοντα τῆς πείνης.

Ἔμεινε τώρα ἡ ἐκτέλεσις, ἥτις ἦτο πολὺ δύσκολος ὑπεράνθρωπος μᾶλλον διὰ τὰς ἐξηντλημένας καὶ τῶν τριῶν δυνάμεις. Ἐν τούτοις αἱ ὧραι διήρχοντο ταχεῖαι, ἡ βραχεῖα χειμερινὴ ἡμέρα προϋχώρει πρὸς τὴν δύσιν της. Ἦτο ἤδη δείλη.

— Τί καθήμεθα; ναί, πρέπει νὰ φύγουμε, νὰ φύγουμε ἀμέσως... ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπονενοημένος πλέον ὁ στρατιώτης. Νά, δύο λεπτὰ καὶ σηκώνομαι.

— Παιδιά, ἐμπρός, σηκωθῆτε.

Ἀλλὰ τὰ παιδιὰ δὲν τὸν ἤκουον.

Αἱ ξανθαὶ κεφαλαί των ἔκλιναν εἰς γλυκὺν ὕπνον ἐπὶ τῶν ὤμων των. Γλυκὺ μειδίαμα ἐπλανᾶτο εἰς τὰ χείλη των. Ἀναμφιβόλως θὰ ἔβλεπαν ὡραῖα ὄνειρα τὰ ρακένδυτα ἀγγελούδια

— Παιδιὰ σηκωθῆτε... Καὶ ἤθελε νὰ τείνῃ τὰς χεῖρας διὰ νὰ τὰ ἐξυπνήσῃ· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο. Παράδοξος κάρωσις ἔδενε τὰ μέλη του ὅλα. Καὶ αὐτὸς τώρα ἐνύσταζε.

Ἄχ! δὲν ἔπρεπε νὰ κοιμηθῇ. Δὲν ἐπετρέπετο ὁ ὕπνος εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν. Ἔπρεπε νὰ φύγουν, νὰ φύγουν!...

Ἐν τούτοις δὲν ἐκινεῖτο. Δὲν ἠσθάνετο πλέον ψυχος, ἀλλὰ μόνον κάρωσιν, νάρκην ἀκατανόητον. Μετ' ὀλίγον ἡ κεφαλή του ἔκλινε ἐπὶ τοῦ στήθους

Καὶ τώρα καὶ οἱ τρεῖς βλέπουν τὸ ἴδιον ὄνειρον. Εὑρίσκονται εἰς θεσπέσιον τόπον.

Γλυκυτάτη θερμότης καὶ ἁπλετον φῶς διαχύνεται πέριξ των. Τριγύρω των ἄνθη, πτηνά, γλυκύτατον ἔαρ. Θεία μουσικὴ μαγεύει τὰς ἀκοάς των, δὲν δύνανται δὲ νὰ εἴπουν, εἶναι, πτηνά, ὄργανα, ἢ ἄγγελοι. Ἀ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ των! Τοὺς εἶδε καὶ τρέχει πρὸς αὐτοὺς μειδιῶσα, ροδόχρους, εὐτυχής. Φορεῖ λευκὸν φόρεμα. Εἰς τὰς ἀγκάλας της κρατεῖ τὸν μικρὸν ἀδελφόν των, ὁ ὁποῖος εἶναι γυμνός, ἔχει πτερὰ καὶ φορεῖ στέφανον ἀνθέων ἀπαράλλακτα ὅπως ζωγραφίζουν τὰ Χερουβείμ. Στρέφονται καὶ βλέπουν πλησίον καὶ τὸν πατέρα των, ἀλλὰ χαρωπόν, ροδαλόν, ὅπως ἦτο πρίν. Μακρόθεν μεταξὺ πλήθους ἄλλου μειδιώντων προσώπων, προβάλλει ἡ μάμμη των. Καὶ ἐκεῖ μακρὰν ἰδοὺ ὁ Χριστός! Φορεῖ χρυσοῦν χιτῶνα, μειδιᾷ καὶ εὐλογεῖ. Καὶ ἄγγελοι πολλοὶ κρατοῦν φῶτα καὶ ψάλλουν, ἐνῷ ἡ Παναγία μὲ τὸν μαῦρον της πέπλον καὶ μὲ τὸ οὐράνιον μειδίαμα ἔρχεται καὶ τοποθετεῖται πλησίον...

Τί ὡραῖα! Τί εὐτυχεῖς ποὺ εἶναι!

Ἡ οἰκογένεια βλη ἑορτάζει τὰ Χριστούγεννα εἰς τοὺς οὐρανούς.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

Δ. ΧΡΥΣΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΣΥΡΜΩΝ

Τὰ θηλυκὰ τὰ θρυλλικὰ μὲ τὰ κοντὰ φουστάνια,
'ποῦ δείχνουν γάμπαις καὶ μηροὺς μὲ τόση 'περηφάνια
'μέραις θάρθοῦν 'ποῦ θἀφεθοῦν 'ς τὴν 'Ιστορίαν μόνον
κ' ἐνδόξως θὰ καταταχθοῦν 'ς τοὺς θρύλλους τῶν αἰώνων!

Simia.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΦΙΑΝ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Περισσότερον αὐτοῦ τοῦ θανάτου κἐφοβίζει τοὺς ἀνθρώπους ἡ πομπή, διὰ τῆς ὁποίας τὸν περιέβαλον.

Bacon

Ὁ ὑλισμὸς εἶναι δόγμα σφαλερόν, ἀτελὲς καὶ ἀνεπαρκές.

Camille Flammarion

Τὸ κλασικὸν πνεῦμα δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ νεώτερον. Ἀνήκει εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας διότι εἶναι ἡ λατρεία τῆς ἀμιγοῦς καὶ ἀβιάστου λογικῆς, ἡ ἐκζήτησις τοῦ ἁρμονικοῦ καὶ ἀφθάστου κάλλους εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως.

Γεώργιος Λέγκ
Πρ. Πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας

Τὸ ἀληθές, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ὡραῖον δὲν εἶναι εἰμὴ τύποι τοῦ ἀπείρου. Τί λοιπὸν ἀγαπῶμεν κυρίως εἰς τὸ ἀληθές, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ὡραῖον; Ἀγαπῶμεν αὐτὸ τὸ Ἄπειρον.

Βίκτωρ Κουζέν.

Ὁ θάνατος διέπει ὡς ἀπόλυτος ἄρχων τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος.

Camille Flammarion

Τὸ ὕψος τοῦ προφορικοῦ λόγου προέρχεται ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ ἐνδιαθέτου. Ὅστις ἔχει ψυχὴν ὑψίφρονα, συλλογίζεται καὶ λέγει καὶ γράφει ὑψηλά. Ματαίως κοπιάζει νὰ γίνῃ ὑψηλὸς τὴν φράσιν, ὅστις ἔμαθε νὰ κυλίηται εἰς τοὺς πόδας τῶν ὁμοίων αὐτοῦ. Τοῦ ἀνδραπόδου τὰ στίγματα φαίνονται, καθὼς εἰς τὰς πράξεις, οὕτω καὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ ἐξανθοῦσιν ὡς ψώρα ἀπὸ ὅλον αὐτοῦ τὸ ὑποκείμενον.

(Ἀδ. Κοραῆς)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΖΑΝΝΕΣ
ΚΑΙ Ο ΜΕΓΑΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Η Κρήτη δὲν ἐγέννησε μόνον ἀγωνιστάς, ἀλλὰ καὶ ἀθλητὰς τοῦ πνεύματος, οἵτινες ἐκόσμησαν αὐτὴν μὲ τὴν λάμψιν τῆς ἰδιοφυΐας των, μὲ τὴν δάφνην τῶν Ἑλληνίδων Μουσῶν. Εἷς τῶν προνομιούχων τούτων υἱῶν τῆς εὐκλεοῦς νήσου εἶναι καὶ ὁ κ. Γεώργιος Ν. Χατζιδάκις ὁ οὐχὶ μόνον πανελληνίου, ἀλλὰ καὶ Εὐρωπαϊκῆς φήμης ἀπολαίων δεινὸς φιλόλογος καὶ Καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου, διαπρεπὴς δὲ καὶ παλαιὸς συνεργάτης τῶν «*Ἀναμνήσεων* καὶ *Ἐλπίδων*», τοῦ ὁποίου ἡ πνευματικὴ συμβολὴ ἐξόχως ἐτίμησε πάντοτε καὶ τιμᾷ τὸ βιβλίον ἡμῶν, ὅπερ εὐτυχεῖ σήμερον νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του καὶ τὴν προσωπογραφίαν αὐτοῦ.

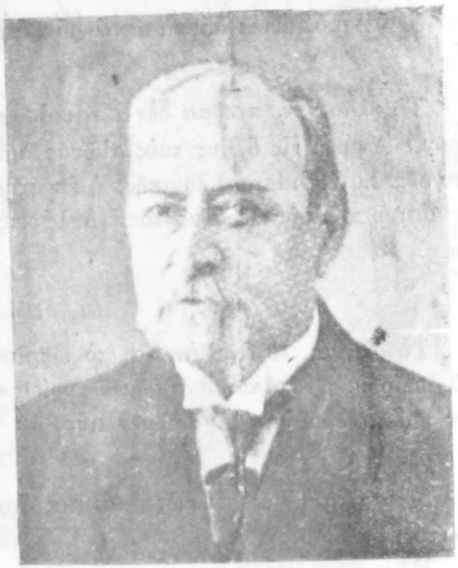

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

Ὁ κ. Γ. Χατζιδάκις ἐγεννήθη ἐν τῇ κώμῃ Μύρθιῳ τοῦ τμήματος Ρεθύμνης τῇ 12ῃ Νοεμβρίου 1848, Ἐνυμφεύθη δὲ τῷ 1886 τὴν κ. Μαρίαν τὸ γένος Μάμουκα. Ἐσπούδασε τὰ πρῶτα γράμματα ἐν τῇ πατρίδι του, τὰς δὲ γυμνασιακάς του σπουδὰς διήνυσεν ἐν Ἀθήναις ὅπου καὶ ἐφοίτησεν εἰς τὸ Ἐθν. Πανεπιστήμιον (1873-1877), ὅθεν ἀπεφοίτησεν ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ μετὰ τοῦ βαθμοῦ «*Λίαν καλῶς*» καὶ κατόπιν ἐπιτυχὼν ἐν τῷ φιλολογικῷ διαγωνισμῷ, ἐστάλη εἰς Γερμανίαν

ἵνα σπουδάσῃ τὴν γλωσσολογίαν. Ἐκεῖ φοιτήσας εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Λειψίας, Ἰένης καὶ Βερολίνου, ἐπανῆλθεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1882. Τῷ 1885 διωρίσθη Καθηγητὴς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου. Ἔκτοτε δὲ διατελεῖ τοιοῦτος, τιμῶν τὴν ἐπιστημονικὴν ἡμῶν φάλαγγα καὶ κατατασσόμενος μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἐπιλέκτων αὐτῆς κορυφῶν, χάρις εἰς τὴν σοβαρὰν καὶ πλείστου λόγου ἀξίαν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν. Αἱ πολυάριθμοι καὶ ἐξέχουσαι φιλολογικαί του μελέται, ὧν τινες ἐγράφησαν γερμανιστί, κατέχουσι διακεκριμένην θέσιν ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κύκλῳ. Ἰδιαζόντως τιμᾷ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην ἡ «*Ἀπάντησίς του εἰς τὸ Πρόβλημα τῆ Νεωτέρας γραφομένης Ἑλληνικῆς*» τοῦ Krumbacher (1905). Ὁ πολυσέβαστος πρεσβύτης εἶναι τετιμημένος διὰ τοῦ Ἀργ. Σταυροῦ τοῦ Βασ. Τάγματος τοῦ Σωτῆρος, ὡς καὶ διὰ τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τυγχάνει δὲ Ἐπίτιμος Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λειψίας καὶ ἀντεπιστέλλον μέλος τῶν Ἀκαδημιῶν Βερολίνου, Βιέννης, Βουδαπέστης καὶ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας τῆς Γοτίγγης.

Εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, πῶς κατόπιν μακρῶν καὶ πολυνέκρων ἀγώνων ἡ Κρήτη κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα περιέπεσεν ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τῶν Ἐνετῶν εἰς τὴν δουλείαν καὶ θηριωδίαν τῶν Τούρκων. Ὁμοίως εἶναι γνωστὸν ὅτι τὴν πάλην ταύτην ἐξιστόρησαν ἄλλοτε πολλοὶ καὶ ὁ ἐκ Ρεθύμνης Μαρῖνος Ζάννες Μπουνιαλῆς ἐν μακρῷ ποιήματι ἀπ' ἀρχῆς (1645) μέχρι τέλους (1669).

Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι συντεταγμένον ἐν τῷ ἰδιώματι τῆς Δυτικῆς Κρήτης, τῆς Ρεθύμνης καὶ τῶν Χανίων, ὀλίγα δὲ μόνον ἀναντίλεκτα στοιχεῖα τῆς Ἀνατολικῆς Κρήτης, τοῦ Ἡρακλείου, ἀναγινώσκονται ἐν αὐτῷ: λ.χ. τὸ ἔργον τως, ἀντὶ τὸ ἔργον των ὅπως λέγεται ἐν τῇ Δυτικῇ. Ἀτυχῶς ὁ συγγραφεὺς τούτου οὔτε ποιητὴς ἀληθῶς ἦτο, ὅπως λ. χ. ὁ τοῦ Ἐρωτοκρίτου, ὁ τῆς Ἐρωφίλης, ὁ τῆς ὡραίας Βοσκοπούλας, οὔτε αἱ περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ἔζη καὶ ἔγραφεν, ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν νὰ ἑτοιμάσῃ καὶ ἐκδώσῃ αὐτό, ὅπως ἔδει. Ἰδοὺ τί λέγει περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν στίχων του:

Ἐμένα δὲν ἐτύχαινε τὸ χέρι μου ν' ἁπλώσῃ . . .

γιατί δὲν εἶμαι ποιητής, οὐδέ ποτ' ἐπαινοῦμαι
μὰ πῶς ἐκεῖ ἔλαχα κ' ἐγώ, τοῦτο παραμυθοῦμαι...
ὅποιος τοὺς πιάσῃ καὶ τοὺς ἰδῇ (δηλ. τοὺς στίχους)
ἂν εὕρῃ μέσα σφάλματα, μή με κατηδικάσῃ.
Χωράφια ποῦ' χανε δενδρί, κ' ἔχουν τα κουκλωμένα,
ἐκεῖνα δὲν καρποφοροῦν, μηδ' εἶναι προκομμένα.
Σ τὸ ἴδιο βρίσκομαι κ' ἐγώ, ὅπου ἡ φτωχειὰ μὲ κρίνει (1)

κι' ἂν θὲ νὰ κάμω πλειότερα, ἐκείνη δὲν μ' ἀφίνει
γιατὶ κρατεῖ τὸ χέρι μου, τὸν νοῦ μου ταπεινώνει,
ξεληsμονῶ τὸ θέμα μου, τὸ στόμα μου στουμπώνει...

καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν

γιατὶ κ' ἐγὼ 'σὰν ξενητειὰ μὲ τὴν φτωχειὰ γυρίζω
καὶ 'πῆρέ μου τὸ σπίτι μου κι' ἄλλος 'ς ἐκεῖνο μένει,
καὶ τὴν πατρίδα δὲν θωρῶ τὴν πολυαγαπημένη

Διὰ πάντα ταῦτα πολλὰ ἐν αὐτῷ ἀναγινώσκονται ἀτελῶς ἐκπεφρασμένα καὶ δὴ ἀσαφῆ, ἔνια δὲ φαίνονται καὶ συγκεχυμένα· ἀλλ' αἰτία τούτου, καθὼς καὶ πολλῶν γλωσσικῶν ἁμαρτημάτων, ἴσως εἶναι ὅτι τὸ ποίημα κατέλιπεν ἐν χειρογράφῳ, ἄλλος δὲ ἐπεστάτησεν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1681. Ἄλλη δὲ κατωτέρα καὶ κατὰ πολλὰ ἐπιμελεστέρα ἔκδοσις αὐτοῦ ἐγένετο τῷ 1908 ὑπὸ τοῦ σοφολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Ἀγαθαγγέλου Ξηρουχάκι ἐν Τεργέστῃ.(2)

Διερχόμενος τὸ ποίημα τοῦτο ἐπ' ἐσχάτων χάριν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γλώσσης τῆς περιμαχήτου νήσου κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, παρετήρησά τινα ἄξια ἴσως νὰ γνωσθῶσιν εἰς εὐ-

1) *κρίνει=βασανίζει καὶ ἀπὸ τὸ Κρητικὸν ἰδίωμα.*

2) *Ἀνάλυσιν ἑτέρᾳ τοῦ ποιήματος ἐδημοσίευσεν ὁ μακαρίτης Κ. Σ. Σάθας ἐν τῇ* **Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι** *(σελ. 223) ἔνθα ἐξετάζει τὰ τοῦ πολέμου τούτου ἐν συναφείᾳ μετὰ τῶν ἄλλων ἱστορικῶν γεγονότων τῶν τότε χρόνων.*

ρύτερον κύκλον. Τούτων ἐπιτραπήτω μοι ν' ἀνακοινώσω ὀλίγα τινὰ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Λευκώματος τούτου.

Μαυρομιχάλης Πετρόμπεης.

Ὁ ποιητὴς ἦτο χριστιανὸς ὀρθόδοξος καὶ πατριώτης θερμός· διὰ τοῦτο κλαίει καὶ ὀδύρεται διὰ τὴν νέαν ταύτην σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον οὐχ ἧττον τῆς προηγουμένης δουλείαν τῆς Κρήτης καθόλου καὶ ἰδιαιτέρως τῆς γενετείρας αὐτοῦ πόλεως Ρεθύμνης, τὴν ὁποίαν μάλιστα φροντίζει νὰ ἐπαινῇ πολλαχοῦ λέγων ἄλλα τε καὶ τάδε :

Ρέθεμνος, ποῦ κρατούσουνε ἄξιο καὶ τιμημένο
μὲ δοξιὰς καὶ μὲ ἀρεταὶς καὶ μὲ πολλὴν ἀνδρεία
ἔθρεφες πάντα, Ρέθεμνος, ὅλα σου τὰ παιδία.
Ὁ Χάντακας σ' εἶχε κερὰ εἰς τὴν πολλὴν σοφίαν,
καὶ τ' ὄνομά σου ἀκούετο μέσα 'σὴν Κυδωνίαν.

Κατωτέρω δὲ ἐν διαλόγῳ μεταξὺ Ἡρακλείου καὶ Ρεθύμης ἀναγράφει πλῆθος λογίων Ρεθυμνίων, οἵτινες ἤκμαζον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους οὐ μόνον ἐν Ρεθύμνῃ ἀλλὰ καὶ ἐν Ἡρακλείῳ καὶ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, καὶ ἀναδείκνυον αὐτὴν ὄντως λογιωτέραν τῶν ἄλλων Κρητικῶν πόλεων. (*) Ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν ἀγαπητήν του πόλιν ἐρωτᾷ :

3) *Ἔκειτο, ὡς φαίνεται, χρονολογεῖται τὸ δημῶδες ἐν Κρήτῃ λόγιον* **Χανιῶτες γιὰ τ' ἄρματα, Ρεθεμνιῶτες γιὰ τὰ γράμματα.**

Πατρίδα μου, εἶν' τά 'παθες εἰς τὴν ζωήν μου μέγα,
καὶ στέκομαι γιὰ λόγου σου, Ρεθεμνος, πικραμένα !

ἡ δὲ ἀπαντᾷ.

Ρέθυμνος μή με κράζῃς πλειό, μὰ κράξε λυπημένη,
χώρα μου ταυρκονίκητη καὶ φονοσκλαβωμένη !

Ἐπειδὴ δὲ ἔζη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ μακροῦ ἐκείνου πολέμου, παρηκολούθει δὲ καὶ κατέγραφεν ὡς ἐν ἡμερολογίῳ τὰ ἑκάστοτε συμβαίνοντα, τὸ ποίημα διεγείρει πολλάκις δραματικὸν ὡς εἰπεῖν διαφέρον, εἰς ὃ συμβάλλει καὶ τοῦτο: ὅτι πολλαχοῦ παρεμβάλλει διαλεγομένους τὸν Χριστὸν ἢ τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πατρίδα ἢ τὴν Ρεθυμναν. Καὶ τὰ μέρη ταῦτα εἶναι ἀληθῶς συγκινητικὰ λίαν.

Χριστέ μου, σὲ παρακαλῶ, παῦσ' ἀπὸ τὸν θυμόν σου
γιατὶ θὰ μποῦσιν οἱ ἐχθροὶ νὰ σφάξουν τὸν λαόν σου . . .
Θεέ, τώρα βοήθησε ! ποῦ 'στιὰν 'στὰ τείχη βάνουν,
καὶ πόσοι δόλιοι Χριστιανοὶ μέλλουσι ν' ἀποθάνουν !
Μὴν τοὺς σκλαβώνῃς Κύριε καὶ νὰ μετανοήσουν,
μικρὰ παιδιὰ καὶ τσ' Ἐκκλησιαῖς κοίταξε καὶ λυπήσου . . .

Περιγράφων τὰς ὀδυνηρὰς στιγμάς, καθ' ἃς αἱ γυναῖκες καὶ τὰ μικρὰ παιδία ἐστέλλοντο μακρὰν τῆς πόλεως πρὸς σωτηρίαν, ἐμένον δὲ οἱ ἄνδρες ἵνα μάχωνται καὶ κινδυνεύωσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος γράφει :

πῶς ἀποχαιρετούντανε καὶ τσ' ἄνδρες νὰ φιλοῦσι
καὶ πλειὰ δὲν τοὺς κοιμίζουσι, γιατὶ θὰ σκοτωθοῦσι
Ἐγροίκας ἀναστεναγμοὺς κ' ἐβιάζουνταν νὰ βροῦσι
βάρκες νὰ φύγουν οἱ πιωχὲς καὶ νὰ ξενιτευθοῦσι . . .
λιγάκια ροῦχα ς' τὰ σακκιὰ ἐβάνασι κι' ἐκλαῖγαν
τόσα περίσσια ἀλύπητα καὶ μοιρολόγια 'λέγαν.
Τόχα, θεέ μου, νὰ βρεθῇ ποθὲς νερὸ νὰ πιοῦμε !
Ρέθυμνος, τώρα φεύγουμε καὶ πλειὰ δὲν σε θωροῦμε.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ 1942

Ὅστις, ὅπως ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας, εἶχε τὴν σκληρὰν τύχην νὰ ἴδῃ ἐπανειλημμένως (ἀπὸ τοῦ 1866-1896) τοιαύτας σκηνὰς συζύγων ἀπ' ἀλλήλων καὶ γονέων ἀπὸ τῶν μικρῶν παιδίων αὐτῶν ἀποχωριζομένων, ὅστις εἶδε γέροντας πολιούς, καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἐκπατρισθῶσι,

Ἀθανάσιος Διάκος

πίπτοντας εἰς τὸ ἔδαφος, ἀσπαζομένους αὐτὸ περιπαθῶς καὶ μετὰ στεναγμῶν καὶ θρήνων ἀναβοῶντας *Κρήτη μου, Κρήτη μου, δὲν θὰ σὲ ἰδῶ πλειά !* μόνος ἐκεῖνος δύναται νὰ αἰσθανθῇ ὅλον τὸ πάθος τῶν ἀτέχνων στίχων τούτων. Ἀναλογιζόμενος μετὰ τὸ τέλος τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου πολέμου, ὅτι πλὴν τῶν Ἑνετῶν καὶ τῶν μισθοφόρων αὐτῶν, ἔδραμον εἰς βοήθειαν τῶν ἀγωνιζομένων Χριστιανῶν καὶ ἐθελονταὶ ἐκ πάσης τῆς Ἑσπερίας (*) ἀλλ' ὅμως κατίσχυσαν οἱ Τοῦρκοι, ἀνακράζει περιαλγής.

Ποτέ μου δέν το λόγιαζα, οὐδὲ ποτέ το θάρρουν
νά 'μαι μὲ τόσους Χριστιανοὺς κ' οἱ Τοῦρκοι νά με πάρουν.

Περὶ τῶν μεγάλων ἀπωλειῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων λέγει

4) Ὅτε πρὸ ἐτῶν ἐφυλλομέτρουν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Δρέσδης ἐφημερίδα τῆς Λειψίας τῶν χρόνων ἐκείνων, ἀπήντησα ἀλληλογραφίαν σταλεῖσαν ὑπὸ Γερμανοῦ ἀγωνιζομένου ἐν Ἡρακλείῳ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Λειψίας κατ' Αὔγουστον τοῦ τελευταίου ἔτους τοῦ π λέμου (1669). Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔφθασε διὰ Κλεως εἰς Λειψίαν κατὰ Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὅτε ἤδη εἶχε πέσει ἡ πόλις εἰς τὰς χεῖρας τῶν πολιορκητῶν. Ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ἐκείνῃ ὁ Γερμανὸς μαχητής, φιλανθρωπότερος καὶ χριστιανικώτερος πολλῶν σημερινῶν Γερμανῶν καὶ Γαλλων, θρηνεῖ διὰ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα παθήματα τῶν Χριστιανῶν (οὐδεὶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἶναι, λέγει, σήμερον ὑγιὴς) καὶ οὐχ' ἧκιστα ὅτι ὁ σταυρὸς ἐνικᾶτο ὑπὸ τῆς ἡμισελήνου !

ὑπερβολικὰ πάντως ὅτι

Ὅποῦ 'χεν ὅλον τὸ νησὶ χιλιάδες ἑξακόσιαις
ἀνθρώπους κ' ἐτολίζαν το μὲ τέχναις ἄξιαις τόσαις.
Ἂν μαζωχθοῦν οἱ Κρητικοὶ ὅλοι, δεν εἶναι, κρίνω,
δέκα χιλιάδες ζωντανοὶ 'πὸ τὸν καιρὸν ἐκεῖνο·
γιατὶ ἐσκοτωθήκανε, γιατὶ ἐσκλαβωθῆκαν,
'ς τὶς χῶραις οἱ κακότυχοι ἐδιαμοιρασθῆκαν·
κι' ἂν σμίξουν δὲν γνωρίζονται, μόνον ὁποῦ ῥωτοῦσιν
«ἀπὸ ποιὸν τόπον, ξένε μου, εἶσαι ;» μὰ δὲν μποροῦσιν
ἄλλο νὰ συντυχαίνουσι μὰ «ἀπὸ τὴν Κρήτη» λέσιν,
κι' ὁ εἷς τὸ χέρι τ' ἀλλουνοῦ πιάνουσιν καὶ κλαῖοιν.
Κι' ἀρχόντισσαις εὐγενικαὶς εἰς διακονιὰν γυρίζουν.

Ἀλλὰ παρὰ πάντα ταῦτα τολμᾷ νὰ ἐλπίζῃ καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν λέγων :

Ζητῶ κ' ἐγὼ μὲ τὴν καρδιὰ νά 'λθω νά σε πατήσω, (τὸ Ρέθ.)
νὰ σκύψω μὲ τὰ γόνατα χάμαι νά σε φιλήσω...
νὰ 'δούμετε τὴν λύτρωσιν τῆς Κρήτης νὰ χαροῦμεν
καὶ νά την φέρῃ ἡ τύχη μας, ὡσὰν ἐπιθυμοῦμεν
καὶ τότες θέλω 'δεῖ χαραὶς κ' ἐγὼ ν' ἀναγαλλιάσω

Ὁ ταλαίπωρος ποιητὴς καθὼς καὶ ἄλλαι πολλαὶ μετ' αὐτὸν γενεαὶ δὲν ηὐτύχησαν νὰ εὐφρανθῶσι καὶ ἀπολαύσωσι τὴν ἀγαλλίασιν ταύτην. Τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν ἐπεφύλασσεν ὁ καλὸς Θεὸς εἰς τὴν ἡμετέραν εὐτυχῆ ἀληθῶς κατὰ τοῦτο γενεάν. Ἀλλ' «εἴ τις αἴσθησις τοῖς κάτω», ἡ ψυχὴ αὐτοῦ θὰ ἀγάλληται σήμερον καὶ θὰ εὐλογῇ τὰ τέκνα τῆς ἀγαπητῆς του νήτου, τὰ ὁποῖα δι' ἐπαναλαμβανομένων (1866-8, 1877-8. 1889, 1896-7) καὶ σκληρῶν ἀγώνων ἐπέτυχον θείᾳ συνάρσει οὐ μόνον τὴν ἡμισέληνον νὰ ἐκβάλωσιν ἐκ τῆς εὐδαίμονος πατρίδος του καὶ τὸν Σταυρὸν ἀντ' αὐτῆς ν' ἀναστηλώσωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ μάχωνται, νὰ νικοῦν καὶ καταδιώκουν τὸν κληρονομικὸν ἐχθρὸν εἰς τὰ βάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου!

Ἐν Ἀθήναις Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

Η ΑΝΟΙΞΙ

Κἄποιο παράπονο πικρὸ
'βγῆκε ἀπ' οὐράνια χείλη
κ' ἔφερε τ' ἄνθη τοῦ μαγιοῦ,
τὰ λούλουδα τἀπρίλη.

Κἄποιο μεγάλο στεναγμὸ
ἔκρυβε ἡ γῆ στὰ βάθη,
κ' ἔτρεξε κάμπους καὶ βουνὰ
καὶ 'στοὺς ἀνθοὺς ἐστάθη.

Μιὰ φλέβα μ' αἷμα ἀνοίχθηκε
κ' ἐχύθηκε 'στὴ χτίσι,
καὶ τἄνθη ἐκοκκινίσανε
κ' ἡ ἀνατολὴ κ' ἡ δύσι.

Κ' ἐγώ, ποῦ ἡ μοῖρα μ' ἄνοιξε
τόσαις πληγαὶς καὶ τόσαις,
'μιλῶ μὲ χίλια ἀρώματα,
μιλῶ μὲ χίλιαις γλῶσσαις.

ΕΝΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

(Goëthe)

Ἕνας μεγάλος βασιλεὺς,
πιστὸς 'στὸν ἔρωτά του,

τὴ λιγερή, 'π' ἀγάπησεν,
εἶδε νεκρὴ 'μπροστά του.

Ἕνα ποτῆρι ὁλόχρυσο
τοὖχε ἡ φτωχὴ χαρίσει,
καὶ χύνανε, 'σᾶν ἔπινε,
τὰ μάτια του μιὰ βρύσι.

'Ηρθε κ' ἡμέρα του ἡ 'στερνὴ
'στὸν τάφο του νὰ γύρῃ·
ἔδωσε χώραις, θησαυρούς,
ἀλλ' ὄχι τὸ ποτῆρι.

Τὴν ἀρχοντιὰ προσκάλεσε,
τὴ λεβεντιά, τὰ κάλλη
'ς τὸν πύργο τὸν τετράψηλο
ποῦ βλέπει 'στ' ἀκρογιάλι.

Τῆς χαροπῆς του τῆς ζωῆς
δυὸ τρεῖς σταλιαὶς ρουφάει
καὶ τὸ ποτῆρι τὸ χρυσὸ
'στὴ θάλασσα πετάει.

Τὸ εἶδε νὰ πέφτῃ, νὰ κρυφτῇ
κυλῶντας 'στὰ νερά,
κ' ἐσβύσθη ἐκεῖ τὸ μάτι του
καὶ δέν 'ξανάπιε πλειά.

† ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΥΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΥ (*)

— 'Ιδοὺ ἡ Μάουδ ἔρχεται, εἶπε πρὸς τὸν υἱόν του ὁ γηραιὸς βιομήχανος κ. Ρόμπερτ Μίλλ ἀνεγείρας τὸ λευκὸν παραπέτασμα τοῦ παρὰ τὸ γραφεῖόν του παραθύρου.

Εἶρων ὁ υἱός του Οὐΐλλιαμς, ὁ ὁποῖος ἤρχιζε τὴν ἐμπορικὴν ἐπιστολογραφίαν του, ἠγέρθη καὶ παρετήρησεν ἐπίσης.

Παρὰ τὴν ὀπισθίαν θύραν τοῦ ἀπεράντου σιδηρουργικοῦ ἐργοστασίου τῶν μεγαλοβιομηχάνων συνεταίρων κ.κ.Ρόμπερτ Μίλλ καὶ Ἄθαρ Οὐΐλσων παλαιὸν αὐτοκίνητον εἶχε σταματήσει, ἐξ αὐτοῦ δὲ οἱ ὑπηρέται κατεβίβαζον ἤδη κιβώτιά τινα μὲ ἀποσκευάς, ἐνῷ ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια Οὐΐλσων, ὃηλαδὴ πατήρ, μήτηρ καὶ τὰ ἕξ ἄλλα τέκνα των, ἐφάνησαν ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύρας.

Μὲ ἓν ἐλαφρὸν πήδημα ἡ Μάουδ, λεπτοφυὴς νεαρωτάτη κόρη, μὲ χαριέστατον μάχιμον ὕφος φέρουσα τὸν ἐκ πιλήμματος ταξειδιωτικὸν πῖλόν της ἐπὶ τῆς ξανθοχρύσου κόμης, ἐπάτησε

(*) Τὸ διήγημα τοῦτο μεταφέρομεν ἐκ τοῦ ξένου περιοδικοῦ τύπου ὡς παρέχον πιστὴν καὶ ζωηροτάτην εἰκόνα τῶν βλέψεων τοῦ μεταπολεμικοῦ φεμινισμοῦ, ὅστις οὐδένα πλέον φραγμὸν ὁρίου ἀναγνωρίζει εἰς τὴν γυναικείαν χειραφέτησιν ἀλλ' ἐκσφενδονίζει τὴν γυναῖκα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ τραχύτατα τῶν ἀνδρικῶν ἐπαγγελμάτων. Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶναι τόσον διήγημα ὅσον κοινωνιολογικὴ θέσις, ἡ δὲ ἡρωὶς του δὲν εἶναι ἡ κοινωνικὴ ὑποτύπωσις. 'Αλλ' ἂς μὴ πλανῶνται οἱ καὶ αἱ φεμινίζουσαι καὶ παρ' ἡμῖν· τὸ ἔργον τοῦτο μεθ' ὅλον τὸν ἀντικειμενικόν του σκοπὸν οὐδὲν ἄλλο κατορθώνει ν' ἀποδείξῃ, εἰμὴ ὅτι μεθ' ὅλην τὴν ὥθησιν, τὴν ὁποίαν ἀπηνεῖς μεταπολεμικαὶ συνθῆκαι παρέχουσιν εἰς τὸ γυναικεῖον ζήτημα, ἀλλ' ὅμως τοῦτο δὲν μετετοπίσθη, ἀλλ' αἱ αὐταὶ δυσπερίβλητοι δυσχέρειαι παρεμβάλλουσι τοὺς αὐτοὺς φραγμοὺς εἰς τὴν ἐξέλιξιν αὐτοῦ. Προσέτι δ' ἂς ἦναι βέβαιοι οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ὅτι καὶ εἰς αὐτὰς τὰς μᾶλλον προηγμένας εἰς τὸν φεμινισμὸν χώρας αἱ βλέψεις αὗται ἀποτελοῦσι τὸν πόθον ὁμάδων εὐαρίθμων σχετικῶς πρὸς τὴν ἀντιφρονοῦσαν πλειονότητα. Σ. Σ. 'Αν. κ. Ελπ.

κάτω καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας ὅλων ἀρχίσασα ἀπὸ τὸν πατέρα της, γλυκείας φυσιογνωμίας διοπτροφόρον πρεσβύτην, τοῦ ὁποίου ἡ κεφαλὴ ὑπερεῖχε καθ' ὕψος προβάλλουσα ὄπισθεν ὅλων τῶν ἄλλων.

Ἐπάνω :

— Ὁ κόσμος ἐχάλασε, συνεπέρανε μελαγχολικῶς ὁ γέρων κ. Ρόμπερτ Μίλλ. Ποῖος θά το ἔλεγεν ὅτι αὐτὴ ἡ χαριτωμένη μικροῦλα, ποῦ χθὲς ἀκόμη ἔπαιζε κούκλαις, θὰ μᾶς ἤρχετο τώρα μὲ δίπλωμα μηχανικοῦ ; Ὅταν τὸ σκέπτομαι σαλεύει ὁ νοῦς μου !

— Ὤχ, ἀφῆστέ τα, πατέρα !... ποῖος πταίει ; ἡ νοσηρὰ ἐπιείκεια τοῦ πατρός της.

Καὶ ὁ νέος ἐπανέλαβε τὴν διακοπεῖσαν ἐργασίαν του.

II

Ἦτο δέκα ἓξ ἐτῶν ἡ Μάουδ, ὅταν ἠσθάνθη νά τῆς δάκνῃ τὴν ψυχὴν ὁ ἀκόρεστος πόθος τῆς ἐπιστήμης.

Μόλις εἶχεν ἀφήσει τὰ βάθρα τοῦ γυμνασίου καὶ ὑπὸ τὸ κράτος ἑνὸς ἐπιστημονικοῦ ἀταβισμοῦ οὕτως εἰπεῖν, δὲν ἄφινε πλέον οὔτε στιγμὴν τὸ χημεῖον τοῦ πατρός της. Ἐκεῖ μέσα ὑπὸ τοὺς δακτύλους τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ τῆς ἐπιστήμης μελετητοῦ ἐτήκοντο εἰς τὴν πυρὰν μαζῆ μὲ τὰς ἀναλυομένος χημικὰς οὐσίας καὶ μεγάλαι ποσότητες χρημάτων, ἅτινα ἀφειδῶς ἐδαπάνα εἰς πειράματα χάριν μεγάλης ἐπιστημονικῆς ἐφευρέσεως, τὴν ὁποίαν ἐπὶ ἔτη προσεπάθει νὰ φέρῃ εἰς πέρας. Ἕνεκα τούτου ἡ κ. Οὐΐλσων κατεγίνετο ἐπίσης εἰς ἐφευρέσεις ἄλλης φύσεως, εἰς θαύματα οἰκονομίας καὶ ὑπεβάλλετο εἰς μυρίους κόπους καὶ θυσίας διὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὰς σπουδὰς τῶν ἑπτὰ τέκνων της.

Τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο καθεστὼς ὑπῆρξε διὰ τὴν νεαρὰν Μάουδ, τὴν πρωτότοκον, τὸ ἔναυσμα τῆς μεγάλης ἀποφάσεως τοῦ νὰ σπουδάσῃ τὴν μηχανουργίαν, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἄσβεστον πόθον της, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ γίνῃ αὐτὴ ὁ

«**υἱὸς**» ὁ στῦλος τῆς οἰκογενείας, τὸν ὁποῖον, ἐὰν ὑπῆρχε, θὰ ἐβάρυνεν ὁ κλῆρος τοῦ ν' ἀνακουφίσῃ τὴν μητέρα, νὰ γίνῃ τὸ στήριγμα τοῦ πατρὸς καὶ ὁ προστάτης τῶν ἓξ ἀδελφῶν του, ἀρρένων καὶ θηλέων.

Κατ' ἀρχάς, ὅταν εἰς τὸν στενὸν φιλικὸν κύκλον διεδόθη ἡ εἴδησις ὅτι ἡ νεαρὰ κόρη θὰ ἐπήγαινε προσεχῶς νὰ σπουδάσῃ τὴν μηχανουργίαν, τὴν ὑπεδέχθησαν γέλωτες, πρῶτος δὲ πάντων ὁ νεαρὸς Οὐΐλλιαμ Μίλλ, ὁ παιδικός της φίλος, ἐξετόξευσεν εἰς βάρος της μὲ ἀρκετὴν πικρίαν μερικοὺς εὐφυεῖς σαρκασμούς.

Καὶ τώρα τὴν ἐπανέβλεπε σκεπτικὴν φοιτήτριαν, μὲ κάπως ὠχρὰ ἐκ τῆς μελέτης τὰ ρόδα τοῦ προσώπου της, τὴν ζωηράν, τὴν ἀεικίνητον μικροῦλαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἔπαιζε μικρὸς καὶ ἡ ὁποία διετηρεῖτο ἕως τώρα καθ' ὅλα τὰ ἔτη τοῦ χωρισμοῦ ὡς χαριτόβρυτον ἴνδαλμα εἰς τὴν μνήμην καὶ τὴν φαντασίαν του.

Ἀλλ' ἐκείνη, μὲ τὸ παιδικὸν μειδίαμα ἀκόμη εἰς τὰ χείλη καὶ μὲ τὸ καταθλιπτικὸν καὶ πολυπόθητον δίπλωμα εἰς τὴν χεῖρα, ἐπανήρχετο εἰς τὸν οἰκογενειακόν της κύκλον θριαμβευτικῶς κατόπιν θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας εἰς τὰς ἐξετάσεις της.

— Καὶ τώρα τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς ; τὴν ἠρώτησεν ἡ τρυφερὰ μήτηρ της, τῆς ὁποίας ἄπειρος ἦτο πλέον τώρα ἡ λατρεία.

— Μά, ἐλπίζω, μαμά μου, ὅτι θά με χρειασθοῦν ἐδῶ μέσα, εἶπε δεικνύουσα τὸ ἐργοστάσιον.

III

Μετά τινας ὥρας μόλις ὁ κ. καὶ ἡ δεσποινὶς Οὐΐλσων εἰσήρχοντο εἰς τὸ γραφεῖον τῶν κ. Μίλλ, ὅπου πατὴρ καὶ υἱὸς συνειργάζοντο μόνοι.

Ἡ Μάουδ εἰσήρχετο μὲ κάποιον κατακτητικὸν ἦθος, τὸ ὁποῖον τῆς ἔδιδεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἡ ἐκ τοῦ «**γνῶθι σαυτὸν**» ἀπορρέουσα αὐτοπεποίθησις τοῦ ἐπιστήμονος. Τὰ ψυχολογικὰ ταῦτα φαινόμενα προσέδιδον εἰς τὴν μορφήν της ὕφος τι ἀνδρώδους ἀποφασιστικότητος, τὸ ὁποῖον ἐκ πρώτης ὄψεως

παρετήρησεν ὁ νεαρὸς Οὐίλλιαμ Μίλλ. Θερμοτάτη χειραψία καὶ ἐγκάρδιον μειδίαμα παλαιῶν φίλων ἀντηλλάγη μεταξὺ τῶν δύο νέων.

—Καλημέρα, καλέ μου φίλε !

— Καλῶς την ! τί κάμνεις Μάουδ ;

Ὁ κ. Οὐίλσων ἀμέσως ἔθεσε τὸ ζήτημα πρὸ τοῦ παλαιοῦ καὶ εἰλικρινοῦς φίλου του κ. Μίλλ.

— Θὰ ἠμπορέσῃ, ἀγαπητέ, αὐτὴ ἡ μικρὰ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν ἀποχωροῦντα προσεχῶς συνεργάτην μας κ. Κέλλεϋ ὡς μηχανικὸς εἰς τὸ τμῆμα τῆς γεφυροποιΐας ;

— Παλαιέ μου φίλε, ἀπήντησεν εὐγενῶς ὁ κ. Μίλλ. Ἡ ἐπιθυμία σου εἶναι διαταγὴ ἐδῶ μέσα, ἂν ἀποβλέψῃ τις καὶ μόνον εἰς τοὺς λαμπροὺς νεωτερισμούς, προϊόντα τῶν πολυτίμων ἐρευνῶν σου, μὲ τοὺς ὁποίους ἐπλούτισες τὸ ἐργοστάσιον. Ἡ κορωνίς των εἶναι τώρα ἡ εἴσοδος ἐδῶ αὐτῆς τῆς θελκτικῆς ἐπιστήμονος. Ποῖος θὰ ἐτόλμα νά σοι ἀρνηθῇ ;

Ὁ υἱός του ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ μή παρατηρήσῃ.

— Ἂν πρόκηται νὰ ἐργασθῇ ἡ Μάουδ ἐδῶ εἰς τὰ γραφεῖα, καλά. Ἀλλ' εἰς τὸ ἐργοστάσιον, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐργατῶν, παρὰ τοὺς λέβητας, δὲν εἶναι δυνατὸν βεβαίως οὔτε νὰ σκεφθῶμεν κἄτι τοιοῦτο.

— Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐργατῶν διατί ὄχι ; εἶπεν ἡ Μάουδ. Θὰ τοὺς παίζω ἐγὼ τὰ δάκτυλα ὅλους. Ξεύρω ἐγώ νά τους ὁμιλήσω. Μ' ἐγνώρισαν μικρὸ παιδί...

— Ἀκριβῶς δι' αὐτό...εἶπε σείων τὴν κεφαλήν δυσπίστως ἀκόμη ὁ νέος.

Ἀλλ' ὁ γηραιὸς πατήρ του ἐπεμβὰς ἐπέθηκε τὴν κατακλεῖδα. Μετ' ὀλίγιστον χρόνον ἐσκόπευε ν' ἀποσυρθῇ πλέον ἐκ τῶν ἐργασιῶν ἀφίνων εἰς τὴν θέσιν του τὸν υἱόν του, τοῦ ὁποίου ἡ εἰδικότης ἦτο ἀναμφήριστος. Αὐτὸς θὰ καθωδήγει εἰς τὰ τεχνικά της πρωτόλεια τὴν νεαρὰν ἐπιστήμονα, ἥτις, ἂν καὶ ἀκόμη ἐμπειρικῶς ἄπειρος, ἦτο ὅμως ἄριστα κατηρτισμένη. Ὑπεράνω των θὰ εὑρίσκετο ἐπιβλέπων ὁ σοφὸς πατήρ. Ὅλος αὐτὸς ὁ συνδυασμὸς ἐγγυᾶτο τὴν ἐπιτυχίαν.

Τώρα ὁ Οὐίλλιαμς παραδίδει εἰς τὴν νεαράν του συνεργάτιδα τὸ γενικὸν καὶ μερικὸν διάγραμμα τῶν ἐργασιῶν.

— Ἡ μᾶλλον ἐπείγουσα ἐργασία μας εἶναι ἡ τμηματικὴ κατασκευὴ μιᾶς γεφύρας ἰδιωτικῆς χρήσεως, διὰ τὴν ὁποίαν συνάπτομεν κατ' αὐτὰς συμβόλαιον μὲ τὴν παραγγέλλουσαν αὐτὴν τεραστίαν Ἑταιρείαν χαρτοποιΐας. Ἤδη μελετᾶται ὁ προϋπολογισμὸς τῆς κατασκευῆς καὶ ἐγκαταστάσεως τοῦ μεγάλου σιδηρουργικοῦ ἔργου.

Καὶ ἐνῷ ἔθετε πρὸ αὐτῆς τὰ ὑπὸ μελέτην γεωμετρικὰ σχέδια ὁ νεαρὸς συνάδελφος τῇ λέγει :

— Δὲν μοῦ λέγεις, Μάουδ, ποίου εἴδους θεριναὶς τουαλέττες ἐπικρατοῦν τώρα εἰς τὴν πρωτεύουσαν ;

— Μά, ξεύρω 'γώ, φίλε μου ; Μήπως νομίζεις ὅτι ἐσκοτίζόμην γιὰ τῆς μόδας ὅταν ἑτοιμαζόμην διὰ νὰ δώσω ἐξετάσεις ; Μίαν ἡμέραν ἐνῷ ἐπερνοῦσα ἀπὸ ἕνα μεγάλο κατάστημα ἐμβῆκα μέσα καὶ ἠγόρασα τυχαίως αὐτὴν τὴν μωβ μπλοῦζά μου. Αὐτὸ εἶναι ὅλο...

— Μὰ ἐκεῖνα τὰ ὡραῖα γαρνιρίσματα τῶν περυσινῶν καπέλλων, ποῦ ἐπήγαιναν τόσον ὡραῖα εἰς μερικὰ γυναικεῖα πρόσωπα ; ...

— Δὲν καταλαμβάνω ποῖα, Οὐίλλιαμς. Μὰ δὲν μοῦ λέγεις, τί με νομίζεις ἐμέ ;

— Ἁπλούστατα, σέ νομίζω γυναῖκα, Μάουδ.

— Καὶ τί λοιπόν ; ὁ συστατικὸς χαρακτὴρ τῆς γυναικὸς πρέπει νὰ ἦναι πάντοτε ὁ ἔρως πρὸς τὰ κουρέλλια ; Δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κανὲν ἄλλο ἰσχυρότερον ἰδανικόν ; καὶ διὰ νὰ ἦμαι γυνή, πρέπει ν' ἀνήκω ὁλοψύχως εἰς τὰ λοῦσα ;

Ἐνῷ ἀντηλλάσσοντο αἱ χαριτολογίαι αὗται, αἱ εὐτράπελοι κατὰ τὸν τύπον μόνον τῆς φράσεως καὶ σοβαραι κατ' οὐσίαν, ὁ μὲν νέος εἶχε τὴν ὄψιν σύνοφρυν, μαρτυροῦσαν κάποιαν λύπην ἢ ὀργήν, ἡ δὲ νεᾶνις ἐφυλλομέτρει τὰς ἐκ κυανοῦ χάρτου σελίδας τοῦ μηχανουργικοῦ σχεδιογραφήματος. Αἴφνης λαμβάνουσα τὸν διαβήτην, ὑποδεικνύει γεωμετρικόν τι λάθος εἰς τὸν πλησίον ἱστάμενον νεαρὸν μηχανικόν, ὅστις τὰ εἶχεν ἐκπονήσει.

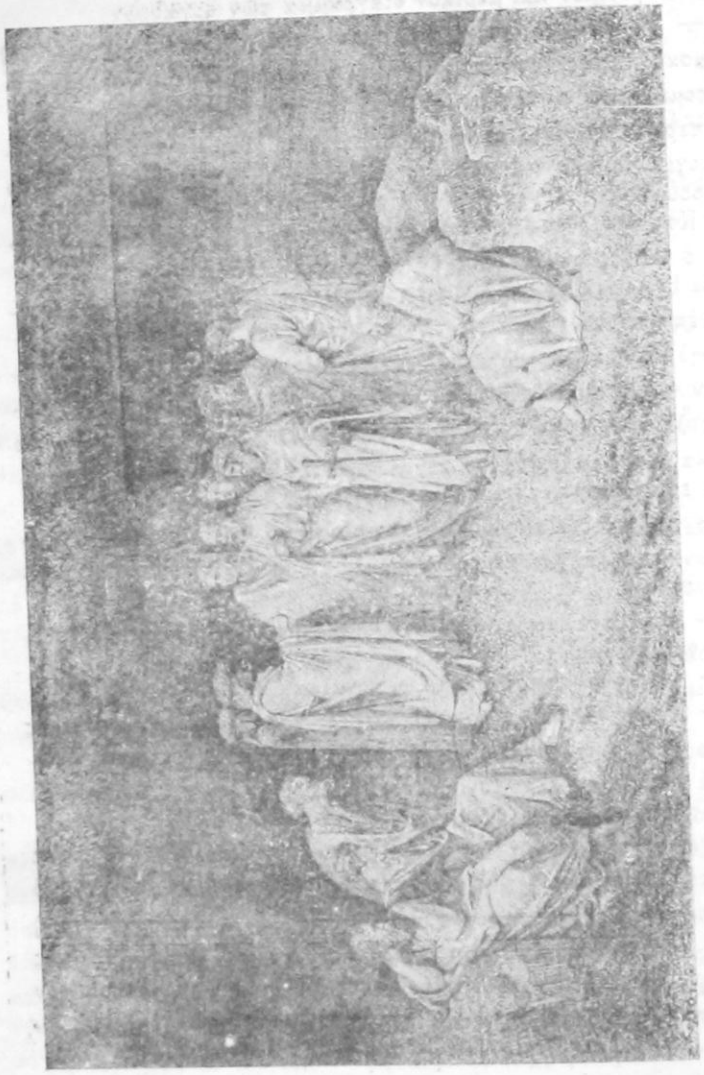

ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΚΩΜΩΔΙΑΝ ΤΟΥ ΔΑΝΤΟΥ :
Συνέντευξις μετὰ τῶν μεγαλειτέρων ποιητῶν καὶ φιλοσόφων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Μεθ' ὅλην τὴν ἀδρότητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνέδυσε τὴν παρατήρησιν, τίποτε δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξαλείψῃ μίαν ρυτίδα εἰς τὸ μέτωπον καὶ μίαν πτυχὴν εἰς τὰ χείλη τοῦ νέου ἐκείνου δεικνύοντα τὴν δυσφορίαν καὶ τὴν συνεχομένην ὀργήν του.

Τί ; νά ἀκούῃ παρατηρήσεις ἀπὸ μίαν γυναῖκα ; διάβολε ! αὐτὸ μᾶς ἔλειπε !

— Ἄσχημον πρωτόλειον ! τῆς εἶπεν ὁ Οὐΐλλιαμς μόλις ἀνεχώρησεν ὁ ἄλλος.

— Διὰ ποῖον ; ἠρώτησεν ἡ Μάουδ.

— Διὰ σέ ! ὡς γυναῖκα, ποῦ εἶσαι, ἔπρεπε νά κλείσῃς τοὺς ὀθαλμοὺς καὶ νὰ μή ὁμιλήσῃς.

— Ἀλλὰ δὲν εἶμαι προϊσταμένη του ; ναὶ ἢ ὄχι ;

— Ὤχ ! ὤχ ! μή τὰ ἐκλαμβάνῃς ἔτσι τὰ πράγματα· θὰ ναυαγήσῃς. Δὲν μ' ἀρέσουν οἱ κρασπεδοφόροι ἀστυνόμοι !

— Ἀλλὰ κ' ἐμέ δὲν μ' ἀρέσουν οἱ ἄνδρες οἱ γαυριῶντες ἐν τῇ ὑπεροχῇ των!

Εὐτυχῶς τὴν ἐπικειμένην ἔριδα τῶν δύω ἐκ παιδικῆς ἡλικίας φίλων ἐματαίωσεν ἡ εἴσοδός των εἰς τὸ τμῆμα τῶν λεβήτων.

IV

Τὸ τμῆμα τῶν λεβήτων !... Φανταθῆτε,—ἂν δύνασθε, — γιγάντιον δαιμονιῶδες δῶμα ἀποτελούμενον ἀπὸ εὐρυτάτων διαστάσεων ἐσχάραν ἐξ ἰκρίων ὡς τοῦ κωδωνοστασίου, δῶμα μαῦρον, αὐχμηρόν, μὲ καίουσαν καὶ ἀποπνικτικὴν ἀτμόσφαιραν, ὅπου οἱ συριγμοὶ τοῦ πεπιεσμένου ἀέρος καὶ οἱ βρόντοι τῶν μηχανικῶν σφυρῶν παταγωδῶς πιπτουσῶν ἐπὶ ἠχηρῶν μεταλλικῶν πλακῶν, οἱ μυκηθμοὶ τῶν χωνευτηρίων κλιβάνων, πυριφλεγῶν καμίνων φλογερῶν ἐκρήξεων καὶ ὁ στρηνὴς ἦχος ἀεικινήτων δερματίνων λωρίδων ἀπετέλουν ἰλιγγιώδες πανδαιμόνιον ἀφορήτου πατάγου. Ἡ ἐναέριος κινητὴ γέφυρα παρὰ τὴν ὀροφήν, οἱ φοβεροὶ τὸν ὄγκον κύλινδροι, ἀεννάως διολισθαίνοντες ἐπὶ λείων ἐλαιωδῶν πλακῶν καὶ οἱ **μαῦροι ἐλέφαντες**, τεράστιαι ἐλεφαντοειδεῖς μηχαναί, τελευταία ἐφεύρεσις τοῦ κ-

Οὐίλσων, μὲ τὴν ρυθμικήν των κίνησιν, συνεπλήρουν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀποτροπαίου τούτου ἡφαιστείου ἄντρου. Ἐκεῖ εἰσῆλθε μία ἀκτὶς ἡλίου, ἡ νεαρὰ καὶ λεπτοφυὴς παρθένος διολισθαίνουσα εὐλύγιστος διὰ μέσου λεβήτων καὶ μηχανῶν.

— Μαστρο-Γιάννη, ἀνέκραξεν ὁ νεαρὸς Μίλλ πρὸς τὸν διερχόμενον γηραιὸν πρωτεργάτην. Ἰδοὺ ὁ νέος μηχανικός σας.

— Ποῦ εἶναι, κύριε Μίλλ ;

—Νάτον, ἀπήντησε δεικνύων τὴν γνωστήν μας ἰανθίνην μπλεοῦζαν.

— Μὰ αὐτὴ εἶναι ἡ μὶς Μάουδ, εἶπεν ὁ γέρων.

— Μάλιστα, Μάστρο-Γιάννη· αὐτὴ εἶναι ὁ μηχανικός.

— Καὶ τώρα ἐσπούδασε μηχανικὴν ἡ Μὶς Μάουδ ;

— Μά, ναί, σέ λέγω, Μαστρο-Γιάννη ! νά τα εἰπῇς ὅλα αὐτὰ εἰς τοὺς ἐργάτας.

— Μέγας εἶσαι, Κύριε !...

Μετὰ δέκα λεπτὰ ὁλόκληρον τὸ ἐργοστάσιον ἐγνώριζεν ὅτι ἐφεξῆς αἱ τιτάνειοι δυνάμεις τοῦ σκοτεινοῦ ἐκείνου δαιδάλου ὡς καὶ οἱ διαπεπονημένοι μῦς ὅλων ἐκείνων τῶν σιδηρουργῶν ἔμελλον ἐφεξῆς νὰ ὑτακούωσιν εἰς τὴν ξανθὴν δεσποινίδα, ἥτις τὴν στιγμὴν αὐτήν, κύπτουσα ὑπεράνω λέβητος καὶ περιρρεομένη ἀπὸ σπινθῆρας, ἐπέβλεπε μίαν πυρίπνουν μεταλλικὴν κόλλησιν καὶ ἐβασίλευεν ἤδη ἐπὶ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου.

V

Ἡ τοιαύτη ὑπεροχὴ συνεκρούετο πρὸς ὅλους τοὺς ἐγωϊσμοὺς τοὺς δημιουργοῦντας τὴν ἀνδρικὴν ἀλαζονίαν καὶ ματαιοφροσύνην.

Ἤδη μόλις ἡ νεᾶνις ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν μηχανουργικὸν παν-δαιμόνιον, τὰ σκώμματα, ἄλλα λεπτότερα καὶ ἄλλα χυδαιότερα, διεσταυροῦντο εἰς βάρος της μέσα εἰς τὸ τερατῶδες δῶμα μὲ τὸ ἀπὸ ἰκρία ἀποτελούμενον ἔδαφος.

—Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε ! ἕνας τέτοιος μηχανικός !

—Ὁ Μαστρογιάννης ὁ πρωτεργάτης μας ξέρει πολὺ καλλίτερ' ἀπ' αὐτήν.

—Δὲν πάει νὰ κουρεύεται !

—Δὲν πάει στὸ μαγειρειό της νὰ καθαρίζῃ σπανάκια !

—Δὲν πάει νὰ μπαλώνῃ τὰ παντελονάκια τῶν ἀδελφῶν της!

Πλέον ἢ ἅπαξ ἡ ἀκοὴ τῆς Μάουδ συνέλαβεν ἀποσπάσματα τοιούτων διαλόγων μεταξὺ τῆς βαναύσου πληθύος τῶν ἐργατῶν καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ σχεδιαστοῦ, τοῦ ὁποίου εἶχε παρατηρήσει τὸ γεωμετρικὸν λάθος τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς εἰσόδου της εἰς τὸ ἐργοστάσιον. Περιφρονοῦσα ὅλα ταῦτα εἰργάζετο μετ' ἀνδρικοῦ σθένους ὅλην τὴν ἡμέραν· ἀλλὰ τὴν νύκτα, ὅταν, μετὰ τὸ οἰκογενειακὸν δεῖπνον, ὅπου παρεκάθητο μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, ἀπεμονοῦτο εἰς τὸν ἥρεμον κοιτῶνά της, ἐκεῖ πλέον δὲν ἠδύνατο, ἀλλὰ καὶ οὔτε εἶχε πλέον ἀνάγκην νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της.

Ὦ ! πόσον δύσκολος εἶναι ὁ ἐπαγγελματικὸς βίος εἰς τὴν γυναῖκα ! Πόσαι ἀπογοητεύσεις, πόσοι ἐξευτελισμοὶ ἄδικοι ἀλλὰ σκληροὶ ἐπηκολούθουν τὴν σύγκρουσιν τῆς ἀτομικότητός της πρὸς τὴν ἀνδρικὴν τραχύτητα !

Ἕν μόνον τὴν ηὐχαρίστει καὶ τῇ διεγέλα : ὅτι χάρις εἰς τοὺς μισθούς της ἡ ἀγαθὴ μήτηρ της ἀνέτως τώρα καὶ χωρὶς νὰ ταλαιπωρῆται συνεκρότει τὸν προϋπολογισμὸν τῶν οἰκογενειακῶν δαπανῶν.

Ἀλλὰ βαθμηδὸν εἰς τὸ ἐργοστάσιον τὰ πράγματα προϋχώρουν ἐπὶ τὰ χείρω. Ὁ γνωστὸς σχεδιαστὴς διωργάνωσε συστηματικὴν προπαγάνδαν ἐναντίον της. Οὐδεὶς τὴν ὑπήκουε πλέον.

Ἡ ἐργασία δὲν προϋχώρει. Μόλις συνετελέσθησαν τὰ ἔργα, ἅτινα τὸ ἐργοστάσιον εἶχεν ἀναλάβει ἐπὶ τοῦ προκατόχου της καὶ εἶχον ἀρχίσει ὑπὸ τὰς νεύσεις ἐκείνου, οἱ ἐργάται δυσανεσχέτουν πλέον τώρα ν' ἀρχίσωσι νέον τι ὑπὸ τὰς νεύσεις αὐτῆς. Τὸ νέον, τοῦ ὁποίου ἡ ἔναρξις ἐβράδυνεν, ἦτο ἡ γνωστή μας γέφυρα, τῆς ὁποίας ἡ παραγγελιοδότις ἑταιρεία ἤρχισε νὰ δυσφορῇ μεγάλως ἀπειλοῦσα νὰ ἐνάξῃ εἰς δίκην τοὺς συνεταίρους βιομηχάνους.

VI

Μίαν ἡμέραν ἡ Μάουδ προλαμβάνουσα εἶδος στάσεως, ἡ ὁποία ἐπρόκειτο νὰ ἐκραγῇ ἐναντίον της, ἐστράφη πρὸς τοὺς ἐργάτας καὶ μὲ ὅλον τὸ ἀνδρικόν της θάρρος, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν γυναικείαν της λεπτότητα τοὺς ἐπέπληξε ζωηρῶς, τοὺς ὑπέδειξε τὰ σφάλματά των, τοὺς ἐμέμφθη διὰ τὴν κακήν των θέλησιν. Χάριν τεχνικῶν μάλιστα παρατηρήσεων ἀνέβη ἐπί τινος μηχανῆς, τὴν ὁποίαν ἤρχισε νὰ κινῇ. Ἡ θέα της ἦτο ἐκπληκτική. Ἡ ἐντύπωσις τῶν ἐργατῶν ζωηροτάτη. Ἡ ἁβρὰ καὶ λευκὴ μορφή της μὲ τὸν χρυσοῦν στέφανον τῆς κόμης τὴν παρίστα ὁμοίαν πρὸς ξανθὴν τοῦ κάλλους θεότητα βασιλεύουσαν τοῦ σκυθρωποῦ μηχανουργείου. Ἀπερροφημένη ὡς ἦτο καὶ πάλλουσα ἀπὸ συγκίνησιν, δὲν παρετήρησε τρεῖς μορφάς, αἱ ὁποῖαι, εἰσελθοῦσαι τὴν στιγμὴν ἐκείνην, τὴν παρετήρουν μετὰ θαυμασμοῦ.

Ἦσαν δύο κυρίαι πλουτοκράτιδες, μήτηρ καὶ κόρη, ἀμφότεραι ἀποπνέουσαι ἀρώματα, ἡ νεωτέρα θαῦμα καλλονῆς, τὴν ὁποίαν ὁ γέρων κ. Μίλλ ἐπεδίωκεν ὡς πολύφερνον νύμφην διὰ τὸν υἱόν του. Ὁ τρίτος ἦτο αὐτὸς ὁ Οὐΐλλιαμς, ὁ ὁποῖος, ξεναγῶν τὰς δύο κυρίας εἰς τὸ μέγα ἐργοστάσιον, ἔστη καὶ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὸ κράτος ἐκπλήξεως, ἔπειτα ὑπὸ τὸ κράτος ἀληθοῦς μαγείας, ἐθεᾶτο τὴν ξανθὴν θεότητα. Εἶχεν ἰδεῖ καὶ ἀκούσει καὶ πρώτην ἤδη φορὰν τῇ ἀπένειμεν εἰλικρινῆ θαυμασμόν.

Τὴν ἑσπέραν ὅταν ὁ πατήρ του τὸν ἠρώτησε ποία ἦτο ἡ γνώμη του περὶ τῆς ὡραίας νύμφης, ἀπήντησεν.

—Εἶναι, πάτερ μου, θαυμασία, ἀληθὴς τύπος καλλονῆς. Ἀλλ' ὅσον διὰ νὰ τὴν νυμφευθῶ, ὦ, οὐδέποτε ! Θεὸς ὑλάξοι.

Τὸ ἐρωτηματικὸν βλέμμα τοῦ πατρὸς ἔμεινεν ἄνευ ἀπαντήσεως.

VII

Ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τὸ πᾶν μετεβλήθη ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Τὸ ρεῦμα τῆς δυσμενείας πρὸς τὴν νεαρὰν ἐπιστήμονα μετεβλήθη εἰς πραγματικὴν εὐμένειαν πρὸς αὐτήν. Ἤδη οἱ πάντες τὴν ὑπήκουον προθύμως καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ κ. Μίλλ πατὴρ καὶ

υἱὸς δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιβληθῶσι περισσότερον εἰς τοὺς ἐργάτας.

Αὐτοὶ ἀπέναντί των ἦσαν ἀγαθοὶ πάτρωνες· ἀλλ' ὅμως, ὡς ἐκπροσωποῦντες τὸ κεφάλαιον, ἦσαν ἡ βαρεῖα καὶ καταθλιπτικὴ ἐξουσία.

Ὅταν δὲ ἡ κατασκευὴ τῆς γεφύρας ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος, ἡ δὲ πελάτις ἑταιρία, ὡς εἴπομεν, ἠπείλει νὰ κινήσῃ δίκην κατὰ τοῦ ἐργοστασίου διὰ τὴν βραδύτητα τῆς παραδόσεως τῆς ἐργασίας, οἱ ἐργάται, ἐπωφελούμενοι, ἐζήτησαν αὔξησιν μισθοῦ ἀπειλοῦντες ἀπεργίαν.

Μία ἐπιτροπὴ ἐξ αὐτῶν, ὡς συνήθως γίνεται, ἀπεστάλη πρὸς τὸν Οὐΐλλιαμς Μίλλ. Οὗτος ἠρνήθη.

Τότε ἡ θύελλα ἤρχισε νὰ βρέμῃ ἐντὸς τοῦ βιομηχανικοῦ ἱδρύματος. Κρίσις σφοδρὰ παρεσκευάζετο, μία ἀπὸ τὰς ἐκρήξεις τῆς θλιβερᾶς μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν τάξεων πάλης. Τὴν ἑσπέραν τῆς πληρωμῆς ἡ ἔξοδός των ὑπῆρξε τόσον θορυβώδης, ὥστε ἡ Μάουδ, ἀντιληφθεῖσα τὸν ἀναβρασμὸν ἐντὸς τοῦ γραφείου της, κατέβη νὰ ἴδῃ τί συνέβαινε.

— Τί τρέχει, Μαστρο-Γιάννη ; ἠρώτησε τὸν γηραιὸν καὶ πιστὸν ὑπάλληλον.

— Μὴ στέκεσθε ἐκεῖ, μίσς Μάουδ δὲν εἶναι ἐκεῖ μέρος διὰ σᾶς. Ἑτοιμάζουν ἀπεργίαν.

— Δὲν εἶναι μέρος δι' ἐμέ ; Διατί ; δὲν εἶμαι προϊσταμένη των καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ πάτρωνός των ;

Καὶ ἐκτείνουσα τοὺς βραχίονας ἐστήριξε τὰ νῶτα εἰς τὴν θύραν τῆς ἐξόδου καὶ ἀπηυθύνθη πρὸς τὸν ἐργατικὸν ὄμιλον.

— Ὄχι, ἀνέκραξε δὲν θὰ ἐξέλθητε πρὶν ἢ ἐξηγηθῶμεν. Ἀπεργία, αἴ ; ! Ἔχετε τὴν ἀνανδρίαν νὰ ἐκλέγητε τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμὴν διὰ νὰ ἐγκαταλείψητε τὴν ἐργασίαν, διὰ νὰ θέσητε εἰς ἀμηχανίαν καὶ τὸν πατέρα μου καὶ ἐμὲ καὶ τὸν κ. Μίλλ, διότι ὅλοι ἡμεῖς εἴμεθα πάτρωνές σας. Δὲν ἀπατῶμαι· αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ σχέδιόν σας ;

— Δὲν εἶναι ἐναντίον σας ἡ ἀπεργία. Εἶναι ἐναντίον τῶν πλουτοκρατῶν.

— Δὲν ὑπάρχει ζήτημα πλουτοκρατῶν. Ὑπάρχει ἐδῶ μία κυψέλη, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ σεῖς καὶ ἡμεῖς ἐργαζόμεθα, ἡμεῖς μὲ τὸ πνεῦμα, σεῖς μὲ τὴν ὕλην. Δὲν ἔχετε τὴν ἀνάγκην της ; δὲν ζῆτε ἀπ' αὐτήν ; πῶς λοιπὸν προσπαθεῖτε νὰ τὴν καταβαφίσητε ἀντὶ νὰ τὴν ὑποστηρίξητε ; Εἴμεθα ἀράγε ἡμεῖς τόσον κακοί; τόσον μισητοὶ πάτρωνες ; εἴμεθα διῶκται καὶ ἐχθροί σας, ἢ ἐργαζόμεθα διὰ σᾶς καὶ ἐξασφαλίζομεν τὸν ἄρτον σας ; Ὅταν τὴν νύκτα κοιμᾶσθε ἥσυχοι διὰ τὴν αὔριον, ἀμέριμνοι διὰ τὸν ἐπιούσιον τῶν τέκνων σας, ἡμεῖς ἀγρυπνοῦμεν σκεπτόμενοι πῶς νὰ βελτιώσωμεν τὴν θέσιν σας. Θέλετε νὰ μᾶς πολεμήσητε; Καλά. Ἂν καταπολεμῆτε τὴν κυψέλην καὶ αὐτὴ θὰ σᾶς ἀνταποδώσῃ τὸν πόλεμον. Μή διαστέλλετε μεταξὺ τοῦ πατρός μου, τοῦ κ. Μίλλ καὶ ἐμοῦ. Εἴμεθα ὅλοι ἕν. Ἐγὼ ἀγαπῶ τὰς μηχανὰς καὶ τὸ ἐργοστάσιον. Ἂν σεῖς δὲν τὰς ἀγαπᾶτε, ἔχετε κακὴν καρδίαν, δὲν ἔχετε διόλου καρδίαν.

Ἐξηκολούθησεν ὀλίγον ἀκόμη.

Οἱ ἐργάται γοητευθέντες ἀπὸ τὸ θάρρος τῆς ἄβρᾶς κόρης καὶ πεισθέντες ἀπὸ τὸ λογικὰ ἐπιχειρήματα, ἐγκατέλειψαν τὴν ἄνανδρον ἀπόφασιν.

— Μάουδ ! ἐψιθύρισε μία φωνὴ ὄπισθέν της.

Ἦτο ὁ Οὐΐλλιαμς, ὅστις τὴν προσέβλεπε μὲ παράδοξον, πρωτοφανὲς ἕως τώρα βλέμμα.

Ἐκείνη ἐγέλα ἀφελῶς, εὐτυχὴς διὰ τὸν θρίαμβόν της.

— Βλέπεις, βλέπεις τί κατορθόνει τὸ αἴσθημα ;

— Πόσον ὡραία ἦσο, Μάουδ, πρὸ ὀλίγου ὅταν ὡμίλεις !

— Ὄχι τόσον ὡραία, εἶπε μελαγχολικῶς, ὄχι τόσον ὡραία ὅσον ἡ ὡραία δεσποινίς, ποῦ ἦλθεν ἀπὸ τὴν πρωτεύουσαν.

— Μάουδ, δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον γυναῖκα θελκτικωτέρα ἀπὸ σέ. Εἶσαι ἡ μόνη ὡραία, ἡ μόνη θελκτική, ἡ μόνη λατρευτή, Μάουδ, ποθητή μου !. . .

ΣΠΙΝΘΗΡΙΣΜΟΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ὅταν πρὸ τριακονταετίας ἡ διάσημος ἀμερικανὶς χορεύτρια Loïe Fuller ἦλθεν εἰς Γαλλίαν, οἱ αἰθέριοι χοροί της ἔκαμαν τρομερὰν αἴσθησιν. Ὅλαι αἱ ἐπισημότητες τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων, τῶν ἐπιστημῶν, τῆς Τέχνης καὶ τοῦ θεάτρου δὲν ἔλειπαν ἀπὸ τὴν κατοικίαν της.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ὁ διάσημος ἀστρονόμος κ. Καμὶλ Φλαμμαριὼν εὑρίσκετο παρ' αὐτῇ, ἦλθε νά την ἐπισκεφθῇ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς υἱός. Οἱ δύο ἔξοχοι ἄνδρες δὲν ἐγνωρίζοντο.

—Πῶς, Κύριε Δουμᾶ, εἶπεν ἡ Χρυσαλλίς, δὲν γνωρίζετε τὸν κ. Φλαμμαριών;

—Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωριζώμεθα, ἀπήντησεν ὁ Δουμᾶς. Δὲν κατοικοῦμεν τὸν ἴδιον πλανήτην. Ὁ κ. Φλαμμαριὼν ἐνδιαιτᾶται εἰς τὸν αἰθέρα καὶ ἐγὼ εἶμαι κάτοικος τῆς γῆς.

Ὁ κ. Φλαμμαριὼν προσέθηκε ἀμέσως ἐννοῶν τὴν χορεύτριαν.

—Καὶ ταύτην τὴν στιγμὴν ἕνας ἀστὴρ μᾶς συνενόνει!

ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ

Ἡ κυρία πρὸς τὴν ὑπηρέτριαν.

—Λοιπόν, Σταμάτα, αὐτὴν τὴν Κυριακὴ θὰ περάσωμε λαμπρὰ στὴν ἐξοχή. Θὰ μᾶς σερβίρῃς, τὸν κύριον κ' ἐμέ, νὰ φᾶμε ἐπάνω 'στὸ χορταράκι.

—Ναί, Κυρία. Καὶ θὰ θυμηθῶ τὸν καιρὸ ποῦ ἔβοσκα τὶς ἀγελάδες 'ς τὸ χλωρό, 's τὸ χωριό μου.

Εἰς τὸν στρατῶνα :

Ὁ λοχαγός:

—Πῶς ἐτόλμησες χωρὶς ἄδειαν νὰ ἐξέλθῃς ;

—Ὁ στρατιώτης.

—Εἶχα προφορικὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν ἀξιωματικόν μου.

—Λοιτόν, ἐμπρός, δεῖξέ μέ την !

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤ' ΟΛΙΓΑ ΕΤΗ

ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΑΛΛ' ΙΣΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Δὲν θὰ γράψω καθαρῶς καὶ αὐστηρῶς ἐπιστημονικὴν μελέτην περὶ τῆς ἰατρικῆς τοῦ μέλλοντος, διότι βεβαίως αἱ στῆλαι αὗται δὲν εἶναι αἱ κατάλληλοι διὰ ζητήματα ἐπιστημονικά, ἀλλὰ θὰ προσπαθήσω μὲ ὕφος μᾶλλον εὐτράπελον νὰ σᾶς γράψω μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα, ἐὰν δὲν φαίνονται σήμερον πολὺ σοβαρά, δὲν ἀπέχουν ὅμως καὶ πολὺ τῆς ἀληθείας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ σκανδαλίσῃ ἴσως πολλούς, εἶναι ὅτι ἀφίνω τὴν φαντασίαν μου ἐλευθέραν νὰ διατυπώσῃ μελλοντικὰς περὶ τῆς ἰατρικῆς σκέψεις, αἱ ὁποῖαι θὰ φανῶσι παράδοξοι. Ἐὰν δ' ἐν τῇ διατυπώσει τούτων ἤθελον κατηγορηθῇ ὡς πολὺ τολμηρός, ὁμολογῶ ὅτι τὸ τοιοῦτο δὲν θὰ θεωρήσω ὡς κατηγορίαν, οὐδὲ θὰ μετανοήσω διὰ τὴν παραδοξολογίαν μου. Ἴσως ἡμέραν τινά, μετά τινα ἔτη, ἀναγινωσκόμεναι αἱ σελίδες αὗται νὰ εὑρεθῶσι σύμφωνοι πρὸς μίαν ἀνέλπιστον πραγματικότητα, πρὸς ἣν βαίνομεν ὁλοταχῶς, τὸν νόμον τῆς ἐξελίξεως ἀκολουθοῦντες. Ἐν πολλοῖς ἠκολούθησα τὸν ἰατρὸν Ρενώ, ὅστις ὁμολογουμένως ὑπερβαίνει τὰ ἐσκαμμένα.

***

Ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐπικρατεῖ χάος. Τοῦτο εἶναι ἀναμφισβήτητον, διότι αἱ νεώτεραι μελέται, αἱ πρόοδοι τῆς μικροβιολογίας, τὰ ἄλματα ἐν τῇ ὀρροθεραπείᾳ, αἱ ἰδιότητες μερικῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν παραγόντων, παλαιῶν καὶ νέων, ἀνέτρεψαν καὶ ἀνατρέπουσι καθ' ἑκάστην πολλὰς θεωρίας, καὶ μάλιστα πολλὰς ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἐθεωροῦντο ὡς ἀπολύτως ὁριστικὰ κτήματα τῆς ἐπιστήμης.

Δὲν θὰ ἐνδιατρίψω λοιπὸν εἰς λεπτομερείας οὐδὲ εἰς συζητήσεις ἐπιστημονικάς, διότι θ' ἀπεμακρυνόμην τῆς βάσεως, τὴν ὁποίαν ἐν ἀρχῇ ἔθηκα. Δὲν θὰ συσκοτίσω δὲ καὶ τοὺς ἀναγνώστας σας μὲ στρυφνὰς καὶ ἀκαταλήπτους διὰ τὸν πολὺν κόσμον θεωρίας καὶ γνώμας καὶ ὑποθέσεις περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἰατρικῆς, οἷον διαμορφοῦται διὰ τῶν νέων μεθόδων καὶ τῶν φοβερῶν καὶ ἀλματικῶν τῆς χειρουργικῆς προόδων διότι ὁμολογουμένως ἡ χειρουργική, ὁλονὲν τολμηροτέρα ἀποβαίνουσα, τέμνει νέαν ὁδόν, ἧς δὲν διαβλέπομεν σήμερον οὔτε τὴν ἔκτασιν οὔτε τὴν εὐρύτητα ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ τέρμα. Θὰ σᾶς γράψω λοιπὸν μερικὰ πράγματα εὐνόητα εἰς ὅλους, ἐν γλώσσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἁπλῇ καὶ σαφεῖ, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὀχιμόνον θὰ τέρψω τοὺς ἀναγνώστας σας ἀλλὰ καὶ θὰ τοὺς διδάξω μερικὰς γνώσεις, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ὁποίων δὲν θὰ μετανοήσωσι βεβαίως.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ

***

Ὑπάρχουσι σοβαραὶ ἐνδείξεις ὅτι μὲ τὴν σκεπτομένην ταχύτητα, μεθ' ἧς ὁρμητικῶς πρὸς τὰ πρόσω φέρεται ἡ ἰατρικὴ καὶ μάλιστα ἡ χειρουργική, μετὰ μίαν ἢ δύο γενεὰς δὲν θὰ περιορίζωμεθα εἰς τὴν θεραπείαν τῶν νόσων, ἀλλὰ εἰς τὴν πρόληψιν αὐτῶν, καταλλήλως καθιστῶντες «ἄνοσον» τὸν ὀργανισμὸν τῶν ἀνθρώπων, μὴ ἐπιδεκτικὸν δηλ. νοσημάτων. Ἡ μέρες τῶν ἐμβολιασμῶν κατὰ τῶν διαφόρων μολυσματικῶν νόσων, ἡ ὀρρο-

θεραπεία ἡ προληπτικὴ καὶ προληπτικαί τινες χειρουργικαὶ ἐπεμβάσεις, ἐκτελούμεναι ἐπὶ τῶν ὑγιῶν ἀνθρώπων, θὰ γενικευθῶσιν εἰς βαθμόν, ὅστις θὰ προκαλέσῃ τὸ μειδίαμα τοῦ ἀναγνώστου. Καὶ ἵνα ἐπιβάλλωνται αἱ μέθοδοι αὗται, θὰ θεσπισθῶσι νόμοι τοῦ κράτους, καθιστῶντες ὑποχρεωτικὴν τὴν χρῆσιν τῶν μεθόδων τούτων.

Γάλλος συνάδελφος, ἀρκετὰ τολμηρὸς εἰς τὰς σκέψεις του περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἰατρικῆς, ἔβη μέχρι τοῦ σημείου νὰ προείπῃ ὅτι ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ παιδίου διὰ νόμου θὰ ἐπιβάλληται ἡ διὰ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως ἐξαίρεσις τῶν ὀργάνων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον ἀνωφελῆ καὶ ἄχρηστα, εἶναι ἀλλὰ καὶ ἐνδεχομένως δύνανται ν' ἀποβῶσιν ὀλέθρια. Τοιαῦτα δ' ὄργανα εἶναι ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις τοῦ ἐντέρου (appendice), ἡ φλεγμονὴ τῆς ὁποίας φέρει τὴν γνωστὴν ὀχληράν, ἐνίοτε δὲ καὶ θανατηφόρον νόσον appendicite καὶ ἡ γνωστὴ μεμβράνη τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τοῦ ἄρρενος, μέρος τῆς ὁποίας διὰ θρησκευτικῆς διατάξεως ἀφαιρεῖται παρὰ Μουσουλμάνοις καὶ Ἰουδαίοις (ἐγχείρησις τῆς περιτομῆς). Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὸ δεύτερον τοῦτο ὄργανον, ἴσως ἡ θεωρία τοῦ γάλλου συναδέλφου νὰ εἶναι ἀληθής, ἀλλὰ διὰ τὴν συστηματικὴν προληπτικὴν ἐξαίρεσιν τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως παρὰ πᾶσιν ἀνεξαιρέτως τοῖς ἀτόμοις, ὑπάρχουσιν οἱ διαφωνοῦντες, οἱ ὁποῖοι θεωροῦσι τὴν ὕπαρξιν τῆς appendice ἀναγκαιοτάτην, διότι παρομοιάζουσι τὴν μικροβιοκτόνον δύναμιν αὐτῆς πρὸς τὴν τῶν ἀμυγδαλῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀφαιροῦνται σήμερον ὁλοκληρωτικῶς, ἀκριβῶς διὰ τὸν λόγον τοῦτον. Καὶ βαίνων περαιτέρω ὁ γάλλος ἰατρὸς φρονεῖ ὅτι οἱ νεωτερίζοντες γονεῖς τῶν παίδων θὰ συγκατατίθενται ὅπως ἀφαιρῆται προληπτικῶς, διὰ καταλλήλου ἐγχειρήσεως, ἡ μοῖρα ἐκείνη τοῦ παχέος ἐντέρου, ἀληθοῦς ὑπονόμου, ἡ ὁποία θεωρεῖται ὡς ἑστία πασῶν τῶν ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλῆνι ἐπιτελουμένων κατὰ τὴν πέψιν τῶν τροφῶν καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν περιττωματικῶν οὐσιῶν σηπτικῶν ζυμώσεων καὶ ἀποσυνθέσεων. Τὴν μοῖραν ταύτην τοῦ ἐντερικοῦ σω-

λῆνος ὁ πολὺς Μετσνικώφ ὠνόμασεν, ὄχι ἀδίκως, ἐπὶ τὸ παραστατικώτερον, πῖθον Πανδώρας πάντων τῶν δεινῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλως τε, κατὰ τὸν Δανιὴλ Μπερτελώ, προβλέποντα ὅτι ἐν λίαν προσεχεῖ μέλλοντι ὁ ἄνθρωπος θὰ τρέφηται μὲ χημικάς τινας οὐσίας, ὑπὸ μορφὴν μικροσκοπικῶν καταποτίων παρασκευαζομένας, εὐκόλως δὲ καὶ ἀπολύτως ἀφομοιουμένας, τὸ τμῆμα τοῦτο τοῦ παχέος ἐντέρου θὰ περιτεύῃ, ἀφοῦ αἱ παρεχόμεναι τροφαί, πλουσιώταται ἄλλως τε εἰς λευκωματοειδεῖς οὐσίας, δὲν θὰ ἀφήνωσι περιττώματα πρὸς ἀποβολὴν ἀπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἄρα, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἰατροῦ τούτου, δέον νὰ καταργηθῶσιν ὄχι μόνον οἱ ἀπόπατοι ἀλλὰ καὶ τὰ καθαρτικὰ φάρμακα!

Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Ἀλλ' ἐὰν αἱ προβλέψεις αὗται εἶναι ὀλίγον τολμηραί, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσι τοιαῦται ἄλλαι τινὲς προβλέψεις περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἰατρικῆς, ἀφοῦ καὶ σήμερον ἔτι ἐφαρμόζονται προληπτικῶς μέθοδοί τινες πολλὰς παρέχουσαι τῇ ἀνθρωπότητι ὑπηρεσίας, καὶ αἵτινες ἁπλούστατα θὰ γενικευθῶσι. Τοιουτοτρόπως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἡλικίας των τὰ παιδία θὰ ὑφίστανται διαφόρους ἐμβολιασμοὺς ὄχι μόνον κατὰ τῆς εὐλογίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς ὀστρακιᾶς, τῆς ἰλαρᾶς, τῆς διφθερίτιδος, τῆς φυματιώσεως κτλ., διότι ὑποτίθεται ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης θ' ἀνακαλυφθῶσι πάντα τὰ πρὸς πρόληψιν τῶν

φοβερῶν τούτων νόσων τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐμβόλια, ὡς ἀνεκαλύφθη, ἐν κοινῇ εὑρισκόμενον σήμερον χρήσει, τὸ κατὰ τῆς εὐλογίας. Ὁ ἔφηβος θὰ καθίσταται ἐπίσης ἄνοσος διά τινων προληπτικῶν ἐνέσεων κατὰ τῶν ἀφροδισίων νόσων, αἱ ὁποῖαι θὰ θεωρῶνται πλέον ἐντελῶς ἀκίνδυνοι καὶ ἀβλαβεῖς. Ἐννοεῖται ἐπίσης ὅτι δὲν θὰ λείψωσί ποτε καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἄρρωστοι, οἱ ὁποῖοι θὰ καταφεύγωσιν εἰς τοὺς ἰατροὺς διὰ νὰ ὑποβάλλωνται εἰς θεραπείας δι' ἐπεμβάσεων χειρουργικῶν, θεωρουμένων σήμερον ὡς ἐκτάκτως σοβαρῶν, παρατόλμων καὶ ἐπικινδύνων. Αἴφνης ὑπὸ τοῦ πρώτου τυχόντος ἰατροῦ καὶ ἄνευ πολλῶν διατυπώσεων θὰ γίνεται ἡ συρραφὴ τῆς καρδίας, ἡ διάνοιξις τοῦ θώρακος, ἡ διαστολὴ διὰ καταλλήλων διαστολέων, ὡς ἐπὶ τῆς ἐστενωμένης οὐρήθρας, τῶν ἐστενωμένων στομίων τῆς καρδίας (στένωσις τῆς μιτροειδοῦς κτλ.) διὰ μέσου μικρᾶς ὀπῆς ἐπὶ τοῦ θώρακος διανοιγμένης, ἡ ἐξαίρεσις τῶν τόσον ἐπικινδύνων ἀορτικῶν ἀνευρυσμάτων, ὁλοκλήρων λοβῶν τοῦ πνεύμονος καὶ τοῦ ἐγκεφάλου. Ἄλλαις λέξεσι θ' ἀποτολμῶνται ἐγχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι σήμερον θεωροῦνται ἴσως, ἂν ὄχι ὡς ἀδύνατοι, τοὐλάχιστον ὡς λίαν παρακεκινδυνευμέναι, οἱ δὲ ἀποτολμῶντες αὐτὰς ὡς ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι μᾶλλον θέσιν εἰς τὸ φρενοκομεῖον ἔχουν παρὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν μέσῳ τόσῳ σοφῶν ἑταιριῶν καὶ ἰνστιτούτων ζώντες.

Ἀλλ' ἡ κυριωτέρα πρόοδος, ἥτις ἐν τῇ ἰατρικῇ θέλει ἀσφαλῶς σημειωθῇ, ἀνάγεται εἰς τὸν κύκλον τῶν μεταμοσχεύσεων. Εἶναι δὲ ἡ μεταμόσχευσις ἐγχείρησις, δι' ἧς εἰς παθόντα ἢ ὁριστικῶς βλαβέντα πολύτιμα ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ ὑποκαθίστανται ὄργανα νέα, ὑγιᾶ, λαμβανόμενα παρ' ἄλλων ζώων ἢ ἀνθρωπομόρφων πιθήκων, δυνάμενα δὲ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εἶναι νέα· ἐφηρμόσθη καὶ ἐφαρμόζεται καὶ σήμερον, ἀλλ' ἐν σχετικῶς λίαν περιωρισμένῳ κύκλῳ· καὶ ἡ μέθοδος αὕτη ἁπλούστατα θὰ γενικευθῇ. Ἀλλ' ἵνα καταστῇ δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν χειρουργῶν πληθώρα τοιούτων ὀργάνων, διότι βεβαίως δέον τὰ παθόντα ὄργανα ν' ἀντικαθίστανται ὑπὸ ὀργάνων λαμβανομένων ἐκ ζωϊκῶν ὀργανισμῶν τῆς αὐτῆς κατηγορίας — καὶ προκειμένου περὶ ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτοῦνται ὄργανα πάλιν ἀνθρώπου, — ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἱδρυθῶσι πανίσχυρα συνδικάτα (trusts), τὰ ὁποῖα ἐν καιρῷ πολέμου καὶ μυριονέκρων μαχῶν νὰ περισυλλέγωσιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τὰ πολυτιμότερα τῶν νεκρῶν ὄργανα, τὰ ὁποῖα θὰ διατηρῶνται ἐντὸς ψυκτηρίων μηχανῶν κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν καθηγητῶν S. Pozzi καὶ Pierre Delbet ὑποδειχθεῖσαν μέθοδον. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν καιρῷ εἰρήνης τὰ ὄργανα ταῦτα θὰ πωλῶνται εἰς ὑπερόγκους τιμὰς καὶ ταῦτα θ' ἀποτελῶσι τὰ μυθώδη κέρδη τῶν μεγάλων τούτων ἑταιριῶν. Ἐὰν μάλιστα αἱ κυβερνήσεις πολλαπλασιάσωσι τὰς θανατικὰς καταδίκας, θὰ δημιουργήσωσι ζηλευτὸν πόρον κυβερνητικόν. Αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἑταιρίαι θὰ ἐπωφεληθῶσι πολύ, ὑπὸ τὴν σειρὰν ταύτην τῶν σκέψεων, ἐκ τῶν δυστυχημάτων τῆς ἐργασίας (accidents du travail).

Ἂν καὶ αἱ μεταμοσχεύσεις αὗται θὰ ἐξασφαλίζωσι μακροβιότητα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οὐχ ἧττον οὗτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς γεροντικῆς ἡλικίας θὰ ὑποβάλλωνται εἰς σειρὰν ἐνέσεων ἵνα ἀποφεύγωσι τὰς ἐνοχλήσεις τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως καὶ τοῦ γεροντικοῦ μαρασμοῦ. Καὶ θὰ βλέπετε τότε γέροντας θαλεροὺς, θαλερωτέρους ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἀπαντᾶτε μὲ τὸ ἄνθος εἰς τὴν κομβιοδόχην καὶ μὲ ἀπαιτήσεις σφρίγους μεγαλειτέρας εἰς τὰς μεγαλοπόλεις καὶ τὰς λουτροπόλεις τῆς Εὐρώπης.

* * *

Ἀλλά, περιοριζομένου, εἰς ἀπελπιστικὸν βαθμόν, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀρρώστων, τί θὰ γίνωσιν οἱ ἰατροί; Ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι δυσχερής. Ἁπλούστατα θὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ ὑπάλληλοι τοῦ κράτους, μισθοδοτούμενοι παρὰ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, ὡς συμβαίνει σήμερον διὰ τοὺς κυβερνητικοὺς καὶ δημαρ-

χιακοὺς ἰατρούς. Θὰ ἐνδιαφέρωνται καὶ αὐτοί, ὡς καὶ πάντες οἱ κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι, διὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς, διὰ τὴν ὑπερίσχυσιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πολιτικοῦ κόμματος, τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ὑπουργείου, θὰ ἐργάζωνται ὡς κομματικοὶ παράγοντες διὰ νὰ ἐπιτύχουν οἱ συνδυασμοί των καὶ διὰ νὰ μὴ μείνουν καὶ ἐκεῖνοι ἐκτὸς τῶν παροχῶν τοῦ κυβερνητικοῦ ταμείου. Ἄλλαις λέξεσι τὸ ὡραῖον, φιλάνθρωπον καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐλευθέριον ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ θὰ ἐκπέσῃ ἐκ τοῦ ἐπιπέδου, ἐφ' οὗ σήμερον ὑπερήφανον καὶ τιμητικὸν ἵσταται, εἰς τὸν κοινὸν ὑπαλληλικὸν βόθρον, ἐξ οὗ οὐδὲν τὸ καλὸν οὔτε διὰ τὴν ἐπιστήμην, οὔτε διὰ τὴν κοινωνίαν, οὔτε δὲ καὶ γενικώτερον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα δύναται νὰ προκύψῃ. Ἡ πρόοδος, ἡ ἐξέλιξις, βραδέως πλὴν ἀσφαλῶς πρὸς τὴν ἀκροτάτην πεζότητα καὶ πρακτικότητα φερομένη, μίαν ἔτι ἐπιστημονικὴν ὀργάνωσιν θὰ καταστρέψῃ καὶ ἓν ἔτι θῦμα, ἐκ τοῦ ἰδεολογικοῦ κόσμου, θὰ ἀριθμήσῃ.

ΝΙΚ. Γ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ-ΙΑΤΡΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΦΙΑΝ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Οἱ ἀληθῶς μεγάλοι ἄνδρες πίπτοντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς δὲν πίπτουν καὶ ἀπὸ τὴν συνείδησιν τοῦ ἔθνους των. Ἀρκεῖ νὰ μὴ ἦναι πρὸ τῆς ἰδικῆς των συνειδήσεως πεπτωκότες.

Ἡ ἀποστολὴ τῆς Τέχνης εἶναι ὑπό τινα ἔποψιν ὁμοία μὲ τὴν τῆς γυναικός : εἶναι ἴδιον αὐτῆς νὰ περιβάλλῃ τοὺς μόχθους καὶ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς μὲ τὸν φωτοστέφανον τοῦ κάλλους καὶ νὰ μετατρέπῃ τὴν ἐργασίαν εἰς τέρψιν.

John Lubbock

Η ΔΟΞΑ

Ἡ Δόξα ἀνήουχη ἐπερνοῦσε
τὰ μονοπάτια τὰ ψηλὰ
κ' ὅσα 'στὰ χέρια της 'κρατοῦσε
δάφναις καὶ λούλουδ' ἁπαλά,
'σὲ κάθε βῆμα τὰ 'οκορποῦσε.

Κι' ἀθάνατοις πνοαῖς πιρθέναις ·
τἄπλεκαν στέφανα μ' εὐχαίς,
νἰ τα φορέσουν, φῶς λουσμέναις
κάποιαις ἀνάλαφραις ψυχαίς,
ποῦ 'πίσω ἐφθάναν κουρασμέναις

ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΑ

Στὸν πράσινο τὸ φράχτη ἕνα παιδὶ
συνάζει μὲ τὸ δεῖλι τὰ λουλούδια
καὶ μ' ἄχραντη φωνοῦλα τραγουδεῖ
τὰ τόσα παιδιακίσια του τραγούδια.

Κι' ὁ Ἄγγελος ὀπίσω ἀπ' τὴ φραγὴ
τὸ βλέπει γελαστά, γιατὶ τοῦ ἀρέσει·
καὶ λέγει — Τὰ λουλούδια τὴν αὐγὴ
μαζύ μου 'στὰ οὐράνια θὰ φορέσῃ.

ΣΤΕΛ. ΣΠΕΡΑΝΤΖΑΣ

Ἔχω ἕνα χρέος...

Ἔχω ἕνα χρέος πρὸς τὰς φίλας κυρίας τῶν Ἀθηνῶν, ποῦ ἐργάζονται γιὰ νὰ κερδίσουν τὰ πολιτικὰ δίκαια τῆς γυναικὸς ἀπέναντι τοῦ κρατοῦντος τὰς ἡνίας τῆς πολιτείας ἀνδρός. Μ' ἐζήτησαν αὐταὶ ἐπανηλειμμένως ν' ἀντιπροσωπεύσω τὴν **ἀνατολίτισσα** γυναῖκα, ὡς τὴν ἀπεκάλεσεν ἡ ἀξιόλογος κ. Κ. Παρρὲν (δὲν βλέπω ὅμως νὰ ἤμαι πιὸ ἀνατολίτισσα ἀπὸ τὰς Ἀθηναίδας)-εἰς τὰ διάφορα συνέδρια ποῦ συνεκροτήθησαν γιὰ τὴν κατάκτησιν τῶν ἀπ' αἰώνων καθυστερουμένων εἰς αὐτὰς δικαίων.

Μ' ἐζήτησαν, ὡς ἐκ περισσοῦ, νὰ αἰτιολογήσω τὴν ἀποχήν μου ἀπὸ τοιαύτας συγκεντρώσεις, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ νὰ ἀνοίξω τὴν ψυχήν μου εἰς τὰς τόσον εὐγενῶς προσερχομένας γιὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν καθηκόντων χαρίεντος πνευματικοῦ φίλας Ἀθηναίδας.

Καὶ εἰς τὸ χρέος αὐτὸ πάντοτε ἔχω καθυστερήσει, τὸ μὲν διότι εἶμαι πάντοτε ἀπησχολημένη, τὸ δὲ διότι θὰ προτιμοῦσα νὰ δώσω μιὰν γενικὴν ἀπάντησιν, χωρὶς τὸν τύπον ποῦ προσλαμβάνει καμμιὰ φορὰ μιὰ διὰ γράμματος ἐξομολόγησις, ποῦ ἐνδέχεται καὶ νὰ παρεξηγηθῇ καὶ ἠμπορεῖ τυχὸν καὶ νὰ προσβάλῃ τὸν γυναικεῖον πνευματικόν. Καὶ τώρα, τὸ ἀνὰ χεῖρας Λεύκωμα μοῦ ἀνοίγει φιλοξένους σελίδας γιὰ νὰ παρεμβάλω καὶ ἐγὼ μερικὰς σκέψεις μου, μέσα εἰς τόσας ἄλλας, ποῦ θὰ εὕρῃ ὁ ἀναγνώστης μὲ τὴν ὑπογραφὴ διακεκριμένων συγγραφέων.

Τὴν ἀπάντησίν μου αὐτὴν εἰς τὴν ἐρώτησιν, τὴν τόσον σοβαρὰν—γιατὶ φαίνομαι τόσον πολὺ εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν κοινωνία, ὡσὰν νὰ μὴν ἐπόνεσα ποτὲ καὶ γιὰ κανὲν ζήτημα, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ τραγικά, τῶν ὁποίων φαίνεται πῶς κάθε γενεὰ ἀνθρώπων στὸν κόσμον αὐτὸν θ' ἀναμετρήσῃ ξεχωριστὰ τὴν ἀγριότητα χωρὶς νὰ ἠμπορέσῃ ποτὲ νὰ μετακινήσῃ οὐδὲ ἕνα κὰν τῶν μοιραίων νόμων, ποῦ φάνηκαν ὡς τώρα νὰ τὰ διέπουν; Τὴν ἀπάντησίν μου λοιπὸν αὐτὴν τὴν ἐτκέρθηκα πολὺ βαθειὰ πάντοτε γιὰ νὰ τὴν δώσω. Ἐζύγιστα πολὺ πάντα ὅσα θὰ πῶ, γιατὶ μὲ φαίνεται πῶς ὅ,τι καὶ ἂν προτείνω θὰ μὲ δεσμεύῃ τόσο στὴν ἀλήθεια, ὥστε νὰ μὴν ἠμπορέσω πιὰ ν' ἀφαιρέσω λέξι ἀφ' ὅσα ἄπαξ θὰ ἔχω πῇ, γιατὶ θὰ ἔχω ἔστι ἔκθέσει τελειωτικὰ τῆς γυναικείας ψυχῆς μου τοὺς φόβους γιὰ τοῦ φύσου μας τὸ ἀδιάγνωστο μέλλον.

Καὶ τώρα ἕνα **διάφορον** εἰς τὰ γαλλικὰ φύλλα, ποῦ τὸ ἐπῆρε καὶ τὸ ἔδωκε ὅλος ὁ τύπος τοῦ κόσμου ὅλου, μ' ἔδωσε καὶ ἐμένα τὴν ἀφορμὴ γιὰ νὰ συγκεντρώσω τὰ ἐπιχειρήματά μου, ποῦ μὲ ζητεῖ ἐπιμόνως ἡ κ. Ἀθηνᾶ Γαϊτάνου-Γιαννιοῦ στὰ γράμματά της. Τὸ ξύρω πῶς δὲν εἶναι σωστὸ ν' αἰρνῇ κανεὶς ὡς ἐπιχείρημα ἕνα συμβὰν πρόστατον, ποῦ δὲν ἐψυχολογήθηκεν ἀρκετὰ ἀκόμη. Μὰ μήπως καὶ τὰ παληὰ συμβάντα ἔχουν ἄλλο κανένα κῦρος, ἀπ' τὴν ἐντύπωσι ποῦ ἀφῆκαν στὴν ἐποχή των, ὅταν ἐκρίνοντο μὲ τὸ ἀνάλογον κριτήριον;

Καὶ ἀπ' τὴν σωρεὰν τῶν αὐθορμήτως παραγομένων συγλονισμῶν εἰς τὰ κοινωνικὰ ἤθη, γεννῶνται βαθμηδὸν τὰ ψυχολογημένα ἐπιχειρήματα ἐκείνων ποῦ ξεύρουν νὰ ξεχωρίζουν τὰς αἰωνίους τῆς ψυχῆς ἀνάγκας, ποῦ ἀποκρυσταλλώνονται στοὺς ἀϋδίους τῆς ψυχολογίας νόμους, ἀπὸ τὰς τυχαίας καὶ συμπτωματικὰς ἐκδηλώσεις εἰς τὰ ἄτομα μεριακωτέρων ἀναγκῶν.

Ὥστε δικαιοῦμαι, θαρρῶ, νὰ πάρω τὰ ἐπιχειρήματά μου ἀπὸ τὴν ἀφορμή, ποῦ μοῦ παρουσιάζεται προχείρως εἰς ἕνα μεγάλο κοινωνικὸ σκάνδαλο, ποῦ κατέπληξε τὸν κόσμο μὲ τὰς μυθικάς του περιπλοκάς.

Ὅλοι ἐμάθετε βεβαίως τὰ ἀπίστευτα κατορθώματα τοῦ διαβοήτου κακούργου Landru, ποῦ ἐγέλασεν εἰς τὸ Παρίσι ἕνδεκα γυναῖκες, ἕνα ἄνδρα καὶ ἕνα παιδί, τοὺς ἀπεγύμνωσεν ἀπὸ ὅ,τι εἶχαν καὶ τοὺς ἐξηφάνιζε, ἕναν, ἕναν, μὲ ξεχωριστὴ τέχνη, χωρὶς νὰ ὑποψιασθῇ κανεὶς τίποτε, μὰ ἀπολύτως τίποτε. Ἀρίνω τὸν ἄνδρα καὶ τὸ παιδὶ κατὰ μέρος, ὡς καὶ τὰ ὑπερδιακόσια-ζωντανὰ αὐτά,—ἄλλα γυναικεῖα τοῦ κακούργου θύματα· αὐτὰ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν ἄλλως, παρὰ ὡς ὁ ἐλάχιστος ὅρος διὰ τὸν παραλ-

ληλισμὸν καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸν μεγάλοντῶν γυναικείων θυμάτων ἀριθμόν. Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν παρὰ μίαν δώδεκα γυναῖκες, ὑπανδρεμμένες, σχεδὸν ὅλες, ποῦ ηὗραν τραγικὸν τέλος ἀπὸ τὸν μυθικὸν αὐτὸν ἥρωα,—ἀνταξιον κατὰ πάντα τῆς φήμης τοῦ Barbe bleue—πρόσωπα αὐτὰ συγκινητικά, ποῦ παρελαύνουν ὡσὰν σκιαὶ ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον μέσα ἀπὸ τὰ χρονικὰ τῆς ἀνατριχιαστικῆς δίκης τὸ καθένα μὲ ξεχωριστὸ ὄνομα καὶ παρελθόν, ὅλα συγκεντρωμένα τώρα εἰς τοῦ Πλούτωνος τὸ σκοτεινὸν μέλαθρον, ποῦ τὰ μετέφερεν ἐκεῖ ἕνα ἕνα τὸ πορθμεῖον τοῦ ἀπαισίου αὐτοῦ ἐραστοῦ.

Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς στρατιᾶς Μ. Ἀσίας
Α. ΠΑΠΟΥΛΑΣ

Τὸ δημόσιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου καὶ ὁ κόσμος ὅλος, ἀποσβολωμένοι παρακολουθοῦν μὲ φρίκη τὰς περιπετείας τοῦ φόνου καὶ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν δυσμοίρων αὐτῶν ἐρωμένων. Κανεὶς ὅμως δὲν ἐσκέφθη νὰ παρακολουθήσῃ λιγάκι, ἔστω καὶ κατὰ διάνοιαν, ὅλας τὰς ἐνέδρας ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν ἐρωτικὴν ἀγωνίαν, ὅλα τὰ συμπτώματα τῆς γυναικείας ἀδυναμίας καὶ τὴν ρυπαρὰν κατραπύλαν, εἰς ἣν ὑπεβλήθησαν, πρὸ τοῦ τέλους, τὰ δυστυχῆ αὐτὰ ὄντα, ἀφ' ὧν δικαίως θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἐὰν τὰ ἔνστικτα τοῦ θρυλλικοῦ αὐτοῦ τῶν παραμυθιῶν ἥρωος τὸν ἀνέδειξαν ζωντανὸν Barbe bleue, ἀφεύκτως τὰς ἰδιότητας τοῦ Comte de Perrault ρόλων ὑπεδύθη φυσικώτατα ἡ παρὰ μίαν δωδεκὰς αὐτὴ τῶν ταλαιπώρων γυναικῶν.

Καὶ τώρα ἂς ψυχολογήσωμεν λιγάκι.

Τί ἦτο λοιπὸν τὸ ἐλατήριον τὸ φέρον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ δημίου, διὰ διαφόρων ὁδῶν, τὰ προδιαγεγραμμένα θύματα; Ὁ ἔρως!

Ἀλλ' ὁ ἔρως ὁ μυστικός, ὄχι ἀπὸ αἰδημοσύνην ἀφεύκτως, ἐκεῖνος ποῦ ἀποκρύπτει τεχνηέντως τὰς τυχαίας αὐτὸς σχέσεις, ὁ ἐν παραβύστῳ καλλιεργῶν τὰ φαῦλα ἔνστικτα ἐκδιηγημένων γυναικαρίων, ὁ ἀναζητῶν κατὰ προτίμησιν τὰς ἀπροόπτους περιπετείας καὶ ἱκανοποιῶν, μακρὰν τῆς ὁδοῦ τῆς εὐθείας, τὴν φυσικήν, ὅλων σχεδὸν τῶν γυναικῶν κλίσιν, πρὸς τὰς περιπλόκους περιπετείας τῶν ἐξωγάμων σχέσεων. Αὐτὸ τὸ λαθρεμπορικὸν πάθος, ποῦ μυρίζει ψιμμύθιον, πομάδα, πούδρας καὶ εὐωδίας περασμένων μύρων, αὐτὸ τὸ μὴ ἀποτροπιαζόμενον ἀπὸ κανὲν ἀποκρουστικὸν θέαμα καὶ πρὸς τὰς ἀμφιβόλους φέρον ἀπολαύσεις, ἔφερε τὸ ἕν κατόπιν τοῦ ἄλλου τὰ δύσμοιρα αὐτὰ πλάσματα, μὲ τὸ 'ματωμένο τοῦ παραμυθιοῦ κλειδὶ 'στὸ χέρι, πρὸς τὸν μυστηριώδη θαλαμίσκον, ὅπου τὰ ἐδέχετο τὸ φάσμα τοῦ προτελευταίου θύματος, μὲ τὸν σφαγμένον λαιμόν, ματαίως προσπαθοῦν ν' ἀπομακρύνῃ τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἐπικρεμαμένην Μοῖραν.

Καὶ τώρα ἐλᾶτε νὰ ἰδοῦμε.

Αὐταὶς ἡ γυναικούλαις, ποῦ ἔπεσαν εἰς τέτοιαν ἐντελῆ, ἀλλὰ πονηρὰν ἐνέδραν, τὰ εὔπιστα καὶ εὐπειθῆ πρόσωπα μιᾶς εἰκτρῆς τραγῳδίας, ὡς χθὲς ἀκόμη θὰ ὡμιλοῦσαν καὶ αὐτὰ χωρὶς ἀμφιβολίαν γιὰ δίκαια, ποῦ ὁ τύραννος ὁ ἄνδρας τὰ ἀφαιρεῖ καί, χωρὶς ἄλλο, θὰ ἐζητοῦσαν ψῆφον γιὰ νὰ διοικήσουν αἱ' αὐτὰ τὴν πολιτεία, τὴ ζωή, τῆς ὁποίας ἡ τέχνη ἡ πολιτικὴ προσπαθεῖ ἀκριβῶς νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τὰ ἐνδεχόμενα ὅλων τῶν ἐνεδρῶν.

Καϋμένε Landru, τί μεγάλος δάσκαλος φρονήσεως ποῦ εἶσαι!

Ἂς συμπεράνωμεν τώρα:

Ἔμπρὸς 'στὰ μάτια μου πετοῦν ἀκόμη τὰ λόγια τῆς κ. Παρὲν καὶ τῆς κ. Νεγρεπόντη, ποῦ βρίσκουν πῶς 'ς αὐτὰ τὰ χρόνια ἡ γυναῖκα ἔδωκε γενικῶς (!) τὸ μεγαλείτερον μέτρον τῆς προόδου καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τυῦ φρονήματος, μὲ τὰς θυσίας ποῦ προσέφερε 'ς τῆς πατρίδος της τὸν βωμόν!

Ὦ καλές μου κυρίες πόσον πιὸ φυσικὴ βγαίνει ἀπὸ τὰ πράγματα, παρὰ ἀπὸ τὰ λόγια σας ἡ ἀληθινὴ γυναικεία πρόοδος!

Αὐτὲς ἡ γυναικοῦλες, μὲ τὴ θυτία των στὸ βωμὸ τοῦ ἐνστίκτου—μή ζητήτετε ἂν ἦναι ὑψηλὸ ἢ χαμηλό—ἔγραψαν μιὰ πραγματικὴ σελίδα εἰς τὴν ἱστορίκ τῆς γυναικείας χειραφετίας. Σᾶς ἔδειξαν καταφανῶς πόσον ὀλίγον χρειάζεται γιὰ ν' ἀφήσῃ μιὰ γυναῖκα τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ της ἀνοικτὴ εἰς ὅλους τοὺς ἐχθρούς του. Κι' αὐτὲς μὲ φαίνονται πιὸ φυσικὲς ἀπ' τὶς κυρίες, ποῦ μάχονται γιὰ νὰ ἐκθέσουν τὴν πολιτεία 'στὴν ἀπειρίαν τῶν κινδύνων, ποῦ παραμονεύουν πίσω ἀπὸ τὰ γυναικεῖα ἔνστικτα. Αὐτὲς μαζὶ μὲ τὴν συνοδεία τοῦ ἑνὸς ἐκείνου ἑκατομμυρίου τῶν ἐξωγάμων μητέρων, ποῦ μέσα εἰς τὰ ἑπτὰ τοῦ παγκοσμίου πολέμου χρόνια ἐριλοδώρησαν τὴν πατρίδα των μὲ ἑπτάριθμα νόθα παιδιά, ἀποδεικνύουν ἐναργέστατα ποία θὰ εἶναι ἡ τελειοποίησις τῆς πολιτείας, ἀφ' ἧς στιγμῆς θ' ἀρχίσουν νὰ ἐφαρμόζωνται κατὰ γράμμα, ὅτι ἐπαγγελίαι ἀνεγράφησαν εἰς τὰ σοφὰ νομοτχέδια, ποῦ κατειργάσθησαν μὲ εὐγενῆ πόθον αἱ ἐπιφανεῖς γυναικεῖαι κορυφαί, μαζὶμὲ τοὺς ἐμπειροτάτους ἄρρενας νομοθέτας.

ΝΟΕΜΗ Α. ΞΩΝΗΡΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΦΙΑΝ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Ὁ λαὸς ἔχει συνήθως ἐσφαλμένην ἀντίληψιν περὶ τῶν βασιλικῶν προσώπων. Τὰ θεωρεῖ πολὺ διάφορα τοῦ πραγματικοῦ, ἐν ᾧ αὐτὰ θέλουν νὰ ἦναι ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

Λουΐζα Πριγκήπισσα τοῦ Βελγίου

Τὰ ἔθνη ἐκτιμῶνται ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἄνδρας των, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν γενικῶς ἐπικρατοῦντα χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ.

Σμάϊλς

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΨΗΦΟΥ

Πῶς συνδιαλέγουν οἱ τὴν Βουλήν

Θὰ ψηφίσουν ἢ θὰ ψοφήσουν;

ΧΕΙΜΩΝΑΣ—ΝΥΧΤΑ

Ἀκοῦς ; οἱ λύκοι ρυάζονται 'στὰ δάση·
'στὰ πεῦκα ὁ βοριᾶς βαρυβογγᾷ.
Μαῦρο στοιχειὸ ἡ Νύχτα μέσ' 'στὴν πλάσι
μὲ τὸν χειμῶνα σμίγει ἐρωτικά.

Κ' ἡ σασικιά του, σάββανα 'ντυμένη,
μὲ διάφανα διαμάντια παγωνιᾶς,
ἡ Γῆ, νύφη λευκή, μὰ πεθαμμένη,
φορεῖ στεφάνι τἄνθη τῆς χιονιᾶς.

Φορεῖ γιὰ τραῖς τοῦ φεγγαριοῦ ἀχτῖδες
καὶ τὴν ὁμίχλη πέπλο νυφικό·
τῆς ψάλλουν νυφοστόλι ἡ Νεραΐδες
μαζῆ καὶ μυρολόγι νεκρικό.

Ὁ οὐρανὸς τἀστέρια του τὴ ραίνει,
κουμπάρος, μὲ νομίσματ' ἀργυρᾶ,
μ' αὐτὴ κοιμᾶται ἀδικοπεθαμμένη
ἀπ' ἀντιζήλου μάγια φοβερά.

Μήδεια μαύρη, ἡ Νύχτα μάγια κάνει
ἀκόμη μέσ' 'στὴν πάλλευκη σιγὴ
'στὴ Γλυκὴ μὲ τἀνθάλευκο στεφάνι,
'στὴ νεκρονυφοστόλιστη τὴ Γῆ !

Νοέμβριος 1921.

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Ε. ΤΑΒΑΝΙΩΤΟΥ

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΑΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

Κατακτητὴς καρδιῶν. — Κομψὸς εὐπατρίδης καὶ τερατώδης ἐγκληματίας. — Αἱ ἀέναοι καταδιώξεις καὶ αἱ καταπληκτικαὶ διασώσεις του. — Τὰ ἐρωτικὰ εἰδύλλια. — Μεγαλοπρεπὴς αὐτοκράτωρ ἀλλ' ὠμὸς τύραννος. — Ἡ τιμωρία.—

Σπανίως ἡ ἱστορία ἀπησχολήθη ἀπὸ τύπον τόσον περιπετειώδη, ἀπὸ χαρακτῆρα τόσον ἀνώμαλον, ὅσον ὁ πολὺς Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνός.

Γόνος τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν, ἔζη τὸν δωδέκατον μ. Χ. αἰῶνα. Παράδοξον κρᾶμα πλεονεκτημάτων καὶ κακιῶν, συνήνου ἐν ἑαυτῷ ἔξοχα προσόντα καὶ ἀποτρόπαια ἐγκληματικὰ πάθη.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν συγχρόνων του ἱστορικῶν εἶχεν ἀθλητικὴν ρώμην καὶ ἔξοχον ἀρρενωπὴν καλλονήν· δεινὸς πολεμιστής, ἐδείκνυε θαυμάσιον θάρρος καὶ ἀνδρείαν εἰς τὰς μάχας, πολλάκις δὲ ἀνεδείχθη μέγας στρατηγός.

Ἀλλὰ καὶ διανοητικῆς ὑπεροχῆς δὲν ἐστερεῖτο ὁ Ἀνδρόνικος. Μετὰ τῆς ἐκτάκτου εὐρυμαθείας του συνήνου ἔξοχον εὐγλωττίαν καὶ δύναμιν λόγου, διεκρίνετο δὲ ἰδίως διὰ τὸ φιλοσκῶμμον πνεῦμά του.

Ἀλλὰ τὰ πλεονεκτήματά του μετεχειρίσθη δυστυχῶς μόνον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν παθῶν του. Οὐδὲν εὐγενὲς αἴσθημα, οὐδὲν ἁγνὸν ἐλατήριον ὑπεκίνει τὰς πράξεις του, ἐνήργει δὲ μό-

νον πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς φιλοδοξίας ἢ τῆς φιληδονίας ἢ οἱουδήποτε ἄλλου ἐγκληματικοῦ πάθους του, ἀδιαφόρων τελείως διὰ τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ.

Ὑπερήφανος διὰ τὴν εὐγενῆ καταγωγήν καὶ τὰ ἄλλα προσόντα του, ἠδύνατο καὶ τὰ ἱερώτερα νὰ πρδδώσῃ καὶ πεδοπατήσῃ μετὰ πρωτοφανοῦς κυνισμοῦ, ὅπως ἐπιτύχῃ τῶν φιλοδόξων σκοπῶν του· διέκειτο ἄλλως τε ἀδιαφόρως καὶ πρὸς τὴν θρησκείαν· ἑπομένως οὐδένα φραγμὸν ἠδύνατο ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὰς ἀχαλινώτους ὁρμάς του. Προδοσία, ἐπιορκία καὶ ψυδορκία, σκληρότης, βία καὶ ὑποκρισία, ἰδοὺ τὰ μέσα, δι' ὧν ἐνήργει, ὅπως ἱκανοποιῇ τὰς ὁρμάς, τὰς ὁποίας τῷ ἐνέπνεεν ἡ φιλοδοξία, ἡ ἀσέλγεια καὶ ὁ ἀκόλαστος βίος του.

Ἀλλὰ πάντα ταῦτα κατώρθωνε ν' ἀποκρύπτῃ ἐπιτηδείως καὶ νὰ ἐξαπατᾷ τοὺς περὶ αὐτόν.

Ἰδιαιτέρως ὑπῆρξεν ἀκαταγώνιστος εἰς τὸ γένητρον, τὸ ὁποῖον ἐξήσκησεν ἐπὶ τῶν γυναικῶν· οὕτω πλείονας τοῦ ἑνὸς τοιούτου εἴδους ἄθλους ἀριθμεῖ, εἰς τοὺς ὁποίους, ἀφ' οὗ ἐξεμεταλλεύθη τὴν ἀδυναμίαν ἀθώων νεανίδων, ἔπειτα ἀνάνδρως ἐγκατέλειψεν αὐτάς.

Ἤδη ἀφ' οὗ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἐσκιαγραφήσαμεν τὸν παράδοξον τοῦτον χαρακτῆρα, θὰ διέλθωμεν τὰ κυριώτερα γεγονότα τοῦ περιπετειώδους βίου του.

Τὸν Ἀνδρόνικον βλέπομεν ὁρῶντα ἐπὶ ἑλκληρον τριακονταετίαν. Γεννηθεὶς περὶ τὸ 1120 ἦτο ἐξάδελφος τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεδέετο καὶ διὰ συγγενικῶν δεσμῶν. Διὰ τοῦτο ἀμφότεροι ἀνετράφησαν καὶ ἐξεπαιδεύθησαν ὁμοῦ, διήλθον τὴν νεαρὰν των ἡλικίαν ἔχοντες κοινοὺς πόθους καὶ κοινὰς ἀπολαύσεις, ἔτυχον δὲ ἀμφότεροι ὑψηλῆς μορφώσεως.

Οὕτω μεταξὺ τῶν δύο νέων ἀνεπτύχθη φιλικὴ τις οἰκειότης, ἡ ὁποία ὅμως βραδύτερον, ὅτε ὁ Μανουὴλ ἐκλήθη εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου, μετεβλήθη βαθμηδὸν εἰς ψυχρότητα καὶ ἔχθραν.

Εἰς τοῦτο συνετέλεσε τὸ μὲν ἡ φιλοδοξία τοῦ Ἀδρονίκου, τὸ δὲ ἔρις, ἡ ὁποία ἀνεφύη μεταξὺ αὐτῶν ἕνεκα ἐρωτικοῦ τινος ἐπεισοδίου, τοῦ ἑξῆς:

Ὁ Ἀνδρόνικος, καίτοι ἔγγαμος, ἠγάπησεν ἐμμανῶς τὴν συγγενῆ του Εὐδοκίαν, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ κατήγετο ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν, ἦτο δὲ χήρα καὶ ἀδελφὴ τῆς Θεοδώρας, μεθ' ἧς ὁ Αὐτοκράτωρ Μανουὴλ διετέλει εἰς ἐρωτικὰς σχέσεις.

Τὸ σκάνδαλον τοῦτο παρώργιζε καθ' ὑπερβολὴν τὴν οἰκογένειαν τῆς Εὐδοκίας καὶ ἰδίως τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἐμέμφετο καὶ ἤλεγχε πικρῶς τὸν Ἀνδρόνικον· οὗτος ὅμως ἀπέκρουε τὰς ὕδρεις μετὰ τοῦ συνήθους κυνισμοῦ του, ἐλέγχων ὡς μᾶλλον παράνομον τὸν ἔρωτα τοῦ Αὐτοκράτορος πρὸς τὴν Θεοδώραν, καθότι αὕτη ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐνῷ διὰ τὸν Ἀνδρόνικον ἡ συγγένεια δὲν ἦτο τόσον στενή.

Ἵν' ἀπαλλαγῇ τοῦ ὀχληροῦ τούτου συγγενοῦς ὁ Αὐτοκράτωρ, ἔκρινε καλὸν νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ τοῦ Βυζαντίου. Διὰ τοῦτο ἔστειλεν αὐτὸν εἰς Κιλικίαν καὶ εἶτα εἰς Οὐγγαρίαν ἐπὶ ἰδιαιτέρᾳ ἐμπιστευτικῇ ἐντολῇ. Ἀλλὰ κατηγορηθεὶς ἐκεῖ ὁ Ἀνδρόνικος ὡς συνεννοούμενος μυστικῶς μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας ἐναντίον τοῦ Μανουήλ, ἀνεκλήθη. Ὁ Αὐτοκράτωρ, ἐπιεικῶς φερόμενος, ἠρκέσθη νὰ κρατήσῃ τὸν Ἀνδρόνικον παρ' ἑαυτῷ ἐν Πελαγωνίᾳ, ὅπου εὑρίσκετο τότε ἡ αὐλή. Ἐκεῖ ὅμως ὁ Ἀνδρόνικος ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ἐπανευρίσκων τὴν Εὐδοκίαν καὶ ἀνανεῶν τὰς μετ' αὐτῆς σχέσεις του. Ἡμέραν δέ τινα, ἐνῷ ὁ Ἀνδρόνικος εὑρίσκετο ἐν τῇ σκηνῇ τῆς Εὐδοκίας, οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ἐνήργησαν ὅπως περικυκλωθῇ ἡ σκηνὴ ὑπὸ ἐνόπλων ἀνδρῶν, οἵτινες ἔμελλον νὰ συλλάβωσι τὸν ρωμαντικὸν ἥρωα ἐξερχόμενον· ἡ φίλη του τότε, ἐννοήσασα τὴν ἐνέδραν, προσεπάθησε νὰ πείσῃ αὐτὸν ὅπως ἐξέλθῃ μετημφιεσμένος εἰς γυναῖκα·

ἀλλ' ὁ Ἀνδρόνικος ἀπέρριψε τὴν συμβουλὴν ταύτην καὶ μὲ γυμνὸν τὸ ξίφος ὁρμήσας ἔξω τῆς σκηνῆς διέφυγε τοὺς ἐνεδρεύοντας ἐχθρούς του διὰ τῆς καταπλήξεως, τὴν ὁποίαν τοῖς προξένησεν.

Ἡ σκανδαλώδης αὐτὴ διαγωγὴ τοῦ Ἀνδρονίκου, ἡ πάντοτε θρασεῖα καὶ ὑποπτος στάσις του ἀπέναντι τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ἡ διαδοθεῖσα φήμη περὶ δολοφονικῆς ἐναντίον τούτου ἀποπείρας του, ἔπεισαν τὸν Αὐτοκράτορα ὅπως τιμωρήσῃ αὐστηρότερον τὸν ἐπικίνδυνον τοῦτον ἐχθρόν. Οὕτω δὲ ὁ Ἀνδρονικος ὡδηγήθη δέσμιος εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὰς φυλακὰς τῶν ἀνακτόρων ὑπὸ αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν.

Ὁ ἀθάνατος φιλέλλην
ΛΟΡΔΟΣ ΒΥΡΩΝ

Ἐπὶ τρία ἔτη ὁ Ἀνδρόνικος ἔμεινε κάθειρκτος ἐκεῖ· ἀλλὰ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἐσκέπτετο ἢ νὰ εὕρῃ τρόπον ἀποδράσεως. Τέλος κατορθόνει νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιόν του ὡς ἑξῆς : Ἀνοίγει ἐπιτηδείως ὀπὴν εἰς τὸ δάπεδον τοῦ κελλίου του καὶ δι' αὐτῆς εἰσδύει εἰς παλαιάν τινα ὑπόνομον εὑρισκομένην ἀκριβῶς ὑποκάτω. Καλύπτει ἐπιμελῶς τὴν ὀπὴν οὕτως ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῇ αὕτη καὶ μένει ἐκεῖ κεκρυμμένος. Εἰσελθόντες κατόπιν εἰς τὸ κελλίον οἱ φύλακες, ἔμειναν ἔκπληκτοι μὴ εὑρίσκοντες τὸν Ἀνδρόνικον καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐννοήσωσι πόθεν εἶχε δραπετεύσει, ἀφ' οὗ αἱ σιδηραῖ κιγκλίδες τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων ἔμενον ἄθικτοι.

Ἐπὶ τῇ ὑποψίᾳ ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Ἀνδρονίκου ἦτο συνένοχος τῆς ἀποδράσεως, συνελήφθη καὶ αὕτη καὶ καθείρχθη εἰς τὸ κενὸν ἤδη κελλίον τοῦ συζύγου της. Αλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ κατάπληξις καὶ ὁ τρόμος τῆς γυναικός, ὅτε αἴφνης τὴν νύκτα βλέπει τὸν Ἀνδρόνικον ἐξερχόμενον τῆς κρύπτης του ! ἡ δυστυχὴς ἐξέλαβεν αὐτὸν ὡς φάντασμα. Ἐπὶ πολλὰς νύκτας ἐξηκολούθει ὁ Ἀνδρόνικος νὰ ἐξέρχηται τῆς κρύπτης καὶ νὰ διανυκτερεύῃ εἰς τὸ κελλίον μετὰ τῆς συζύγου του, τὴν πρωΐαν δὲ κατήρχετο πάλιν καὶ ἐξηφανίζετο χωρὶς οὐδεὶς τῶν φυλάκων νὰ ὑποπτεύσῃ τι. Τέλος κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ καὶ ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπαρατήρητος. Ἀλλ' ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀναγνωρισθεὶς καὶ συλληφθείς, ὁδηγεῖται καὶ πάλιν εἰς τὰς αὐτοκρατορικὰς φυλακὰς τῆς πρωτευούσης, ὅπου ἔμεινε κάθειρκτος ἐπὶ ἓξ ἀκόμη ἔτη.

Ἀλλά, καὶ πάλιν ὁ ἀκαταπόνητος εἰς δόλους καὶ τεχνάσματα Ἀνδρόνικος εὗρε τρόπον νὰ δραπετεύσῃ Κατορθώσας ἐπὶ προφάσει τῆς πασχούσης ὑγιείας του νὰ ἐπιτύχῃ σχετικὴν τινα ἐλευθερίαν, ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ προμηθεύηται φιάλας οἴνου διὰ τὸ γεῦμά του, τὰς ὁποίας τῷ ἐκόμιζεν ἐκ τοῦ οἴκου εἷς τῶν πιστῶν θεραπόντων. Οὗτος ἔχων ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τὴν φυλακήν, κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἀποτύπωμα τοῦ κλείθρου καὶ νὰ κατασκευάσῃ κλεῖδα, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Ἀνδρόνικος ἀνοίξας τὸ κελλίον ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ διαφυγὼν τὴν προσοχὴν τῶν φυλάκων, κατέβη διὰ τινος ἐξώστου τῆς φυλακῆς εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου τὸν ἀνέμενε μικρὰ λέμβος· δι' αὐτῆς ἔφθασεν εἰς τὴν ἐν Βλάγκᾳ οἰκίαν του. Ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν ἔφιππος, ἐξῆλθε τάχιστα τῆς πόλεως καὶ μετά τινας ὥρας ἔφθανεν εἰς τὴν παρὰ τὸν Εὔξεινον Ἀγχίαλον. Ἤδη προϋτίθετο νὰ ἐπιβιβασθῇ πλοίου ὅπως μεταβῇ εἰς Ρωσίαν, ὅτε ἀναγνωρισθεὶς παρεδόθη εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ ὡδηγήθη πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλ' ἡ ἀνεξάντλητος πανουργία του τῷ παρέσχε καὶ πάλιν μέσον ἀποδράσεως.

Προσποιηθεὶς ἀδιαθεσίαν, ἐν ᾧ ὠδοιπόρει τὴν νύκτα μετὰ τῶν συνοδευόντων αὐτόν, ἐζήτησεν ὀλίγων λεπτῶν ἀνάπαυσιν· τότε διαφυγὼν τὴν προσοχὴν των ἀπεμακρύνθη κατά τινα βήματα. Ἐμπήξας δὲ εἰς τὴν γῆν τὴν ὁδοιπορικήν του ῥάβδον, ἐκάλυψεν αὐτὴν διὰ τοῦ μανδύου καὶ τοῦ πίλου του, οὕτως ὥστε εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἄνθρωπος· μετὰ τοῦτο δὲ ἀπεμακρύνθη δρομαῖος ἀφίνων τοὺς φύλακάς του νά τον ἀναμένωσιν εἰς μάτην.

Διὰ τοῦ κωμικοῦ τούτου τρόπου ὁ πολυμήχανος Ἀνδρόνικος διέφυγεν ὁριστικῶς πλέον καὶ κατώρθωσε νὰ φθάσῃ ἀσφαλῶς εἰς Ρωσίαν, ὅπου τὸν ἐδέχθη φιλοφρόνως ὁ φίλος του βασιλεὺς Ἰαροσλάβος.

Μετά τινα χρόνον ζῶσ ὁ Αὐτοκράτωρ Μανουὴλ κρίνων ἐπικίνδυνον ν' ἀφήσῃ ἐτὶ πολὺ ἐν Ρωσίᾳ τὸν ἐξάδελφόν του, τοῦ ὁποίου ἐγνώριζε τὴν πανουργίαν, ἀπεφάσισε νά τον ἀνακαλέσῃ εἰς Βυζάντιον. Οὕτω διεμηνύθη εἰς τὸν φυγάδα ὅτι, ἂν ἐπανήρχετο, οὐδένα κίνδυνον θὰ διέτρεχεν ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐλευθερία του, καθότι ὁ Αὐτοκράτωρ τῷ ἀπένεμε χάριν.

Καὶ τότε ἐπανῆλθεν ὁ Ἀνδρόνικος εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλὰ μετὰ δύο ἔτη κριθεὶς καὶ πάλιν ἐπικίνδυνος ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος ὅπως ἐκπληρώσῃ σπουδαίαν τινά ἐντολὴν τὸ δεύτερον ἤδη εἰς Κιλικίαν.

Ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔζη τότε ἡ περικαλλὴς νεαρὰ ἡγεμονόπαις Φιλίππη τῆς Ἀντιοχείας, ἀδελφὴ τῆς αὐτοκρατείας Μαρίας, συζύγου τοῦ Μανουήλ. Περὶ τῆς καλλονῆς τῆς νεαρᾶς ταύτης γυναικαδέλφης τοῦ αὐτοκράτορος πολὺς ἐγίνετο λόγος· διὰ τοῦτο ὁ Ἀνδρόνικος λησμονήσας καὶ τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐστέλλετο, καὶ τὰς αὐτοκρατορικὰς διαταγάς, γίνεται καὶ πάλιν ἥρως νέου μυθιστορήματος εἰς Ἀντιόχειαν καὶ κατορθόνει νὰ συνάψῃ σχέσεις μετὰ τῆς ἁδρᾶς κόρης, ἡ ὁποία δὲν ἐβράδυνε νὰ σαγηνευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐπαγωγοῦ καὶ θελκτικοῦ τούτου κατακτητοῦ.

Ἡ εἴδησις αὕτη διασαλπισθεῖσα εἰς τὸ Βυζάντιον, τοσοῦτον ἐξηρέθισε τὸν αὐτοκράτορα, ὥστε ἔστειλεν ἀμέσως ἄλλον στρατηγὸν πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ Ἀνδρονίκου. Οὗτος δὲ ἐγκαταλείψας τὴν ἐρωμένην του ἀνεχώρησεν εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἐγένετο φιλοφρόνως δεκτὸς ὑπὸ τῶν ἐκεῖ κυβερνώντων τότε Λατίνων. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ εἰς νέους ἄθλους ἐπεδόθη. Ἐν Ἀκρῃ ἔζη τότε ἡ βυζαντινὴ ἡγεμονὶς Θεοδώρα, ἐξάδελφη τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ καὶ τοῦ Ἀνδρονίκου, ἡ ὁποία, ὑπανδρευθεῖσα εἰς νεαρωτάτην ἡλικίαν τὸν βασιλέα τῆς Ἱερουσαλὴμ Βαλδουῖνον, ἦτο ἤδη χήρα.

ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ

Ἀλλὰ καὶ ταύτην ὁ Ἀνδρόνικος δὲν ἐβράδυνε νὰ κατακτήσῃ, καίτοι ἦτο συγγενής του, ὡς ἦτο καὶ ἡ Εὐδοκία καὶ ἡ ἡγεμονὶς τῆς Ἀντιοχείας· οὕτω δὲ περιφρονῶν τόσον τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς νόμους ὅσον καὶ τοὺς πολιτικούς, συνέζη ἤδη μετὰ τῆς Θεοδώρας.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐξοργισμένος διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ Ἀνδρονίκου, διεβίβασεν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους του τὴν διαταγὴν ὅπως οὗτος συλληφθῇ ὅτου ἤ ποτε ἤθελεν εὑρεθῇ. Τότε ὁ Ἀνδρόνικος, ἵνα διαφύγῃ τὴν καταδίωξιν, κατέφυγε μετὰ τῆς ἐρωμένης του εἰς Δαμασκὸν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βαγδάτην· τέλος μετὰ μακρὰς περιπλανήσεις τὸ ζεῦγος τῶν φυγάδων ἐγκατεστάθη εἴς τινα πόλιν τῆς Μ. Ἀσίας μετὰ τῶν δύο τέκνων, τὰ ὁποῖα εἶχον ἤδη ἀποκτήσει. Ἀλλ' οὐδαμοῦ ἠσθάνετο ἑαυτὸν

ἀσφαλῆ ὁ Ἀνδρόνικος, ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι κατεδιώκετο ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος. Τέλος, ἐπειδὴ διέφευγε πάντοτε ἐπιτηδείως τὴν καταδίωξιν καὶ δὲν ἦτο εὔκολον νὰ συλληφθῇ, κατὰ διαταγὴν τοῦ δουκὸς τῆς Τραπεζοῦντος Νικηφόρου τοῦ Παλαιολόγου συνελήφθησαν τὰ δύο τέκνα του μετὰ τῆς μητρός των Θεοδώρας.

Τοῦτο ἦτο φοβερὸν πλῆγμα διὰ τὸν Ἀνδρόνικον· ἐνῷ ὑπῆρξε τόσον ἄστατος εἰς τοὺς ἄλλους ἔρωτάς του, ἤδη ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἄνευ τῆς Θεοδώρας· ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ διεφθαρμένῃ καρδίᾳ του καὶ στοργὴ πρὸς τὰ τέκνα του.

Μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ ἄλλως, ἀπεφάσισε τὰ ζητήσῃ συγγνώμην παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουήλ, τοῦ ὁποίου ἐγνώριζε τὴν ἐπιείκειαν.

Οὕτω δὲ ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, παρουσιάσθη εἰς τὸν Αὐτοκράτορα καὶ προσποιούμενος εἰλικρινῆ μετάνοιαν, ἐξελιπάρησε τὴν συγγνώμην του ἐνώπιον ὅλων τῶν αὐλικῶν καὶ ὡρκίσθη πίστιν εἰς αὐτὸν ὡς καὶ εἰς τὸν υἱόν του, τὸν διάδοχον τοῦ θρόνου Ἀλέξιον. Μετὰ τοῦτο ἔμεινεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπί τινα χρόνον· ἀλλ' ἐπειδὴ μεθ' ὅλην τὴν μετάνοιαν καὶ τοὺς ὅρκους του ἐθεωρεῖτο πάντοτε ἐπικίνδυνος ἡ ἐν τῇ πρωτευούσῃ παρουσία του, τῷ ὑπεδείχθη ὡς τόπος διαμονῆς μικρὰ τις πόλις παρὰ τὸν Εὔξεινον. Ἐκεῖ ἀποσυρθεὶς ἔζησεν ἡσύχως ἐπί τινα ἔτη, συμβιῶν πάντοτε μετὰ τῆς Θεοδώρας κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην.

Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ ἐπελθὼν κατὰ τὸ ἔτος 1180, μετέβαλε πάλιν τὰς διαθέσεις τοῦ Ἀνδρονίκου.

Ἤδη ὁ θρόνος τοῦ Βυζαντίου περιήρχετο εἰς τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ Μανουὴλ Ἀλέξιον, δωδεκαετῆ παῖδα, ὅλως ἄπειρον καὶ ἀκατάλληλον νὰ βασιλεύσῃ, καὶ εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ τὴν χήραν Αὐτοκράτειραν Μαρίαν, ἡ ὁποία ἐκηρύχθη ἀντιβασίλισσα καὶ κηδεμὼν τοῦ ἀνήλικος υἱοῦ της. Ἡ Αὐτοκράτειρα Μαρία περιστοιχισθεῖσα ὑπὸ πλήθους αὐλοκολάκων, μὴ ἔχουσα δὲ καὶ τὴν ἀπαιτουμένην πεῖραν ὅπως κυβερνήσῃ κράτος οἷον τὸ Βυζαντινόν, ἀπώρεσεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ λαοῦ, ἡ δὲ εὔνοια, τὴν ὁποίαν ἐπεδείκνυε πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατίνους, ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινε τὴν ἐναντίον αὐτῆς δυσαρέσκειαν.

Τέλος ἡ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου θυγάτηρ τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ Μαρία, σύζυγος τοῦ ἱππότου Μομφεράτου, γυνὴ θαρραλέα καὶ ἀτρόμητος, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς μεγάλης μερίδος τοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία ἐστασίασεν ἐναντίον τῆς ἀντιβασιλίσσης. Ἀλλ' ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἡ στάσις αὕτη τοῦ λαοῦ προὐξένησε μεγάλην ἀνωμαλίαν καὶ ἀναρχίαν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Τότε ἀκριβῶς ἐπέστη ἡ στιγμὴ ὅπως ἀφυφνισθῇ ἡ ἐπί τινα χρόνον σιγήσασα φιλαρχία καὶ φιλοδοξία τοῦ Ἀνδρονίκου.

Οἱ ἐν Βυζαντίῳ φίλοι αὐτοῦ ἐσκέπτοντο ὅτι ὁ μόνος ἱκανὸς ὅπως συγκρατήσῃ καὶ διοικήσῃ τὸ κράτος ἦτο ὁ Ἀνδρόνικος καὶ εἰς αὐτὸν ἀπέβλεπον ὡς εἰς σωτῆρα. Καὶ τότε μετὰ ἐπανειλημμένας ἐπισήμους προσκλήσεις παρουσιάσθη πάλιν οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ δόξῃ του.

Διὰ τῆς γνωστῆς πανουργίας του εὗρε τρόπον ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν ἐμφάνισίν του. Διεκήρυξεν ὅτι ἤρχετο ὡς προστάτης καὶ κηδεμὼν τοῦ ἀνηλίκου βασιλέως Ἀλεξίου· ἐγκαταστήσας δὲ τὸ στρατόπεδόν του ἐν Χαλκηδόνι, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο ἀντίστασιν μερίδος τινὸς τῶν Βυζαντινῶν, ἀπῄτησεν ὅπως ἀποσυρθῇ εἴς τι μοναστήριον ἡ ἀντιβασίλισσα, ἀφίνουσα εἰς τὸν υἱόν της τὴν ἀρχήν. Ἀλλὰ βλέπων ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀντίστασις, εἰσῆλθεν ἐπισήμως εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου πάντες τὸν ὑπεδέχθησαν μετ' ἐνδείξεων σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως.

Μόλις ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐπεσκέφθη τὸν ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τάφον τοῦ ἐξαδέλφου του Αὐτοκράτορος Μανουὴλ καὶ μὲ τὴν συνήθη ὑποκρισίαν του ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ τάφου ἄφθονα δάκρυα.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν πάνδημον ταύτην ἐκδήλωσιν τῆς βαθυτάτης τοῦ θλίψεως, ἥτις πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν συνεκίνησε, δὲν ἐδίστασεν ὁ Ἀνδρόνικος νὰ προϊάψῃ Ἅιδι παντα τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Οὕτως ἀπέθανεν αἴτιος ἡ θυγάτηρ τοῦ Μανουὴλ μετὰ τοῦ συζύγου της, προφανῶς ὅτι ἀμφότεροι δηλητηριασθέντες.

Δὲν ἐβράδυνε ν' ἀκολουθήσῃ αὐτοὺς καὶ ἡ ἀντιβασίλισσα Μαρία, τὴν ὁποίαν πάντοτε ὁ Ἀνδρόνικος θανασίμως ἐμίσει ἀλλὰ ταύτην ἐθανάτωσε δι' ἄλλου τρόπου· διέδωκεν ἐπιτηδείως ὅτι ἡ ἀντιβασίλισσα ἐνέργει προδοτικῶς συνεννοουμένη μετὰ ξένων· ἡ δυστυχὴς γυνὴ κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ὁ μικρὸς Ἀλέξιος ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ, ὡς βασιλεύς, τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τῆς μητρός του.

Μεθ' ὅλα τὰ κακουργήματα ταῦτα ὁ Ἀνδρόνικος ἀνηγορεύετο μετ' ὀλίγον αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὁ δὲ νόμιμος διάδοχος τοῦ θρόνου ἐκηρύττετο ἔκπτωτος. Ἀλλ' ὅταν τῷ ἀνηγγέλθη τοῦτο, ὁ ἐπιτήδειος ὑποκριτής, οἷος ὑπῆρξε πάντοτε, ἤρνειτο νὰ δεχθῇ τὸν θρόνον προσποιούμενος ὅτι οὐδέποτε ἐπεθύμησε νὰ βασιλεύσῃ, καίτοι παντοῖα μέσα μετῆλθεν ἵνα τὸ κατορθώσῃ.

Μετὰ μακρὰν ἀντίστασιν ἐδήλωσε τέλος ὅτι ἠναγκάζετο νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ καὶ μετά τινας ἡμέρας ἐστέφθη αὐτοκράτωρ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ὑπελείπετο ἔτι πρὸς ἡσυχίαν του ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ μικροῦ ἐκπτώτου αὐτοκράτορος. Ὅθεν ἡμέραν τινὰ εὑρέθη οὗτος ἐστραγγαλισμένος ἐν τῷ κοιτῶνί του· δὲν ἤρκεσε δὲ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἐκδικούμενος ἀνάνδρως καὶ τοὺς νεκροὺς ὁ ἀνόσιος, διέταξε νὰ ριφθῇ τὸ πτῶμα τοῦ δυστυχοῦς Ἀλεξίου εἰς τὸν Βόσπορον. Μετὰ τοῦτο ἐγκαθιδρύθη ἥσυχος εἰς τὸν Βυζαντινὸν θρόνον ἄγων τότε ἡλικίαν ἑξήκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν, νυμφευθεὶς δὲ καὶ τὴν μόλις δωδεκαέτιδα μνηστὴν τοῦ ἀποθανόντος θύματός του.

Ἐν τούτοις δὲν δύναταί τις ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος δὲν ἐστερεῖτο διοικητικῆς δεινότητος. Οὕτως ἐπέβαλε τάξιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, διέταξε νὰ ἐξελέγχηται αὐστηρῶς πᾶσα κατάχρησις καὶ ὑπερήσπισε τοὺς ἀδυνάτους, καταδυναστευομένους ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν· τέλος παρέσχε τὴν προστασίαν του εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας. Ἐν γένει δι' ὅλων τούτων κατώρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ σχετικὴν τινα εὐημερίαν καὶ ἀκμὴν εἰς τὸ κράτος.

Τὰ πάθη ὅμως καὶ αἱ κακίαι, τῶν ὁποίων παίγνιον ὑπῆρξε πάντοτε ὁ περιπετειώδης βίος του, ἤρχισαν ὀργιάζοντα ἀχαλινώτως πλέον.

Ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του ἀνεκάλυψεν ὅτι ὑπῆρχεν ἐναντίον του ρεῦμα ἰσχυρᾶς ἀντιδράσεως, προερχομένης ἀπὸ τῶν ἀριστοκρατικωτέρων οἰκογενειῶν τοῦ κράτους καὶ ἰδίως τῆς πρωτευούσης, ὅτι δὲ καὶ στάσις ἦτο ἑτοίμη νὰ ἐκραγῇ ἐναντίον του ἐν Βιθυνίᾳ. Τότε ὑπῆρξε φοβερὸς εἰς τὴν ἐκδίκησίν του· ἡ φυσικὴ ὠμότης του ἐξειλίχθη ἀγρία καὶ ὡς ἄλλος Τιβέριος καὶ Καλλιγόλας καὶ Νέρων ἔπληξεν ἀνηλεῶς τοὺς ἐχθρούς του. Αἱ ἀριστοκρατικώτεραι οἰκογένειαι τοῦ Βυζαντίου ἰδίως ὑπῆρξαν θύματά του καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς του δὲν διέφυγον τὴν καταδίωξιν.

Ἵνα καταστείλῃ τὴν στάσιν τῆς Βιθυνίας ἐβύθισεν εἰς τὸ αἷμα ὁλόκληρον τὴν Προῦσαν καὶ τὴν Νίκαιαν. Κατά τινας ἱστορικοὺς αἱ ἄμπελοι τῆς Προύσης ἀντὶ σταφυλῶν ἔφερον πτώματα κρεμάμενα, τὰ ὁποῖα μείναντα ἄταφα κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ αἰωρούμενα εἰς τὸν ἀέρα ἀπετέλουν τρομακτικὸν καὶ ἀπαίσιον θέαμα.

Πρὸς ἀναψυχὴν ἀπὸ τῶν μεριμνῶν του τούτων ἐξηκολούθει, καίτοι προβεβηκὼς ἤδη τὴν ἡλικίαν, νὰ διάγῃ τὸν αὐτὸν ἀκόλαστον βίον, ὡς καὶ πρότερον. Πολλάκις μετέβαινεν εἰς τὰς ἐξοχὰς ἀκολουθούμενος ὑπὸ πλήθους ψαύλων γυναίων, αὐλητρί-

δων, καὶ ὀρχηστρίδων, προσβάλλων οὕτω δημοσίᾳ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἠθικὴν τῶν τιμίων ἀστῶν.

Εἶναι ἐπόμενον ὅτι ἡ σκανδαλώδης αὕτη διαγωγή, ἡ ὅλως ἀνοίκειος εἰς αὐτοκράτορα, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς σκληρότητός του ἐξηρέθισαν ὄχι μόνον τοὺς εὐγενεῖς, ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος τοῦ λαοῦ ἐναντίον του. Ἡ δυσαρέσκεια αὕτη ἐξεδηλώθη ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 1185 νορμανδικὸς στόλος προσέβαλε τὴν Θεσσαλονίκην καὶ στρατὸς ἤρχετο ἐναντίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΠΑΡΙΣ

Καὶ ἔλαβε μὲν προφυλακτικά τινα μέτρα ὁ Ἀνδρόνικος, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἤρκουν πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου. Τούτου ἕνεκα ἐξερεθισθεὶς ὁ λαός, ὃς τις εἶχεν ἄλλως τε καὶ πολλὰς ἄλλας ἀφορμὰς δυσαρεσκείας, ὡς εἴδομεν, ἤρχισε νὰ ἐκδηλοῖ τὴν ἐναντίον τοῦ Αὐτοκράτορος δυσαρέσκειάν του ἀπροκαλύπτως. Ὁ Ἀνδρόνικος τότε, βλέπων ὅτι ἠπειλεῖτο σοβαρῶς, ἀπεφάσισε ν' ἀντεπεξέλθῃ διὰ τῆς συνήθους εἰς αὐτὸν μεθόδου.

Διέδωκεν ἐπιτηδείως ὅτι αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ νορμανδικοῦ στόλου ὠφείλοντο εἰς προδότας, οἱ ὁποῖοι κρυφίως ὑπεβοήθουν τὸν ἐχθρόν. Τότε τῇ διαταγῇ αὐτοῦ πλεῖστοι ἀθῷοι πολῖται, ἔνοχοι θεωρούμενοι, συνελαμβάνοντο καὶ ἐφυλακίζοντο. Λέγεται μάλιστα ὅτι ἡτοίμαζε προγραφικοὺς καταλόγους, οἱ ὁποῖοι περιελάμβανον τὰ ὀνόματα πλείστων ἀθώων καὶ ἐντίμων πολιτῶν, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ πολλῶν συγγενῶν καὶ φίλων του.

Ἀλλ' ἤδη φανερῶς πλέον ἐξεδηλοῦτο ἡ στάσις τοῦ λαοῦ· ἄλλως τε καὶ διάφοροι εἴωνοι ἀπαίσιοι προεμήνυον εἰς αὐτὸν δυσάρεστα, ἰδίως δὲ τὸν ἐτάραττον καθ' ὑπερβολὴν τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἔβλεπεν ἐκρέοντα ἔκ τινος εἰκόνος τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἣν ἐξαιρετικῶς ἐτίμα.

Ἀλλ' ἡ λύσις ἐπῆλθε ταχύτερον ἢ ὅσον αὐτὸς ὑπέθετεν. Ἐνῷ ἀπουσίαζε μεταβὰς δι' ὀλίγας ἡμέρας πρὸς ἀναψυχὴν εἴς τινα παρὰ τὸ Βυζάντιον ἐξοχήν, φοβερὰ ἐπανάστασις ἐξερράγη ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Ἐπειδὴ εἷς ἐκ τῶν ὑπουργῶν του ἐζήτησε νὰ συλλάβῃ ὡς ἐπικίνδυνον τὸν ἐχθρόν τοῦ Ἀνδρονίκου Ἰσαάκιον Ἄγγελον, οὗτος κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ τὴν καταδίωξιν, καταφεύγων εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας· τοῦτο ἤρκεσεν ὅπως κηρυχθῇ ἡ ἐπανάστασις ἐναντίον τῆς κυβερνήσεως. Ὁ Ἰσαάκιος Ἄγγελος ἄκων ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ καὶ στέφεται ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἰδοποιηθεὶς φθάνει ὁ Ἀνδρόνικος, ἀλλ' εὑρίσκεται ἤδη πρὸ τετελεσμένων γεγονότων. Τὸ πλῆθος μαινόμενον ἐφορμᾷ κατὰ τῶν ἀνακτόρων· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀμύνεται ὁ Ἀνδρόνικος, ἀλλ' εἶτα βλέπων ὅτι εἶναι ματαία ἡ ἄμυνα, ἀποφασίζει νὰ φύγῃ, ἵνα σώσῃ τὴν ζωήν του. Πάραυτα ἀπεκδύεται τὴν αὐτοκρατορικήν του στολὴν καὶ ἐξέρχεται ἀπαρατήρητος διά τινος μικρᾶς ὀπισθίας θύρας τῶν ἀνακτόρων· κατορθόνει νὰ φθάσῃ διὰ πλοιαρίου εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ ἐκεῖ ἐπιβιβάζεται πλοίου, τὸ ὁποῖον ἀπέπλεεν εἰς Ρωσσίαν. Μόλις ὅμως ἐξῆλθεν εἰς τὸν Εὔξεινον, φοβερὰ τρικυμία ἀπωθεῖ τὸ πλοῖον καὶ πάλιν εἰς τὸν Βόσπορον. Ἠτο φαίνεται μοιραῖον ν' ἀποτίσῃ τὰς ἁμαρτίας του εἰς τὸ Βυζάντιον. Διότι γνωρισθεὶς ὑπὸ τῶν σταλέντων πρὸς καταδίωξίν του, συλλαμβάνεται ὁ ἀπαίσιος ἥρως καὶ ὁδηγεῖται δέσμιος εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου καταδικάζεται ἀμέσως εἰς θάνατον. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἐξετελέσθη ἡ θανατικὴ καταδίκη του.

Οὕτω δι' οἰκτροῦ θανάτου ἐτελεύτησε κατὰ τὸ ἔτος 1185 ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνός, δίδων δίκην τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἔληξεν ὁ πλήρης μυθιστορικῶν περιπετειῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποτροπαίων ἐγκλημάτων βίος του.

ΑΓΛΑΪΑ Α. ΠΡΕΒΕΖΙΩΤΟΥ

ΟΙ ΙΠΠΟΤΑΙ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ

«Μὲ τὸ κράνος βαρὺ 'ς τὸ σκοτάδι...»

Μὲ τὸ φέσι στραβὸ 'ς τὸ σκοτάδι,
μὲ τὴν κάμα 'ςὲ χέρι θρασύ,
'ς τὴς γωνίαις τῶν δρόμων τὸ βράδυ
τὸ πουγγί σου γυρεύω: — Τίς εἶ;

Βυθισμένος 'ς τὰ σκότη 'κεῖ κάτω,
μαχαλᾶ, κοιμοῦ τώρα ἐσύ·
μ' ἀστυνόμους μαζῆ σε φυλλάττω·
εἶναι φίλοι μου ὅλοι... — Τίς εἶ;

Οὐρανὸς σκοτεινὸς ἀπὸ 'πάνω·
ἀνατέλλεις ἐμπρός μου ἐσύ:
ντελικάτ' ἀπ' τὸν ὦμό σε πιάνω:
«— τοὺς παράδες σου δός μου! — Τίς εἶ;

Τ' εἶν' ὁ κόσμος 'γιὰ μᾶς; «*Γειά σ' ἀδρέφι!*
Ψειροῦ, κάμα, λατέρνα, κρασί!
μιᾶς στιγμῆς κρυφὸ κέρδος μᾶς θρέφει,
μιὰ στιγμὴ μᾶς τσακόνουν — Τίς εἶ;

Παφανίας γυρνῶ ὅλη 'μέρα,
τὴς νυχτιαὶς δουλειὰ κάνω χρυσῆ·
'ς τὸ σκοταδι 'π'άπλόνω τὴ χέρα,
τῆς δουλειαὶς φασκελλόνω: — Τίς εἶ;

Τί χαρά, πορτοφόλι 'σὰν 'πάρω!
τί χαρά, μπαλωσιά μου χρυσῆ!
'ς τὴς ταβέρναις μὲ κράζουν κουμπάρο
κ' ἡ λατέρνα μου παιζει: τίς εἶ;

Κάπου κάπου περνᾷ μαυρομμάτα,
— ἄχ, ποιός ψεύστης τὴν τσάντα μισεῖ; —
'σὰν στοιχειὸ βγαίνω 'μπρός της τρεχάτα,
— τὴν τσαντίτσα σου! κραζω: — Τίς εἶ;

'Αχελώνια ἀπ' τὸ φόβο της βγάζει
καὶ τσαντίτσα μοῦ δίνει χρυσῆ·
τρέχει, φεύγει, πολίτσιαις φωνάζει
μ' ἀπ' ἐδῶ πᾶνε κι' ἄλλοι!... Τίς εἶ;

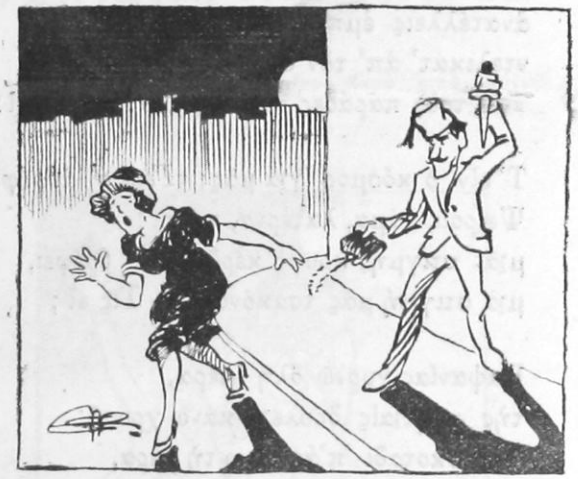

Μόνον ὅταν περνοῦν ἀπ' ἐμπρός μου
κουστωδίαις, μπεξῆδες, πυρσοί,
— κάθε λάμψις φωτὸς εἶν' ἐχθρός μου, —
μόνο τότε δὲν λέγω : τίς εἶ ;

Μέ τὸ φέσι στραβὸ 'ς τὸ σκοτάδι,
μὲ τὴν κάμα 'ςὲ χέρι θρασύ,
'ς τῆς γωνίαις τῶν δρόμων τὸ βράδυ
τὸ πουγγί σου γυρεύω : *Τίς εἶ ;*

Simia

ΣΚΕΨΕΙΣ
ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ ΛΟΥΪΖΗΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οὐδέποτε ἄχρις ὥρας εἶχον αἰσθανθῇ ἀηδίαν εἰς τὴν πολιτικήν. Πλὴν σήμερον αὐτὴ μ' ἐκπλήττει καὶ μ' ἐκνευρίζει. Ἡ φρικώδης ἀνωμαλία τῆς Εὐρώπης, ἡ βαθεῖα διατάραξις τῆς διεθνοῦς κοινωνίας με καταθλίβουσι.

Τὰ μένεα πνέουσα κατὰ τῆς καταχρήσεως τῆς μοναρχικῆς ἰσχύος, ἥτις τείνει πρὸς τὴν ἐξαχρείωσιν τῶν εὐνουμένων, φρονῶ οὐχ' ἧττον ὅτι αἱ δημοκρατίαι δυσκόλως κατορθοῦσι νὰ σταδιοδρομήσωσιν αὐτοκυβερνώμεναι ἐπ' ἀγαθῷ τῶν γενικῶν συμφερόντων. Ἡ σφραγὶς τῆς ἰσχύος, ὁ τίτλος τοῦ Προέδρου, Συμβούλου, Αὐτοκράτορος ἢ Βασιλέως, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι ἐν παντὶ πολιτεύματι ἀπαραίτητος εἶναι ἡ συγκέντρωσις τῆς ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν οὐχ' ἧττον μετριάζει ἡ γυναικεία ἐπίδρασις.

Ἡ ἐπίδρασις αὕτη, κυριαρχοῦσα ἐν τῇ ἱστορίᾳ, δὲν δύναται ἐν τῷ δημοκρατικῷ πολιτεύματι ἢ νὰ προέλθῃ ἐκ τῶν κάτω στρωμάτων, συνήθως δὲν εἶναι ὀλεθρία. Ἀλλ' ἐν τῇ μοναρχίᾳ, προκύπτουσα ἐκ τῆς ὑπεροχῆς, εἶναι εὐεργετική, ἐκτὸς βεβαίως τῆς κλασικῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν εὐνοουμένη ἀνόητος ἢ μοχθηρὰ κατακτᾷ τὴν ἐξουσίαν κατακτῶσα τὸν μονάρχην.

Οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ πολίτευμα, δυσχερέστατον εἶναι τὸ νὰ κατευθύνῃ τις ὁμαδικῶς τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. Ἡ δὲ σύγχρονος ἡμῶν ἀνθρωπότης φαίνεται εἴπερ ποτε ἀπομακρυνομένη ἀπ' αὐτῆς δυνάμει τοῦ μίσους, τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς παντοίας συγχύσεως, τὰ ὁποῖα μοιραίως ἐπέτεινεν ἡ κατόρρευσις τοῦ τέως Εὐρωπαϊκοῦ καθεστῶτος.

Ἡ ἀπιστία ἐξαπέλυσε τὸν πανευρωπαϊκὸν πόλεμον. Μόνον ἡ εἰς τὸν Θεὸν πίστις θὰ φέρῃ τὴν εἰρήνην.

Θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἴδω πρὶν ἀποθάνω Γερμανούς, Βέλγους, Γάλλους ἡνωμένους πρὸ τοῦ Παναγάθου Θεοῦ ἐν τῇ αὐτῇ Πίστει καὶ Ἐλπίδι καὶ Ἀγάπῃ πρὸς τὸν Νόμον Του ἀνταλλάσσοντας τὸ φίλημα τῆς Εἰρήνης.

ΜΥΡΟΛΟΓΙ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ

Ἐγὼ γιὰ τὴν ἀγάπη σου τρεῖς βίγλαις ἔχω βάλει,
τρεῖς βίγλαις, τρεῖς βιγλάτορες κ' οἱ τρεῖς ἀντρειωμένοι.
Εἶχα τὸν ἥλιο 'ς τὰ βουνὰ καὶ τὸν ἀητὸ 'στοὺς κάμπους
καὶ τὸν καϋμένο τὸ βοριᾶ ἀνάμεσα πελάγου·
Μὰ ὁ ἥλιος ἐβασίλεψεν, ἀητὸς ἀποκοιμήθη
καὶ τὸ βοριᾶ τὸν ἀροτερὸ τὸν πῆραν τὰ καράβια.
Κ' ἠῦρε καιρὸν ὁ Χάροντας γιὰ νἄρθῃ νά Σε πάρῃ!

Ο ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΕΝ ΕΡΧΕΤΑΙ ΜΕΣΑ

Ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ ἡμερολογίου τοῦ ἐν τῷ Τουρκικῷ στρατῷ στρατευθέντος Ἕλληνος ἰατροῦ, Δ Π.

Ἰούλιος 1916.

.... Εἶμαι τῆς ὑπηρεσίας σήμερον, δηλ. νομπέτι! Ὁ οὐρανὸς βαθὺς κυανοῦς. Κανὲν σύννεφο. Ὡραία μέρα· ζέστη φρικώδης! Ἡ νύκτα, θὰ εἶναι ἐπίσης γεμάτη ἄστρα καὶ θὰ ἔχουμε καὶ ὡραῖο φεγγάρι: Φεγγάρι! κάλλιο νὰ μὴ ὑπῆρχε ποτέ! Ἂν ὁ ποιητὴς θὰ ἔλεγε "στὰ ψέμματα ὅτι προτιμᾷ τὴν νύκτα τῆς ἡμέρας, ἐγὼ ὅμως τὸ λέγω 'στ' ἀλήθεια· προτιμῶ τὴν νύκτα σκοτεινή, χωρὶς ἀστέρια, χωρὶς φῶς, χωρὶς σελήνην. Ἡ Σελήνη διεγείρει τὰς ἐρωτικὰς ὀρέξεις τῶν ἐρωτολήπτων ἀλλ' ὄχι καὶ τοῦ παλληκαρᾶ γιούζμπαση, ἐμοῦ, ὅταν εἶμαι νομπέτι! καὶ ξεύρετε γιατί; Διότι ἔρχονται μ' αὐτὴν τὰ ἀφιλότιμα τὰ ἀεροπλανα, τὰ ὁποῖα μὲ ἀναγκάζουν νὰ ἀγρυπνῶ, νὰ τρέχω νὰ δίδω διαταγὰς, καὶ τὴν σπουδαιοτέραν πασῶν εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον, τὴν ὑψίστην τῶν διαταγῶν νὰ... κρυφθῶ!

Εἶναι τρεῖς μ. μ. Δὲν ξεύρω τί νὰ κάμω· ὅ,τι εἶχον νὰ κάμω, τὸ ἔκαμα. Ἂς κοιμηθῶ καὶ ὅταν ξυπνήσω, θὰ σᾶς γράψω τὸ ὄνειρόν μου!

Ξαπλόνομαι εἰς μίαν τρίπουν chaise longue ἔχουσαν κινητὸν τέταρτον πόδα, ἕνα ξύλο τσεκίσιο. Τὸ δικό της ἐθέρμανε μίαν παγερὰν νύκτα τοῦ χειμῶνος ἄλλον συνάδελφον.

Κλείω τὰ μάτια μου καὶ ἀναμένω τὸν Μορφέα!

Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἔλθῃ αὐτός, ἦλθεν εἷς ἄλλος, ὅστις κτυπᾷ τὴν πόρτα μου.

Εἰς τὴν πρόσκλησίν μου «Γκὲλ» εἰσέρχεται στρατιώτης τις ἄγνωστος, κάμνει δύο βήματα πρὸς τὰ ἐμπρός, συγκολλᾷ τὰ δύο, του πόδια, φέρει τὴν δεξιὰν εἰς τὸν δεξιὸν κρόταφον καὶ μὲ τὴν ἀριστερὰν με παρουσιάζει τεμάχιον χάρτου.

Αὐτὸς στέκει ἀκίνητος εἰς θέσιν χαιρετισμοῦ, ἐγὼ δὲ κουνούμενος εἰς τὴν chaisse longue πέρνω τὸ χαρτί. Τὸ ξεδιπλόνω, παρατηρῶ κάτι γραμμές, κάτι κουκίδες, κάτι ὑπογεγραμμέναις. τέλος καταλαμβάνω ὅτι εἶναι γεγραμμένον τουρκιστί· μή θέλων ὅμως νὰ κουράσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀναγινώσκων (;) αὐτό, τὸ ἐπιστρέφω εἰς τὸν στρατιώτην, ἐρωτῶν αὐτὸν ἁπλῶς.

—Νὲ βάρ;

Ὁ στρατιώτης δειλιάσας πρὸ τοῦ στραταρχικοῦ ὕφους μου μὲ ἀπαντᾷ τεθορυβημένος:

—Μπέημ, μπὶρ χαστᾶ Δεδὲ βάρ.

Κατάλαβα ὅτι πρόκειται περὶ ἀρρώστου καὶ τῷ δίδω τὴν διαταγὴν μὲ τόνον μή ἐπιδεχόμενον ἀντίρρησιν :

—Γκετίρ !

Ὁ στρατιώτης μένει ἀκίνητος: κόκκαλο !

Ἡ ἀκινησία του ἐξηγηθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ ὡς αὐθάδεια, μέ ἀναγκάζει νὰ ἐπαναλάβω ἐντονώτερον τὴν διαταγὴν

—Μπέημ, γκελμές ! ἦτο ἡ ἀπάντησις.

Ἐγείρομαι ἀποτόμως ἐνῶ ἡ chaise longue τρομάξασα κατακλίνεται καὶ τὸ τσεκίσιο τέταρτο πόδι της τὸ βάζει στὰ πόδια. Φαίνεται ὅτι θὰ εἶχα ἀγριέψη πολὺ διότι βλέπω τὸν στρατιώτην κάτωχρον· κάμνει στροφὴν καὶ ἐξέρχεται. Μείνας μόνος κουμβόνω τὴν μπλοῦζάν μου, βάζω τὸ καλπάκι μου κάμνω μερικὰ βήματα καὶ ἀναμένω τὸν ἄρρωστον. Ὅλα τὰ κατάλαβα. δηλαδὴ ὅτι πρόκειται περὶ ἀρρώστου κλπ. κλπ. Ἓν πρᾶγμα μόνον δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω. Τί ἐσήμαινε ἡ λέξις Δεδέ.

Ἐπὶ τέλους εἶπον κατ' ἐμαυτὸν θὰ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ τάγματος, ἐξ οὗ προέρχεται.

Ἀνέμενον ἐπί τινα λεπτά, μή βλέπων δὲ κανένα προσερχόμενον, ἤνοιξα τὴν θύραν ἵνα ἴδω τὰ διατρέχοντα. Ἐκθαμβος βλέπω ἔξω τῆς θύρας ἱστάμενον τὸν στρατιώτην μὲ τὸ χαρτὶ στὸ χέρι. Δὲν ἐκρατήθην ! Μὲ πῆραν οἱ θυμοί· περιλοῦω τὸν ἄτυχῆ μὲ ὅλην τὴν ὡραίαν ὑβριστικὴν φρασεολογίαν τῆς Τουρ-

κικῆς φιλολογίας, ἣν τελείως ἔχω ἐκμάθει καὶ τὸν διατάσσω ἀμέσως νὰ φέρῃ τὸν ἄρρωστόν του.

Δὲν τοῦ δίδω καιρὸν οὔτε μίαν λέξιν νὰ προσθέσῃ πρὸς αἰτιλογίαν του (ἄλλως τε αὐτὸ ἀπῄτει ἡ θέσις μου ὡς γιούσμπασῃ, γιὰ νὰ μὴ μᾶς παίρνουν τὸν ἀέρα οἱ στρατιῶται) καὶ βαίνω πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς ἀρχιατρείας, ἐξ ἧς κατὰ σύμπτωσιν ἀκριβῶς ἐξήρχετο ὁ ἀρχίατρος, ὅστις ἤκουσε φαίνεται τὴν λαμπρὰν conférance μου καὶ μὲ ἐρωτᾷ τί τρέχει ; Τῷ ἐξήγησα τὸ ἀκατανόητον τῆς διαγωγῆς τοῦ στρατιώτου τὴν ἐπιμονήν του νὰ περιμένῃ ἐκεῖ κτλ.

Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἀρχιάτρου ἔνδακρυς ὁ στρατιώτης τοῦ παρουσιάζει τὸν τεσκερέν. Μόλις ἀνέγνωσε αὐτός, ἀποστρέφει τὴν κεφαλήν του ἵνα μή τὸν ἴδῃ ὁ στρατιώτης, παρασύρει καὶ ἐμέ, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ γραφεῖον του, κλείει τὴν θύραν καὶ ἐκεῖ ξεσπᾷ στὰ γέλοια. Μὴ γνωρίζων διατί γελᾷ κατ ἀπομίμησιν ἐμειδίασα. Ὅταν δὲ τὸν ἠρώτησα διατὶ τὸ τόσο γέλοιο, μὲ παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι, μὲ πάγει εἰς τὸ παράθυρο, μὲ δεικνύει πελώριον ὄγκον ἐξηπλωμένον εἰς τὴν πρὸ ἡμῶν πεδιάδα καί μοι λέγει.

—Ἴδε ὁ ἄρρωστός σας, ἰατρέ !

Ἦτο μιὰ σκελετώδης καμήλα !

Δ. ΠΟΥΛΟΥΔΙΔΗΣ ἰατρός.

ΤΟ ΤΑΜΜΑ ΤΗΣ ΤΥΦΛΗΣ

I

Τὴν εἴδατε τὴ Ρήνα τὴν πεντάμορφη,
μιᾶς χήρας μάνας κόρη ὠρφανεμμένη ;
Ἀνάμεσα ’στὶς γλάστραις πάλι κάθεται
’στ’ ἀσύγκριτό της κέντημα σκυμμένη.

Τὸ χέρι της, ποῦ ἀστράφτει ’σὰν ἀλάβαστρο
κρατῶντας τὴν ὁλόχρυση βελόνα,
σκορπίζει ’λίγο ’λίγο ἕνα μυστήριο
’στοῦ Ἁγιου Δημήτρη τὴν Εἰκόνα.

Κεντᾷ τὸν Καβαλλάρη καὶ τὸν Μάρτυρα
μ’ ἀνόθευτο πολύχρωμο μετάξι
καὶ κάπου κάπου κόφτει ἀπ’ τὶς πλεξίδες της,
γιατὶ ’στὴν Ἐκκλησιά τον ἔχει τάξει.

Τὰ λόγια της, ἐν ᾧ δουλεύει ἀδιάκοπα
καὶ μὲ ψαλμοὺς τὸ Εἰκόνισμα μυρόνει,
ἀκοῦτε πῶς φτερόνονται ’σὰν γήτεμμα
Νεράϊδας ποῦ Ρηγόπουλα σκλαβόνει ;

Πολλοὶ περνοῦν καὶ στέκουν ’στὸ κατῶφλί της,
κι’ ἄλλοι γυρίζουν πάλι πλανεμένοι
νὰ ἰδοῦν τὰ μάτια τῆς Ρηνιῶς π’ ἀστράφτουνε
μὰ—ἀλλοίμονον !—ἡ τύφλωσίς τα δένει.

II

— « Σήκω νὰ ἰδῇς, μανοῦλα, ποιὸς ’σταμάτησε
’στὴν πόρτα μας ἀπ’ ἔξω καβαλλάρης ; »
— « Εἶν’ ὁ τρανὸς λεβέντης, ποῦ σ’ ἐγύρεψε
κι’ ἀρνήθηκες, παιδί μου, νά τον πάρῃς.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀπ’ τὴν πόρτα μὲ τὰ μάτια του
σοῦ ἐχάϊδεψε τὰ ὁλόμαυρά σου μάτια
καὶ φεύγει πάλι βαίνοντας τὸ δάκρυ του
’ς τἀπάτητα τῆς χώρας μονοπάτια».

— « Ἄχ! μάνα, τί γυρεύει ἕνα τριαντάφυλλο
σιμὰ ’στὸ ἀνευώδιαστο λουλοῦδι ;
Καὶ πῶς θὰ συντροφέψῃ τὰ παράπονα
χαρούμενο τῆς νειότης τὸ τραγοῦδι ;

Τί κι’ ἂν γελοῦν, γιὰ μέ, τἀστέρια ὁλόλαμπρα,
διαμάντια ’χὲ γαλάζια ἡ μαύρη σκέπη ;
Τί κι’ ἂν χρυσώνῃ ἡ λάμψι τους τὸ πέλαγος ;
Ἡ Ρήνα σου δὲν βλέπει, δέν τά βλέπει!. ..»

Πνιγμέν’ ἡ κόρη μέσα ’στὸ παράπονο,
ἀκούμπησε ’στὸν τοῖχο τὸ κεφάλι·
μὰ ὁλόθερμο τῆς μάνας ἕνα φίλημα
ἐφτέρωσε τὰ χέρια της καὶ πάλι.

— « Νά, πάρε τὸ χρυσάφι τὸ βενέτικο
καὶ δός μου πάλι κίτρινο μετάξι
καὶ χώρισέ μου τώρα ὅλα τὰ χρώματα
καὶ βάλετα ’στὸ πλάγι μου μὲ τάξι.

III

Βραδυάζει καὶ νυχτόνει καὶ τὸ κέντημα
κοντεύει μὲ τὴ νύχτα νὰ τελειώσῃ
κι' ἔτσι αὔριο μυριόπλουμο κι' ἀτίμητο
'κ ἡ Ρήνα 'στὸ ἐξωκκλῆσι θά τό δώσῃ.

—Ξύπνα νὰ ἰδῇς καὶ σύ, γλυκειὰ μανοῦλά μου,
'ξύπνα νὰ ἰδῇς τὸν Ἅγιο Καβαλλάρη.
— « Παιδί μου, 'στὸ σκοτάδι δὲν ἐνύσταξες
Γιατὶ νὰ σβῇς, Ρηνιώ μου, τὸ λυχνάρι ; »

— « Ἔλα, ἄναψε καὶ φώτισε, μανοῦλά μου
καὶ κύτταξε νὰ ἰδῇς τὸ κάθε χρῶμα
Δὲν εἶνε 'σὰν τὸ Εἰκόνισμα, ποῦ μοῦ ἔδειχνες
'σὰν ἤμουνα πολὺ μικροῦλα ἀκόμα ; »

— « Μὲ τί ἀρχοντιά, φτωχό μου, ποῦ τὸ ἐπλούμισες,
τί ὠμορφιά, τί τέχνη καὶ τί χάρι !
Ἂν εἶχες τὰ ματάκια σου θὲ νἄλεγες
πῶς μοιάζει τοῦ πανώρηγου καβαλλάρη ! »

IV

'Αργὰ ἠχολογάει,—Σαββατόβραδο,—
γλυκόφωνη τοῦ ἑσπερινοῦ ἡ καμπάνα
κι' ἡ Ρήνα μὲ κατάλευκα φορέματα
πηγαίνει 'στὸ ἐξωκλῆσι μὲ τὴ μάνα.

'Στὴν Πύλη τοῦ 'Ιεροῦ κρεμᾷ τὸ τάξιμο
κ' ἐμπρὸς ἐκεῖ μ' εὐλάβεια γονατίζει
καὶ ἐνῷ ἡ προσευχή της πάει θυμίαμα,
'στὰ μάρμαρα τὸ δάκρυ ψιχαλίζει.

Καὶ νά, προβάλλει τότε λεβεντόπουλο
μὲ ροῦχα μεσ' 'στὸ πλῆθος χρυσαφένια,
'ποῦ τάμα του βαρὺ κρεμᾷ 'στὸ Εἰκόνισμα
καρδιὰ πελεκημένη διαμαντένια.

'Ελᾶτε τώρα ἐσεῖς νὰ ψάλετε, "Αγγελοι,
τὸ θαῦμα τὸ ὑπερούσιο καὶ μεγάλο,
καὶ Σύ' Ψυχὴ πανώργια, δός μου δύναμι
τέτοια στιγμὴ ἀπερίγραπτη νὰ ψάλλω.

Λαχταριστὰ τὰ χέρια της ἐσήκωσεν
ἡ κόρη καὶ ἀναστέναξε ἀπ' τὰ βύθη
καὶ τρομασμένη ἐσκέπασε τὰ μάτια της
'στὴ λάμψι, ὁποῦ τριγύρω της ἐχύθη!

Καὶ ἐν ᾧ βουβὸς σκυμμένος μὲ κατάνυξι
ὁ κόσμος ὁ πιστὸς σταυροκοπιέται,
καὶ ἐν ᾧ γλυκειὰ 'σὰν προσευχῆς μυστήριο
φωνὴ σιμά της γνώριμη 'γροικιέται,

γυρίζει καὶ θωρεῖ ἕνα λεβεντόπουλο
καὶ βλέποντας ἐμπρός της τέτοια κάλλη,
στῆς μάνας, της ποῦ τρέμει ἀπὸ συγκίνησι,
κρεμιέται μαγεμένη τὴν ἀγκάλη.

V

Γιατί τὴν ἄλλη 'μέρα ἡλιοβασίλεμμα
χαρμόσυνα σημαίνουν ἡ καμπάναις
καὶ τόσα διαλεμένα σφάζουν πρόβατα
καὶ 'γίδια ἀπ' τὴς καλίτεραις τὴς στάναις ;

Γιατί τουφέκια πέφτουνε ἀδιάκοπα
κι' εἶναι ὅλη πέρα ἡ χώρα 'στὸ ποδάρι ;
Μιὰ κόρη χαϊδεμένη στεφανόνουνε
μ' ἀσύγκριτο 'στὰ πλούτη παλληκάρι.

ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΖΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ

Τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου. — Ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη να ζῇ. — Ἡ ζωὴ πάλη μεταξὺ εὐγενῶν κυττάρων καὶ πρωτογόνων ἢ ἀγενῶν κυττάρων. — Τὸ γῆρας τῶν πρωτογόνων κυττάρων. — Ὁ ρόλος τῶν ἐσωτερικῶν ἐκκρίσεων. — Τὸ θαῦμα τῆς ἀνανεώσεως τῆς ζωῆς. — Ἡ ὀποθεραπεία. — Η ἰατρικὴ τοῦ μέλλοντος. —

Θάνατος ! Μυστήριον ἀπροσπέλαστον, ἀλλὰ καὶ φρικῶδες καὶ ζοφερόν ! Ἀπροσπέλαστον ὅπως καὶ τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς. Φρικῶδες καὶ ζοφερὸν ὅσον καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἀνυπαρξίας. Ὡς ἄρνησις τῆς ζωῆς ἐμποιεῖ φρίκην εἰς πᾶσαν ἀνθρωπίνην συνείδησιν.

Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἥτις δὲν κατέχει παρὰ τὸ ὁρμέμφυτον τῆς ζωῆς, φρικιᾷ πρὸ τῆς ἰδέας τοῦ θανάτου, ὡς ἐγκλειούσης ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀνυπαρξίαν, τὸν ἐκμηδενισμόν. Διὰ τὸν ἄνθρωπον δημιουργηθέντα ἵνα ζῇ καὶ δὴ ζωὴν **αἰώνιον καὶ ἀτέρμονα**, ἡ ἰδέα τῆς ἀνυπαρξίας εἶναι φρικώδης καὶ ἀποτρόπαιος. Ἐγεννήθη ἵνα ζῇ καὶ δὴ αἰωνίως. Οὐδαμῶς οὐδέποτε ἀνθρωπίνη συνείδησις εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιηθῇ παραδεχομένη ὅτι τὰ πάντα σβέννυνται ὑπὸ τὴν παγερὰν πέτραν τοῦ τάφου. Ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς σκέψεως αὐτοῦ, ἥτις ἐστὶν ἀθάνατος, μέχρις ἑνὸς ἑκάστου τῶν πολυειδῶν καὶ ἀπειραρίθμων κυττάρων, ἐξ ὧν ὁ ὀργανισμὸς αὐτοῦ ἀποτελεῖται καὶ ἅτινα δὲν κατέχουσι παρὰ τὸ ἔνστικτον τῆς ζωῆς, πλέει εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς ἀθανασίας, δι' ἣν ἐπλάσθη καὶ δὲν ὀνειροπολεῖ εἰμὴ τὴν ζωήν, ἔστω καὶ ἐν πικρίαις, ἔστω καὶ ἐν στεναγμοῖς, ἔστω καὶ ἐν συμφοραῖς, ἔστω καὶ ἐν βασάνοις. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο συναντῶνται οἱ πάντες ἀνεξαρτήτως πεποιθήσεων. Πλούσιοι καὶ πένητες, νέοι καὶ γέροντες, πιστοὶ καὶ ἄπιστοι, θεῖσταὶ καὶ ἄθεοι προστρέχουσιν εἰς τὸ Θεῖον, προστρέχουσιν εἰς τὴν ἐπιστήμην ἵνα ἐπιτύχωσι ἔστω καὶ ἡμέρας, ἔστω καὶ ὥρας παράτασιν τῆς ἐπὶ γῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, πρὸς ἣν εἶναι τόσον ἐξῳκειωμένοι.

Καὶ μ' ὅλα της τὰ βάσανα
πάλ' ἡ ζωὴ γλυκειὰ 'ναι
καὶ ὅποιος τὸν θάνατον ποθεῖ
πρέπει τρελλὸς γιὰ νᾶναι.

Καὶ αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος, ὁ νικητὴς τοῦ Ἅδου, ἀγόμενος ἐπὶ τὸν Σταυρόν, ὑπῆρξε στιγμή, καθ' ἣν ἐνεδέετο τοῦ Οὐρανίου Αὐτοῦ, Πατρὸς ἵνα, εἰ δυνατόν, ἀπομακρύνῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ πικρὸν τοῦ το ποτήριον. Πικρὸν ποτήριον ! Πλὴν δυστυχῶς μοιραῖον καὶ ἀναπόφευκτον.

* * *

Ἀλλ' ἂν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποφύγῃ τις τὸν θάνατον, ὑπάρχει ἄραγε μέσον νὰ ἀποφύγῃ τις τὸ γῆρας, εὑρύνων ὅσῳ τὸ δυνατὸν περισσότερον τὰ στενὰ ὅρια τῆς ζωῆς αὐτοῦ ; Ἰδοὺ ὅ,τι ἀπ' αἰώνων ἐπόθησεν καὶ ὀνειροπολεῖ ἡ ἀνθρωπότης.

Ἀλλ' ἐν πρώτοις τίς ἡ φύσις τοῦ γήρατος ;

Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τούτου προσκρούει εἰς ἀνυπερβλήτους δυσχερείας, διότι εἰσάγει ἡμᾶς εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν μυστηρίων τῆς ζωῆς. Παρ' ὅλας ὅμως τὰς δυσχερείας, ἃς ἐγκλείει, τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι καὶ ἀνεπίδεκτον ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Πολλοὶ ἐπ' αὐτοῦ ἠσχολήθησαν. Οἱ ἀλχημισταὶ ἰδίᾳ ὡς καὶ ἄλλοι ἐρευνηταὶ τοῦ μεσαίωνος πρὸς στιγμὴν ἐφαντάσθησαν ὅτι ἀνεῦρον τὸ ἐλιξίριον τῆς μακροβιότητος ἐν τοῖς χημικοῖς αὐτῶν ἐργαστηρίοις. Πλάνη. Τὸ γῆρας εἶναι μία φάσις τῆς ζωῆς, τὰ δὲ μυστήρια τῆς ζωῆς καὶ τὰ ἁπλούστατα ἀκόμη διαφεύγουσι τὴν ἁρμοδιότητα τῶν χημικῶν ἐργαστηρίων.

Ἀπὸ εἰκοσαετίας ὅμως καὶ πλέον διεξάγονται σοβαραὶ ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι ἐπὶ νέου ὅλως ἐπιπέδου, αἵτινες ἔφερον εἰς φῶς γεγονότα τινὰ ἄγνωστα μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Φυσιολογίαν καὶ ἀρκετὸν φῶς ἐπιχέοντα ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ὅπερ μᾶς ἀπασχολεῖ εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην. Τὸ ζήτημα εἶναι εὐρύ, εὐρύτατον. Οὐχ ἧττον θὰ προσπαθήσωμεν ὅσον ὁ χῶρος τῆς παρούσης μελέτης ἐπιτρέπει ἐν γενικαῖς γραμμαῖς νὰ εἰσαγάγωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ θέμα.

* * *

Εἶναι γνωστὸν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἡμῶν οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν εἰ μὴ συμβίωσις κυττάρων. Τὸ σύνολον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ εἶδος **κυτταρικῆς δημοκρατίας**, θαυμασίως ὠργανωμένης καὶ ἐχούσης ἐπὶ κεφαλῆς τὸ νευρικὸν σύστημα. Μεταξὺ τῶν κυττάρων τούτων τὰ πλεῖστα ἔχουσιν ἐξειδικευθῇ, ἰδίαν ἕκαστον ἀναλαβόντα λειτουργείαν χρήσιμον καὶ δι' ἑαυτὰ καὶ διὰ τὸν ὀργανισμὸν καθ' ὅλου. Ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργα-

σίας, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ κυτταρικὴ αὕτη δημοκρατία τοῦ ὀργανισμοῦ, μέχρι τοσούτου βαθμοῦ τελειότητος καὶ λεπτότητος ἔχει προχωρήσει, ὥστε πλεῖστα ἐκ τῶν ἐξειδικευθέντων τούτων κυττάρων ἀπεμακρύνθησαν τόσον ἀπὸ τὸν ἀρχέγονον τύπον τῶν πρωτογόνων κυττάρων, ὥστε παύουν πλέον νὰ διακρίνωνται ὡς κύτταρα. Πάντα ταῦτα τὰ ἐξειδικευθέντα κύτταρα δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα τῶν ***εὐγενῶν στοιχείων*** (les éléments nobles) εἰς τὸν ὀργανισμόν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ***πρωτόγονα κύτταρα***, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ τὸν λεγόμενον ***συνεκτικὸν ἱστὸν*** καὶ τῶν ***λευκοκυττάρων*** τοῦ αἵματος.

Ἐν τῇ ζωῇ διεξάγεται πάλη περὶ ἐπικρατήσεως μεταξὺ τῶν δύω τούτων στοιχείων. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν τὰ εὐγενῆ στοιχεῖα διατηροῦσι τὸ σφρῖγος αὐτῶν καὶ συγκρατοῦσι καὶ ἐξουδετεροῦσι τὰς ἁρπακτικὰς καὶ καταστρεπτικὰς τάσεις τῶν πρωτογόνων κυττάρων, ἡ ἰσορροπία τοῦ ὀργανισμοῦ δὲν διαταράσσεται, ἡ ζωὴ ἐξακολουθεῖ ἐν θαυμαστῇ ἁρμονίᾳ λειτουργιῶν, ἡ νεότης ἀνθεῖ. Μόλις ὅμως ἕνεκα οἱωνδήποτε λόγων ἐκδηλωθῇ τάσις πρὸς ὑποχώρησιν ἐκ μέρους τῶν εὐγενῶν καὶ ἐξειδικευθέντων κυττάρων τῶν διαφόρων ὀργάνων, ἀμέσως τὰ συνεκτικὰ πρωτόγονα κύτταρα εἰσβάλλουσι πανταχοῦ, καταλαμβάνουσι τὰς θέσεις τῶν ὑποχωρούντων καὶ καταστρεφομένων εὐγενῶν κυττάρων, ἡ ἰσορροπία λειτουργιῶν, ἱστῶν καὶ ὀργάνων διαταράσσεται, ἡ κυτταρικὴ δημοκρατία συγκλονίζεται, ἐκεῖ δὲ ἔνθα ἤνθει ἡ ἁρμονία, ἡ τάξις καὶ ἡ εὐνομία, ἐνθρονίζεται ἡ ἀναρχία καὶ ὁ κυτταρικὸς μπολσεβικισμός. Τὸ γῆρας εἰσβάλλει. Ὁ ὄλεθρος ἀναπόφευκτος.

Ὅθεν δύο πράγματα ἀπαιτοῦνται ὅπως ὁ ὀργανισμὸς ἡμῶν διατηρῇ τὸ νεανικὸν αὐτοῦ σφρῖγος. Αον. Εἶναι ἀνάγκη ἀεὶποτε τὰ εὐγενῆ καὶ ἐξειδικευθέντα κύτταρα τῶν διαφόρων ὀργάνων καὶ ὀργανικῶν συστημάτων νὰ διατηρῶσιν ἀκμαίαν τὴν ζωτικότητα καὶ λειτουργικὴν αὐτῶν δραστηριότητα. Βον. Εἶναι ἀνάγκη τὰ πρωτόγονα κύτταρα τοῦ συνεκτικοῦ ἱστοῦ νὰ συγκρα-

τῶνται καὶ χαλιναγωγῶνται ἐν ταῖς ἐπιθετικαῖς καὶ ἁρπακτικαῖς αὐτῶν τάσεσι.

***

Καὶ ἤδη ἐρωτᾷ τις : Τίς εἶναι ὁ ρυθμιστὴς τῶν δύω τούτων σπουδαιοτάτων διὰ τὴν ζωὴν παραγόντων ; Τίς εἶναι ἡ ἀέναος πηγὴ ἡ ζωογενοῦσα μὲν καὶ ποτίζουσα τὰ διψῶντα καὶ ὡς ἐκ τῆς διηνεκοῦς λειτουργίας φθειρόμενα καὶ ἐξαντλούμενα εὐγενῆ τοῦ ὀργανισμοῦ στοιχεῖα, ἡ ἀναχαιτίζουσα δὲ ἐξ ἄλλου καὶ μετριάζουσα τὸν πρὸς πολλαπλασιασμὸν καὶ ἐπίθεσιν ὀργασμὸν τῶν πρωτογόνων κυττάρων ;

Ἡ ἐρώτησις αὕτη μᾶς εἰσάγει εἰς ἓν νεώτατον κεφάλαιον τῆς Φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου, ***τὸ τῶν ἐσωτερικῶν ἐκκρίσεων***.

Τὸ ζήτημα τῶν ἐσωτερικῶν ἐκκρίσεων ἔχει σχέσιν πρὸς πάντα μὲν τὰ κύτταρα τοῦ ὀργανισμοῦ ἐν γένει, ἰδιαιτέρως ὅμως πρὸς ἀθροίσματα κυττάρων, τῇδε κακεῖσε ἐν μορφῇ ἀδένων διαφόρου μεγέθους εἰς διάφορα μέρη τοῦ ὀργανισμοῦ ἐγκατεσπαρμένων. Οἱ ἀδένες οὗτοι, εἰς τὴν μελέτην τῶν ὁποίων μόλις ἀπὸ εἰκοσαετίας καὶ ἐντεῦθεν ἤρξαντο νὰ ἐμβαθύνουν οἱ Φυσιολόγοι, εἶναι οἱ λεγόμενοι ἐνδοκρινικοὶ ἀδένες (glandes endocrines).

Ἕκαστος ἐκ τῶν ἀδένων τούτων ἴδιον ἐκκρίνει ὑγρὸν καὶ ἔχει ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτοῦ ἐπίδρασιν ὡρισμένην περιοχὴν ἢ ὡρισμένα ὀργανικὰ συστήματα, ἅτινα διὰ τοῦ ὑγροῦ τούτου ἀρδεύει καὶ ὧν τὴν φυσιολογικὴν λειτουργίαν ζωογονεῖ καὶ ρυθμίζει, χρησιμοποιῶν πρὸς τοῦτο τὸ ***μέγα συμπαθητικὸν*** ἢ σπλαγχνικὸν νευρικὸν σύστημα. Τὰ διάφορα ταῦτα ὑγρὰ τὰ ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν ἀδένων εἰς τὸ αἷμα ἐκχυνόμενα μεγίστην κέκτηνται καὶ ἐπὶ τοῦ συνόλου ὀργανισμοῦ ἐπίδρασιν, οὕτως ὥστε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἀπεριφράστως ὅτι ἡ λεγομένη ***ἀτομικὴ ἰδιοσυγκρασία*** ἑκάστου ὀργανισμοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης καταστάσεως τῆς λειτουργίας τῶν ἐνδοκρινικῶν αὐτοῦ ἀδένων. Ἡ βάσις κατὰ συνέπειαν πάσης ἰδιοσυγκρασίας εἶναι αἱ ἐσωτερικαὶ ἐκκρίσεις (les humeurs) πάντων μὲν τῶν κυττάρων τοῦ

ὀργανισμοῦ ἐν γένει, ἀλλ' ἰδίως τῶν ἐσωτερικῶν αὐτοῦ ἐνδοκρινικῶν ἀδένων. Ἐπανερχόμενοι οὕτως εἰς **τὴν ἀρχαίαν θεωρίαν τῶν ὑγρῶν**, θεωρίαν τοῦ Ἱπποκράτους (Humorisme, ὑγροπαθολογία), δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἕκαστος ὀργανισμὸς ἔχει τὴν ἀξίαν τῶν ἐνδοκρινικῶν αὐτοῦ ἀδένων.

Τὰ **πρόσφατα** ἐπὶ τῶν ἀδένων τούτων πειράματα τῶν διαφόρων **σοβαρῶν Φυσιολόγων** καταδεικνύουσιν οἷον θαυμάσιον καὶ καταπληκτικὸν οἱ ἀδένες οὗτοι παίζουσι πρόσωπον ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς. Οὕτω π. χ. εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ τελειωτικὴ ἐξαίρεσις ἢ ἡ ὁλοκληρωτικὴ συνεπείᾳ νοσηρᾶς τινος ἐπεξεργασίας καταστροφὴ τοῦ ***Θυρεοειδοῦς ἀδένος***, (ἀδένος ἐνδοκρινικοῦ κειμένου ἑκατέρωθεν τοῦ τελευταίου τριτημορίου τοῦ λάρυγγος), ἐπιφέρει τὸ ***πρόωρον γῆρας*** εἰς ὀργανισμοὺς παιδικοὺς ἢ νεανικοὺς ἤδη σφριγῶντας καὶ πλήρεις ζωῆς.

Οὕτως ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀπολέσας τὸν θυρεοειδῆ αὐτοῦ ἀδένα **ἀπώλεσεν ἐν ταὐτῷ** τάς τε ψυχικὰς καὶ σωματικάς του δυνάμεις. **Καθίσταται** ἀνίκανος διὰ πᾶσαν σκέψιν. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σώματος αὐτοῦ σταματᾷ, τὸ δέρμα γίνεται παχὺ καὶ ξηρόν, αἱ τρίχες λευκαίνονται καὶ πίπτουν, ὅ δὲ οὐσιωδέστερον, ὁ πρωτόγονος συνεκτικὸς ἱστὸς ἀρχίζει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀναπτυσσόμενος ὥστε κατακλύζει πάντα τὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα οὕτως ὑφίστανται τὴν λεγομένην ***γεροντικὴν σκλήρυνσιν*** ἢ σκληρωτικὴν ἐκφύλισιν, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τὸ δέρμα ἀναπτύσσεται παχὺ στρῶμα λιπώδους συνεκτικοῦ ἱστοῦ, ἐξ οὗ καὶ ***μυξοίδημα*** ἐκλήθη ἡ νοσηρὰ αὕτη κατάστασις. Ἐνὶ λόγῳ ἡ πλήρης ζωῆς καὶ σφρίγους ἐκείνη ὕπαρξις ἐν ἀκαρεῖ μεταπίπτει εἰς μαρασμόν, φθίνει, γηράσκει. Ἰδοὺ τὸ πρόωρον γῆρας.

Ὅτι ὁ ἐπελθὼν μαρασμὸς ὀφείλεται εἰς τὴν καταστροφὴν ἢ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος καὶ συνεπῶς εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ ζωογόνου ὑγροῦ, δι' οὗ ὁ ἀδὴν οὗτος ἀρδεύει τὸν ὀργανισμόν, καταδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ εἰσα-

γωγὴ τοῦ ἀδένος τούτου εἴτε ἐν καταστάσει νωπῇ εἴτε ἐν καταστάσει ἐκχυλίσματος εἰς τὸν πάσχοντα ὀργανισμὸν ὡς διὰ μαγείας ἐπαναφέρει τὴν ζωὴν καὶ τὴν νεότητα ἐκεῖ ὅπου εἶχεν ἐγκαταστασθῇ τὸ γῆρας. Ἐπὶ τῶν γεγονότων δ' ἀκριβῶς τούτων στηρίζεται ἓν νεώτατον ὅλως θεραπευτικὸν σύστημα, τὸ σύστημα τῆς **ὀποθεραπείας**.

Ἐκπληκτικώτερα εἶναι τὰ ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ἀδένων καὶ ἰδίᾳ τὰ ἐπὶ τοῦ ἐντὸς τῶν ἀδένων τούτων παρεντιθεμένου **διαμέσου** ἐνδοκρινικοῦ ἀδένος πειράματα.

Εἶναι ἀποδεδειγμένον πλέον ὅτι οἱ γεννητικοὶ ἀδένες (ὄρχεις καὶ ὠοθῆκαι) ἐκτὸς τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν λειτουργίας τῆς ἐξασφαλιζούσης τὴν **διαιώνισιν τοῦ εἴδους**, κέκτηνται καὶ ἄλλην λειτουργίαν σπουδαιοτάτην, ἐξασφαλίζουσαν τὴν ἐν τῇ ζωῇ διατήρησιν τοῦ ἀτόμου. Εὑρισκόμεθα οὕτω πρὸ θαυμασίας ἐκδηλώσεως τοῦ σοφωτάτου σχεδίου τῆς Δημιουργίας, καθ' ὃ ἡ Φύσις εἰς τὸ αὐτὸ ὄργανον συνήνωσε τὴν **πηγὴν τῆς ζωῆς** τόσον διὰ τὸ ἄτομον ὅσον καὶ διὰ τὸ εἶδος. **Ὁ διάμεσος ἀδὴν** (gland interstitielle) ὁ ἀποτελούμενος ἀπὸ ἀθροίσματα λεπτοτάτων κυττάρων ἐγκατεσπαρμένων ἐντὸς τοῦ ἰδίως γεννητικοῦ ἀδένος, προΐσταται τῆς λειτουργίας τῆς διατηρήσεως τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ ζωῇ. Ὁ ἀδὴν οὗτος εἶναι ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἡ πηγὴ πάσης τῆς ὀργανικῆς αὐτοῦ ζωτικότητος καὶ δραστηριότητος. Ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ βαθμιαία ἀλλοίωσις τοῦ ἀδένος τούτου συνεπάγεται τὸ γῆρας.

Εἶναι γνωσταὶ αἱ φοβεραὶ διαταραχαὶ σωματικαί τε καὶ ψυχικαί, ἃς συνεπάγεται παρὰ τοῖς ἄρρεσι τόσον μεταξὺ τῶν ζώων ὅσον καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὁ **εὐνουχισμός**, ὅπως καὶ παρὰ ταῖς γυναιξὶν ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀφαίρεσις καὶ τῶν δύω ὠοθηκῶν ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν συνεπείᾳ ἀσθενείας. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου εἶναι γνωστὰ καὶ τὰ πειράματα τὰ ὁποῖα ὁ διάσημος Φυσιολόγος Brown-Séquart ἐν ἡλικίᾳ 70 ἐτῶν ἐξετέλεσεν ἐφ' ἑαυτοῦ, μεταχειρισθεὶς ἐκχύλισμα γεννητικῶν ἀδένων, ὅπερ

παρεσκεύαζεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ὅτι ἐν ἡλικίᾳ 70 ἐτῶν ἀνέκτησε τὴν δύναμιν καὶ τὸ σφρῖγος τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ζωῆς μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν ἐκδηλώσεων, τὰς ὁποίας ἀπὸ δεκάδων ἤδη ἐτῶν εἶχεν ἀπολέσει. Τοιουτοτρόπως Brown-Séquart ὑπῆρξεν ὁ εἰσηγητὴς τῆς ὀποθεραπείας.

Ἐπ' ἐσχάτων ὅμως ἤρχισαν διάσημοι φυσιολόγοι νὰ πειραματίζωνται διὰ τῆς μεθόδου τῆς μεταμοσχεύσεως (greffe) τῶν ἐνδοκρινικῶν ἀδένων. Εἰς γεγηρακότας ὀργανισμοὺς ζώων ἢ καὶ ἀνθρώπων ἐμφυτεύουν ὑπὸ τὸ δέρμα ἀδένας ἢ τμήματα ἀδένων νέων καὶ σφριγώντων ὀργανισμῶν, ἀπαράλλακτα ὅπως γίνεται ἡ μεταμόσχευσις εἰς τὰ φυτά.

Τυγχάνει τῇ ἀληθείᾳ ἐκπληκτικὸν νὰ βλέπῃ τις ζῶα γεγηρακότα, τρέμοντα εἰς τοὺς πόδας αὐτῶν, κατεσκληκότα καὶ ἑτοιμοθάνατα διὰ μιᾶς ἁπλῆς μεταμοσχεύσεως ὑπὸ τὸ δέρμα αὐτῶν τμήματος διαμέσου ἀδένος προερχομένου ἐξ ἄλλου ζώου νέου καὶ ζωηροῦ, νὰ ἀνακτῶσιν αὐθωρεὶ τὸ σφρῖγος τῆς νεότητος αὐτῶν καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις καὶ ἀπὸ κατεσκληκότα καὶ ἀδύνατα νὰ γίνωνται μεγαλοπρεπῆ καὶ εὔρωστα, δυνάμενα μάλιστα νὰ διαιωνίσωσι καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικώτατον. Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ θαῦμα τῆς **ἀνανεώσεως τῆς ζωῆς** λαμβάνον σάρκα καὶ ὀστᾶ.

Τὰ γεγονότα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὄντως ὅτι ὁ διάμεσος οὗτος ἐνδοκρινικὸς ἀδὴν ἐχέει εἰς τὸ ρεῦμα τῆς κυκλοφορίας εἰδός τι, οὕτως εἰπεῖν, **ὑγροῦ ζωηφόρου**, τὸ ὁποῖον ἀνυψοῖ τὴν ἐνέργειαν καὶ ζωτικότητα ὅλων ἐν γένει τῶν κυττάρων τοῦ ὀργανισμοῦ, αὐξάνει τὴν κατὰ τῶν παντοειδῶν ἐχθρῶν καὶ καὶ ἐπιδρομέων (ἐνδογενῶν ἢ ἐξωγενῶν) ἀντίστασιν τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ στοιχείων, μετριάζει καὶ ἀναχαιτίζει τὴν καταστρεπτικὴν ἐπιθετικὴν ὁρμὴν τῶν πρωτογόνων κυττάρων, τῆς μεγάλης ταύτης πληγῆς, τοῦ γήρατος, ἐνὶ λόγῳ ἐπαναφέρει εἰς τὴν διασαλευθεῖσαν κυτταρικὴν τοῦ ὀργανισμοῦ δημοκρατίαν

τὴν ἁρμονίαν, τὴν ζωηρότητα, τὸ σφρῖγος, τὸ αἴσθημα τῆς εὐεξίας, τὴν διανοητικὴν ἔξαρσιν, τὴν ὁρμὴν τῆς νεότητος. Ὁ ἀδὴν οὗτος διαφέρει κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων ἐνδοκρινικῶν ἀδένων, καθ' ὅσον ἐνῷ ἐκεῖνοι ἐπιδρῶσιν ἐπὶ ὡρισμένων ἕκαστος περιοχῶν, ὁ διάμεσος ἀδὴν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ζωτικότητος τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ, ἠλεκτρίζει καὶ ζωογονεῖ πάντα τὰ εὐγενῆ καὶ ἐξειδικευμένα τοῦ ὀργανισμοῦ κύτταρα πάντων τῶν ὀργάνων, ἐφορεύων, συγχρόνως καὶ ἐπὶ τῆς λειτουργίας ὅλων τῶν ἄλλων ἐνδοκρινικῶν ἀδένων.

Οἷον θαυμάσιον καὶ ἁρμονικώτατον σύμπλεγμα ἱστῶν καὶ ὀργάνων! Οἷος ἁρμονικὸς συνειρμὸς λειτουργιῶν λεπτοτάτων! Οἵα ἀλληλεγγύη! Τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ ἁπλουστάτου κυττάρου μέχρι τοῦ πολυπλοκωτάτου ὀργάνου ἀεννάως καὶ ἁρμονικώτατα λειτουργοῦσι τόσον δι' ἑαυτά, ὅσον καὶ διὰ τὸ σύνολον τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἰδοὺ πρότυπον κοινωνικοῦ συστήματος θαυμασίως ὠργανωμένον καὶ ἐπὶ τῆς ἀλληλεγγύης στηριζόμενον.

Ἤδη τὸ συμπέρασμα: Θέλομεν, σφρῖγος νεανικόν;

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὸ γῆρας καὶ τὰς συνεπείας αὐτοῦ; Θέλομεν νὰ ἐπιμηκύνωμεν τὰ ὅρια τῆς ζωῆς ἡμῶν;

Διατηρήσωμεν ἀκμαίους καὶ ζωηροὺς τοὺς ἐνδοκρινικοὺς ἡμῶν ἀδένας καὶ σύμπαν ἐν γένει τὸ κυτταρικὸν σύστημα τῶν ἐσωτερικῶν ἡμῶν ἐκκρίσεων. Ἐνδοκρινικοὶ ἀδένες ἀκμαῖοι καὶ ζωηροὶ σημαίνουσιν ἰδιοσυγκρασίαν ἰσχυρὰν ἀντέχουσαν κατὰ τῶν προσβολῶν, τὴν ὁποίαν δυσκόλως δύναται νὰ ἐκπορθήσῃ ς' τὸ γῆρας. Ἐν περιπτώσει δὲ διαταραχῆς τοῦ συστήματος τούτου καταφύγωμεν εἰς τὴν ὀποθεραπείαν, ἥτις ἔσται ἡ ἰατρικὴ τοῦ μέλλοντος.

Ἐν Φαναρίῳ

Χ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, ἰατρὸς

Ἀπὸ τὴν θείαν κωμῳδίαν τοῦ Δάντου.

Η ΚΟΛΑΣΙΣ: ΟΙ ΑΙΡΕΣΙΑΡΧΑΙ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΟΙ

Ἕνας γλυκανάλατος ποιητὴς διεσκεύασεν εἰς τραγῳδίαν τὴν Θείαν Κωμῳδίαν τοῦ Δάντου καὶ ὑπέβαλε τὸ ἔργον του εἰς μέγαν θιασάρχην διὰ νά το ἀναβιβάσῃ ἐπὶ σκηνῆς.

—Τί νά σου 'πῶ, φίλε μου; ἀπήντησεν οὗτος ἐρωτηθεὶς ποία εἶναι ἡ κρίσις του. Ἡ τραγῳδία σου δὲν ἔπαυσε νὰ ἦναι κωμῳδία. Ἡ κωμῳδία ὅμως ἔπαυσε νὰ ἦναι θεία!

Η ΔΑΡΒΙΝΕΙΟΣ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΙΚΟΥ

Πρᾶξις 1η

Τὰ δουλικὰ
τὰ χωρικά,

'ποῦ 'σκάφτανε τὴ γῆ τους,
ἤρθαν 'ς τὴν Πόλι μὲ καιρό,

νὰ πιοῦν τῆς Πόλις τὸ νερό,
νὰ βγάλουν τὸ ψωμί τους.

Πρᾶξις 2α

Τὰ δουλικὰ
τὰ κλασικὰ

ἐπῆραν τολὺ φόρα.
Μὲ τὸν δικό μας τὸν παρᾶ,

—γλῶσσα παποῦτσι μιὰ φορά—,
μᾶς ὀνειδίζουν τώρα.

Πρᾶξις 3η

Τὰ δουλικὰ
διαβολικά,

μὲ ζηλευτὰ καπέλλα,
τώρα 'ς αὐτὸν τὸν συμφυρμόν,

μὲς' 'στὸ παζάρι τῶν συρμῶν
ποζάρουν γιὰ μοντέλλα !

Simia

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΦΙΑΝ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Ἡ ὁρμέμφυτος πρὸς τὸν θάνατον φρίκη τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ ἔνστικτος ἀποστροφὴ ὄχι πρὸς τὴν παῦσιν τῆς φυσιολογικῆς ζωῆς, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐκμηδενισμὸν τοῦ προσωπικοῦ ἐγώ. Ἡ ἀπόλυτος πεποίθησις πρὸς τὴν πέραν τοῦ τάφου συνέχισιν αὐτοῦ θὰ ἐξεμηδένιζε τὴν φρίκην τοῦ θανάτου.

Καρυᾶτις

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων ὀλεθρία εἶναι ἡ ἐπίδρασις τῆς γυναικὸς ἐπὶ τῆς ἐξουσίας. Ἀμάθεια, αὐθαιρεσία, πάθη ταπεινά, σύγχυσις ἰδεῶν καὶ προσωπικῆς εὐθύνης, ἰδοὺ ταποτελέσματα τῆς γυναικείας ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικήν.

Πριγκήπισσα Λουΐζα
τοῦ Βελγίου

ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

Ἐν τῶν σαθαρώτερον ἀπασχολούντων τὴν ὑφήλιον προβλημάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ χαλκοθώραξ Τιτὰν τοῦ λήξαντος παγκοσμίου πολέμου φαίνεται ἐναπομάξας τὸ ἴχνος τῶν σιδηρῶν του δακτύλων· εἶναι ὁμολογουμένως τὸ γυναικεῖον ζήτημα.

Εἶναι εἰς πάντας γνωστὸν ὅτι συνεπείᾳ κατ' ἀρχὰς μὲν τῆς τεραστίας ἀναστατώσεως, ἣν ἐπέφερεν ἀπανταχοῦ ὁ σεισμὸς καὶ ἡ δίνη τοῦ πολέμου, κατόπιν δὲ αἱ ἄχρις ὥρας μαστίζουσαι τὴν ὑφήλιον συνέπειαι αὐτοῦ, αἵτινες ἐνιαχοῦ μὲν ἐκλόνησαν, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἐκ βάθρων ἀνέτρεψαν θεσμοὺς καὶ καθεστῶτα, ὁ φεμινισμὸς ὑπέστη μοιραίως σπουδαίαν ἐξέλιξιν. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ μασσήσῃ τις τὴν μαντικὴν δάφνην ἵνα δυνηθῇ νὰ προϊδῃ ὅτι μόλις τὸ πολιτικὸν ζήτημα μὲ τὰς πολυέδρους φάσεις του παύσῃ ν' ἀπασχολῇ τόσον ἀσφυκτικῶς κυβερνήσεις καὶ ἰδιώτας, ἐκεῖνο, ὅπερ θ' ἀποτελέσῃ τὸ παγκόσμιον τῆς ἡμέρας ζήτημα, θὰ ἦναι ἀναμφιβόλως τὸ γυναικεῖον.

Αὐτὸ θὰ γείνῃ τὸ κέντρον, πρὸς ὃ θὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ τόσῳ τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ὁποίων θ' ἀρχίσῃ νὰ γίνηται λίαν καταφανὴς ἡ ἐπίδρασις τῆς φάσεως, ἣν τοῦτο ἔλαβεν ἐπ' ἐσχάτων, ὅσῳ καὶ τῶν κυβερνήσεων, αἵτινες δὲν θὰ κρίνωσιν ἀνάξιον ἑαυτῶν νὰ λάβωσι μέτρα πρὸς κατεύθυνσιν αὐτοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν λαῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἡγεσία θά τας βαρύνῃ.

Καὶ δικαίως. Διότι τόσῳ σφοδρὰ καὶ καλπάζουσα εἶναι ἡ ὁρμή, διὰ τῆς ὁποίας συνεπείᾳ τοῦ πολεμικοῦ ἀναβρασμοῦ ἐπηύξησε τὴν ἤδη κεκτημένην αὐτοῦ ταχύτητα ὁ καὶ πρότερον ἔτι ὀργῶν φεμινισμὸς τῆς δύσεως εἰς τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν του, ὥστε ὡς ὀργιαστικὸν Ἀμαζόνων στράτευμα ἀκατασχέτως ἐφορμῶν πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ κατάκτησιν ἀγνώστου ἐδάφους, κινδυνεύει

ν' ἀνατρέψῃ τὰ πάντα πρὸ αὐτοῦ· πρώτιστα δὲ πάντων τὰ φυσικῶς ἐγγυτάτω αὐτοῦ προστυχάνοντα κωλύματα : τὸ εἰρηνικὸν τῆς ἑστίας βασίλειον καὶ τοὺς βωμοὺς τοῦ ἠθικοῦ τῶν κοινωνιῶν βίου.

Ὅθεν δικαίως σήμερον ὁ κοινωνιολόγος ἱστάμενος ἐπὶ τῆς φλιᾶς τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος διερωτᾶται μέχρι ποῦ προώρισται νὰ φθάσῃ ἡ πρὸς μεταβολὴν τῶν τέως βιωτικῶν συνθηκῶν καὶ ἀνατροπὴν τοῦ πρώην καθεστῶτος ἀχαλίνωτος γυναικεία τάσις καὶ σπουδή ;

Εἶναι ἀράγε αὕτη ἀνάλογος πρὸς τὴν ὑπὸ τὰς ἐπιρροὰς τοῦ πολέμου δημιουργηθεῖσαν ἀνάγκην, ἣ ὑπερβαίνει πως τὰ ἐσκαμμένα ; Ποῖον θὰ ἦναι τὸ κοινωνιολογικὸν καὶ φυσιολογικὸν ἀκόμη ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἐπὶ τοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος ; καὶ ποία θὰ ἦναι ἀράγε ἡ μοιραία βαλβίς, ἥτις ὑπὸ τῆς εὐεργετικῆς Προνοίας θὰ παρεντεθῇ ἴσως ποτέ εἰς τὴν φρενητιώδη ταύτην προέλασιν, ὅπως τὴν ἀνακόψῃ καί τὴν κατευθύνῃ εἰς τὰς ὁμαλὰς καὶ γαληναίας τρίβους νηφαλιωτέρας τινὸς λογικῆς;

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ὀλυμπίᾳ παρὰ τὸ τέρμα τοῦ σταδίου ὑπῆρχεν ἑστημένος ὁ βωμὸς θεοῦ τινος, ὁ καλούμενος **ταράξιππος** διὰ καθ' ὅτι προορισμὸν εἶχε νὰ ταράσσῃ τοὺς ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαύνοντας ἵππους τῶν ἁρματοδρόμων καὶ νὰ καθιστᾷ οὕτω δυσχερεστέραν ἀλλὰ καὶ εὐκλεεστέραν τὴν νίκην, παρεμβάλλων εἰς τὴν σταδιοδρομίαν των φοβερὸν πρόσκομμα, πρὸ τοῦ ὁποίου πλεῖστα ἅρματα συνετρίβοντο, πολλοὶ δὲ ἵπποι ἐκπτοούμενοι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ προχωρήσωσι πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ δολίχου.

Ἐὰν ἐπιτρέπηται καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκφράσωμεν τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην περὶ τοῦ γυναικείου ζητήματος, τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ μοιραῖον τοῦτο πρόσκομμα εἰς τὴν ἀφηνιῶσαν σταδιοδρομίαν του θὰ παρεμβάλῃ μετά τινα χρονικὴν περίοδον αὐτὴ ἡ γυναικεία ἀστασία. Ἡ αἰωνία Εὔα ἀφοῦ ἀπολαύσῃ καὶ τοῦ ἀπη-

γορευμένου τέως καρποῦ τῶν ζητουμένων τούτων δικαιωμάτων, κορεσθεῖσα τῆς ἀξείας του γεύσεως, ταχέως θὰ ἐπιστραφῇ πρὸς ὅ,τι ἀφρόνως ἐγκατέλιπε καὶ βαναύσως ἀπελάκτισε: πρὸς τὸ γλυκὺ θάλπος καὶ τὴν θωπευτικὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἑστίας. Καὶ τότε ἡ ἐξωφρενικὴ τῆς σήμερον κοσμοπολῖτις Εὔα, ἡ μὲ τὴν ἄσεμνον τῶν σημερινῶν συρμῶν της φαινομηρίδα διασχίζουσα τὰς τριόδους καὶ μόνον δυνάμει τοῦ ψιμμυθίου ἐρυθριῶσα, ἴσως ἀναβιώσῃ τοὺς ἱπποτικοὺς χρόνους ἀνακτῶσα, —μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνει ἑαυτήν,—ἀνακτῶσα τὸν ἐνδαλματικόν της θρόνον ἐπὶ τῆς καρδίας τῶν ἀνδρῶν. Ἴσως ὅμως, καὶ τοῦτο εὐχόμεθα, τὴν ἴδωμεν καὶ πάλιν περίφρονα Πηνελόπην καὶ καλλίθρονον Ἀρήτην καὶ καλλιπάρθενον Ναυσικάαν ὄχι πλέον βεβαίως, **ἠλάκατα στρωφῶσαν** καὶ νήθουσαν τὰ πορφυρᾶ γνάφαλα τῶν ἁπαλῶν της ἐρίων, ἢ πλύνουσαν μετὰ τῶν θελκτικῶν της ἀμφιπόλων τὰ λευχείματα τοῦ οἴκου εἰς τὸν ποταμόν· ἀλλ' ὄχι ὀλιγώτερον ἐκείνων συνετὴν καὶ ἄψογον καὶ σεβαστὴν εἰς τὸν ἄνδρα· δυναμένην μὲ ἀνδροπρεπῆ σύνεσιν καὶ ἠθικὸν σθένος νὰ κρατῇ τὰ σκῆπτρα τοῦ ἠθικοῦ της κράτους ἀνυψοῦσα τὸν οἶκον εἰς παράδεισον πνευματικῆς αἴγλης καὶ ἀληθοῦς εὐγενείας καὶ ἑαυτὴν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν κοινωνιῶν ὑπεράνω μικρολογιῶν καὶ μώμων καὶ σκανδάλων ἀνατρέφουσα γενεὰς μεγαλουργοὺς καὶ σφριγώσας· πρωτοστατοῦσα τῶν **ἀληθῶς καλῶν**, ὄχι πλέον τῶν συνήθων αὐτῇ ματαιοδόξων θριάμβων· καὶ γενομένη οὕτως ἀνταξία τοῦ ἀνδρὸς σύντροφος καὶ πολύτιμος συνεργάτις εἰς τὴν ἀνάπλασιν καὶ ἀνακαίνισιν τῆς πολυπαθοῦς ἀνθρωπότητος.

Ἂν σήμερον ἡ σκαιὰ πραγματικότης τῆς ἁπανταχοῦ ἀνὰ τὸν κόσμον ἐπισειούσης τὸν μαῦρόν της πέπλον οἰκονομολογικῆς κρίσεως, πρὸ τῆς ὁποίας σκεπτικοὶ φέρουσι τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον οἱ ἡγέται τῶν λαῶν, δημιουργεῖ τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην ὅπως ἡ γυνή, ἡ κόρη, ἡ σύζυγος, βιοπαλαίσῃ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀνδρὸς πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου ἀμφισβητοῦσα πολλαχοῦ

πρὸς αὐτὸν καὶ τὰ ἐλάχιστα τούτου ψιχία, τίς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸ κοινωνικὸν τοῦτο φαινόμενον βρίθει ῥόδων καὶ ὄχι ἀκανθῶν; Τίς θὰ θελήσῃ νὰ παραστήσῃ τοῦτο ὡς μεγαλοπρεπῆ νίκην καὶ ὄχι θλιβερὰν ἥτταν τῶν ἀδυνάτων καὶ ἀπροστατεύτων ἐν τῷ φρικώδει σάλῳ τῆς παγκοσμίου τιτανομαχίας, ἥτις ἀνέτρεψε τὴν γενικὴν ἰσορροπίαν καὶ ἐδημιούργησεν οἰκτρὰ ναυάγια;

Ἡ πανευρωπαϊκὴ σύρραξις θερίσασα ἑκατομμύρια ἀνδρῶν καὶ ἐρημώσασα τὴν διεθνῆ βιομηχανίαν τῶν δύω αὐτῆς μοχλῶν, σοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν βραχιόνων, δημιουργήσασα δὲ ἀπηνεῖ οἰκονομολογικὰς συνθήκας, ἠνάγκασε τὴν γυναῖκα νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν κονίστραν ὅλων τῶν ἀνδρικῶν ἐπαγγελμάτων, ἀθορύβως καὶ ἀνεπισήμως κατακτῶσα οὕτω τὸ ἔδαφος, ὅπερ πρότερον μετὰ τόσου θορύβου ἐζήτει μὴ γνωρίζουσα τί ζητεῖ.

Τίς ἤδη θὰ θελήσῃ νὰ παραστήσῃ τοῦτο ὡς θρίαμβον τοῦ φεμινισμοῦ; τίς θὰ θελήσῃ νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ πόλεμος τὴν εὐηργέτησεν ἀπορφανίσας αὐτὴν τῆς πατρικῆς καὶ συζυγικῆς προστασίας καὶ καθιερώσας οὕτως εἰς αὐτὴν τὸ θλιβερὸν προνόμιον τῆς ἄνευ ἀντιρρήσεων εἰσαγωγῆς της εἰς τὰ τολμηρότερα τῶν σταδίων; Κατέστη οὕτως εὐτυχεστέρα λοιπὸν ἡ γυνή; Ἂς ἀπαντήσουν ἂν δύνανται καταφατικῶς αἱ φεμινίστριαι.

Ἢ μήπως κατώρθωσεν οὕτω νὰ ἐπιβληθῇ περισσότερον ἐπὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἀνδρὸς ἀποδείξασα ὅτι ἐγένετο ἐμβριθεστέρα, σοβαρωτέρα, ἠθικωτέρα ἢ πρότερον; Ἀλλὰ πῶς; διὰ τῆς ἀραχνοϋφοῦς καὶ ἐξώμου καὶ γυμνοστέρνου περιβολῆς της; διὰ τῆς ἀφθονίας τοῦ ψιμμυθίου καὶ τῆς ἀγρίας βαφῆς τῶν βλεφαρίδων της; διὰ τῶν σκανδαλωδῶν της τρόπων καὶ τῆς καταχρήσεως τῆς ἐλευθερίας, ἥν, ἂν ὄχι γενικῶς, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως ἐπέδειξεν;

Δὲν θέλομεν βεβαίως νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ὅλαι αἱ σήμερον δημοσίᾳ ἐργαζόμεναι γυναῖκες εἶναι ὅτι δὲν ὤφειλον νὰ ἦναι καὶ εἰς τὸ ἔδαφος τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἠθικῆς εὑρίσκονται μακρὰν τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Ἐάν τις ὅμως, συνολικῶς ἐξετάζων τὸ ζήτημα, θελήσῃ νὰ καταμελετήσῃ τὴν ἄποψιν, ἣν προσδίδει εἰς τὸ κοινωνικὸν

θέατρον ἡ γενίκευσις αὕτη τῆς γυναικείας ἐκλαϊκεύσεως εἰς τὰ τριόδους, κρινομένη ὡς αἰτία ὁμοῦ καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἀπειλητικῶς προκυπτούσης ἐξαχρειώσεως τῶν δημοσίων ἠθῶν, θὰ κατέληγεν ἄραγε εἰς συμπέρασμα εὐνοϊκὸν διὰ τὴν γυναικείαν χειραφέτησιν καὶ ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὰς περαιτέρω ἀκόμη βλέψεις τῶν ὀπαδῶν της ;

Τί λοιπὸν ἐπέδειξεν ἡ γυνὴ ἀνὰ τὸν κόσμον κατὰ τὸν πόλεμον ὥστε, ἀνεξαρτήτως, — εἴπομεν, — τῆς σιδηρᾶς ἀνάγκης τοῦ στοιχειώδους βιοπορισμοῦ διὰ τῆς ἐργασίας της, — νὰ καταστῇ μᾶλλον ἀξία ἢ πρὶν τῆς ἐπιστέψεως τῶν τολμηρῶν βλέψεών της ;

Κατὰ κόρον ἐλέχθη ὑπὸ τῶν γυναικείων κορυφῶν τοῦ φεμινισμοῦ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου ἁπανταχοῦ αἱ γυναῖκες ἐπέδειξαν θαυμασίαν διαγωγήν . . . δείξασαι σθένος καὶ θάρρος κατὰ τὴν ἐπιστράτευσιν τῶν συζύγων καὶ υἱῶν των .

Ἐρωτῶμεν: μήπως ἐζητήθη ἡ συγκατάθεσίς των ὑπὸ τοῦ χαλυβδίνου στρατολογικοῦ νόμου τῶν κυβερνήσεων ;

Καὶ ἂν ἐζητεῖτο, θὰ εἶχον τὸ θάρρος καὶ τὸ σθένος ν' ἀντιτάξωσι πρὸς αὐτὰς τὴν ὁρμέμφυτον ἀποσκίρτησιν τῶν καρδιῶν, των, ἢ τὴν πολιτικὴν ἐμβρίθειαν νὰ διΐδωσι τὴν μηδαμινότητα τῶν πραγματικῶν αἰτίων καὶ τὴν εὐτέλειαν τῶν ἰδεωδῶν τοῦ ἀνθρωποκτόνου πολέμου ;

Μήπως κατὰ τὸ διάστημα αὐτοῦ ἔδειξαν κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν πίστιν τῆς Πηνελόπης πρὸς τὸν ἀπόντα σύζυγον ὄχι ἐπὶ εἴκοσιν, ἀλλ' ἐπὶ τέσσαρα μόνον ἔτη; Ἢ ἐπεδόθησαν μετ' ἀπαραδειγματίστου κουφότητος χιλιάδες εὐθύμων χηρῶν καὶ ζωντοχήρων εἰς ἀκατονομάστους δεσμούς;

Μήπως ἐν τῇ μαστιζούσῃ τὴν ἀνθρωπότητα οἰκονομικῇ κρίσει τὸ γυναικεῖον φῦλον ἐξήρθη εἰς ἠθικὸν ὕψος ἀρκετὸν νὰ καταρρίψῃ τὴν πρόληψιν τοῦ συρμοῦ, καταργοῦν τὴν πολυτέλειαν καὶ ἐκλαϊκεῦον τὸ μέτρον τῆς γυναικείας εὐπρεπείας οὕτως ὥστε ἡ ἀριστοκράτις δέσποινα νὰ συναντᾶται καὶ συναδελφοῦται μὲ

τὴν ἁπλῆν ἐργάτιδα καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν οἰκονομικῶς ἐκπεσοῦσαν εἰς τὴν σεμνὴν ἁπλότητα τῆς περιβολῆς ; Ἡ ἀπ' ἐναντίας τὸ γύναιον τῶν κατωτάτων στρωμάτων, ἐνθαρρυνόμενον ὑπὸ τοῦ παραδείγματος τῶν ἀνωτέρων καὶ ὀργιάζον εἰς ἄσεμνον πολυτέλειαν, παρέδωκεν εἰς τὸν Σατανᾶν ὅ,τι τῷ ἠρνήθη ἡ Μαργαρίτα τοῦ Φάουστ καὶ διὰ νὰ ἔχῃ τὰ μυρία ἐκεῖνα ἀρλεκίνεια ράκη, ἐπλούτισε καταπληκτικῶς τῶν ἀπαισίων Μαινάδων τὰς φάλαγγας ; Καὶ δὲν θὰ ἤρκει εἰς τὸ ζήτημα τοῦ συρμοῦ νὰ προσδώσῃ τὴν φάσιν ταύτην καὶ μόνη ἡ φιλανθρωπία ἡ τοσοῦτον κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο διασαλπισθεῖσα, ἐὰν ἦτο ἀληθὴς καὶ ἀνυπόκριτος εἰς τὰ στήθη τῶν γυναικῶν καὶ ὄχι, τὸ πλεῖστον, κύμβαλον μόνον ἀλαλάζον καὶ ψευδὲς οἰκόσημον;

Ἡμεταπολεμικὴ Εὔα ἐφάνη ἀνωτέρα τῶν μωριῶν καὶ μηδαμινοτήτων, αἵτινες ἐπλήρουν τέως τὸν βίον της τὸν κενὸν ὑγιῶν ἀσχολιῶν καὶ τὸν ἐγκέφαλόν της τὸν κενὸν εὐγενοῦς ἰδεώδους ; Ἢ μήπως ἐξηκολούθησεν ἀπ' ἐναντίας νὰ ἦναι ἡ βασίλισσα ὄχι τῆς ἐρᾶς ἑστίας καὶ τοῦ ἠθικοῦ βίου, ἀλλὰ τῶν τεΐων καὶ τῶν χορῶν καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν μικρολόγων καὶ γελοίων ἐπιτηδεύσεων, εἰς ἃς μετὰ τοσούτου ζήλου πάντοτε δυστυχῶς ἐπεδόθη καὶ τῶν ὁποίων τὸν θάνατον θὰ ἐπιφέρῃ ὄχι ὁ φεμινισμός, ὅστις κατεδείθη ἀνίσχυρος πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ἡ πραγματικὴ ἀνύψωσις τῆς ἠθικῆς της ἀτομικότητος ;

Παρ' ἡμῖν ἀσθενῆ σχετικὸν ἀντίκτυπον τῆς ἐν Εὐρώπῃ γυναικείας κινήσεως δημιουργεῖ ἡ ὁσημέραι αὐξάνουσα δυστυχῶς ξενολατρεία μας· μετ' αὐτῆς δὲ ἡ κατὰ λυπηράν, ὡς εἴπομεν, ἀνάγκην παραδοχὴ τῆς γυναικὸς εἰς πολλὰ ἐπαγγέλματα παρέχει ἀποψιν, ἥτις ἔχει ἀνάγκην ἐπισταμένης ἠθικῆς μερίμνης, περὶ τῆς ὁποίας ἴσως προσεχῶς θὰ ἐκθέσωμεν τὰς ταπεινάς μας σκέψεις.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς γενικὰς τοῦ φεμινισμοῦ βλέψεις νομίζομεν ὅτι ἡ γυνὴ μετὰ τὴν λήξασαν ἀνθρωποφάγον σύρραξιν τῶν ἐθνῶν, ἀφίνουσα τὰ πολυθρύλητα πολιτικὰ δικαιώματα, ὧν ἡ ἀπόκτησις

οὔτε αὐτὴν ἀλλ' οὔτε καὶ τὰς πολιτείας θὰ καταστήσῃ εὐτυχεστέρας, ἄλλο τι δικαιοῦται καὶ ὀφείλει νὰ ἐπιζητήσῃ καὶ ἐπιδιώξῃ.

Δικαιοῦται νά ζητήσῃ ὅπως παύσῃ πλέον νὰ ἐκτρέφῃ τοὺς καρποὺς τῶν σπλάγχνων της διὰ τὴν αἱμοδιψῆ τῶν στρατοπέδων γῆν, ἥτις ὑποδεχομένη ὅλην τὴν ζηλευτὴν ἄνθησιν τῆς ἀνθρωπίνης νεότητος, ἀποστέλλει ὀπίσω ὀλιγάριθμα μόνον ἠκρωτηριασμένα ἐρείπια καὶ ράκη ἀνθρώπινα Νά ζητήσῃ δ' ἐπίσης καὶ διὰ τῆς ἰδίας της πανθενοῦς ἐπιδράσεως ὡς ἀνατροφέως τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν κατάργησιν τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν διὰ τῶν ταπεινῶν συμφεροντολογικῶν τῆς σημερινῆς πολιτικῆς ἀπόψεων, καὶ τὴν ἵδρυσιν γηνικῆς ὁμοσπονδίας τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Καὶ ὡς ἡ τέως ἔνοπλος Εὐρωπαϊκὴ εἰρήνη κυοφορήσασα ἐπὶ πεντηκονταετίαν ἐξήμεσεν ἐκ τῶν ἐγκάτων της γῆς τὸν εἰδεχθῆ ἑκατόγχειρα Ἐγκέλαδον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, οὕτως ἡ εἰρηνικὴ καὶ ἔνοπλος αὐτὴ φοβερὰ τὸν ὄγκον καὶ τὴν ὀργάνωσιν ἀλληλέγγυος ὁμοσπονδία ν' ἀντιτάσσῃ διαρκῶς συμπαγές ἀπόρθετον μέτωπον πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ ἐνδεχομένου Κιτρίνου Κινδύνου καὶ πάσης ἐπιδρομῆς ὑπὸ τῶν βαρβάρων τοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν τοιαύτην τόσῳ μεγαλουργὸν στάσιν καὶ δρᾶσιν ἡ γυνὴ ἀπέναντι τῆς ἀνθρωπότητος, ὀφείλει ν' ἀνακύψῃ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀληθῶς μεγάλη ἐκ τῶν σημερινῶν σμικροτήτων της, ἀπαιτοῦσα συντόνως παρὰ Κυβερνήσεων καὶ Ἐθνῶν τὰ ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ μέσα ὅπως καταστῇ τοιαύτη. Τοῦτο εἶναι τὸ μόνον ἀληθές, ἀλλὰ καὶ μέγα καὶ ἱερόν της δικαίωμα.

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἴσως ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προσεχὲς τοῦ Λευκώματος τούτου τεῦχος.

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Ε. ΤΑΒΑΝΙΩΤΟΥ

ΕΙΔΕΣ;

Εἶδες τἀστέρια ὅταν γελοῦν;
εἶδες τἀστέρια ὅταν φιλιοῦνται;
εἶδες τἀστέρια ὅταν κυλοῦν
καὶ μέσ' 'στὴν ἄβυσσο σκορπιοῦνται;

Αἴ!... τόσο μόνο κ' ἡ χαρά
μέσα 'στὰ στήθη μου ἔχει ἀνθίσει,
ὅσο τῶν ἄστρων τὸ φιλί
καὶ τὸ χαμόγελο ἔχει ζήσει.

ΣΤΑ ΣΤΗΘΗ ΜΟΥ

Χίλιαις φοραίς, ἀγάπη μου γλυκειά,
κρυφὰ ὅταν 'ς τὰ χείλη σε φιλοῦσα,
ἔνοιωθα ν' ἀνεβαίνῃ σιγαλά
κάτι ποῦ μέσ' 'στὰ στήθη μου ἐκλειοῦσα.

Ἦτον ἡ πονεμένη μου ψυχή,
—ἐκείνη ἡ ψυχή, ποῦ σ' ἀγαποῦσε,
κι' ἀπ' τὴν πνοή σου μέσα μυστικὰ
ς' τὰ στήθη σου να κατεβῇ ποθοῦσε.

Νὰ ἰδῇ ἐκεῖ, ἂν ἔνοιωθες καὶ σύ
τὴ φλόγα, ποῦ τὴ θέρμαινε τὴ μαύρη,
ἀγάπη ἂν θὰ βρῇ ἀληθινή,
φωτιὰ 'σὰν τὴ δική της ἂν θὲ ναῦρῃ.

Μά ... ὅσο κι' ἂν κατέβηκε βαθειά,
δὲν ηὗρε φλόγα, πόνο, ἀνατριχίλα·
ἀγάπη δὲν εὑρῆκε ζωντανή,
τῆς ἀπονιᾶς σου βρῆκε τὴν μαυρίλα

Αθῆναι) ΜΑΡΙΚΑ ΠΙΠΙΖΑ ΚΑΡΑΚΑΣΗ.

ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ

Ἐκ τοῦ συζυγικοῦ βίου.

Εἰς τὸ γαμήλιον ταξείδιον.

Νεαρὸν ζεῦγος εὑρίσκεται ἐμπρὸς εἰς κρημνώδη λόφον.

— Μά ... πῶς θ' ἀνεβοῦμε ἀπ' ἐδῶ, Παῦλέ μου ; δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρωμε ἕνα γαϊδουράκι ;

— Δὲν εἶμαι ἐγὼ μαζύ σου, ἀγάπη μου ; σιηρίζου εἰς τὸν ὦμόν μου καὶ μὴ φοβῆσαι.

***

Κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἀπὸ τὸ γαμήλιον ταξείδιον.

Ἐκείνη.

— Θὰ ἐνθυμῆσαι πάντοτε, δὲν εἶν' ἔτσι, φίλτατέ μου, αὐτὸ τὸ λαμπρὸν γαμήλιον ταξείδιον ;

Ἐκεῖνος

— Πῶς ὄχι ; δὲν θὰ ξεχάσω ποτέ πῶς μοῦ κόστισε ἕνα διάβολο !!

ΟΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Μιὰ γυναῖκα μὲ τὰ μαῦρα, ἀσφαλῶς χαροκαμμένη, ἐστάθηκεν ἔμπρὸς 'στὸν πάγκο σαράφη 'στὸ Καράκιοϊ καὶ τὰ δάκτυλά της ἀφῆκαν ἐπάνω 'ς αὐτὸν κάτι, μὲ τὴν εὐλαβῆ ἐκείνην κίνησιν, 'ποῦ ἀποθέτει κανεὶς ἕνα ἅγιο σκεῦος.

Τὸ κάτι αὐτὸ ἦτο παλαιὸν χρυσοῦν νόμισμα.

—Τὸ Κωνσταντινᾶτο, ποῦ σᾶς εἶπα...

Ὁ σαράφης τὸ ἐπῆρε, τὸ ἔτριψε μεταξὺ τῶν δακτύλων του μὲ τὸν τρόπον ποῦ γίνεται ἡ πρώτη καὶ πρόχειρη ἀναγνώρισις, τὸ ἐκτύπησεν ἐπάνω εἰς τὸ τζάμι τοῦ πάγκου καὶ εἶπε.

—Πρέπει νά το ἰδοῦμε, κυρά μου.

—Νά το ἰδῆτε;...

Ὁ σαράφης ἔβαλε κατ' ἀρχὰς τὰ 'ματογυάλια του καὶ ἔπειτα ἐπῆρε 'στὸ χέρι τὸν μικρὸν μεγεθυντικὸν φακόν του, μὲ τὸν ὁποῖον ἤρχισε προσεκτικώτερα νὰ ἐξετάζῃ τὸ Κωνσταντινᾶτο. Οἱ δύο ἅγιοι, ποῦ ἀπεικονίζοντο ἀνάγλυφοι ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως ἐφάνησαν ὡς ἐπὶ τεραστίου δίσκου. Ἔπειτα τὸ εἶδε καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην μεριά, κοντά, πολὺ κοντὰ μὲ προσοχήν, διὰ κάθε λεπτομέρειαν καὶ ἔκαμεν ἕνα ἀμφίβολον μορφασμόν.

Ἡ γυναῖκα ἀνήσυχος εἶπεν.

—Εἶναι φλουρὶ Κωνσταντινᾶτο· δὲν το βλέπετε;

—Θά το ἰδοῦμε, κυρά μου, μή διάζεσαι. Δὲν γίνονται ἡ δουλειαὶς αὐταὶς διαστικά.

Μὲ ἄλλους λόγους ἡ διαδικασία τῆς ἐξακριβώσεως τῆς γνησιότητος τοῦ φλωρίου δὲν εἶχε τελειώσῃ ἀκόμη.

Καὶ ἡ καϋμένη ἡ γυναῖκα παρακολουθοῦσε τὰς χειρονομίας-τὰ ἐρευνητικὰ βλέμματα, ὅ,τι τέλος ἐξέφραζεν ἡ ψυχρὰ καὶ σφιγγώδης φυσιογνωμία τοῦ σαράφη, μὲ τὸ στενοχωρημένο χαμόγε

λο ἀνθρώπου, ποῦ ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὴν συγκατάβασιν τῶν τῶν ἄλλων, μὲ τὰς ρυτίδας τοῦ πρόωρα γερασμένου μετώπου περισσότερον πτυχουμένας, μὲ στεναγμοὺς εἰς κάθε ἀναπνοήν, σχεδὸν συγκρατουμένους εἰς τὰ λεπτὰ ξηρά της χείλη, μὲ τὴν σιωπηλὴν καὶ μόλις αἰσθητὴν ἀγνωνίαν, ποῦ γίνεται συνήθως ψυχικὴ κατάστασις εἰς μερικὰ δυστυχισμένα πλάσματα καὶ ποῦ τα κατατρώγει τὴν ζωήν των ὅλην, ὅπως ὁ διαβρωτικώτερος πυρετός. Θὰ ἦτο πολὺ φιλάνθρωπον, ἂν ἠμποροῦσε νὰ παρακαλέσῃ κανεὶς τὸν σαράφην νὰ τελειώσῃ μιὰν ὥρα πειὸ γρήγωρα.

Ἐπὶ τέλους, ἔξυσεν ἐλαφρότατα τὸ φλωρὶ εἰς μίαν ἄκραν, ἔχυσεν ἐπάνω 'στὸ ξύσιμο σταλαγματιὰ κάποιου ὀξέος, ἐπερίμενε μερικὰς στιγμὰς καὶ εἶπε.

—Κυρά μου, εἶναι καπλαμᾶς.

—Τί λέτε;...

—Ναί, κυρά μου. Ἀπὸ μέσα δὲν εἶναι μάλαμα· εἶναι ἄλλο μέταλλον.

—Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, ἐξετάσατέ το ἀκόμη μιὰ φορά. Θά με ὑποχρεώσετε.

—Γιὰ νά το ἐξετάσω καλλίτερα θά το ξύσω περισσότερο, θὰ τὸ χαλάσω ὅλως διόλου; ἄλλο καὶ αὐτὸ δὲν σε συμφέρει. Ἂν χαλάσῃ ὅλως διόλου;

—Μά, πῶς γίνεται; Αὐτό τὸ φλωρὶ τὸ ἠὗρα ἀπ' τὴν μητέρα μου καί το εἶχα κρυμμένο ς'τὸ σεντοῦκί μου. Πῶς γίνεται νὰ ἦναι ψεύτικο; Εἶναι πάππου πρὸς πάππον.

—Τέλος πάντων, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃς δίκηο, χριστιανή μου, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν 'μπορῶ νά το πάρω. Κύτταξε ἀλλοῦ.

Ἡ γυναῖκα παρετήρησε τὸν σαράφην ἐμβρόντητος.

Ἦτο δυνατὸν τὸ χρυσὸ αὐτὸ φλωρί, τὸ ὁποῖον ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὴν μητέρα της μαζῆ μὲ ἄλλα πολύτιμα, τὰ ὁποῖα τὸ ἕν κατόπιν τοῦ ἄλλου τὰ ἐξεποίησε, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἀντιπαλαίσῃ κατὰ τῆς πτώχειας, ποῦ τὴν ἔδερνε, ἦτο δυνατὸν καὶ τὸ φλωρί, ἀπομεινάρι, ποιὸς ξεύρει ποίου παλαιοῦ πλούτου, νὰ ἦτο ψεύτικο;

—Τί λέτε, κύριε; Αὐτὸ ψεύτικο; Μὰ εἶναι 'σὰν νά με λέτεπῶς ἐγὼ δὲν ὑπάρχω.

Καί το ἐπῆρεν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ σαράφη, σχεδὸν μὲ θυμόν, μὲ τὸ στενοχωρημένο πλέον χαμόγελο ἀνθρώπου, ποῦ τὸν προσβάλουν πολὺ σοβαρά.

—Μά, τὶ φταῖτε ἐσεῖς καὶ ἂν δὲν εἶναι καλό;

—Ξεύρω, κύριε, τί ἔχει τὸ σπῆτί μας. Ἐκεῖνος, ποῦ μᾶς τα ἄφησε, μόνον ἀληθινὰ καὶ ὄχι ψεύτικα πράγματα συνήθιζε νὰ ἀφίνῃ 'στὰ ἐγγόνια του.

Ὡμιλοῦσε μὲ τὰ λεπτά της χείλη, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα ξεψυχοῦσεν ἡ φωνή, ποιός ξεύρει κατόπιν ποίων καὶ πόσων δοκιμασιῶν, μὲ μιὰν μάλιστα ὑπερηφάνειαν κάποιας ἀγνώστου οἰκογενείας, ποιὸς ξεύρει ποίας περιωπῆς, ποίας ἱστορίας, ποίας δραματικῆς πτώσεως.

Εἰς τὰ σαράφικα, ὅπου οἱ συλλέκται ὡραίων παλαιῶν φλωρίων δοκιμάζουν συχνὰ μικρὰς εὐτυχίας πολυτίμων ἀποκτήσεων, πολὺ συχνὰ ἐπίσης συμβαίνουν παρόμοια δράματα, ἀθόρυβα, ἀλλὰ συγκλονιστικὰ εἰς τὸ βάθος των.

Κάθε κομματάκι ἀπὸ αὐτά, ποῦ ἐκφράζει μίαν παλαιὰν ὡραιότητα ἢ καὶ κάποιαν δόξαν, φθάνει ἕως ἐκεῖ μὲ τὴν πικρὰν ἱστορίαν τῆς πωλήσεώς του, ποῦ τὴν γνωρίζει μόνον ἐκεῖνος, ποῦ το εἶχε καί το ἔδωκε, διότι ἡ σκληρὰ μοῖρά τον κατήντησεν αἰχμάλωτον τῆς ἀνάγκης.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ

—Καὶ πῶς θὰ τὰ πάρω, ἰατρέ, τὰ χάπια ποῦ μ' ἐγράψατε;

—Θὰ παίρνῃς δύο τὴν ἡμέρα· ἕνα τὸ βράδυ ἀφ' οὗ κοιμηθῇς. κα ἕνα τὸ πρωῒ πρὶν ξυπνήσῃς.

ΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑΙ

Ὁ ἰδιοτικὸς τῶν βίος.—Δοῦλαι ἢ ἀπόλυτοι δέσποιναι.—Ἰδιωτικὴ καὶ πολιτικὴ παντοδυναμία.—Τὰ ὅρια τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν εἰς τὸν βίον τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ κράτους.—Ραδιουργίαι καὶ μυστήρια τοῦ γυναικωνίτου.—Αἱ τελεταὶ τῆς στέψεως καὶ τοῦ γάμου—Ἡ αὐτοκράτειρα μέγας βασιλεύς.

Λίαν ἀνακριβῶς φαντάζονται καὶ περιγράφουσί τινες τὸν βίον, τὸν ὁποῖον διῆγον αἱ αὐτοκράτειραι τοῦ ἑλληνικοῦ ἀνατολικοῦ κράτους. Οἱ οὕτω φρονοῦντες ἀποδίδουσιν εἰς τοὺς Βυζαντινούς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν θέσιν τῆς γυναικὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ ἰδέας, αἱ ὁποῖαι ἐπεκράτουν μόνον ἐν τῇ μεσαιωνικῇ Ρωσίᾳ καὶ τῇ μουσουλμανικῇ Ἀνατολῇ.

Νομίζουσιν ὅτι αἱ Βυζαντιναὶ αὐτοκράτειραι, αἱ περιβλεπτοι κορωνίδες τῆς ἑλληνικῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, ἔζων τὸν βίον τῶν **χαρεμίων**. Ἡ γνώμη αὕτη, εἶναι λίαν ἐσφαλμένη. Εἰς ὀλίγα κράτη ἀνῆλθεν ἡ γυνὴ εἰς θέσιν ὑψηλοτέραν καὶ ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς καὶ ἐπὶ τῶν τυχῶν τοῦ κράτους πλέον ἢ εἰς τὸ Βυζαντινόν· δικαίως δ' ἐλέχθη ὅτι τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι ἓν τῶν μᾶλλον ἐξεχόντων χαρακτηριστικῶν τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ μεσαίωνος.

Ὄχι μόνον πολλαὶ αὐτοκράτειραι διὰ τῆς καλλονῆς καὶ τῆς διανοητικῆς ὑπεροχῆς των ἐξήσκησαν πανίσχυρον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν συζύγων των, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ καὶ εἰς τὰς εὐνοουμένας τοῦ σουλτανικοῦ χαρεμίου· ἀλλ' ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐτοκρατορίᾳ ὑπῆρξαν γυναῖκες, αἵτινες ἢ αὐταὶ ἐβασίλευσαν ἢ, διαθέτουσαι κατὰ βούλησιν τὸ στέμμα, ἀνέδειξαν ἄλλους αὐτοκράτορας. Καὶ αἱ ἡγεμονίδες αὗται κατ'

οὐδὲν ὑπελείφθησαν τῶν ἀνδρῶν οὔτε κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν τελετῶν, δι' ὧν ἐκδηλοῦται ἡ ἐξωτερικὴ λάμψις τῆς αὐτοκρατορικῆς δυνάμεως, καὶ ἐν ταῖς ὁποίαις κατεῖχον ἴσην μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος θέσιν, οὔτε κατὰ τὰς ἐπισήμους πράξεις, δι' ὧν καταφαίνεται τὸ πραγματικὸν κῦρος τῆς ἐξουσίας.

Καὶ ὄχι μόνον ἐν τῷ ἰδιωτικῷ, οὕτως εἰπεῖν, βίῳ τοῦ γυναικωνίτου ἐκδηλοῦται ἡ παντοδυναμία, τὴν ὁποίαν δυνάμει τοῦ νόμου ἐξήσκει ἡ βυζαντινὴ αὐτοκράτειρα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ καὶ ἐν τῷ ἀνεγνωρισμένῳ ὑπὸ πάντων δικαιώματι αὐτῆς ν' ἀναμιγνύηται εἰς τὴν πολιτικήν, ἔτι σαφέστερον καταφαίνεται ἡ παντοδυναμία αὕτη. Καὶ ἰδοὺ διατί ἐκ τοῦ βίου τῶν ἡγεμονίδων τούτων, αἵτινες ἔζησαν εἰς τόσῳ μεμακρυσμένην ἐποχήν, πολλὰ δύναται ν' ἀρυσθῇ ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ κατὰ βάθος τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν τοῦ Βυζαντίου.

Εἰς τὰ εὐρέα διαμερίσματα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ γυναικωνίτου ἡ αὐτοκράτειρα ἐκυβέρνα ὡς ἀπόλυτος δέσποινα. Εἶχε καὶ αὕτη, ὡς ὁ αὐτοκράτωρ, εἰς τὴν ἀκολουθίαν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν της μέγα πλῆθος γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν περιβεβλημένων διάφορα ἀξιώματα. Εἷς μέγας θαλαμηπόλος ἦτο ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων τῶν ἄλλων θαλαμηπόλων, ρεφερενδαρίων, θυρωρῶν, σιλεντιαρίων ἀφωσιωμένων εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν τῆς βασιλίσσης καὶ πρωτοσπαθαρίων, οἱ ὁποῖοι τὴν ἐφρούρουν. Ἅπαντες οὗτοι ἐξελέγοντο μετ' ἰδιαιτέρας φροντίδος ἐκ τῶν εὐνούχων τῶν ἀνακτόρων. Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τραπέζης ἡ αὐτοκράτειρα εἶχεν, ὡς καὶ ὁ αὐτοκράτωρ, τὸν μέγαν ἐπιστάτην τῆς τραπέζης καὶ τὸν ἀρχιοινοχόον.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν εἰς τὴν ἀκολουθίαν της γυναικῶν ἦτο ***ἡ μεγάλη κυρία τῶν ἀνακτόρων***, ἡ ὁποία ἐτιμᾶτο συνήθως διὰ τοῦ ὑψίστου ἀξιώματος τῆς ***πατρικίας ζωστῆς***. Αὕτη διηύθυνε τῇ βοηθείᾳ καὶ τῆς ***ἀρχιματοφύλακος*** τὴν ἀναρίθμητον πληθὺν τῶν ἐπὶ τῶν τιμῶν κυριῶν, τῶν θαλαμηπόλων καὶ τῶν

συνομίλων δεσποινίδων.

Συνήθως ὁ αὐτοκράτωρ ἐφρόντιζε νὰ ὑποδεικνύῃ ὁ ἴδιος τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ προσληφθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Αὐγούστης καὶ εἶχε τὸ προνόμιον νὰ ἐγχειρίζῃ αὐτὸς οὗτος εἰς τὴν μεγάλην κυρίαν τῶν ἀνακτόρων τὰ σύμβολα τοῦ ἀξιώματός της καὶ εἶτα νὰ δέχηται τὰ σέβη τῶν ἐπὶ τῶν τιμῶν δεσποινίδων.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν θεραπόντων της ἡ αὐτοκράτειρα ἐφρόντιζε νὰ προσθέτῃ διακριτικόν τι σημεῖον εἰς τὴν περιβολὴν τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν, ὡς γνώρισμα τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῆς ἀκολουθίας.

Ὅτε δὲ αἱ ἀκόλουθοι τῆς αὐτοκρατείρας ἐνεδύοντο τὴν ἐπίσημον στολήν των, ἤτοι τὸν χρυσοποίκιλτον χιτῶνα καὶ τὸν λευκὸν μανδύαν καὶ ἀνέδενον τὴν κόμην των εἰς ὑψηλὴν πυργωτὴν κόμμωσιν, ὁ μέγας ἀρχιθαλαμηπόλος εἰδοποίει αὐτὰς ὅτι ὤφειλον νὰ ἔχωσι πάντοτε ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἦναι πισταὶ τόσον εἰς τὸν βασιλέα ὅσον καὶ εἰς τὴν βασίλισσαν. Καὶ ὅμως δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι μόλις αὗται ἀνελάμβανον τὰ καθήκοντά των, ἀφωσιοῦντο καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν δέσποιναν αὐτῶν καὶ ἐλησμόνουν τὸν βασιλέα.

Οὕτως ἡ Αὐγούστα βεβαία περὶ τῆς πίστεως τῶν θεραπόντων της, ἦτο ἀπόλυτος κυρία τῶν πράξεών της καὶ τῆς ἐλευθερίας ταύτης ἐποιεῖτο καλὴν ἢ κακὴν χρῆσιν ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν διαθέσεων αὐτῆς.

Ἡ βυζαντινὴ βασίλισσα δὲν ἦτο μόνον σύντροφος καὶ βοηθὸς τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνήρχετο εἰς τὸν θρόνον τοῦ Κωνσταντίνου ἀπέκτα ἐξουσίαν καὶ δικαιώματα κυριαρχικά· οὕτως ἐξηγεῖται ἡ μεγάλη ἐπιρροή, ἣν αἱ αὐτοκράτειραι τοῦ Βυζαντίου ἐξήσκησαν οὐχὶ σπανίως ἐπὶ τῆς πολιτικῆς.

Πολλαὶ αὐτοκράτειραι ἦσαν πλήρεις θρησκευτικοῦ ζήλου καὶ αἱ θρησκευτικαὶ ἀσχολίαι ἀπερρόφων μέγα μέρος τοῦ χρόνου των.

Ἄλλαι ἠγάπων καθ' ὑπερβολὴν τὰ γράμματα καὶ συνήθροιζον περὶ ἑαυτὰς κύκλον λογίων, συγγραφέων καὶ ποιητῶν, εἰς τοὺς ὁποίους παρεῖχον ἀφειδῶς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτῶν ὑποστήριξιν. Τινὲς τῶν ἡγεμονίδων τούτων, ὡς ἡ Ἀθηναΐς, ἡ Εὐδοκία, Ἄννα ἡ Κομνηνὴ δὲν ἀπηξίουν νὰ συγγράφωσι καὶ αὐταί. Τέλος αἱ ραδιουργίαι τῆς αὐλῆς, εἰς τὰς ὁποίας καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας οὐχὶ σπανίως ἐλάμβανον μέρος, ἀπησχόλουν πολλάκις τὰς γυναῖκας ταύτας καὶ μετέβαλλον ἐνίοτε τὸν γυναικωνίτην εἰς τόπον ἐπισφαλῆ καὶ δι' αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα.

Ὁ γυναικωνίτης περιέκλειε παράδοξα καὶ φοβερὰ πολλάκις μυστήρια. Ὅτε ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθιμος, θεωρηθεὶς αἱρετικός, ἀφωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς ἐξορίαν, εὗρεν ἄσυλον ἐν αὐτῷ τῷ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἰδιαιτέρῳ διαμερίσματι τῆς Θεοδώρας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ αἰφνιδία ἐξαφάνισις του προὐκάλεσεν ἔκπληξιν, εἶτα ὅμως ἐλησμονήθη τὸ πρᾶγμα καὶ ὁ ἱεράρχης ἐθεωρεῖτο ἀποθανών. Ὅταν δὲ βραδύτερον μετὰ τὸν θάνατον τῆς Θεοδώρας εὑρέθη κεκρυμμένος εἰς τὸ βάθος τοῦ γυναικωνίτου, μεγίστη ἦτο ἡ ἐπακολουθήσασα ἔκπληξις. Ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ γυναικωνίτῃ ἐξυφάνθη ἡ κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ συνωμοσία. Χωρὶς οὗτος νὰ ὑποπτεύσῃ τι, ἡ Θεοφανὼ ἠδυνήθη νὰ δεχθῇ τοὺς συνενόχους της ὡπλισμένους καὶ νά τους κρύψῃ εἰς τὸν γυναικωνίτην· ὅτε δὲ ὁ Νικηφόρος, εἰδοποιηθεὶς δι' ἐπιστολῆς περὶ τῆς ἀπειλούσης αὐτὸν συνωμοσίας, διέταξε νὰ ἐξερευνήσωσι τὸν γυναικωνίτην, οὐδὲν ὕποπτον ἀνεκαλύφθη ἐκεῖ· τοῦτο καθησύχασε τὸν αὐτοκράτορα. Ἀλλὰ μετὰ δύο ὥρας ὁ ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίας εἰσήχθη ἐντὸς καλάθου εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς Θεοφανοῦς καὶ ὁ δυστυχὴς αὐτοκράτωρ, καταληφθεὶς ἀνυπεράσπιστος ἐν τῷ κοιτῶνί του ἔπιπτε μετ' ὀλίγον ὑπὸ τὰ πλήγματα τοῦ δολοφόνου ἔχων τὸ κρανίον ἐσχισμένον καὶ τὸ σῶμα διάτρητον.

Αἱ τελεταὶ τῆς στέψεως καὶ τοῦ γάμου, ἔχουσαι τὸν συνήθη μονότονον χαρακτῆρα τῆς πομπώδους μεγαλοπρεπείας τῶν βυζαντινῶν τελετῶν, ἐτελοῦντο συνδεδεμέναι. Ἡ μελλόνυμφος, ἔχουσα τὸ μέτωπον κεκαλυμμένον διὰ πέπλου, ὡδηγεῖτο εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Αὐγουσταίου. Ἐκεῖ ἐνέδυεν αὐτὴν ὁ αὐτοκράτωρ τὴν ἐκ πορφύρας χλαμύδα, τὴν ὁποίαν προηγουμένως ὁ Πατριάρχης ηὐλόγει· εἶτα ἔστεφεν αὐτὴν διὰ τοῦ στέμματος, τὸ ὁποῖον ἐκοσμεῖτο μὲ κρεμαστοὺς ἀδάμαντας. Μετὰ τοῦτο ἠκολούθει αὐλικὴ ὑποδοχὴ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ εἶτα ἀμέσως ἐτελεῖτο ὁ γάμος, καθ' ὃν ὁ πατριάρχης ἐπέθετε τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν στεφομένων συζύγων.

Ἐκ τῆς ὅλης ἐθιμοτυπίας τῶν τελετῶν τούτων ἐφελκύουσιν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν ἡμῶν σημεῖά τινα, δι' ὧν καταφαίνεται ποῖον ὑπέροχον μεγαλεῖον προσέδιδεν ὁ ἔνδοξος τίτλος τῆς αὐτοκρατείρας τοῦ Βυζαντίου. Καὶ πρῶτον εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ γάμος τελεῖται μετὰ τὴν στέψιν, ἀλλὰ δὲν προηγεῖται ταύτης. Ἡ αὐτοκράτειρα μετέχει τῆς ἐξουσίας ὄχι διότι εἶναι σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος, ὄχι διότι δέχεται ἀνταναάκλασίν τινα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι διὰ τῆς προηγηθείσης στέψεως, ἀνεξαρτήτως τοῦ γάμου, περιεβλήθη καὶ αὐτὴ ἐξουσίαν ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Τοῦτο εἰκάζεται ἐπίσης καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὴν νέαν αὐτοκράτειραν δὲν παρουσιάζει εἰς τὸν λαὸν ὁ αὐτοκράτωρ, ἀλλ' αὐτὴ μόλις περιβληθεῖσα τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν διὰ τῆς στέψεως, ἀπέρχεται ἄνευ τῆς συνοδείας τοῦ βασιλέως, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῶν θαλαμηπόλων ἀνδρῶν καὶ τῆς γυναικείας ἀκολουθίας της καὶ προχωροῦσα βραδέως διὰ μέσου τῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων στοίχων τῶν στρατιωτῶν, φρουρῶν, συγκλητικῶν καὶ πατρικίων, ἐξέρχεται εἰς τὸν ἐξώστην, ὑπὸ τὸν ὁποῖον εὑρίσκονται παρατεταγμένοι οἱ ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ κράτους, ὁ στρατὸς καὶ μέγα πλῆθος λαοῦ.

Ἐν τῇ πλουσίᾳ αὐτοκρατορικῇ περιβολῇ της, ἡ ὁποία ἀπαστράπτει ἐκ χρυσῶν ποικιλμάτων, ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον ἤδη εἰς τοὺς ὑπηκόους της καὶ ἀναγνωρίζεται παρ' αὐτῶν ἐπισήμως. Τότε κλίνουσιν ἐνώπιον αὐτῆς αἱ σημαῖαι, ἅπαντες οἱ παριστάμενοι ὑποκλίνονται ἐδαφιαίως καὶ αἱ συνήθεις ἀνευφημίαι ἀκούονται. Ἐκείνη ἐν μεγάλῃ σοβαρότητι κρατοῦσα δύο λαμπάδας ὑποκλίνεται ἐνώπιον τοῦ Σταυροῦ, εἶτα δὲ χαιρετᾷ τὸν λαόν, ἐνῷ μία φωνὴ μυριόστομος «Ὁ *θεὸς σώζοι τὴν Αὐγούσταν*» ἀνέρχεται μέχρις αὐτῆς.

Ἀναμφιβόλως ἡ στέψις τῆς αὐτοκρατείρας περιβάλλεται ὑπὸ πλείονος μυστηρίου, οὕτως εἰπεῖν, ἢ ἡ τοῦ αὐτοκράτορος· διὰ τοῦτο ἀντὶ νὰ τελεσθῇ ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς Ἁγίας Σοφίας τελεῖται ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων. Τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς γυναικὸς παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ὡς φρονοῦσί τινες, ἀφ' οὗ, ὡς εἴδομεν, ὁλόκληρος ἡ αὐλὴ καὶ πλῆθος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν παρίστατο εἰς τὴν στέψιν, καὶ πρὸς τούτοις δὲν ἐδέχοντο ἰδιαιτέρως ἕκαστος μετὰ τὴν στέψιν τοὺς προσερχομένους ἵνα ὑποβάλωσι τὰ σέβη των, ὁ μὲν τοὺς ἄνδρας, ἡ δὲ τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ καθήμενοι ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν θρόνων των ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἐδέχοντο ἀπὸ κοινοῦ. Τότε παρήλαυνον πρὸ αὐτῶν ἅπαντες οἱ αὐλικοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες· ἕκαστος προσήρχετο ὁδηγούμενος ὑπὸ δύο σιλεντιαρίων, ὑπεκλίνετο ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατείρας καὶ ἠσπάζετο τὰ γόνατα αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τοῦ ναοῦ τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος ἀκολουθούμενον ὑπὸ πάντων τῶν αὐλικῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, διευθύνεται εἰς νυμφικὸν θάλαμον. Κατὰ τὴν διάβασίν των ὁ παριστάμενος λαὸς προσφέρει τὰς εὐχάς του εἰς τὴν νεόστεπτον βασίλισσαν. *Ὡς εὖ παρέσιης, ἐκλεκτὴ τοῦ Θεοῦ Αὐγούστα! Ὡς εὖ παρέστης, κόσμημα τῆς πορφύρας! Ὡς εὖ παρέστης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προστατευομένη καὶ εἰς πάντας ἀγαπητή.*» Τὸ ἀνευφημοῦν πλῆθος γίνεται δεκτὸν ἐν τῷ νυμφικῷ θαλάμῳ πρὸ τῆς κατα-

χρύσου αὐτοκρατορικῆς κλίνης, ὅπου ὑποβάλλει πάλιν εὐχὰς καὶ ἀνευφημίας εἰς τοὺς νεονύμφους. Τέλος οἱ μεγιστᾶνες τοῦ κράτους, οἱ ἐπικαλούμενοι « **φίλοι τοῦ βασιλέως** » καὶ αἱ μεγαλείτεραι κυρίαι τῆς αὐλῆς παρακάθηνται μετὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους εἰς τὸ γαμήλιον δεῖπνον εἰς τὸ τρικλίνιον τῶν δέκα ἐννέα κλινῶν.

Καὶ ἰδοὺ ἓν ἔτι δεῖγμα λίαν χαρακτηριστικὸν τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπισήμως οἱ νόμοι καὶ τὰ ἤθη παρεῖχον εἰς τὴν βυζαντινὴν αὐτοκράτειραν.

Ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 491 ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Ζήνων, ἡ χήρα αὐτοῦ Ἀρριανή, κρατοῦσα διὰ στιβαρᾶς χειρὸς τὴν ἀρχήν, μετέβη εἰς τὸν Ἱππόδρομον τῇ συνοδείᾳ τῶν μεγάλων ἀρχόντων τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ κράτους καὶ ὀρθία ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ θεωρείῳ ἠγόρευσεν ἐνώπιον τοῦ συνηθροισμένου λαοῦ. Ἀνήγγειλεν ὅτι τῇ διαταγῇ αὐτῆς ἡ Σύγκλητος καὶ οἱ ἄλλοι ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ κράτους ἔμελλον νὰ συνέλθωσιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν της ἵνα ὑποδείξωσι τὸν διάδοχον τοῦ ἀποθανόντος. Καὶ πράγματι τὸ ἀνώτατον τοῦτο συμβούλιον συνῆλθεν εἰς τανάκτορα, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀρριανὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς νέου αὐτοκράτορος.

Καίτοι τοῦτο φαίνεται ἄξιον ἀπορίας, δὲν πρέπει ὅμως νὰ τὸ θεωρήσωμεν λίαν ριζοσπαστικόν. Ἡ βασίλισσα νομίμως περιβεβλημένη τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἐξασκεῖ αὐτὴν νομίμως καὶ κατὰ βούλησιν παραχωρεῖ εἰς ἄλλους. Ὁ ἀνευφημῶν αὐτὴν λαὸς ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τοῦτο. « ***Εἰς σέ, Ἀὐγούστα Ἀρριανή***, ἀνακράζει τὸ πλῆθος, ***ἀνήκει ἡ ἀνωτάτη ἀρχή***». Ὁ δὲ πεπειραμένος ὑπουργός, ὅστις ἔγραψε τὸν κώδικα τοῦ τυπικοῦ τῶν τελετῶν καὶ παρὰ τοῦ ὁποίου παραλαμβάνομεν ταῦτα, ρητῶς ἀναφέρει ὅτι τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς ἀποβαίνει ἐξόχως ὀχληρόν, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ Αὐγούστα ἢ αὐτοκράτωρ, ὅστις νὰ ὑποδείξῃ τὸ κατάλληλον πρόσωπον.

Καὶ ἰδοὺ διατί ὁσάκις ἐπέκειτο μεταβολή τις εἰς τὴν κυβέρνησιν, οἱονεὶ ἐκλογὴ βασιλέως ἢ συμβασιλέως, πάντοτε ἡ βασί-

λισσα ἐμφανίζεται ἐπισήμως εἰς τὸν Ἱππόδρομον, ἀγορεύουσα πρὸς τὸν λαὸν καὶ ἐνεργοῦσα δραστηρίως· τοῦτο δὲ οὐδένα ἐκπλήττει, ἢ σκανδαλίζει.

Κρατοῦσα ὡς παρακαταθήκην τὴν ἐξουσίαν, δύναται κατὰ βούλησιν νὰ ἐκλέξῃ αὐτοκράτορα ἢ νὰ διοικῇ αὐτὴ ὡς ἀντιβασίλισσα καὶ κηδεμὼν τῶν ἀνηλίκων τέκνων της ἢ, τέλος, νὰ βασιλεύσῃ ἡ ἰδία.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Γερμανικὴ Δύσις μετ' ἀγανακτήσεως ἔβλεπε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν εἰς γυναικείας χεῖρας, τὸ Βυζάντιον ἀνεγνώριζε καὶ ἀπεδέχετο προθύμως αὐτοκράτειραν, ἡ ὁποία εἰς τὰς ἐπισήμους πράξεις ἐτιτλοφορεῖτο ὑπερηφάνως « *Εἰρήνη, μέγας βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων* ».

ΑΓΛΑΪΑ Λ. ΠΡΕΒΕΖΙΩΤΟΥ

ΠΙΚΡΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Βλέπω 'στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ
ἕνα μικρούτσικο καλύβι·
ἡ στέγη του ἡ ταπεινὴ
τί τάχα κάτω της νὰ κρύβῃ ;

Βλέπω 'στὸ δρόμο τὸν πλατὺ
παλάτι μαρμαροκτισμένο·
ἡ πόρτα ἡ ἀρχοντικὴ
τί νὰ κρατῇ τάχα κλεισμένο ;

Τοῦ κάκου τὸ γυρεύει ὁ νοῦς
'π' ὅλο τὸν κόσμο τὸν γυρίζει.
τὸ ξεύρει μόνον ἡ καρδιὰ
'ποῦ κάθε μυστικὸ γνωρίζει·

Καὶ 'στὸ καλύβι τὸ φτωχὸ
καὶ 'στὸ μεγάλο τὸ παλάτι
'πεθαίν' ἡ ὥμορφη χαρὰ
πάνω 'στοῦ πόνου τὸ κρεβάτι

ΤΟ ΚΑΝΔΗΛΙ

Σὲ ρημοκκλήσια κ' ἐκκλησιαὶς
μπρὸς 'ς ταὶς εἰκόνες λαμπυρίζεις,
κι' ἀπὸ τὴ γῆ 'ς τὸν οὐρανὸ
τοῦ νοῦ τὸ πέταμα φωτίζεις

Καὶ 'στὸ καλύβι τὸ φτωχὸ
μέσα 'ς τῆς νύχτας τὴ γαλήνη,
ἐλπίδα καὶ παρηγοριὰ
τὸ λυπημένο φῶς σου δίνει.

Ἢ ἀσημένιο ἢ γυαλί,
ἢ 'σὲ καλύβ' ἢ 'σὲ παλάτι,
τὸν πλούσιο καὶ τὸν φτωχὸ
σὺ μὲ τὸ ἴδιο βλέπεις μάτι.

Σὲ σὲ γελάει τὸ μωρό,
κι' ὁ γέρος, ποῦ τὸν κόσμο ἀφίνει,
'σὲ 'σένα ρίχνει τὴ ματιὰ
ὅταν τὸ φῶς του σιγοσβύνῃ.

Χρυσὸ ἀστέρι τοὐρανοῦ
ἀπ' τὸ Θεὸ 'ς τὴ γῆ ριγμένο,
ἐσὺ τὸν ὕπνο μας φωτᾷς
καὶ ζωντανὸ καὶ πεθαμένο.

Σάμος ΕΛΕΝΗ ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟ ΕΤΟΣ 2,000

«Οποῖός τις θά ἦναι ὁ κοινωνικὸς βίος κατὰ τὸ ἔτος 2000 μ. χ.; Καὶ μεταξὺ ποίων ἀσχολιῶν καὶ τέρψεων θὰ μερίζουν τὴν ἡμέραν των αἱ ἀριστοκράτιδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης; Διὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν ζωηράν μου περιέργειαν περὶ τούτου, ἐπεσκέφθην καὶ ἠρώτησα τρεῖς προφήτιδας, αὐτοκαλουμένας τὴν πρώτην *médium*. τὴν ἄλλην ὁραματιζομένην καὶ τὴν τρίτην ἐμπνευσμένην.

Τὸ *médium* ἤτοι: ἡ *μεσάζουσα* τῶν πνευμάτων μοὶ ἀνεκοίνωσε τὰ ἑξῆς σοβαρὰ πράγματα :

'Η τότε κατάστασις δὲν θὰ διαφέρῃ καὶ πολὺ τῆς σημερινῆς. 'Η τότε ἀριστοκράτις θὰ κάμνῃ τὸν πρωϊνόν της περίπατον ὑπὸ τὰς ἀπεχθεῖς πάντοτε ἀποπνοίας τῶν αὐτοκινήτων, θ' ἀναγινώσκῃ μυθιστορήματα, θὰ σπουδάζῃ, θὰ φοιτᾷ εἰς τὰ τέϊα διὰ νὰ καταναλίσκῃ τὰς ὥρας τῆς ἀνίας της, καὶ πληροῦσα τὸ κύπελλον θὰ πληροῖ τὸ κενὸν τοῦ ἀσκόπου βίου της. Αἱ αὐταὶ μέριμναι, αἱ αὐταὶ φιλαρέσκειαι, τὰ αὐτὰ γεύματα καὶ δεῖπνα ἐκτὸς οὗ οἴκου θὰ τὴν ἀπασχολοῦν. Ἴσως νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ τετράχορος καὶ αἱ φουσκωταὶ χειρίδες.

Σχεδὸν τὸ αὐτὸ καθεστώς: Θὰ ὑπάρχουν πάντοτε παιδία, γέροντες, ἀσθένειαι, πλούσιοι καὶ πτωχοί. Φυσικῷ τῷ λόγῳ ἡ ἀεροπλοΐα θὰ λάβῃ καταπληκτικὰς διαστάσεις. Οἱ αἰθὴρ θὰ ἦναι πλήρης βόμβων, θορύβων καὶ κινδύνων· ἀλλ' ἐπίσης θὰ βρίθουν τοιούτων καὶ αἱ ὁδοὶ τῶν πόλεων. Ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἡ σημερινὴ ἐξέλιξις εἰς τοὺς συρμούς, τὰ πρότυπα αὐτῶν θὰ λαμβάνουν αἱ κυρίαι ἀπὸ τὰ θήλεα τῶν ἀγρίων φυλῶν, τὰ ὁποῖα ἐπίτηδες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἐκτίθενται εἰς εἰδικὰ κέντρα εἰς τὰς πρωτευούσας . Ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐφεύρῃ καὶ ἄλλας μικρολογίας καὶ παραδοξότητας ἐπιστημονικάς, ἀλλ' ἕν μόνον δὲν θὰ

δυνηθῇ νὰ ἐφεύρῃ: τὴν *εὐδαιμονίαν*. Ἄλλο τίποτε δὲν βλέπω ... καὶ λαμβάνω τὴν τιμὴν νά Σας ἀποχαιρετίσω.

Ἡ *ὁραματιζομένη* μοι ἀνεκοίνωσε τὰ ἑξῆς φρικαλέα:

—Κατὰ τὸ 2000 ὁ βίος θὰ ἦναι ἀληθὴς Τάρταρος. Ὁ θρίαμβος τῆς μηχανικῆς θὰ ὑπερβῇ πᾶν ὅ,τι σχετικὸν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, ἐπὶ τέλους δέ, ἀντὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀπ' ἐναντίας θά τον ὑποδουλώσῃ. Ἡ γῆ θὰ ἦναι βασίλειον ἀεννάου θορύβου.

Ἡ βρέμουσα δύναμις τῶν μηχανῶν θὰ ἐκκωφαίνῃ τὸ σύμπαν. Αἱ δὲ ἀπόπνοιαι τῶν χάριν τῆς ἰλιγγιώδους ταχύτητος τῆς κινήσεως χρησιμοποιουμένων χημικῶν ὑλῶν θὰ καταστρέψουν πᾶσαν βλάστησιν. Θὰ φυτευθῶσι τεχνηταὶ φυτεῖαι, ὅπου φυλλώματα ἀπεστειρωμένα θὰ στεγάζωσι παιδάρια ἀγνοοῦντα ὅτι οἱ πρόγονοί των ἐβάδιζον εἰς παρθένα δάση.

Τὸ ἡλιακὸν φῶς θὰ διοχετεύηται εἰς τὸ καλλυντήριον τῆς ἀριστοκράτιδος δι' ἀγωγῶν καὶ κατόπτρων· διότι πῶς ἄλλως θ' ἀπολαύσῃ τὸ ζείδωρον φέγγος, ἀφοῦ πρὸ αὐτῆς καὶ ἥλιος καὶ γῆ καὶ οὐρανὸς θὰ ἐπισκοτίζωνται ἀπὸ τὸ ἐξωφρενικὸν τῆς κινήσεως ρεῦμα;

Αἱ δεσποινίδες δὲν θὰ διδάσκωνται χορόν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν χρῆσιν μιᾶς χορευτικῆς μηχανῆς, τῆς ὁποίας ἐπιβαίνουσαι θὰ χορεύουν αὐτομάτως. Δέν θ' ἀναγινώσκουν δὲ πλέον τίποτε. Αἱ ἐφημερίδες θὰ ἦναι ἁπλῆ ἀνάμνησις. Εἷς μηχανικὸς θὰ ἐπισκέπτηται κάθε πρωῒ ἕκαστον οἴκημα, ὅπου θὰ ἐξελίσσῃ εἰς μαγικὰς κινηματογραφικὰς ταινίας πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν πελατῶν του ὅλα τὰ γεγονότα τοῦ τελευταίου εἰκοσιτετραώρου ἀνὰ τὴν ὑφήλιον.

Τοιουτοτρόπως πᾶσα περιέργεια θὰ ἱκανοποιῆται πρακτικώτατα. Ἑπομένως αἱ τέχναι θὰ ἐκπνεύσουν, ἀντ' αὐτῶν δὲ θὰ βασιλεύσῃ ἡ Ἐπιστήμη. Ὑπὸ τὸ θριαμβευτικὸν βῆμα τῆς Χημείας θὰ ὑποχωρήσῃ ἡ ἔνδεια. Αἱ φιλανθρωπικαὶ ἀπονομαὶ θὰ συνίστανται πλέον μόνον καὶ μόνον εἰς ὀλίγα καταπότια ἐκ χημικῶν οὐσιῶν ἐξασφαλίζοντα τὴν θρέψιν.

Ἑπομένως θὰ λείψουν πλέον αἱ λαχανοφυτεῖαι, ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία. Τὰ δὲ σπάνια φιλοφρονητικὰ γεύματα, ἅτινα θ' ἀνταλλάσσωνται μεταξὺ ἑκατομμυριούχων, θὰ ἔχουν τὴν ἀγρίαν ἐπισημότητα τῶν ἀρχαιοτάτων ἱεροτελεστιῶν τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, καθ' ἃς τὰ φλέγοντα εἴδωλα κατεβρόχθιζον μικρὰ παιδία.

—Ἀλλὰ δέν μοι εἴπατε ἀρκετὰ περὶ τοῦ βίου τῶν κυριῶν·

—Σᾶς ἀφίνω νὰ φαντασθῆτε τὰ περαιτέρω. Ἄ, ἐλησμόνησα. Μία ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας τέρψεις μας θὰ ἦναι αἱ πρὸς ἡμᾶς ἐπισκέψεις κατοίκων τινῶν τοῦ Ἄρεως, ἢ τῆς Ἀφροδίτης, μετὰ τῶν ὁποίων θὰ κατορθωθῇ ἡ σύνδεσις στενωτέρων σχέσεων.

—Ἀλήθεια; καὶ θὰ δίδωνται πρὸς τιμήν των ἑορταὶ ὅπως διὰ τοὺς τελευταίους βασιλεῖς ἢ προέδρους Δημοκρατίας; πόσον μεγαλοπρεπεῖς ἑορταί, αἵ;

—Ὦ Ναί. Θὰ πηγαίνουν καθ' ὁμάδας οἱ κάτοικοι τοῦ πλανήτου μας νὰ τοὺς ἴδουν ἀποθνήσκοντας, διότι οὐδὲν ἄλλο θὰ δύνανται νὰ κάμουν ἐπὶ τῆς Γῆς, ὅπου αἱ συνθῆκαι καὶ οἱ νόμοι τῆς ὑπάρξεώς των δὲν θὰ ἦναι ἀκόμη γνωσταὶ εἰς τὴν ἐποχήν ἐκείνην.

—Ὦ, Διάβολε! δὲν θὰ ἦναι, βλέπω, πολὺ εὐαίσθητος ἡ κυρία τῶν χρόνων ἐκείνων.

- Τί νὰ κάμῃ ἡ καϋμένη! πρέπει νά την συγχωρήσωμεν ἐκ προτέρου. Θὰ στενοχωρῆται τόσον πολύ! ἐνδεδυμένη μὲ σκάφανδρον θὰ διέρχηται ὅλην της τὴν ζωὴν ἐκμανθάνουσα τοὺς χειρισμοὺς πολυπλόκων μηχανῶν καὶ τὴν χρῆσιν χημικῶν σκευασιῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ ἦναι πλέον ἀδύνατος ἡ ζωή.

—Ἀλλοίμονον!

—Ἀφήσατέ με πλέον νὰ ἐξυπνήσω ... προτιμῶ τὴν σημερινὴν ἐποχήν.

Δυσανασχετῶν καὶ ἥκιστα εὐχαριστημένος ἐκ τῶν ἀποκαλύψεων τούτων, ὑπῆγα νὰ συμβουλευθῶ μίαν ἄλλην μάντιδα, ἥτις διεφήμιζεν ἑαυτὴν ὡς ἐμπνευσμένην. Τῇ διηγήθην τὰς πεζοτάτας καὶ ἐκνευριστικὰς προρρήσεις τῆς μεσαζούσης καὶ τῆς ὁραματιζομένης, αἱ ὁποῖαί την ἔκαμαν νὰ γελάσῃ ἄπλετον γέλωτα.

Ἔπειτα ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, ἔκλινεν ὀλίγον τὴν κεφαλήν, ἐρρόγχασεν ἐπὶ ὀλίγα λεπτὰ καί μοι εἶπε τὸ ὄνειρόν της.

—Ἡ ἀριστοκράτις τοῦ σωτηρίου ἔτους 2000 μ.χ. δὲν θὰ κατοικῇ πλέον τὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐγκαταλειφθῶσιν εἰς μόνας τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὰς ἱστορικὰς ἀναμνήσεις. Ἡ τότε κυρία θὰ ζῇ εἰς οἶκον παρεμφερῆ πρὸς τὸ ἐν Κρήτῃ ἀνάκτορον τοῦ Μίνωος, δηλαδὴ καλλιτεχνικὸν καὶ μᾶλλον ἀρχέγονον. Μηχαναί ; ἀερόπλοια ; αὐτοκίνητα ; σιδηρόδρομοι ; Ὅλα αὐτὰ τὰ παλαιοῦ συρμοῦ μεταγωγικὰ οὔτε κατ' ὄνομα θὰ ἦναι γνωστὰ πλέον. Ὁ ἄνθρωπος, περίτρομος ἀπὸ ὅλην αὐτὴν τὴν δαιμονιώδη κίνησιν, ἥτις ἐξῆλθε τῶν χειρῶν του, θὰ φροντίσῃ νὰ τὴν ἐκμηδενίσῃ ἰδιοχείρως. Καὶ θὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς σκηνογραφίας ὁ τρόπος τοῦ ζῆν τῶν ἀρχαίων αἰώνων.

Ὁποία ὀνειρώδης ἄποψις ! Ἡ ἀτμόσφαιρα θὰ ἦναι γλυκεῖα, διότι διὰ τῆς ἀεννάου ἐξελίξεως τὸ κλῖμα τῆς γῆς θὰ καταστῇ ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ δημιουργὸς τῶν ὡραίων γραμμῶν καὶ τῶν μεγάλων ἰδεῶν.

Τὴν πρωΐαν μόλις ἐγειρομένη ἡ ἁβρὰ δέσποινα, θὰ περιβάλληται λινοῦς πέπλους καὶ θὰ διευθύνηται πρὸς τὸν ῥύακα τῆς ἐξοχῆς, ὅπου θὰ λούηται. Τὴν βλέπω κτενίζουσαν τὴν ὡραίαν της κόμην μὲ κτένιον ἐξ ἐλεφαντόδοντος. Οἱ γυμνοὶ πόδες της θὰ λάμπουν ἐντὸς σανδαλίων.

Σπεύδει νὰ ἀφυπνίσῃ τὰς φίλας της.—Καὶ τώρα ὅλαι ὁμοῦ ὑπὸ τὴν ροδαλὴν αἴγλην τῆς αὐγῆς εἰς τὸν ἀναπεπταμένον ὁρίζοντα συναντῶνται καὶ συγχορεύουσιν εἰς τοὺς ἀνθηροὺς λειμῶνας. Τὰ ᾄσματά των εἶνε πλήρη ἀφελοῦς καὶ ἁγνῆς ποιήσεως, ὅπου συνήθως ὁ ἔρως καὶ τὸ κάλλος ἀναλαμβάνουσι τὸ ἱερόν των κράτος.

Ὡς ἡ Ναυσικάα, θὰ μεταφέρουν τὰ λευχείματα εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νά τα πλύνουν. Αἱ θεραπαινίδες θὰ ἦναι αἱ ἀφελεῖς φίλαι των, μὲ τὰς ὁποίας θὰ ὑφαίνουν διὰ τῆς παλαιᾶς ἠλακά της καὶ θὰ φυλάττουν τὰ ποίμνια εἰς τὰς νομάς.

Καὶ μὲ τὴν θεσπεσίαν ἁπλότητα τῆς φυσικῆς ζωῆς, καθ' ἣν ἡ ἄνετος ἀπόλαυσις τῶν ἁγνῶν τέρψεων θὰ γεννᾷ τοὺς ὀνειροπόλους ρεμβασμούς, ἡ Τέχνη ἀναζωπυρουμένη εἰς νέαν ἄνθησιν ὑφ' ὅλας τὰς μορφάς της, μουσικήν, γλυπτικήν, ποίησιν, θ' ἀποβῇ καὶ πάλιν πολύτιμον γόητρον διὰ τὴν ἀνανεωθεῖσαν ψυχὴν τῆς ἀνθρωπότητος.

Θὰ ὑπάρχουν θρῦλλοι καὶ Ἔρωτες, Μοῦσαι καὶ Χάριτες ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι. Ψυχαὶ καὶ σώματα θὰ ἦναι ἐλεύθερα, νὰ πτερυγίζουν μὲ τὰ ἐλεύθερα πτηνὰ εἰς τοὺς εὐρεῖς αἰθέρας καὶ νὰ πλανῶνται ἐν εἰδυλλιακῇ εὐδαιμονίᾳ εἰς τὴν σμαραγδίνην χλόην, γλυκὺ στρῶμα εἰς τὸν ὕπνον τοῦ εὐτυχοῦς βοσκοῦ.

Ἡ ἰδεώδης Εὔα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μὲ πέπλους κυματίζοντας εἰς τὰς αὔρας τῆς ἑσπέρας καὶ τὴν κόμην ἐστεμμένην μὲ ῥόδα καὶ ἴα, θ' ἀπομακρύνῃ τοὺς κλάδους μειδιῶσα διὰ ν' ἀκούσῃ καλλίτερον τὸν γλυκὺν ποιμενικὸν αὐλόν.

—Ἄ! Σέ λοιπὸν πιστεύω, Σέ θέλω νὰ πιστεύσω, ὦ ἐμπνευσμένη πράγματι καὶ χρυσορρήμων προφῆτις; ὄχι τὰς δύο ἄλλας κακομάντιδας.

—Ἄχ ! ἄχ ! πόσον δυσάρεστος ἡ ἀφύπνισις ὑπὸ τὸν βδελυρὸν ῥόντον τοῦ αὐτοκινήτου ἐνῷ τρέμουν τῶν παραθύρων αἱ ὕαλοι.

Gérard D'Houville

ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ

Ἐκ τοῦ συζυγικοῦ βίου

Θάλασσα, πῦρ καὶ γυνή ! . .

— Ξεύρεις, ἀγαπητέ μου, τί διάβαζα τώρα 'στὴν ἐφημερίδα ;

— Τί ;

Ὅτι καταστέλλεται ἡ τρικυμία ἂν χύσῃς ἀρκετὸν λάδι ἐπάνω εἰς τὰ κύματα.

— Ἀλήθεια ; αἴ, τότε . . . θὰ φροντίσω νὰ ἔχω ἐδῶ . . . δύο τρία βαρέλια ! . .

ΤΟ ΜΟΙΡΑΙΟΝ

ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ

Ἐνῷ τόσος γίνεται λόγος εἰς τὸν παγκόσμιον τύπον περὶ τῶν τροπικῶν θαλασσῶν, ἐπιτρέψατέ μοι νά σας διηγηθῶ ἕν περίεργον ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖόν μοι συνέβη κατὰ τὸν βίον μου ὡς θαλασσινοῦ διαπλεύσαντος πολλάκις τοὺς ἀπωτάτους ὠκεανούς. Εἶναι τοῦτο περίεργον ἐρωτικὸν μυθιστόρημα, τοῦ ὁποίου ὅμως δὲν εἶμ' ἐγὼ ὁ ἥρως.

Ἤμην κυβερνήτης τῆς «*Σειρῆνος*» ὡραίου σκάφους μετρίου μεγέθους ἰδιοκτήτου μου, τὸ ὁποῖον ὠνόμασα οὕτως εἰς ἀνάμνησιν ἄλλου πλοίου τοῦ πατρός μου, τὸ ὁποῖον εὗρε τὸν τάφον του ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Νέας Αὐρηλίας.

Μίαν ἡμέραν ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖόν μου ὁ κ. Ἄρκερ, τύπος ὅσον δύνασθε νὰ φαντασθῆτε παράδοξος. Ἦτο ἰσχνός, μελάγχρους, ἀβρότατος τοὺς τρόπους, ἔμπλεως κάποιου ἀριστοκρατικοῦ ἤθους. Ἀλλ' ἡ ἐκ τοῦ συνόλου του ἐντύπωσίς σας αὐτὴ ἐξέπνεε μόλις ἠτενίζατε τὸ βλέμμα του τὸ πλῆρες πλεονάζοντος πάθους, ἐκφράσεως αὐτόχρημα τραγικῆς ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν λοιπὴν φυσιογνωμίαν, ἥτις εἶχε μεγάλας κοιλότητας καὶ ὄψιν μᾶλλον σκυθρωπήν, μελαγχολικήν, τὴν ὁποίαν ἐποικίλλεν ἐνίοτε γλυκύπικρον μειδίαμα πλῆρες συγκρυπτομένης ὀδύνης, ἀπογοητεύσεως, μετανοίας καὶ χλεύης τῶν ἀνθρωπίνων.

—Ἔμαθον ὅτι προσεχῶς ἀναχωρεῖτε διὰ τὸ Νότιον Ἀρχιπέλαγος, μοὶ εἶπεν. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς τὸ πλοῖόν σας διὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Τῷ ἐξήγησα ὅτι θὰ διεπλέομεν τὸν Ὠκεανὸν ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας, ἴσως δὲ καὶ περισσότερον, εἰς τὰς ἀξένους

ἀκτὰς τῆς Πολυνησίας, προσεγγίζοντες ἀπὸ νησιδίου εἰς νησίδιον, ἐμπορευόμενοι ἀπ' ἀκτῆς εἰς ἀκτὴν προϊόντα τῆς χώρας μας καὶ ἀποκομίζοντες εἰς αὐτὴν τὰ ἐξωτικὰ προϊόντα τῶν χωρῶν ἐκείνων.

Τοῦτο ὅμως οὐδόλως ἐκλόνησε τὴν ἀπόφασίν του. Εἰς τὴν ἐρώτησίν μου εἰς ποῖον λιμένα διηυθύνετο, μοὶ ἀπήντησεν ὅτι δὲν εἶχεν ὡρισμένην κατεύθυνσιν, ἀλλ' ἤθελεν ἀποβιβασθῇ ὅπου θὰ τῷ ἤρεσκε.

Λάλος δὲν εἶμαι. Ἀλλ' ἀκόμη ἀπορῶ πῶς ὁ μυστηριώδης αὐτὸς ἄνθρωπος ἠδύνατο νὰ τηρῇ τόσον παγερὰν σιγὴν περὶ παντὸς ὅ,τι τὸν ἀφεώρα.

Καθ' ὅλον τὸ πολύμηνον διάστημα τοῦ ταξειδίου οὔτε λέξις τὸν διέφυγέ ποτε περὶ τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν μετέβαινεν εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, οὔτε περὶ τῶν ἀφωρώντων τὸν βίον του.

Ἓν μόνον πρᾶγμα ἔμαθον, ὅτι εἶχε μεταβῇ πρό τινος εἰς Ταϊτὴ καὶ ὅτι εἶχε χρήματα περισσότερα ἀπὸ ὅσα τῷ ἤρκουν.

Ἡρὸ τῶν κωνικῶν ἠφαιστείων τῶν Νήσων τῆς Ἑταιρείας, τὸν εἶδον ἐξετάζοντα τὰς ξηρὰς καὶ κοραλλιώδεις ἐκείνας χώρας δι' ἐρευνητικοῦ βλέμματος. Εἰς δὲ τὴν ἐρώτησίν μου ἀπήντησεν ὅτι ἐσκόπευε νὰ ἀποβιβασθῇ ἐκεῖ.

Ἐνόησα—ὄχι βεβαίως ἐκ τῶν λόγων του,—ὅτι ἐζήτει ἕνα τόπον πρὸς αἰωνίαν ἐξορίαν, ὅπου νὰ μὴ τὸν φθάνῃ καμμία ἠχὼ ἀπὸ τὴν γενέθλιον, τόπον ὡραῖον καὶ ἔρημον, ἄξενον διὰ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ φιλόξενον δι' αὐτόν, ὅπου νὰ ταφῇ ἐσαεὶ ἀποκρύπτων τὴν ἀτομικήν του τραγῳδίαν.

Ἐκεῖ διεγέλα θάλασσα ἀπαραμίλλου διαυγείας διαστιζομένη πού καί που ἀπὸ τὰς πορφυριζούσας ἀνταυγείας τῶν κοραλλίων, ὅσα ἐφιλοξένει εἰς τοὺς κόλπους της, γῆ κατάφυτος ἀπὸ γιγαντιαῖα φοινικόδενδρα καὶ ἄλλα καρποφόρα καὶ ἄκαρπα δενδρύλλια καὶ χλόη κατάστικτος ἀπὸ ποικίλα ἄνθη. Καὶ περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ἀκτὴν ἐκείνην διὰ μικρᾶς λέμβου τοῦ πλοίου ἀποφέρων καὶ τὰς ὀλίγας ἀποσκευάς του.

—Θὰ ἐγκατασταθῶ ἐδῶ, μοὶ εἶπε.

—Πολὺ σπανίως θὰ ἴδητε ἐδῶ ἀνθρώπους τῷ εἶπον. Τὸ νησάκι αὐτό, ἀπέχει 30 ἡμέρας ἀπὸ τῆς Ταϊτῆς. Εἶναι ἡ ἄκρα τοῦ κόσμου! προσέξατε νὰ μὴ μετανοήσητε κατόπιν.

—Μ' ἀρέσει ἡ μόνωσις, ἀπήντησε, καὶ προσέθηκεν ἐν εἴδει κατακλεῖδος. Θέλω νὰ ἦμαι μόνος!

Ἦτο ἡ μόνη ἐπεξήγησις, ἣν μοι ἔδωκε περὶ τῶν κατ' αὐτόν.

Τὸν ἀφῆκα ἐκεῖ μεγαλοπρεπῶς μόνον εἰς τὸ νησίδιον. Τὸ λέγω νησίδιον. Δὲν ἦτο τοῦτο εἰμὴ ἐλάχιστον ἄτομον γῆς κοραλλιογενὲς μᾶλλον, ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ περισσοτέρους τῶν 100 ἀνθρώπων. Ἡ Σειρὴν ἀπῆλθε μακρὰν συνεχίζουσα τὴν πτῆσίν της διὰ μέσου τῶν ὠκεανῶν.

Μετὰ δύο ἔτη ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἀνώνυμον ἐκεῖνο τεμάχιον τῆς γῆς. Ὁμολογῶ ὅτι οὐδέποτε ἀνέμενον ὅ,τι εἶδον τότε.

Τὴν βαθυκύανον γαληνιαίαν θάλασσαν ἐκεῖ παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐπλήρου στολίσκος ὁλόκληρος ἀπὸ μικρὰς λέμβους, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἔφερεν ἕνα ἢ δύο λεμβούχους ἀπὸ τοὺς νέους συμπολίτας τοῦ νέου τούτου Ροβινσῶνος. Ἦσαν ὅλοι γυμνοί, ἡλιοκαεῖς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα, ὑψηλοί, γοργοὶ τὰς κινήσεις μὲ κόμην μέλαιναν καὶ λείαν ὡς ὁ ἔβενος.

Αἱ λέμβοι ἐχόρευον πέριξ τοῦ πλοίου μας, ὅτε αἴφνης εἰς ἀπὸ τοὺς ἀγρίους ἐκείνους,— ἡμέρους εὐτυχῶς,— ἀναρριχᾶτα μὲ εὐκινησίαν γαλῆς καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ πλοῖον μας. Ἦτοι ὁ Ἄρκερ. Ἐγνώρισε τὴν Σειρῆνα καὶ ἦλθε νά με χαιρετήσῃ π' αὐτῆς.

Ἀφ' οὗ εἴπαμεν ὀλίγα,

— Σᾶς παρακαλῶ νὰ ἔλθητε νὰ συνδειπνήσωμεν ἀπόψε, μοὶ εἶπε. Καὶ μοιᾶδειξεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς μικρὸν οἰκίσκον ἐπὶ ἀνδήρου κάτωθεν θυσσάνου δένδρων.

Ἀπεδέχθην τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐκ λεπτότητος, ἀλλὰ καὶ ἐκ περιεργίας.

Ἡ λέμβος του ἀπεμακρύνθη. Ὁ ἐρημίτης δὲν ἐδίστασε διόλου. Ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κολυμβῶν μετὰ μυθώδους εὐχερείας, κυριολεκτικῶς ὡς ἰχθύς, ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκτήν.

Εἰς τὴν ὡρισμένην ὥραν ἐκτύπων τὴν θύραν τοῦ οἰκίσκου Ἐκεῖ νέαι ἐκπλήξεις με ἀνέμενον.

Εἶδα ἐμπρός μου ἕνα κύριον μὲ τὴν κομψοτάτην περιβολὴν τὴν αὐστηρῶς προωρισμένην διὰ τὰ ἐπίσημα δεῖπνα. Ἀλλ ὁ οἰκίσκος ἦτο σχεδὸν γυμνὸς ἐπίπλων καὶ σκευῶν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἦσαν παρατεθειμένα κελύφη κοκκοφοινίκων διχοτομημένα ἀντὶ τρυβλίων. Ἀνθοδέσμη κατεῖχε τὸ κέντρον τῆς τραπέζης. ἀλλ' ἡ ἀνθοδόχη της ἦτο μικρὸν δοχεῖον ἐκ ψευδαργύρου. Τὴν δὲ λυχνίαν ἀντικαθίστα φανὸς ἐκ κοκκοφοίνικος καταλλήλως κεκομμένου. Νεαρωτάτη κόρη μὲ κιτρινόχρυσον δέρμα καὶ πλούσιον κῦμα λυτῆς μαύρης κόμης μᾶς παρέθεσε δεῖπνον ἀπὸ ὠμοὺς ἰχθῦς, χοιρινὸν ψητόν, σαλάταν καὶ κοκκοφοίνικας χωρὶς οἶνον. Τὸ δεῖπνον ἐπηκολούθησε καφὲς χωρὶς ζάχαριν.

Κατόπιν τὴν βραχεῖαν καὶ μᾶλλον ἀμήχανον συνδιάλεξίν μας, ἥτις δὲν κατώρθωνε νὰ συγκρύψῃ τὴν πεισμονα ἐχεμυθίαν του, ἐποίκιλαν κατὰ διαταγήν του ἄσματα καὶ χορὸς τῆς ἀγρίας νεάνιδος.

—Ξεύρετε; εἶναι ἰδική μου, μοὶ εἶπεν ἁπλῶς. Ὅταν ἀνεχώρησα ἀνεπόλουν ἀκόμη τὴν σιωπηλὴν καὶ τραγικὴν φυσιογνωμίαν του τὴν ὁποκρύπτουσαν τίς οἶδε ποῖον μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἠ δυνάμην νὰ δυεισδύσω.

Εἰς διάστημα ἑπτὰ ἐτῶν ἐπανεῖδον δὶς ἢ τρὶς ἀκόμη τὸν ἐρημίτην τῆς νήσου τῶν κοραλλίων. Ἡ ἀγρία σύζυγος τῷ εἶχε φέρει εἰς φῶς τρία κιτρινόδερμα τεκνία. Τὸ ἐμπόριόν του προώδευεν ὁλοὲν καὶ ἡ ἰδιοκτησία του εἶχεν ἐκταθῆ ἀρκούντως.

Κατὰ τὸ τελευταῖον ταξείδιον, ὅπερ ἐπεχείρησα εἰς τὸ Νότιον Ἀρχιπέλαγος, εἶχα καὶ πάλιν εἰς τὸ πλοῖόν μου συνταξειδιώτην. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην αὐτὸς ἦτο γυνή!

Ἦτο μία ὡραιοτάτη καὶ χαριτόβρυτος πεταλοῦδα, ἐρωτότροπος, φλύαρος, φιλάρεσκος, ἡ ὁποία ὠνόμαζεν ἑαυτὴν κ. «Πάλμερστον», ἂν καὶ ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι αὐτὸ δὲν ἦτο τὸ ἀληθές της ὄνομα. Εἶχε τὸν ὡραιότερον λαιμὸν καὶ χεῖρας ἀφ' ὅσας ποτὲ εἶδον. Τὸ ὅλον της ἦτο ζῶσα σαγήνη, τὴν ὁποίαν ἀγνοῶ πῶς διέφυγον. Ἔλεγεν ὅτι ἐζήτει περιπετείας ταξειδεύουσα εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς οἰκουμένης.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι αἱ συγκινήσεις διήρχοντο ἐπ' αὐτῆς ὡς τὸ ὕδωρ: ἔρρεον χωρὶς ν' ἀφήσουν ἴχνος. Ἡ ἀστασία της ἦτο ἄλλως τε τόσον μεγάλη! Τρὶς τῆς ἡμέρας ἀπαραιτήτως ἤλλασσε φόρεμα, πολλάκις δὲ καὶ κοσμήματα. Διότι,— δὲν θὰ τὸ πιστεύσητε ἴσως,—ἔφερε μαζῆ της εἰς τὸ ἀπονενοημένον αὐτὸ ταξείδιον πλῆθος πλουσιωτάτων ἀδαμάντων!

Μοὶ διηγήθη μέρος τοῦ βίου της, ἴσως τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον. Ἦτο διεζευγμένη.

Ἔλεγεν ὅτι ὁ σύζυγός της ἦτο ἐκτάκτως ἰδιότροπος. Ἐλάτρευε τὰ ταξείδια καὶ προσεπάθει νά την πείσῃ νὰ περιέλθουν μακρυνὰς χώρας. Ἐκείνη ἐλάτρευε τὴν πρωτεύουσαν,τὴν κοσμικὴν κίνησιν, τοὺς χορούς, τὰς ἑσπερίδας, τὴν λάμψιν τῶν αἰθουσῶν, τοὺς θριάμβους τῆς καλλονῆς καὶ τῆς φιλαρεσκείας. Δι' αὐτὸ ὁ σύζυγός της τὴν ἐγκατέλιπε καὶ ἀνεχώρησε Κύριος οἶδε ποῦ.

Τὴν ἠρώτησα ἐὰν ἦτο κακὸς ὁ σύζυγός της.

—Κακός; ὄχι ἀπεναντίας ! ἦτο ἀγαθός, ἀθῶος ὡς παιδίον. Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε μεταξύ μας κοινότης αἰσθημάτων καὶ φρονήματος. Ἦτο ἕν εἶδος σχολαστικοῦ μὲ τραγικὴν φυσιογνωμίαν!

Παράδοξος σκέψις διέδραμε τὰ βάθη τοῦ νοός μου.

Μήπως ἦτο αὐτὸς ὁ Ἄρκερ;

—Νομίζω, τῇ εἶπον, ὅτι τὸν ἀγαπᾶτε ἀκόμη.

—Ναί, τὸν ἀγαπῶ, μοὶ ἀπήντησε. Θέλω νά τον ἀνακτήσω. Δι' αὐτὸ ἐταξείδευσα παντοῦ. Εἰς τὰς Ἰνδίας, τὴν Ἀμερικήν, τὴν Αἴγυπτον. Καὶ ποῦ δὲν ἐπῆγα;

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΣΑΚΚΟΥΛΙΔΟΥ 1942

Τὸ τρίμηνον ταξείδιόν μας ἐπλησίαζε νὰ λήξῃ. Εὑρισκόμεθα ἤδη εἰς ὀλίγων ἡμερῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ νησίδιον τοῦ Ἄρκερ.

Μίαν ἡμέραν τῇ εἶπον.

—Ἐδῶ ὑπάρχει ἕνας παράδοξος ἄνθρωπος. Καὶ τῇ διηγήθην περὶ τοῦ Ἄρκερ.

Οἱ ὀφθαλμοί της ἀπήστραψαν. Μέ ἠρώτησε πολλὰ περὶ αὐτοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἠδυνάμην ν' ἀπαντήσω διότι δὲν ἐγνώριζα σχεδὸν τίποτε.

Ὅταν ἐφθάσαμεν ἐκεῖ, ἔγραψα πρὸς τὸν Ἄρκερ δύο λέξεις καί τας ἔστειλα μὲ τὸν ναυτόπαιδα. Ἡ ἀπάντησίς του ἦτο πρόσκλησις εἰς τὸ δεῖπνον. Εἶπον ταῦτα εἰς τὴν κ. Πάλμερστον, ἀλλὰ δὲν τῇ ἔδειξα τὴν ἐπιστολήν.

Ἡ στολή, τὴν ὁποίαν ἡ κ. Πάλμερστον ἐνεδύθη διὰ τὸ δεῖπνον, ἦτο ἐκτάκτως προκλητική. Ἐφόρεσε ἔξωμον περικόρμιον χρώματος φλογός, ὑποδήματα ὅμοια μὲ ἀρχαίους κοθόρνους καὶ ἀφθονίαν σπινθηροβολούντων ἀδαμάντων.

Πολυτελὲς διάδημα ἀπὸ στιλβαδάμαντας ἔστεφε τὴν μαύρην κόμην της, περιδέραιον δὲ ὅμοιον πρὸς αὐτὸ ἀπήστραπτεν εἰς τὸν γυμνὸν τράχηλόν της. Πολύτιμον ψέλλιον καὶ πολλὰ δακτυλίδια ἐκόσμουν τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καὶ τὰς δύο της χεῖρας.

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἄρκερ, αὐτὸς ἦλθε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν.

Τίς θὰ περιγράψῃ τότε τὴν κεραυνοβόλον σκηνήν, τὴν ὁποίαν ὅμως ἐγὼ ἀνέμενον;

Ὁ Ἄρκερ ἀπελιθώθη ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύρας. Τὸ βλέμμα του τὸ τραγικὸν προσηλωθὲν ἐπὶ τῆς ξένης ἐξέφραζεν ἔκπληξιν, τρόμον, δυσφορίαν καὶ περιφρόνησιν. Ἐκείνη ὥρμησε πρὸς αὐτὸν καὶ τον ἐνηγκαλίσθη.

—Πάλμερστον ! ἀνέκραξε. Σύ ἐδῶ ! ; . . χαίρεις διότι μ' παναβλέπεις;

—Ὦ ὄχι, ὄχι, μὰ τὸν Θεόν! ἀνέκραξεν ἐκεῖνος καὶ ἐπέθηκεν εἰς τὴν παρειάν της βραδύ, σύννουν, ὀργίλον φίλημα.

—Εἶναι ὁ σύζυγός μου! μοί εἶπεν ἐκείνη στραφεῖσα πρὸ ἐμέ.

—Ἔφυγα!... ἔφυγα, ὅσον ἠδυνάμην μακράν, εἶπεν ὁ Ἄρκερ, ὡσεὶ μονολογῶν.

—Θά μοι ἐπιτρέψητε ν' ἀποσυρθῶ, εἶπον ἐγώ, καὶ ἀπεμακρύνθην ἀφίνων αὐτοὺς μόνους.

Καὶ ἤκουσα τὸν ψίθυρον τῆς γυναικός.

—Ἄχ, ἀγαπητέ μου! συγχώρησε τὸ παράπτωμά μου... ἔσφαλα... δὲν θὰ ἐπαναληφθῇ πλέον... Σὲ καὶ μόνον ἠγάπων ... ἀλλὰ παρεπλανήθην...

—Ἀφ' οὗ μ' ἀγαπᾷς, θὰ μείνῃς βέβαια ἐδῶ μαζῆ μου εἶπεν ἐκεῖνος.

—Νὰ μείνω ἐδῶ ! μαζῆ σου! ὄχι ποτέ! ἀδύνατον! νὰ ζήσω μακρὰν τοῦ κόσμου; εἰς τὴν ἐρημίαν!... ὤ, δὲν ἠμπορῶ, δὲν εἰμπορῶ. Πῶς σε ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἔλθῃς ἐδῶ;

—Ἂν δὲν ἔφευγα μακράν σου, θὰ σ' ἐφόνευα! ἀπήντησεν ὁ τραγικὸς ἐρημίτης. Δι' αὐτὸ παρενέβαλα μεταξύ μας τὸν ὠκεανόν.

Ἀναχωρῶν συνήντησα τὴν Μαλαίαν μητέρα τῶν τριῶν κιτρίνων τέκνων τοῦ Ἄρκερ —Πάλμερστον. Ἦτο περίφοβος. Ἐφοβεῖτο τὴν ξένην χωρὶς νὰ γνωρίζῃ διατί.

Ἦτο ἡ2α ὥρα μ.μ ν. Δὲν ἐκοιμώμην, διαταραχθεὶς ὑπὸ τῶν συμβάντων. Αἴφνης ἀκούω νά με καλοῦν.

Ὁ Ἄρκερ ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖόν μου. Ἦτο γυμνός, ὡς συνείθιζεν. Ἡ μελάχρους ἡλιοκαὴς ὄψις του συνεταυτίζετο τελείως μὲ τοὺς ἀγρίους. Εἶχεν ἔλθει κολυμβητί. Ἀπὸ τὴν κόμην καὶ τὸ σῶμά του ἔρρεεν ὕδωρ.

Ἐγγίσας με εἰς τὸν ὦμον μυστηριωδῶς, ἐψιθύρισεν.

—Ἀπέθανε!... τετέλεσται!... Εἰς τὴν θάλασσαν... μαζῆ καὶ οἱ δύο... Μιὰ καὶ κάτω... Ἤθελα νά την φονεύσω καὶ ν' αὐτοκτονήσω. Μὲ εἶχεν ἀπατήσει!...

Μόλις ἐπέσαμεν, μετενόησα. Ἠθέλησα νὰ τὴν σώσω. Δὲν ἐπρόφθασα: ἐπνίγη. Καὶ τώρα εἶμαι πάλιν μόνος... Τὸ μοιραῖον, φίλε μου, ἐξετελέσθη καὶ πέραν τῶν ὠκεανῶν! ...

Ἐφρικίασα. Τὸν ἐκράτησα εἰς τὸ πλοῖον καὶ τον ἔστειλα ν' ἀναπαυθῇ εἰς τὸν κοιτωνίσκον μου.

Περὶ τὴν χαραυγὴν τὸν εἶδα εἰς τὸ κατάστρωμα ὀρθόν, ἀτενίζοντα πρὸς τὸν ἐρημικόν του Παράδεισον. Μὲ ἀπεχαιρέτισε καὶ ἐπήδησεν εἰς τὰ κύματα μὲ τὴν εὐκινησίαν δελφῖνος, ἐνῷ ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν ἐξαπίνης, ὡς γίνεται εἰς τὰ κλίματα ἐκεῖνα, ὁλόκυκλος, ἐκθαμβωτικός.

Ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἀγρίαν σύζυγον καὶ τὴν κιτρίνην ἀπογονήν του.

Ἔκτοτε δὲν τον ἐπανεῖδα πλέον.

Ὁ Πλοίαρχος JACOBSON

Μετάφρασις ΠΑΛΜΥΡΑΣ

ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ

— Μὲ καθιστᾷς τὴν ζωὴν ἀνυπόφορον
— Αἴ, ἂν δὲν σ' ἀρέσῃ, πήγαινε 'στὴν Μαμά σου !
— Ἐξεύρεις πολὺ καλὰ ὅτι εἶναι πεθαμμένη.
— Μὰ... ἀκριβῶς !..

***

Ἡ κυρία βουλευτοῦ.

— Δὲν θὰ μοῦ κάμῃς ἐδῶ ἀντιπολίτευσιν ὅπως εἰς τὴν Βουλήν !... ἐδῶ εἶναι μοναρχικὸν τὸ πολίτευμα!

***

Εἰς τὸ σαλόνι παρὰ τὴν θερμάστραν.

Τὸ ζεῦγος συνομιλεῖ γλυκὰ γλυκά. Κάμουν σχέδια περὶ τοῦ μέλλοντος.

— Ὅταν ὁ ἕνας ἐκ τῶν δύω μας ἀποθάνῃ, λέγει ὁ σύζυγος, *ἐγώ !* θὰ 'πάγω νὰ κατοικήσω εἰς τὴν ἐξοχήν ! !!

Η ΜΟΥΣΑ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΒΕΡΩΝΗ-ΓΕΝΝΑΔΗ

Πλέον ἢ ἅπαξ ἐλέχθη ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις τῶν τελευταίων χρόνων λίαν πενιχρὰν παρέσχε συμβολὴν εἰς τὴν σύγχρονον πνευματικὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐξέλιξιν. Ἂν τοῦτο ἀληθεύει ὑπὸ ποσοτικήν, δὲν ἀληθεύει ὅμως καὶ ὑπὸ ποιοτικὴν ἔποψιν

Εἶναι ὀλίγοι ἀλλ' ἐκλεκτοὶ οἱ τρόφιμοι τῶν Μουσῶν, ὅσοι εἶδον τὸ φῶς εἰς τὸ ἀγλαὸν Βυζάντιον καὶ ὅλως ἐξαιρετικὴν ἐν τῇ πνευματικῇ τοῦ Γένους ἀριστοκρατίᾳ κατέλαβον θέσιν.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΒΕΡΩΝΗ

Μία ἀπὸ τὰς στοργικώτερον ὑπὸ τῆς Μούσης εὐνοηθείσας ἱερείας τοῦ Παρνασσοῦ, μία ἀπὸ τὰς ἀκραιφνεστέρας τῆς τέχνης ἱεροφάντιδας, ἣν ἡ σεμνὴ Μελπομένη διέθρεψε μὲ *μελικήρου ξαι θοὺς σταγόνας* παρὰ τὰς μάγους Βοσπορίδας ἀκτάς, ἔκτοτε δὲ «*γλυκίων μέλιτος*» ἐκελάδησε καὶ κελαδεῖ ἡ αὐδή της βαυκαλῶσα τὰς γενεὰς καὶ μεταρσιοῦσα τὰς ψυχὰς εἰς τοὺς αἰθερίους τοῦ Καλοῦ καὶ τῆς Ἰδέας ὁρίζοντας, εἶναι ἡ ἔξοχος Βυζαντὶς τραγῳδὸς Αἰκατερίνη Βερώνη, ἡ ἑλληνὶς Sarah Bernhardt.

Μὲ τὴν ἐπιφανεστάτην ταύτην τῶν Εὐρωπαίων τραγῳδῶν καὶ παγκοσμίου φήμης σκηνικὴν καλλιτέχνιδα παρεβλήθη ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἡ ἡμετέρα ἐμπνευσμένη συμπολῖτις. Ἀλλ' ἡμεῖς τολμῶ-

μεν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ τὴν ὑπερτερεῖ ἀκόμη. Διότι ἐὰν ἡ ἔνδοξος γαλάτις τραγῳδὸς κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ περίβλεπτον τῆς τέχνης ὀροπέδιον, πλὴν εὗρε πρὸς τοῦτο καὶ τὸ ἔδαφος πρόσφορον καὶ τὰ κέντρα τῶν εἰδικῶν σπουδῶν ἀκμαῖα καὶ τέλεια καὶ τὸ κοινὸν πρόθυμον νά την θαυμάσῃ ἀλλὰ καὶ ἱκανὸν νὰ τὴν ἐννοήσῃ καὶ τὰς καλλιτεχνικὰς καὶ πνευματικὰς ἐν γένει συνθήκας λίαν εὐμενεῖς.

Οὕτω δὲ εἰς τὴν εὐσυνείδητον τοῦ ταλάντου της καλλιέργειαν καὶ τὴν πολύτιμον καλλιτεχνικήν της δρᾶσιν εὗρε πλουσιωτάτην τήν τε ἠθικὴν καὶ τὴν ὑλικὴν ἀμοιβήν.

Ἀλλ' ἂν ἡ Αἰκατερίνη Βερώνη, ἥτις ἔζησε καὶ ἔδρασεν,—ὅπως ὅλοι οἱ παρ' ἡμῖν τοῦ πνευματικοῦ βίου παράγοντες,—ἐν τῷ μέσῳ συνθηκῶν τοσούτῳ δυσμενῶν, παλαίουσα πρὸς χαλεπὰς ἑκάστοτε δυσχερείας καὶ μυρία ἐκμηδενίζουσα δυσπέρβλητα προσκόμματα, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς βαθμίδα τέχνης οὕτω ζηλευτήν, ὥστε νὰ παραβάλληται πρὸς τὴν βασίλισσαν τῆς σκηνῆς γαλλίδα, τίς θὰ εἴπῃ ὅτι δὲν θά την ὑπερέβαινεν ἐὰν ἐπὶ ὁμοίου πρὸς ἐκείνην ἐδάφους καὶ ὑπὸ ὁμοειδεῖς συνθήκας ἀνέπτυσσε τὸ ὑπέροχον αὐτῆς τάλαντον;

Δ. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΙΣ

Πρέπει νὰ ἴδῃ τις τὴν, Βερώνη ὑποδυομένην τὰς ἡρωΐδας τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας, πρέπει νά την θαυμάσῃ εἰς τὰς τραγῳδίας τοῦ ἐξοχωτέρου τῆς Νέας Ἑλλάδος δραματικοῦ συγγραφέως, τοῦ ἀειμνήστου Δ. Βερναρδάκη, εἰς τὴν Μερόπην, τὴν Ἀντιόπην, τὴν Φαύσταν του, διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὄχι μόνον ἡ σύγχρονος ἑλληνικὴ σκηνὴ ἔχει ἐν τῷ προσώπῳ της ἄρθαστον πρότυπον τεχνικοῦ κάλλους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι ἠμίθεοι τῆς τραγῳδίας δημι-

ουργοί, Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, ἐὰν συνηντῶντο μετ' αὐτῆς ὑπὸ τὰς δαφνηστεφεῖς ἀψῖδας τοῦ περικαλλοῦς τῆς θεᾶς Μελπομένης μεγάρου, θὰ εὕρισκον ἐν τῷ προσώπῳ της τὴν δεινήν, ὑψηγόρον καὶ ἀπαράμιλλον αὐτῶν ἑρμηνεύτριαν. Ὡς τε ὑπὸ τὴν ὄψιν ταύτην, ἥτις καὶ ἀποτελεῖ τὴν ὑψηλοτέραν τοῦ ταλάντου της φάσιν, τολμῶμεν νά την ὀνομάσωμεν ὄχι πλέον Sarah Bernhardt, ἀλλὰ θῆλυν ἕλληνα Mounet—Sully.

Ὁ σοφὸς Βερναρδάκις, ὅς τις καὶ αὐτὸς κρίνεται ὡς εἷς τῶν ἐξοχωτέρων τῆς συγχρόνου Εὐρώπης τραγῳδιογράφων, ὄχι μόνον τὸν θαυμασμόν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην του ἀπένεμεν εἰς τὴν σεμνὴν ταύτην Μοῦσαν τῆς ἑλληνικῆς τραγῳδίας, ἥτις μετὰ τόσης περιφανοῦς ἐπιτυχίας ἐνσαρκώσασα τὰς ἡρωΐδας του, συνέτεινεν ὄχι ὀλίγον εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς δραματικῆς του φήμης.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἔτι λόγος ἐξαίρων ἐν τῇ συνειδήσει τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας τὴν Αἰκατερίνην Βερώνη καὶ ἐπισπώμενος ἐπ' αὐτῆς τὴν πανελλήνιον ἐκτίμησιν καὶ ἐξιδανίκευσιν εἶναι τὸ ἄψογον ἠθικόν της, τὸ ὁποῖον, συνδυαζόμενον μετὰ τῆς λοιπῆς ἀξίας, τὴν καθιστᾷ ἀληθὲς ἀγλάϊσμα τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς, εἰς ἣν περιάπτει οὕτως ἀνεκτίμητον αἴγλην.

Δι' ὅλα ταῦτα ἡ κ. Αἰκ. Βερώνη ὡς καὶ ὁ ἀντάξιος αὐτῆς σύζυγος, ὁ πλήρης ἀξίας λόγιος κ. Γ. Γεννάδης, ἔδρεψαν ἤδη πανελληνίους δάφνας ἃς ὄχι μόνον ἰδιῶται, ἀλλὰ καὶ ἐξέχουσαι προσωπικότητες καὶ βασιλεῖς ἀκόμη ἔσπευσαν νὰ τοῖς προσφέρωσι πανταχοῦ ὅπου ἔστρεψαν τὸ βῆμα.

Ἡ κοινωνία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου ἀπό τινος διατρίβει ἡ ἀριστοῦχος τῆς Ἐθνικῆς σκηνῆς, παρέχει τὸ μέτρον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς φιλομουσίας, δι' ἣν ἐγκαυχᾶται, τιμῶσα τὴν τιμήσασαν αὐτὴν διαπρεπῆ θυγατέρα της.

Τὸ νὰ παράσχῃ τις φόρον τιμῆς εἰς τὴν δαιμόνιον ταύτην μύστιδα τοῦ κλασικοῦ κάλλους, τὸ νὰ σπεύσῃ νά την θαυμάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἣν κατέστησε βωμὸν ἱερὸν τοῦ παγκοσμίου Ἑλληνικοῦ Ἰδεώδους, εἶναι καθῆκον ὄχι πλέον πρὸς αὐτήν, ὄχι πρὸς

τὴν Ἑλληνικὴν σκηνὴν καὶ τὴν τέχνην ἐν γένει, ὄχι μόνον πρὸς τὸν ἀθάνατον Ἑλληνικὸν πολιτισμόν· ἀλλ' εἶναι καθῆκον πρὸς ἑαυτὸν παντὸς Ἕλληνος. Διότι πανταχοῦ ὅπου ἡ Βερώνη αἴρει τὴν αὐλαίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου, πρέπει νὰ εἶναί τι σκάτι περισσότερον παρὰ Ἀβδηρίτης, κάτι ὀλιγώτερον ἢ Βάνδαλος, διὰ νὰ στερήσῃ ἑαυτόν, ὄχι πλέον μιᾶς ἐξόχου ἀπολαύσεως, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο, μιᾶς ἱερᾶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀληθῶς Καλοῦ μυσταγωγίας.

ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

Ἐκ τῆς ΦΑΥΣΤΗΣ ταῦ Δ. Βερναρδάκη

ΦΑΥΣΤΑ (ἀκίνητος καὶ ἀλλόφρων ὡς καὶ πρότερον.

—Ἀ! ἡ Ἠώς! τί εὐτυχής· ἠράσθη τοῦ Μαντίου τὸν
υἱόν, τὸν νέον Κλεῖτον καί τον ἥρπασε·
τὸν Κέφαλον ἠράσθη, τὸν Ὠρίωνα,
τίς οἶδε πόσους ἄλλους· καί τους ἥρπασε·
τοὺς ἥρπασεν ὡς ἂν εἶχεν ὄνυχας
Ἁρπυίας ἡ ψεὰ ἡ ροδοδάκτυλος·
Πῶς νὰ μή φύγῃ προτροπάδην πρὸ αὐτῆς
ἡ Ἀφροδίτη, ἡ σεμνὴ προστάτρια
τῶν δεσποινῶν τῆς Ῥώμης; Αἴ, Ὀβίδιε!
ἐγώ, ἐγὼ νά σε διδάξω ἔπρεπε
τῶν θεαινῶν σου καὶ θεῶν τοὺς ἔρωτας!..
Τὰ ῥόδα φέρει ὄχι εἰς τὸ πρόσωπον,
ἀλλὰ εἰς τοὺς δακτύλους ἡ καλὴ Ἠώς·
διότι εἶναι κόρη ἀναιδὴς μητρὸς
ἀναιδεστέρας, τῆς Νυκτός. Ἀφ' οὗ ἡ Νὺξ
μορφὴν δὲν ἔχει, ποῦ τὰ ῥόδα τῆς αἰδοῦς
θὰ εὕρουν τόπον; ἂν ἐκ τῆς αἰδήμονος
ἡμέρας τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀπρόσωπος,
καὶ ἀφανὴς Ἠώς, τοὺς ἐρωμένους της
ἁρπάζει, εἰς τὰ σκότη πάλιν τῆς Νυκτὸς

τοὺς θάπτει· εἰς τὰ σκότη τὰ ἀνήλια,
ὅπου τυφλὴ κοιμᾶται πᾶσα δύναμις
τῆς φύσεως· κ' ἐκεῖ εἰς τὰς ἀγκάλας των
καθεύδει ὕπνον αἰωνίου ἔρωτος !

ΕΛΑ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ

Μὴ μὲ μαλώνῃς ποῦ γελῶ
καὶ ποῦ ἡ καρδιά μου χαίρει·
μὴ θὲς τὸ χρῶμα τ' ἁπαλὸ
ποῦ γύρω μ' ἔχει φέρει
ἡ ἀγάπη μας ἡ μυστική,
βαθειὰ νὰ σκοτεινιάσῃ,
κ' ἡ ροδοστέφανή μου αὐγή
μή θέλῃς νὰ βραδυάσῃ.
Ὦ ! ἄφησέ με νὰ πετῶ
'ςὲ σύννεφα γαλάζια
καὶ ἀντὶ χῶμα, νὰ κρατῶ
'ςτὰ χέρια μου τοπάζια.
Ἔλα νὰ παίζουμε κι' οἱ δυὸ
μὲ πέτραις σμαραγδένιαις
κι' ἄφησ' τὸ μνῆμα τὸ ψυχρὸ
γι' ἀγάπαις νεκρωμέναις.
Ἔλα 'ςτὸν πύργο τῆς χαρᾶς,
'ποῦ ἔκτισα γιὰ σένα
καὶ νᾶσαι σὺ ὁ βασιλῆᾶς
'ςτὸν πύργο καὶ ς' ἐμένα.

Ἀθῆναι. ΑΙΜΥΛΙΑ ΚΟΥΡΤΕΛΗ

ΑΠΟ ΤΟ "ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ,,

Τοῦ κ CAMILLE FLAMMARION

CAMILLE FLAMMARION.

Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸν ἄνωθι τίτλον τελευταίου ἔργου τοῦ διασήμου ἀστρονόμου καὶ φιλοσόφου κ. Camille Flammarion, ὅπερ τοσαύτην ἐνεποίησε αἴσθησιν ἐν Εὐρώπῃ, παραθέτομεν ἐνταῦθα ἀποσπάσματά τινα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν μας. Ὁ παγκοσμίου φήμης σοφὸς ἐπὶ ἥμισυν ἤδη αἰῶνα διὰ σειρᾶς ὑπερόχων συγγραμμάτων, ὧν ἄλλα μὲν ἐκλαϊκευτικὰ τῆς ἀστρονομίας, ἄλλα δὲ καθαρῶς φιλοσοφικά, διεξάγει εὐγλωττοτέραν παντὸς ἄλλου ἀπολογίαν κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ. Ἡ ἀπολογία αὕτη εἶναι τόσῳ μᾶλλον πειστικωτέρα, καθ' ὅσον ἐρείδεται οὐχὶ ἐπὶ ἀφῃρημένων ὑποθέσεων, ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν θετικῶν τῆς ἐπιστήμης πορισμάτων.

Τί εἶναι ἡ σκέψις; τί εἶναι ἡ ψυχή; Οὐδὲν ὑπερφυσικὸν ὑπάρχει, ἂν δὲ ἡ ψυχὴ ἔχει προσωπικὴν ὕπαρξιν, αὕτη εἶναι τόσον φυσική, ὅσον καὶ ἡ τοῦ σώματος.

Τὸ πᾶν εἶναι δυναμισμὸς ἐν τῷ σύμπαντι. Ὁ ἀστρικὸς δυναμισμὸς διέπει τοὺς κόσμους. Τὸν δυναμισμὸν τοῦτον ὁ Νεύτων ὠνόμασεν *ἕλξιν*. Ἀλλ' ὁ ὁρισμὸς οὗτος εἶναι ἀνεπαρκής. Ἐὰν οὐδὲν πλέον τῆς ἕλξεως ὑπῆρχεν ἐν τῷ σύμπαντι, οἱ ἀστέρες θὰ ἐσχημάτιζον ἕνα καὶ μόνον ἐνιαῖον ὄγκον, διότι ἡ ἕλξις θά τοὺς συνήνου εἰς ἓν πρὸ ἀναριθμήτων ἤδη αἰώνων. Ὑπάρχει τι πλέον τῆς ἕλξεως : ἡ *κίνησις*.

Ὁ ζωϊκὸς δυναμισμὸς διέπει τὰ ὄντα. Εἰς τὸν ἐξελιχθέντα ἤδη ἄνθρωπον ὁ ψυχικὸς δυναμισμὸς εἶναι σταθερῶς ἐνηρμοσμένος εἰς τὸν ζωϊκόν.

Κατὰ βάθος ὅλα τὰ εἴδη τοῦ δυναμισμοῦ ἕν καὶ μόνον ἀποτελοῦσι : τὸ *Πνεῦμα ἐν τῇ φύσει*. Ἐκεῖνο, ὅπερ ὀνομάζομεν

ὕλην ἐκπνέει ὑπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάλυσιν. Ὡς βάσιν δὲ τοῦ σύμπαντος καὶ ἀφετηρίαν ὅλων τῶν ὀντολογικῶν ἐκφάνσεων εὑρίσκομεν τὴν *δύναμιν*, τὸ δυναμικὸν στοιχεῖον. Τὸ ἀνθρώπινον ὃν ἔχει ὡς οὐσιαστικὴν ἀρχὴν τὴν *Ψυχήν*. *Τὸ σύμπαν εἶναι πνευματικὸς δυναμισμὸς ἀδιάγνωστος*». Κάτι πλέον τῆς ὅλης ὑπάρχει ἐν τῷ σύμπαντι. Τὸν κόσμον δὲν διέπει ἡ ὕλη, ἀλλ' *ἄλλο τι στοιχεῖον δυναμικὸν καὶ ψυχικόν*.

Ἀπὸ τῶν ἐτῶν, ὅτε αἱ γραμμαὶ αὗται ἐγράφησαν τὸ πρῶτον, ἡ πρόοδος τῶν ψυχικῶν παρατηρήσεων τὰς ἐπεβεβαίωσε πλέον ἢ ἐπαρκῶς.

Νοερά τις δύναμις διέπει σιωπηλῶς ἀλλ' ἐπιτακτικῶς τὴν δημιουργίαν καὶ διαιώνισιν τῶν ὄντων. Ἄτομα καὶ κόσμους κυβερνᾷ ἀόρατός τις διανοουμένη δύναμις.

Καίτοι τὸ πρόβλημα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς δὲν εὗρεν ἀκόμη τὴν θετικὴν λύσιν του ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐπιστήμῃ, ἀλλ' οὐχ ἧττον *οὐδέποτε* ἄχρις *ὥρας* ἔσχε λύσιν ἀρνητικήν.

Ἡ γενικώτερον ἐπικρατοῦσα ἰδέα εἶναι ὅτι ἡ σφίγξ τοῦ ὑπερκοσμίου αἰνίγματος διαφεύγει τὴν ἀνθρωπίνην ἐπίγνωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν οὐ δέδοται τὸ νὰ διεισδύσῃ εἰς τὸ μυστήριον τοῦτο.

Οὐχ ἧττον, ἐπειδὴ οὐδὲν πρόβλημα ἐνδιαφέρει τὴν ἀνθρώπότητα πλειότερον τούτου, ἡ ἐνδελεχὴς αὐτοῦ μελέτη μᾶς παρέχει σήμερον πειραματικάς τινας καὶ ἀναμφισβητήτους ἀκτῖνας φωτός, τῶν ὁποίων ἐστερούμεθα πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος, καὶ αἵτινες ἀμυδρῶς πως διαφέγγουσαι πρὸ ἡμῶν τὸ μέγα τοῦ θανάτου μυστήριον, παριστῶσιν αὐτὸ ἤδη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας ὀλιγώτερον σκοτεινὸν καὶ ζοφῶδες ἢ πρίν.

Οὐδὲ πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα βλέποντες τὰς ψυχικὰς ἐρεύνας συνδεδεμένας μετὰ τῶν ἀστρονομικῶν. Τὸ πρόβλημα εἶναι ἕν καὶ τὸ αὐτό, ὡς ἕν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ φυσικὸν καὶ τὸ ἠθικὸν σύμπαν.

Ἀείποτε ἡ Ἀστρονομία συνεταυτίσθη μετὰ τῆς Θρησκείας(1) Τὸν ὁρίζοντα τῆς πραγματικῆς περὶ τούτου γνώσεως ἐπεσκότισαν αἱ πλάναι τῆς ἀρχαίας ἐπιστήμης ἐρειδομένης ἐπὶ σφαλερῶν ὑποθέσεων. Ὁ θεολογικὸς οὐρανὸς ὀφείλει νὰ συνταυτισθῇ μετὰ τοῦ ἀστρονομικοῦ ἐπὶ ποινῇ καταταρταρώσεως. Πᾶς δὲ τίμιος ἄνθρωπος ἔχει τὸ καθῆκον ν' ἀναζητήσῃ τὴν Ἀλήθειαν εὐσυνειδήτως.

Τὰ εἰς τοὺς σωματικοὺς ὀφθαλμούς μας ὑποπίπτοντα δὲν μᾶς ἀποκαλύπτουσι πάντοτε τὴν πλήρη ἀλήθειαν. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, πολλαὶ ὀπτικαὶ ἐντυπώσεις εἶναι ἀπατηλαί (κινήσεις τῆς γῆς, ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις, ἠλεκτρισμός, ὑπνωτισμός, μαγνητισμὸς κ.λ.π.

Τὰ φαινόμενα δὲν εἶναι πάντοτε πραγματικότητες, οὐδὲ ἀποκλείουσι τὴν ὀπτικὴν ἀπάτην. Μίαν καὶ μόνην ἀλήθειαν κατέχομεν ἀπολύτως ἐξηκριβωμένην: *τὴν σκέψιν μας*: ἓν καὶ μόνον ὑπάρχει τὸ ἀναμφισβητήτως ἀληθὲς καὶ πραγματικὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ: *τὸ Πνεῦμα, ἡ Ψυχή*.

Ὡς ἀδιαμφισβήτητον ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως ψυχῆς πνευματικῆς καὶ προσωπικῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὁ μέγας σοφὸς προσάγει τὰ ψυχικὰ φαινόμενα τῆς τηλεπαθείας, τῆς προαισθήσεως, τῶν προφητικῶν ὀνείρων, τοῦ

---

1) Ὁ κ.Flammarion πολλάκις διετύπωσε τὴν γνώμην ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀπερχομένη τῆς γῆς κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, μεταβαίνει εἰς ἄλλους ἀστέρας ἀλληλοδιαδόχως, ὅπου, ἐγκαινίζουσα νέαν ὕπαρξιν, τελειοποιεῖται βαθμηδόν, συμφώνως πρὸς τὸ δόγμα τῆς ἐξελίξεως, ὅπερ θεωρεῖ συνῳδὸν πρὸς τὰ σχετικὰ θρησκευτικὰ καὶ θεολογικὰ διδάγματα. Οὕτω δὲ βαθμηδὸν μεταπηδῶσα ἀπὸ ἀστέρος εἰς ἀστέρα, ἀπὸ βίου εἰς βίον, ἀπὸ τελειότητος εἰς τελειότητα, φθάνει εἰς τὸ ὕψιστον τοῦ τελείου σημεῖον, ἀποτελοῦσα ἐφεξῆς μόριον φωτὸς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἀπείρου καὶ τοῦ Θεοῦ (ὅστις εἶναι τὸ ἄϋλον φῶς) διαβιοῦσα δὲ πλέον ἀθάνατος, ἄϋλος καὶ αὐτοτελής, ὄχι παντοδύναμος ἀλλὰ τὰ πάντα βλέπουσα καὶ τὰ πάντα ἐπισταμένη.

Σημ. Συντ. «Ἀναμν. καὶ Ἐλπ.»

ὑπνωτισμοῦ, τοῦ μαγνητισμοῦ, κλπ. τῶν ὁποίων **ἀπειραρίθμους περιπτώ**σεις ἀναφέρει ὡς ἀποκαλυπτικὰς τῆς ἀΰλου **καὶ αὐθυποστάτου** τῆς ψυχῆς προσωπικότητος ὑπερπηδώσης, **τοὺς ὑλικοὺς** φραγμοὺς καὶ πτερυγιζούσης ὑπεράνω τῶν ὁρίων **τόπου καὶ** χρόνου. Ἐκ τούτων ἀναφέρομέν τινα εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν.

Ὁ πρίγκηψ Radziville, υἱοθετήσας ὀρφανήν τινα ἀνεψιάν του κατῴκει (περὶ τὸ ἔτος 1834) τὸ ἐν Γαλικίᾳ μέγαρόν του. Τοῦτο εἶχεν εὐρυτάτην τινά αἴθουσαν, ἥτις ἀπεχώριζε τὰ δώματα τοῦ πρίγκηπος ἀπὸ τὸ διαμέρισμα τῶν παιδίων.

Ἡ μικρὰ ἀνεψιά του Ἀγνή, πέντε ἢ ἓξ ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ἔβαλλε ζωηρὰς κραυγὰς φόβους πάντοτε ὁσάκις τὴν ὡδήγουν διὰ μέσου τῆς αἰθούσης ταύτης εἰς τὸ ἀπέναντι διαμέρισμα. Αἰτία τοῦ ἀνεξηγήτου τούτου φόβου ἦτο μεγάλη εἰκὼν παριστῶσα κάποιαν ἀρχαίαν Σίβυλλαν καὶ ὑπερκειμένη τῆς θύρας, τὴν ὁποίαν ἀδύνατον ἦτο νά την πείσωσι νὰ διέλθῃ.

Ἄλλη εἴσοδος εἰς τὸ παιδικὸν διαμέρισμα δὲν ὑπῆρχεν ἐκτὸς τῆς μακρᾶς ὑπαίθρου αὐλῆς τοῦ μεγάρου. Ἡ μικρὰ κόρη, γενομένη ἔφηβος καὶ νεᾶνις, ἐπὶ σειρὰν δώδεκα ὅλων ἐτῶν προὐτίμα νὰ διέρχηται τὴν ὕπαιθρον αὐλὴν ἐκτιθεμένη εἰς τὴν βροχὴν καὶ τὰς χιόνας, παρὰ νὰ διέλθῃ τὴν θύραν ἐκείνην, ἥτις τῇ προὐξένει ἀκατανίκητον ταραχήν.

Εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν ἡ νεαρὰ κόμησσα ἐμνηστεύθη, συνεπείᾳ δὲ τοῦ εὐτυχοῦς γεγονότος ἐσπερὶς ἐδίδετο εἰς τὸ μέγαρον. Οἱ προσκεκλημένοι, προτιθέμενοι νὰ χορεύσουν, ἠθέλησαν νὰ ἐξέλθουν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἡ δὲ νεᾶνις, παρασυρθεῖσα ὑπὸ τῆς γενικῆς εὐθυμίας, πρώτην ἤδη φορὰν ἠθέλησε ν' ἀψηφήσῃ τὸν ἀνεξήγητον φόβον της καὶ νὰ διέλθῃ τὴν μοιραίαν θύραν.

Μόλις ὅμως ἔστη ἐπὶ τῆς φλιᾶς, ὁ ὁρμέμφυτος τρόμος ἐπανῆλθε καὶ ἡ νεᾶνις ἠθέλησε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ. Ἀλλ' εἶχε διέλθει πρώτη κατὰ τὴν συνήθειαν, ὁ δὲ μνηστήρ, ὁ θεῖος καὶ οἱ φίλοι, γελῶντες διὰ τὸν παιδαριώδη φόβον της, κλείουσι τὴν θύραν κατόπιν της.

Φρίσσουσα ἡ κόρη ἀνθίσταται, προσπαθεῖ ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν. Καὶ θορυβωδῶς κινοῦσα τὸ θυρόφυλλον διασείει καὶ ρίπτει τὴν εἰκόνα, ἥτις πίπτουσα τῆς θραύει τὸ κρανίον διὰ τῆς γωνίας της καὶ τὴν ρίπτει νεκρὰν αὐτοστιγμεί!

Ὁ κ. Boehm καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν Μαρβούργῳ, ἔπινεν ἡσύχως τέϊον ἐσπέραν τινὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ φίλων, ὅτε ἠσθάνθη αἴφνης ζωηροτάτην τινὰ διαίσθησιν ὅτι ὀφείλει ἐξάπαντος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Μὴ θέλων νὰ διακόψῃ τὴν εὐχάριστον συνδιατριβήν, ἠθέλησε νὰ παρίδῃ τὴν ἀδιάγνωστον ταύτην ἐντύπωσιν. Ἀλλ' αὕτη ἐπανῆλθεν ἐπανειλημμένως καὶ τόσον σφοδρὰ ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ὑπακούῃ.

Μεταβαίνει λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν του ἀλλ' εὑρίσκει τὰ πάντα εἰς τὴν συνήθη κατάστασιν. Ἀλλ' ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του αἰσθάνεται ἰσχυρὰν τὴν διαίσθησιν *ὅτι εἶναι ἀνάγκη* νὰ μετατοπίσῃ τὴν κλίνην του. Προσκαλεῖ λοιπὸν τὴν ὑπηρέτριαν καὶ τῇ βοηθείᾳ αὐτῆς μεταφέρει τὴν κλίνην εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τοῦ δωματίου. Μεθ' ὃ ἠσθάνθη ἐνδομύχως ὅτι πᾶν ὅ,τι *εἶχε νὰ πράξῃ ἐγένετο*, ὅτι *ἠδύνατο ἤδη ν' ἀπέλθῃ*, ὑπὸ τὸ κράτος καταφανοῦς τινος ἀνακουφίσεως. Ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς τὴν φιλικὴν οἰκίαν, ὅπου ἔμεινε μέχρι τῆς 10ης ὥρας· τότε δ' ἐπέστρεψε καὶ κατεκλίθη ἥσυχος.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον μέγας κρότος τὸν ἀφυπνίζει· βλέπει δ' ἔντρομος μεγάλην δοκόν, ἥτις ἔπεσε συμπαρασύρασα καὶ μέρος τῆς ὀροφῆς ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου ἦτο πρότερον ἡ κλίνη του.

Μία ἐπιστολὴ τοῦ Κερκυραίου ἰατροῦ κόμητος Νικολάου Γονεμῆ πρὸς τὸν κ. Φλαμμαριὼν διηγεῖται τὰ ἑξῆς:

«Τῷ 1869, ὢν στρατιωτικὸς ἰατρὸς τοῦ Ἑλλ. στρατοῦ, ἀπεστάλην δι' οἰκείας κυβερνητικῆς διαταγῆς εἰς Ζάκυνθον. Ἐνῷ τὸ φέρον με πλοῖον ἀπεῖχε δύο περίπου ὥρας τῆς Ζακύνθου, ἤκουσα μίαν παράδοξον φωνήν, ἥτις μοι ἐφαίνετο ἐκπορευομένη ἐξ ἐμοῦ αὐτοῦ, καί μοι ἔλεγεν ἐπιτακτικῶς ἰταλιστί:

Πήγαινε νὰ ἰδῇς τὸν Βολτέρρα ! Κατ' ἀρχὰς οὐδεμίαν ἔδωκα προσοχήν. Ἀλλ' ἡ φωνὴ ἐπανελάμβανεν ἐντονώτερον τὴν διαταγὴν «*πήγαινε νὰ ἰδῇς τὸν Βολτέρρα* ! καθ' ὅλον τὸ δίωρον διάστημα, μέχρις ὅτου ἐφθάσαμεν εἰς τὴν νῆσον. Περίεργον ! Κάποιον Βολτέρρα Ζακύνθιον εἶχον ἰδεῖ ἄπαξ πρὸ 10ετίας. Ἀλλ' ἔκτοτε οὔτε τὸν ἐπανεῖδον, οὔτε τὸν ἐγνώριζον κἂν. Τί ἐμοὶ καὶ αὐτῷ ; Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου κατέλυσα, ἐνῷ ἔλυον τὰς ἀποσκευάς μου, ἐξηκολούθουν, ν' ἀκούω τὴν ἐπιτακτικὴν φωνήν. Ταὐτοχρόνως ὑπηρέτης τις με εἰδοποιεῖ ὅτι κάποιος ζητεῖ νά με ἰδῇ.

—Πῶς ὀνομάζεται ; ἠρώτησα.

—Κος Βολτέρρας, μοί ἀπαντᾷ.

Ὁ κύριος οὗτος εἰσέρχεται περίδακρυς καὶ ἄπελπις καὶ με παρακαλεῖ νὰ ἐπισκεφθῶ κατ' οἶκον τὸν υἱόν του ἀθλίως πάσχοντα.

Εὑρίσκω τὸν νεανίαν ἔρμαιον παρακρούσεων, ἃς ἐπηκολούθουν παράδοξοι συριγμοί, ὀρυγμοί, ὑλακαὶ καὶ διάφοροι ἄλλαι φωναὶ ζώων, αἱ δὲ χεῖρες ἐφέροντο ἐπὶ τῆς κοιλίας σπαράσσουσαι αὐτὴν δίκην ὄφεως. (1) Τὸ οἰκτρὸν τοῦτο θέαμα συνεπλήρουν συνδιαλέξεις καὶ ἔριδες μετὰ φαντασιωδῶν ὄντων, καὶ τέλος παρατεταμέναι συγκοπαί.

Ὅταν ἤνοιξα τὴν θύραν εἰσερχόμενος, ὥρμησε κατ' ἐμοῦ μετὰ λυσσώδους μανίας. Ἀλλ' ἐγὼ ἔστην ἀκίνητος· τὸν ἥρπασα καὶ τὸν παρετήρησα ἐπὶ πολὺ ἀτενῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Μετά τινα δευτερόλεπτα, τὸ βλέμμα του ἔχασε τὴν ἀγρίαν ἔκφρασιν, ἤρχισε νὰ τρέμῃ, ἔπεσε κατὰ γῆς καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐκλείσθησαν. Τότε ἐφήρμοσα ἐπ' αὐτοῦ τὸν μαγνητισμόν, μεθ' ὃ περιέπεσεν εἰς κατάστασιν ὑπνοβασίας.

1) Ὁ ἐν λόγῳ ἀσθενὴς μὲ ὅλην εἰὴν σειρὰν τῶν παθοψυχικῶν φαινομένων του δὲν ἀποτελεῖ τὸν μυστηριώδη παθολογικὸν τύπον, ὃν ἄλλοτε ἡ λαϊκὴ δεισιδαιμονία ὠνόμαζε δαιμονιζόμενον ;

Σημ. Συντ. «Ἀναμνήσεων καὶ Ἐλπ.»

Ἡ ψυχοθεραπεία αὕτη διήρκεσεν ἐπὶ δύο μῆνας, καθ' οὓς παρετήρησα πλεῖστα ἐνδιαφέροντα ψυχικὰ φαινόμενα. Ἔκτοτε ὁ ἀσθενὴς ἐθεραπεύθη τελείως καὶ ἄνευ ὑποτροπιάσεως.

Τὴν θεραπείαν ἐπηκολούθησεν ἐπιστολὴ πρὸς ἐμὲ πλήρης εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τοῦ πατρὸς κ. Δημητρίου Βολτέρρα κόμητος Χρυσοπλεύρη, συνυπογεγραμμένη ὑπὸ τῆς συζύγου του κ. Λαύρας Χρυσοπλεύρη, τοῦ θεραπευθέντος Ἀναστασίου Βολτέρα καὶ δύω ἄλλων εὐπατριδῶν τῆς νήσου προσεπιμαρτυρούντων τὴν διὰ ψυχοθεραπείας ἴασιν τοῦ νέου.

Μετάφρασις Κ. Ε. ΤΑΒΛΙΩΤΟΥ

ΜΙΑ ΣΚΑΠΑΝΕΥΣ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ

Ἂν τὸ στρατόπεδον, ὅπου οἱ ἔνθεοι τῶν ὅπλων ἥρωες πίπτουσιν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, θεωρεῖται πεδίον τιμῆς καὶ δόξης καὶ ἡ Πατρὶς πλήρης δακρύων τοὺς ἀπονέμει τὰς δάφνας τῆς ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης Της, μήπως εἶναι ὀλιγώτερον ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης Της ταύτης καὶ οἱ εὐγενεῖς ἥρωες οἱ εἰς τὸ ἀναίμακτον ἀλλ' οὐχ' ἧττον τραχὺ καὶ ἀκανθῶδες σχολικὸν στάδιον σταγόνα πρὸς σταγόνα ἐξαντλοῦντες πᾶσαν τῆς ζωῆς αὐτῶν τὴν ἰκμάδα ὑπὲρ τῶν θείων ἰδεωδῶν τῆς Πίστεως καὶ Πατρίδος, τῆς Ἀρετῆς καὶ Τιμῆς;

ΕΥΤΕΡΠΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ

Μήπως ὀλιγώτερον τῶν ὑψούντων σήμερον τὴν Κυανόλευκον εἰς τὰ αἱμόβρεκτα βουνὰ τῆς Ἀνατολῆς ἦναι ἄξιοι τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἐκτιμήσεως οἱ ὑψοῦντες τὸ σεμνὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἰδέας λάβαρον εἰς τὰς ἐπάλξεις τοῦ ἱεροῦ κατὰ τῆς διαφθορᾶς, τοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ τῆς ξενομανίας ἀγῶνος ;

Ἡ κ. Εὐτέρπη Σαντοριναίου εἶναι εἰς τὸν καλλίδαφνιν τοῦτον ἀγῶνα παλαίμαχος ἀθλητὴς καὶ σημαιοφόρος.

Ἤδη ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος καὶ πλέον δι' εὐσταθοῦς χειρὸς διευθύνουσα τὸ ἐν τῷ Πέραν ἰδιοσυντήρητον αὐτῆς Ἀνώτερον Ἑλληνογαλλικὸν Παρθεναγωγεῖον «Ἑλικῶνα» μὲ τὴν ἀνεκτίμητον βοήθειαν τῶν δύω ἀνταξίων αὐτῆς ἀδελφῶν, τῆς ἐξίσου ἐλλογίμου καὶ θερμουργοῦ Δδος Ἑλένης καὶ τῆς προώρως ἐκλιπούσης ἀειμνήστου Χαρικλείας, παρέσχε καὶ παρέχει διὰ μυρίων ἀγώνων καὶ θυσιῶν ὑψίστην ἐκδούλευσιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, τὴν ὁποίαν τόσον ὑπούλως ὑποσκάπτει ἡ ὑπολανθάνουσα ἔχιδνα τῶν προπαγανδικῶν σχολῶν. Κατὰ τὸν μακρὸν τοῦτον χρόνον τῆς πνευματικῆς της θητείας ἡ ἀκάματος αὕτη τῆς Ἐθνικῆς Ἰδέας στρατιῶτις ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ δηλητηριῶδες ἐκεῖνο ἔδαφος πολλὰς ἑκατοντάδας Ἑλληνίδων κορῶν καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν κοινωνίαν μας πλείστας ἐθνοπρεπῶς μεμορφωμένας Ἑλληνίδας μητέρας, ἃς κυριολεκτικῶς ἀφήρπασεν ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ ἠθικοῦ θανάτου.

Ὅθεν τὴν εὐγενῆ μορφὴν τῆς εὐόρκου καὶ πολυτίμου ταύτης τῶν Ἑλληνίδων παιδαγωγοῦ καὶ μητρός, ἥτις ὅσον ἀθορύβως καὶ ἄνευ τῆς συνήθους ρεκλάμας δρᾷ, τόσῳ μᾶλλον ἀξία τῆς κοινῆς ἐκτιμήσεως ἀποβαίνει, μετὰ πολλῆς χαρᾶς καθιστῶμεν γνωστὴν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

Η ΕΝ ΘΡΑΚΗ ΜΑΡΩΝΕΙΑ

Ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἑλληνικωτάτη παράλιος πολίχνη τῆς Θράκης Μαρώνεια, κατοικουμένη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της μέχρι σήμερον ὑπὸ ἀμιγεστάτου ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἔκειτο δυτικῶς τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἕβρου ποταμοῦ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ Θρακικοῦ πελάγους παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Ἴσμαρον, κειμένην εἰς τὴν χώραν τῶν Κικόνων τὴν κληθεῖσαν Κικονίαν. Ὠνομάσθη δὲ Μαρώνεια ἐκ τοῦ Μάρωνος υἱοῦ τοῦ Εὐάνθους καὶ ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Ἰσμάρῳ, ἧς πολιοῦχος ἐτύγχανεν ὁ Ἀπόλλων. Ὁ Μάρων, καθ' ἃ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος, κατοικῶν εἰς τὸ πολύδενδρον ἄλσος τοῦ τεμένους τοῦ θεοῦ, ἐφιλοξένησε τὸν πολύμητιν Ὀδυσσέα, ἐλθόντα ἐκεῖ κατὰ τὴν μακρὰν περιπλάνησιν, ἣν ὑπέστη μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Ὁ Μάρων προσέφερεν εἰς αὐτὸν λαμπρὰ δῶρα ἤτοι «ἑπτὰ τάλαντα χρυσοῦ περιτέχνως εἰργασμένου, ὁλάργυρον ποτήριον καὶ δώδεκα ἀμφορεῖς πλήρεις γλυκυτάτου ἀκράτου οἴνου, ὅστις ἦτο θεῖον ποτόν, τοῦ ὁποίου τὴν ὕπαρξιν οὐδεὶς τῶν ὑπηρετῶν ἐν τῷ οἴκῳ του ἐγνώριζεν, ἐκτὸς μόνον αὐτοῦ, ἤτοι τοῦ Μάρωνος, τῆς συζύγου του καὶ μιᾶς μόνης πιστῆς ταμίας, διότι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκπορθήσας τὴν Ἴσμαρον ἐπρομάτευσεν αὐτὸν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ υἱοῦ του ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν θεὸν καὶ αὐτόν.»

Ὁ Ὀδυσσεὺς ὡς ἐξεπόρθησε τὴν Ἴσμαρον συνεβούλευσε τοὺς συνοδούς του ν' ἀπέλθωσιν ὅσον τάχος προβλέπων κινδύνους. Ἀλλ' οὗτοι μὴ ὑπείκοντες εἰς τὴν συμβουλὴν αὐτοῦ ἔσφαξαν πολλὰ πρόβατα καὶ βοῦς καὶ ἐσυμποσίαζον παρὰ τὴν ἀκτὴν πίνοντες ἄφθονον οἶνον, ὅτε οἱ αὐτόχθονες Κίκονες, οἵτινες ἦσαν ἀρχαῖον θρακικὸν ἔθνος προσκαλέσαντες τοὺς γείτονας ὁμαίμονάς των τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν ἐνδόχωραν, οἵτινες ἦσαν ὄχι μόνον

πολυαριθμότεροι καὶ ἀνδρειότεροι ἀλλὰ καὶ ἐμπειροπόλεμοι τόσον εἰς τὸ ἱππικὸν ὅσον καὶ εἰς τὴν πεζομαχίαν, ἐπῆλθον κατ' αὐτῶν τὴν ἐπιοῦσαν αὐγήν. Μάχη συνεκροτήθη διαρκέσασα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν νικήσαντες οἱ Κίκονες ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὸν Ὀδυσσέα μετὰ τῶν ὀπαδῶν του, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφόνευσαν ἀνὰ ἕξ ἐξ ἑκάστου πλοίου. Ὅτε δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ τῶν ἐναπολειφθέντων συνοδῶν αὐτοῦ ἔφθασεν εἰς τὴν χώραν τῶν Κυκλώπων, διὰ τοῦ περιφήμου οἴνου, ὃν ἔλαβεν ὡς δῶρον παρὰ τοῦ Μάρωνος κατώρθωσε νὰ ἐξέλθῃ σῶος καὶ ἀβλαβὴς ἐκ τοῦ ἄντρου τοῦ τεραστίου κύκλωπος Πολυφήμου ὁμοῦ μὲ τοὺς ἐναπομείναντας μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῶν δώδεκα ἑταίρων του, καθότι διὰ τοῦ οἴνου μεθύσας τὸν ἐν λόγιῳ Κύκλωπα ἠδυνήθη νὰ ἐξορύξῃ τὸν μόνον ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, οὕτω δὲ κατώρθωσαν νὰ διαφύγωσι τῶν χειρῶν του πάντες, ὅσοι δὲν εἶχον καταβροχθισθῇ ἔτι ὑπ' αὐτοῦ.

Παρὰ τὴν Μαρώνειαν εὑρίσκεται ἡ Ἰσμαρὶς λίμνη, ἥτις εἶναι γνωστὴ διὰ τοὺς περιφήμους ἰχθῦς της καὶ ἡ ὁποία, ὡς μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου, κεῖται μεταξὺ Μαρωνείας καὶ Στρύμης, ἀρχαίας πόλεως τῆς Θράκης, ἧς οἱ κάτοικοι φέρεται ὅτι ἦσαν ἄποικοι τῶν Θασίων. Φαίνεται προσέτι ὅτι οἱ Μαρωνεῖται ἀπέκτησαν δικαιώματά τινα ἐπὶ τῆς Στρύμης ὡς προστάται καὶ εὐεργέται αὐτῆς, ἐξ οὗ καὶ προέκυψαν ἀφορμαὶ εἰς συνεχεῖς διενέξεις μεταξὺ Μαρωνειτῶν καὶ Θασίων ἱδρυτῶν τῆς Στρύμης. Ὡσαύτως ἡ Ἰσμαρὶς λίμνη γειτνιάζεται καὶ μὲ τὴν ἀρχαίαν πόλιν *Ἄβδηρα*, ἥτις σώζεται μέχρι σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μπολούστρα*. Τὰ Ἄβδηρα φέρουσι τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Ἀβδήρου φίλου τοῦ Ἡρακλέους, τὸν ὁποῖον κατεσπάραξαν ἐκεῖ οἱ ἵπποι τοῦ Διομήδους, ὧν τὴν φύλαξιν εἶχεν ἀναθέσει εἰς αὐτὸν ὁ Ἡρακλῆς. Ὑπῆρξε δὲ περίφημος ἡ πόλις αὕτη διὰ τὴν ἀβελτηρίαν τῶν κατοίκων της, ἥτις κατέστη παροιμιώδης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. Οὐχ ἧττον τὰ Ἄβδηρα ὑπῆρξαν πατρὶς τοῦ περιωνύμου φιλοσόφου Δημοκρίτου τοῦ Γελασίνου,

τοῦ Πρωταγόρα καὶ Ἀναξάρχου. Ὁ Δημόκριτος κατὰ μὲν τὸν Ἀπολλόδωρον ἐγεννήθη τῷ 460 π. χ., κατὰ δὲ τὸν Θράσυλλον τῷ 357 π. χ. καθ' ὃ ἔτος ἐγεννήθη καὶ ὁ Ἱπποκράτης. Ἐπειδὴ δὲ τὰ Ἄβδηρα θεωροῦνται ὡς ἀποικία τῶν Μιλησίων, διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη Μιλήσιος καὶ ὁ Δημόκριτος, ὅστις διὰ τὸν συνεχῆ οὐμοριστικὸν γέλωτα ἐνομίζετο ὑπὸ τῶν Ἀβδηριτῶν ὡς παράφρων. Ὁ πατήρ του λέγεται ὅτι ἦτο τοσούτῳ πλούσιος, ὥστε ὑπεδέχθη εἰς τὸν οἶκόν του τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Ξέρξην, διερχόμενον ἐκεῖθεν, ὅτε ἐξεστράτευσεν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Μαρωνεῖται οὐδεμίαν εἶχον καὶ ἔχουσιν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν Ἀβδηριτῶν, ὄχι τόσον λόγῳ τῆς ἀποστάσεως, ὅσον διὰ τὴν ἔλλειψιν παντὸς λόγου συναφείας, ἐνῷ τοὐναντίον μὲ τὰς ἄλλας περιοίκους πόλεις ὡς Γιωνμουλτζίναν, Δεδὲ Ἀγάτς καὶ Ξάνθην, ἔχουσι μεγάλην καὶ συχνὴν ἐπικοινωνίαν.

Ἡ Μαρώνεια ἐτύγχανε περιτετειχισμένη, τῶν τειχῶν δὲ αὐτῆς λείψανα σώζονται μέχρι σήμερον ὡς καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων αὐτῆς. Φέρεται ἀποικία τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῆς Χίου. Ὡς ὅλαι αἱ πόλεις τῆς Θράκης οὕτω καὶ ἡ Μαρώνεια περιῆλθεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Τούρκων. Ἡ δὲ ἅλωσίς της ὑπὸ τῶν Τούρκων φέρεται ὡς γενομένη διὰ δόλου, ὡς τοῦτο δείκνυται καὶ ἐκ τοῦ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα γνωστοῦ ᾄσματος, οὗτινος περικοπὴ ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἕνας κοντὸς κοντὸς Γενίτσαρος
ἔβαλε μαῦρα ροῦχα καὶ καλογήρεψε
τὰ κάστρα τριγυρίζει καὶ παρακαλεῖ
«κατέβα, κόρη, κατέβα ν' ἀνοίξῃς τὸν Παπᾶ·
κ' ἡ κόρη ξεπλανεύθη κι' ἔρριξε τὰ κλειδιὰ
ὅσο ν' ἀνοίξῃ ἡ πόρτα χίλιοι μπήκανε
κι' ὅσο νὰ καλανοίξῃ τὸ κάστρο γέμισε
κ' ἡ κόρη ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ἐντροπὴ
ἀπὸ ψηλὰ γκρεμίσθη καὶ κάτω βρέθηκε»

Παρόμοιον σχεδὸν ᾄσμα φέρεται λεγόμενον καὶ περὶ τῆς

ἁλώσεως τῆς Τραπεζοῦντος εἰς τὸ ἐπιχώριον ἰδίωμα.(1)

Αἱ ἀπὸ τῆς θαλάσσης συχναὶ πειρατικαὶ ἐπιδρομαὶ ἠνάγκασαν τοὺς κατοίκους τῆς Μαρωνείας νὰ μεταναστεύσωσι $^3/_4$ τῆς ὥρας μακρὰν τῆς παραλίας βορειοδυτικῶς καὶ νὰ κτίσωσι περὶ τὸν 18 αἰῶνα κατὰ τὰς ὑπωρείας τῶν λόφων τὴν νέαν Μαρώνειαν. Οὐχ ἧττον καὶ πάλιν δὲν ἀπηλλάγησαν οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, ἃς ἐφείλκυεν ἡ ζηλωτὴ εὐημερία αὐτῶν. Διὰ τοῦτο μόλις ἀντελαμβάνοντο τὴν ἐμφάνισιν πειρατικῶν πλοίων εἰς τὴν παραλίαν, ἠναγκάζοντο οἱ κάτοικοι νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὰ βουνά, ἐπανήρχοντο δὲ εὐθὺς ὡς ἐβεβαιοῦντο περὶ τῆς ἀπελεύσεως τῶν πειρατῶν, οἵτινες ἀπερχόμενοι συναπεκόμιζον ἐκ τῶν οἰκιῶν πᾶν ὅ,τι εὕρισκον πολύτιμον. Τούτου ἕνεκα ἠναγκάζοντο νὰ κρύπτωσιν εἰς τὴν γῆν τὰ χρήματα καὶ κοσμήματά των. Πολλοὶ δὲ μέχρις ἐσχάτων ἐνυπνιαζόμενοι ἀνεύρισκον ἐντὸς τῆς γῆς θησαυρούς.

Ἰδία ἱστορικὴ κατέστη ἡ ἐπιδρομὴ ἡ γενομένη κατὰ τὸ 1827, ἥτις καίτοι κατ' ὄνομα πειρατική, ἦτο ὅμως ἐθνικὴ ὡς σχετιζομένη πρὸς τὴν διαρκοῦσαν ἀκόμη τότε ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Κατ' αὐτὴν 100 ἄτομα αἰχμαλωτισθέντα ἀπήχθησαν εἰς τὰ πειρατικὰ πλοῖα, ἅτινα, ἀναχθέντα εἰς τὸ πέλαγος καὶ σταθμεύσαντα ὄπισθεν τῆς Σαμοθράκης, ἀνέμενον τὴν λῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων. Ὅταν δὲ ἔλαβον ἀνὰ ἓν πουγγὶ κατ' ἄτομον ὡς λύτρα, ἀπεβίβασαν τοὺς αἰχμαλώτους εἰς τὴν παραλίαν τῆς Μαρωνείας περιχαρεῖς, διότι ἀντὶ 100 ἀτόμων, ἅτινα παρέλαβον ἐπέστρεψαν 101, καθότι ἐν τῷ μεταξὺ ἐγεννήθη ἐν τῷ πλοίῳ ἄρρεν παιδίον, ὅπερ ὠνομάσθη

1) Ἕνας μικρὸς Τουρκίτσος ρωμηογύριστος
ρόκαν καὶ ροκοτσοῦπιν βάλ' στὰ μέσα του
κ' ἐγέντονε γυναῖκα βαρασμένισσα...
—Ἀλλοὶ ἐμὲν τὴν ξένην, τὴν ἀλλόξενον!
καὶ ποῦ νὰ παιδοποίω τὸν χειμῶν' καιρόν;
Ἂν ποί' ἀτο στὰ ὄρια, τῶρνια τρώγνε με
κι' ἂν ποί' ἀτο 'στὸμάλιν τζάχνη πιθαμή.
Ἀλλοὶ ἐμέν' τὴν ξένην, την ἀλλόξενον
καὶ ποῦ νὰ παιδοποίω τον χειμῶν' καιρόν;

Ἀθανάσιος, ἕνεκα δὲ τῆς ἐν τῷ πλοίῳ γεννήσεώς του προσέλαβε τὸ ἐπίθετον Καπετάνος, ὅπερ διετήρησε καθ' ὅλον τὸν βίον του, μετέδωκε δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του.

Ἡ Μαρώνεια περιπλαισιουμένη ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ καταπρασίνων λόφων, ἀφ ἑτέρου δὲ ὑπὸ τῆς γαλανῆς καὶ ἀχανοῦς ἐκτάσεως τοῦ Αἰγαίου, ἐντὸς τῆς ὁποίας προβάλλουσιν ἡ Σαμοθράκη, ἡ Θάσος καὶ αὐτὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀπολαύει θέας γραφικωτάτης καὶ μεγαλοπρεποῦς καὶ ἀποτελεῖ ἓν τῶν ὡραιοτάτων τοπίων τῆς Θράκης. Εἰς τὸν ἱστάμενον δὲ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου κειμένου Ν. Δ. τῆς Μαρωνείας καὶ ἀπέχοντος 3)4 τῆς ὥρας περίπου ἀπ' αὐτῆς, ἡ θέα καθίσταται μεγαλοπρεπεστάτη καὶ κυριολεκτικῶς φαντασμαγορική. Ἐκεῖθεν τὸ ὄμμα τοῦ παραιηρητοῦ ἐκπλήκτον ἀτενίζει εὐρύτατον καὶ ἀπεριόριστον ὁρίζοντα τόσον ἐκ τῆς πλευρᾶς τῆς θαλάσσης, ἐν τῇ ὁποίᾳ βλέπει ἐκτὸς τῆς Σαμοθρακης, τῆς Θάσου καὶ τοῦ Ἄθω, τὸ Δεδὲ Ἀγάτς, τὴν Μάκρην, ἐξικνούμενον μέχρις αὐτῆς τῆς Ἴμβρου, ὅσον καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, καθ' ἣν ἐξαπλοῦται μεγάλη πεδιὰς διήκουσα μέχρι τῆς Ξάνθης καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξελίσσεται φαντασμαγορικὸν θέαμα. Ἐκεῖ παρελαύνουσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του κατάφυτοι λειμῶνες, καλλιεργημέναι γαῖαι, λίμναι ἀργυρίζουσαι ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, δάση, τοπία σύνδενδρα, ὅπου ἐν τῷ μέσῳ κυπαρίσσων καὶ ἄλλων ὁμοειδῶν δένδρων προβάλλουσιν αἱ κέραμοι τῶν οἰκίσκων διαφόρων χωρίων καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἀλλαχοῦ μὲν καδωνοστάσια ἐκκλησιῶν, ἀλλαχοῦ δὲ οἱ γραφικοὶ μιναρέδες. Ἐπίσης γραφικωτάτην τοποθεσίαν ἀποτελοῦσιν αἱ ὄχθαι τοῦ χειμάρρου «Πλατανίτου», ὅστις ἑλικοειδῶς ρέων ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν.

Εὐνόητον ὅτι τόπος τοσοῦτον εὐνοηθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως, ἡ ὁποία μὲ τοσαύτην τὸν διεκόσμησε καλλονήν, ἐπόμενον ἦτο ν' ἀποτυπώσῃ ἐπὶ τοῦ ἤθους καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἰθαγενοῦς αὐτοῦ πληθυσμοῦ ὅλα τὰ προσόντα τὰ ἀπορρέοντα ἐκ τῆς ἐν τῷ φυσικῷ αὐτοῦ περιβάλλοντι πλεοναζούσης ἁρμονίας γραμμῶν καὶ χρωμάτων.

Οὕτως ἡ μὲν μορφὴ τῶν κατοίκων, μεγάλην ἔχουσα εὐρυθμίαν καὶ θαλερότητα, ὄχι μόνον πρὸς τὴν πέριξ φύσιν ἐναρμονίζεται, ἀλλὰ καὶ προσεπιμαρτυρεῖ τὴν γνησίως Ἑλληνικὴν καταγωγήν των. Ὁ δὲ χαρακτὴρ καὶ τὸ ἦθος αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ἰδιαζόντως διακρίνουσιν ἡ μειλιχιότης, ἡ φιλοξενία, ὁ πατριωτισμός, ἡ καλαισθησία καὶ ἡ ροπὴ πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὸν κοσμοπολιτισμὸν ἀκόμη, συνδυαζόμεναι μετὰ τῆς μεγάλης αὐτῶν εὐφυΐας ἀποτελοῦσι, πληθυσμὸν καταφανῶς δεκτικώτατον μορφώσεως καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀνωτέρου πολιτισμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἄγει ἡ βαθύτατα εἰς τὸν χαρακτῆρά του ἐρριζωμένη ἑλληνικότης. Αἱ ἰδιότητες αὗται καθαρῶς εἰκονίζονται καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐπιτόπια τῆς Μαρωνείας ἔθιμα. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ γλῶσσαα ἔκπαλαι ἦτο ἀπηλλαγμένη τῆς ἀλλαχοῦ ἐπικρατησάσης μεγάλης παραφθορᾶς, ἐτήρησε δὲ ὡς τὸ πλεῖστον αὐτὰς τὰς ἀρχαιοτάτας ρίζας τῶν λέξεων. Διὰ τῆς ἐπιδράσεως δὲ τῆς σχολῆς καὶ τῆς συχνῆς ἐπιμιξίας μετὰ τῆς πρωτευούσης ἐμορφώθη τοσοῦτον, ὥστε —ἐκτὸς ἐλαχίστων ἰδιωτισμῶν καὶ αὐτῶν ἑλληνιζόντων τὴν ὑφήν,— οὐδόλως διαφέρει τῆς ἐνταῦθα ὁμιλουμένης.

Ἡ εὐαγὴς πολίχνη ἀνέκαθεν συνετήρει σχολεῖα καλῶς διωργανωμένα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἰδίᾳ δὲ πρὸ ἑξηκονταετίας καὶ ἐφεξῆς, ὁπότε ἐφοίτων εἰς αὐτὰ μαθηταὶ καὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων καὶ πόλεων. Βουλγαρόπαιδες ἐκ τῶν περιχώρων ἀποφοιτῶντες ἐκ τῆς ἐν Μαρωνείᾳ Σχολῆς ἐδίδασκον τὰ ἑλληνικὰ γράμματα εἰς τοὺς συμπατριώτας των Βουλγαρόπαιδας. Τοῦτο ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου, ὁπότε τὰ πέριξ βουλγαρικὰ χωρία ἤρξαντο τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ν' ἀποσκορακίζωσι τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἀντικαθιστῶντα αὐτὴν διὰ τῆς βουλγαρικῆς.

Ἡ Μαρώνεια ὑπάγεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Γκιουμουλτζίνης καὶ τὸν νομὸν Ἀδριανουπόλεως. Εἶναι ἕδρα Μητροπολίτου, τοῦ ὁποίου ἡ σταθερὰ διαμονὴ εἶναι ἐν Γκιουμουλτζίνῃ.

Εἰς τὴν Μητρόπολιν Μαρωνείας ὑπάγονται καὶ αἱ νῆσοι

Σαμοθράκη καὶ Θάσος, ἃς ὁ Μητροπολίτης ἐπισκέπτεται καὶ ἐπευλογεῖ συνήθως κατὰ τὸ θέρος παραμένων καθ' ὅλους τοὺς θερινοὺς μῆνας ἐν Θάσῳ.

Ἐπὶ τῆς παραλίας, ὅπου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Μαρώνεια, ἡ περιοχὴ τῆς ὁποίας καλεῖται «***Παλαιόχωρα***», ὑπάρχει μικρὰ ἐκκλησία τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ «***ἁγίου Χαραλάμπους***», ὅστις θεωρεῖται ὁ πολιοῦχος καὶ προστάτης τῆς Μαρωνείας καὶ ὅλης τῆς περὶ αὐτὴν περιοχῆς. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου ἐτελεῖτο πανηγυρικὴ λειτουργία, καθ' ἣν προσήρχοντο πολλοὶ προσκυνηταὶ ἔκ τε τῆς Μαρωνείας καὶ τῶν πέριξ χωρίων προσφέροντες θυσίας προβάτων καὶ ἄλλων ζώων. Γραφικὸν θέαμα ἀπετέλουν οἱ χοροί, οὓς ἐχόρευον βούλγαροι μετὰ βουλγαρίδων, συνοδευόμενοι ὑπὸ ἀσκαύλων καὶ ἀσμάτων, οἵτινες ἐπέστρεφον οὕτως ἐν χορδαῖς καὶ τυμπάνοις εἰς τὰ χωρία των ἀπέχοντα ἀπὸ μιᾶς μέχρι τριῶν ὡρῶν. Παρὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγ. Χαραλάμπους εἶναι ἐκτισμένοι διάφοροι οἰκίσκοι, οἵτινες ἐνοικιαζόμενοι κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ὑπὸ τῶν προσερχομένων ἀπὸ τὰς πέριξ πόλεις χάριν τῶν θαλασσίων λουτρῶν, ἀποτελοῦσιν ὄχι εὐκαταφρόητον πόρον εἰς τὰς Σχολὰς τῆς Μαρωνείας. Ὁ Ἐπιστάτης τῆς τε ἱερᾶς ἐκκλησίας καὶ τῶν οἰκίσκων ὀνομάζεται Βιγλάτωρ ἐκ τῆς Βίγλας, ἥτις ἐν εἴδει σκοπιᾶς ὑπῆρχεν ἐπὶ τείχους σωζομένου μέχρι τοῦ νῦν. Τὴν Μαρώνειαν μὴ ἀμοιροῦσαν ἀρχαιοτήτων, πολλάκις ἐπεσκέφθησαν χάριν ἀρχαιολογικῶν μελετῶν Εὐρωπαῖοι ἀρχαιολόγοι, ἐξ ὧν ὁ τῷ 1888 ἐπισκεφθεὶς τὴν Μαρώνειαν B. Regel καθηγητὴς τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Πετρουπόλεως καὶ διευθυντὴς τοῦ Περιοδικοῦ «Χρονικὰ» ἔχει γράψει ἐν αὐτοῖς περὶ Μαρωνείας. Οὗτος σὺν ἄλλοις ἐπεσκέφθη καὶ τὸ «***Κουφοῦ τὸ πλάϊ***» ὅπερ εἶναι μέγα σπήλαιον ἀποτελοῦν εὐρυτάτην κοιλότητα κάτωθεν λόφου πλήρη σταλακτιτῶν.

Ὀλίγοι τῶν ἀρρένων κατοίκων διαμένουσι διαρκῶς ἐν Μαρωνείᾳ ἦτοι οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα τὰ στοιχοῦντα εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ, ὡς καί τινες εἰσοδηματίαι.

Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων εἶχον ἐπιδοθῆ ἔκπαλαι εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν καπνῶν, ὀλίγοι δὲ ἐξ αὐτῶν εἰς ἄλλας ἐργασίας μεταξὺ τῶν ὁποίων καί τινες εἰς τὴν ἐπιστήμην ὡς ἰατροί, καθηγηταὶ κ.τ.λ. Ἑπομένως δὲ ἐξενητεύοντο εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Τουρκίας, Αἰγύπτου, Ρωσίας, Γερμανίας, Γαλλίας, Ἀμερικῆς καὶ ἀλλαχοῦ ἀφίνοντες τὰς οἰκογενείας των ἐν τῇ πατρίδι των, ἃς ἐπεσκέπτοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα. Οὐχ ἧττον ὅμως τὸ κέντρον τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ Μαρωνειτῶν ὑπῆρξε πάντοτε ἡ Κωνσταντινούπολις, ἐν ᾗ ὡς τὸ πλεῖστον ἐπιδίδονται εἰς τὰ χρηματιστικὰ ἐπαγγέλματα ἐκτὸς τοῦ γράφοντος ταῦτα, ὅστις, ἐπηρεασθείς, φαίνεται, ὑπὸ τοῦ ἐνυπνίου τοῦ Λουκιανοῦ, προὐτίμησεν ἀντὶ τοῦ κερδῴου τὸν λόγιον Ἑρμῆν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἤρχισε νὰ προάγηται ἐν Μαρωνείᾳ καὶ ἡ καπνοφυτεία, ἥτις εἶναι ἓν τῶν κυριωτέρων προϊόντων τοῦ τόπου, ὡς ἐπίσης ἡ ἐλαία, ἐξ ἧς παράγεται λαμπρὸν ἔλαιον, καὶ ὁ ἐξαίρετος οἶνος τὸν ὁποῖον ἦτόσον εὐγλώττως ἐξύμνησεν εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὁ Ὅμηρος. Ἐν γένει ὅλα τὰ ἐπιτόπια προϊόντα εἶναι ἐξαίρετα μὲν τὴν ποιότητσ, κατὰ ποσὸν ὅμως ἐπαρκῆ μόνον διὰ τὴν ἐπιτόπιον χρῆσιν.

Ἡ Μαρώνεια μέχρι τοῦ 1912 διετέλει εὐημεροῦσα καὶ ἀκμάζουσα, ὅτε ἤρχησε καὶ δι' αὐτὴν ἡ μοιραία ὥρα. Εἶχε δύο ἐκκλησίας, δύο Σχολάς, ἤτοι ἀρρεναγωγεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. Ἡ Σχολὴ τῶν ἀρρένων καλεῖται Χατζέϊος, καθότι οἱ ἀδελφοὶ Χατζέα Σταῦρος, Εὐστράτιος, Ἰωάννης καὶ Φώτιος διακρινόμενοι ἐπὶ φιλοπατρίᾳ ᾠκοδόμησαν ἐσχάτως χάριν τῆς μαθητιώσης ἄρρενος νεολαίας τῆς γενετείρας αὐτῶν νέον κτίριον Σχολῆς καθ' ὅλας τὰς νεωτέρας διακελεύσεις τῆς ὑγιεινῆς καὶ παιδαγωγικῆς.

Τῷ 1912 κατὰ τὸν πρῶτον Βαλκανικὸν πόλεμον ἡ Μαρώνεια μετὰ τῆς λοιπῆς δυτικῆς Θράκης κατελήφθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, οἵτινες καὶ ἤρχισαν τρομοκρατοῦντες τοὺς κατοίκους διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν γνωστῶν καὶ πατρῴων εἰς αὐτοὺς μεθόδων, ἃς καὶ μετὰ δακρύων διηγοῦνται οἱ κάτοικοι, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ πέριξ βουνὰ καὶ νὰ διανυκτερεύσωσιν ἐν ὑπαίθρῳ. Οὐχ ἧττον κατώρθωσαν νὰ εἰδοποιήσωσι τὴν εἰς τὰς ἀκτὰς ἐκείνας ναυλοχοῦσαν μοῖραν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἥτις καὶ ἔσπευσε ν' ἀποβιβάσῃ ἀποσπάσματα καταλαβόντα τὸν τόπον, ὁπότε οἱ κάτοικοι ἀναθαρρήσαντες ἐπέστρεψαν ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ ὑποδεχθέντες μετὰ δακρύων χαρᾶς τοὺς ἀδελφοὺς ἐλευθερωτάς των. Καθ' ἃ δὲ ἐξ ἀσφαλεστάτων πληροφοριῶν γνωρίζομεν ἐπίσης καὶ οἱ περίοικοι τουρκικοὶ πληθυσμοί, ἐκ Γκιουμουλτζίνης καὶ λοιπῶν χωρίων οἵτινες ἀνήκουστα δεινοπαθήματα εἶχον ὑποστῆ παρὰ τῶν Βουλγάρων, ὑπεδέχθησαν πανηγυρικῶς μετὰ δακρύων εὐγνωμοσύνης τὸν ἐλευθερωτὴν ἑλληνικὸν στρατὸν κατασπαζόμενοι τὰ θαυματουργά των ξίφη. Δυστυχῶς ὅμως κατόπιν, τῆς Δ. Θράκης ἐπιδικασθείσης εἰς τοὺς Βουλγάρους ὑπὸ τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου κατ' Αὔγουστον τοῦ 1913, οἱ κάτοικοι Μαρωνείας ἀφίνοντες τοὺς τέως εὐημεροῦντας οἴκους των πλήρεις παντοίου οἰκοκυρικοῦ πλούτου, μόλις δὲ προχείρως συμπαραλαβόντες ἀπαραιτήτους τινὰς ἀποσκευάς, ἀπεβιβάζοντο διὰ τῶν Ἑλλ. θωρηκτῶν εἰς τὰς ἔναντι νήσους Σαμοθράκην καὶ Θάσον, ὅπου τὸ πλεῖστον συνεκεντρώθησαν καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ἄλλων πόλεων ὡς Δεδὲ Ἀγάτζ, Γκιουμουλτζίνης καὶ λοιπῶν, ὁπόθεν κατόπιν ἐτράπησαν εἰς διαφόρους διευθύνσεις.

Οὕτως οἱ Βούλγαροι καταλαβόντες τὴν Μαρώνειαν εὗρον αὐτὴν ὅλως κενὴν ἀνθρώπων, ἐκτὸς ἑνός, ὅστις τὴν μὲν οἰκογένειάν του ἐξαπέστειλεν, αὐτὸς δὲ ἔμεινε πρὸς διάσωσιν ἴσως τῆς περιουσίας του καὶ τοῦ ὁποίου ἡ τύχη δὲν ἐγνώσθη. Εἰς τὸ τέλος τοῦ πανευρωπαϊκοῦ πολέμου ὡς ὅλη ἡ Δ. Θράκη οὕτω καὶ ἡ Μαρώνεια κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γάλλων, ὑφ' ὧν καὶ παρεδόθη κατ' Ἰούλιον τοῦ 1920 εἰς τοὺς Ἕλληνας, εἰς οὓς καὶ ἐπεδικάσθη ἡ Δ. Θράκη συνῳδὰ τῇ συνθήκῃ τοῦ Νεϊγύ. Δὲν περιγράφεται ἡ ὀδύνη καὶ ἡ ἀπογοήτευσις ἣ καταλαβοῦσα τοὺς σπεύσαντας νὰ ἐπανίδωσι τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν γλυκεῖαν πατρίδα των. Δάκρυα ἄφθονα ἔρρεον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν των διὰ τὸ οἰκτρὸν θέαμα,

ὅπερ ἐπαρρυσίαζεν ἡ τέως ἀνθηρὰ πατρίς των. Οὐδὲν ἄλλο εὗρον εἰ μὴ μόνον ἐρείπια ἐπὶ ἐρειπίων. Ἐκ τῶν 400 ἀκμαζουσῶν οἰκιῶν της εἶχον ἀπομείνει μόλις περὶ τὰς 70, ἐξ ὧν αἱ 30 κατοικήσιμοι. Τελεία ἐρήμωσις καὶ καταστροφή. Τέφρα καὶ σποδὸς καλύπτει τὸ τέως χλοερὸν καὶ ἀνθοῦν ἔδαφος. Καὶ αὐτὴ ἡ Χατζέϊος Σχολὴ ἐσωτερικῶς κατεστραμμένη. Οἱ ἀπαίσιοι κατακτηταὶ ἐκτὸς τοῦ παντοίου πλούτου, ὃν διήρπασαν, συμπληροῦντες τὸ ἀπαίσιον ἔργον των, κατέστρεψαν τελείως τὴν τέως ἀνθηρὰν καὶ ἀκμάζουσαν χώραν, ἥτις ὑπῆρξε πάντοτε τὸ κάρφος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των.

Τὸ πρῶτον μέλημα τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων Μαρωνειτῶν ὑπῆρξεν ἡ ἄμεσος ἐνέργεια πρὸς παλινόστησιν καὶ ἀνακούφισιν τῶν ἐκπατρισθέντων. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀνασυνέστη κατὰ Μάρτιον τοῦ 1919 ἡ ἐν Κων)πόλει ἀδελφότης ὑπὸ τὸν τίτλον « ***ἀδελφότης τῶν Μαρωνειτῶν ἡ Ἕνωσις*** » πρωτοστατοῦντος τοῦ ἀρχιμανδρίτου τέως προϊσταμένου ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ νῦν δὲ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μαρωνείας κ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου, ὅστις καὶ ὑπῆρξε πρόεδρος ἐφ' ὅσον διέμενεν ἐνταῦθα καὶ ὁ ὁποῖος ἤδη δὲν παύει ἐργαζόμενος μακρόθεν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀδελφότητος, εὑρισκόμενος εἰς πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς ἀδελφότητος, γνωρίζων εἰς αὐτὸ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν του παρὰ τοῖς ἐν τοῖς ξένῃ εὑρισκομένοις συμπατριώταις. Παρὰ τούτων συλλέγει ἐράνους συμπληρῶν οὕτως εἰπεῖν τὸ ἔργον τῆς ἀδελφότητος, ἧς ἂν ὁ ἄμεσος σκοπὸς εἶναι ἡ ὑλικὴ ὑποστήριξις πρὸς παλινόστησιν τῶν εὐπατρισθέντων καὶ πενομένων Μαρωνειτῶν οὐχ ἧττον ἡ ἀπὸ εὐρυτέρας ἀκτῖνος ἐθνικὴ αὐτῆς βλέψις καὶ κατεύθυνσις εἶναι ἡ διὰ τῆς ἐπαφῆς μετ' ἄλλων Θρακικῶν σωματείων παντοία ἐνέργεια ὅπως διατηρηθῇ ἀμιγὴς καὶ ἀναλλοίωτος ὁ ἑλληνικὸς χαρακτὴρ τῆς Θράκης ἐν γένει καὶ ἰδιαιτέρως τῆς γενετείρας των Μαρωνείας. Οὕτως ἐξαίρεται ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἔργον τῆς ἀδελφότητος καὶ τυγχάνουσιν ἄξιοι εἰλικρινῶν συγχαρητηρίων καὶ ἐπαίνων οἱ ἀποτελοῦντες τὸ Προεδρεῖον αὐτῆς κ. κ

Σ. Σγουρίδης πρ. Πρ Κωνσταντινίδης ἀντιπρ. Α. Μαντούδης ταμίας, Β. Ὀρφανίδης γραμμ, καὶ οἱ σύμβουλοι Μ. Σταματιάδης, Βασ. Ταβανιώτης, Ἰω. Καρύδης Φ. Σαράφογλους καὶ Δ. Ὑψηλάντης, οἵτινες μετὰ ζηλωτῆς προθυμίας τὴν ὅσον οἱόν τε ἀποτελεσματικωτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος ἐπιδιωκομένου ἐξόχως εὐεργετικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἅμα σκοποῦ ὑποβοηθοῦσι καὶ διὰ θεατρικῶν παραστάσεων, δι' ἐκδόσεως λαχείου, διὰ διανομῆς αὐθυλλίων καὶ ἄλλων μέσων. Ταῦτα πάντα συμπληροῦσι διὰ γενναίων προσφορῶν καὶ ἄλλοι φιλοπόλιδες τῆς Μαρωνείας υἱοὶ καλλίστην καὶ εὐγενῆ χρῆσιν ποιοῦντες τοῦ πλούτου των.

Τοιοῦτοι δὲ εἶναι οἱ κ.κ. Σταμ. Ταβανιώτης ἰατρός, ὅστις καὶ ἐν Ρωσίᾳ διατρίβων πρὸ ἐτῶν ἀνήγειρε κωδωνοστάσιον καὶ πολυτελῆ πολυέλαιον ἐδώρησε καὶ διάφορα ποσὰ προσέφερεν εἰς τὰς σχολὰς καὶ ἤδη εἰς τὴν ἀδελφότητα ὄχι ἅπαξ συνεισέφερε γενναίας συνδρομὰς ἀνακηρυχθεὶς ἐπίτιμον αὐτῆς μέλος ὡς καὶ ὁ κ Στ. Χατζέας ἐπίτιμος αὐτῆς πρόεδρος καὶ οἱ ἀδελφοὶ Σταματιάδαι, οἵτινες γενναίας καὶ ἀλλεπαλλήλους χρηματικὰς δωρεὰς παρέσχον εἰς τὴν ἀδελφότητα. Δικαίως δὲ ὅτε Στ. Ταβανιώτης καὶ ἀδελφοὶ Σταματιάδαι ἀνεκηρύχθησαν εὐεργέται τῆς ἀδελφότητος καὶ τυγχάνουσιν ἄξιοι μιμήσεως καὶ παρ' ἄλλων ἐκ τῶν εὐπόρων τέκνων τῆς Μαρωνείας. Οὕτω τὸ κατὰ καιροὺς προεδρεῖον τῆς ἀδελφότητος διὰ τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων αὐτῆς πόρων κατώρθωσε νὰ ἐπέλθῃ ἀρωγὸν εἰς τὴν παλινόστησιν 120 περίπου οἰκογενειῶν. Ἡ ἀδελφότης μισθοδοτεῖ ἤδη ἐν Μαρωνείᾳ μόνιμον ἰατρὸν καὶ μαῖαν, παρέχει δὲ εἰς τοὺς αὐτόθι ἐκ νέου ἐγκαταστάντας συμπολίτας ἐπαγγελματικὰ καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ εἴδη, φάρμακα, ὑποδήματα καὶ γραφικὴν ὕλην εἰς τοὺς μαθητὰς πρὸς δὲ καὶ παντοῖα βοηθήματα εἰς χρήματα καὶ εἴδη.

Ὑπὸ τὰς εὐγενεῖς ἐμπνεύσεις τοιούτων ἀκραιφνῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων ἐλπίζεται ὅτι τάχιστα ἡ εὐαγὴς αὕτη τῶν Μαρωνειτῶν ἀδελφότης τῇ συμπράξει μετὰ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνή-

σεως θὰ φέρῃ εἰς πέρας καὶ τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ ὁλοκληρωτικὴν παλινόστησιν τῶν δοκιμασθέντων τέκνων τῆς ἄλλοτε θαλερᾶς Μαρωνείας, ἥτις ἐκ ψυχῆς εὐχόμεθα ν' ἀνακτήσῃ καὶ δὴ νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν παλαιὰν αὐτῆς ἀνθηρότητα καὶ ἀκμὴν ἀποβαίνουσα κέντρον προόδου καὶ εὐρωστίας γεωργικῆς, ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς, καὶ παράγων πολιτισμοῦ καὶ ἑλληνοπρεποῦς μορφώσεως καθ' ὅλην τὴν Δ. Θράκην.

Ἐν Κων)πόλει. ΕΜΜ. Τ. ΤΑΒΑΝΙΩΤΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΥΡΟΥ

Ἡ τοῦ Ἁγίου Μύρου χρῆσις παρεδόθη ἡμῖν ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Εἰς τὴν ἱερὰν Βίβλον Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου ἀναφέρεται τὸ ἑξῆς: «τὴν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», τὴν ὁποίαν ἐλάβετε ὅταν ἐβαπτίσθητε, ἀδελφοί, φυλάξατε ὡς θεῖον δῶρον, διότι τὸ Ἅγιον Μῦρον, ἔχει τύπον τοῦ μύρου, τοῦ ἐξ οὐρανοῦ κενωθέντος».

Σήμερον παρὰ τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας χρίονται δι' Ἁγίου Μύρου καὶ οἱ ἀπὸ ἑτεροδόξων ἐκκλησιῶν προσερχόμενοι Χριστιανοὶ πρὸς ἀναγέννησιν καὶ εὐλογίαν. Κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων ἡ Μ. Ἐκκλησία δι' Ἁγίου Μύρου χρίει καὶ τοὺς Βασιλεῖς. Εἰς τὴν ἱερὰν Βίβλον ἀναφέρεται, ὅτι κατεσκευάσθη Μῦρον καὶ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως, καὶ ***ἐχρίοντο*** δι' αὐτοῦ αἱ σκηναὶ πᾶσαι, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ προφῆται, καὶ οἱ βασιλεῖς.

Ἐντεῦθεν προέκυψεν ἡ συνήθεια τῆς χρίσεως τῶν πιστῶν Αὐτοκρατόρων, ἐντεῦθεν ἡ χρίσις τῶν κιόνων τῶν ἱερῶν Ναῶν εἰς τὰ ἐγκαίνια καὶ λοιπὰ χριστιανικὰ ἔθιμα. Καθ' ἃ ἐν τῇ Ἐκ-

κλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ ἐγράφη ἀπὸ τοῦ Ἐου μέχρι τοῦ Θου αἰῶνος, ἤτοι μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διετέλει ἐν διωγμῷ, τὸ δικαίωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ Ἁγίου Μύρου εἶχον πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι· ἀπὸ τὰς ἀρχὰς ὅμως τοῦ Θου αἰῶνος, τὸ δικαίωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ Ἁγίου Μύρου ἔχει μόνον ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· ὡς ἐκ τούτου δὲ πᾶσαι αἱ αὐτοκέφαλοι ἐκκλησίαι Ρωσσίας, Ἑλλάδος, Σερβίας, Ρουμανίας καὶ Μαυροβουνίου, παρελάμβανον τὸ Ἅγιον Μῦρον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Κατὰ τὰς προφορικὰς δηλώσεις Ἰακώβου τοῦ Βατοπεδινοῦ, ἐκ τῶν ὀρθοδόξων Κρατῶν μόνον ἡ Ρωσσία ἕνεκα τοῦ ἀπεριορίστου πληθησμοῦ τῶν κατοίκων της, παρασκευάζει ὁμοιότυπον μῦρον καθ' ὅλας τὰς κελεύσεις καὶ διατάξεις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας· ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Θου αἰῶνος ὅτε καὶ παρασκευασθὲν ἐφυλάχθη Ἅγιον Μῦρον ἐπὶ Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Εἰκονολάτρου, ἡ Ὀρθόδοξος Ρωσσία παραλαβοῦσα Ἅγιον Μῦρον ἐν δυσὶν ἀλαβάστροις, φυλάττει τοῦτο μέχρι τῆς σήμερον. Ἐν ἑκάστῃ λοιπὸν παρασκευῇ καὶ καθιγιάσει ἁγίου μύρου, ἥτις γίνεται κατὰ τριετίαν ἐν Μόσχᾳ καὶ Κιέβῳ ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀλαβάστρων παραλαμβάνεται μικρά τις ποσότης καὶ ἀναμιγύνεται εἰς τὴν ὅλην παρασκευαζομένην ἐν Ρωσσίᾳ ποσότητα Ἁγίου Μύρου ὅπως διὰ τῆς ἀναμίξεως ταύτης ἁγιασθῇ παρὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ ἀναγνωρισθῇ ὡς κατάλληλον πρὸς χρίσιν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΩΜΑΔΗΣ

Ἡ ἐπιτροπεία ἡ φροντίζουσα ἑκάστοτε περὶ τῆς ἑψήσεως τοῦ Ἅγ. Μύρου ἐν τῷ οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν Συνοδικῶν ἀρχιερέων, δύω λαϊκῶν ὀφφικιάλων καὶ τοῦ

γράφοντος τὰς γραμμὰς ταύτας νῦν μυρεψοῦ τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας καὶ Κοσμήτορος τοῦ Ἱεροῦ Μυροφυλακείου, ὅστις καὶ ηὐτύχησε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τρεῖς μυροποιΐας, τυγχάνει δὲ υἱὸς τοῦ τέως, μυρεψοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀειμνήστου ΝικολάουΘωμάδου. Ἐν τῷ προσώπῳ τούτων ἀνεβίωσεν οὕτως ὁ παρὰ Βυζαντινοῖς θεσμὸς τοῦ Μαΐστορος.

Εἰδικὴ Ἀκολουθία ἱερῶν εὐχῶν τελεῖται κατὰ τὴν ἕψησιν τοῦ Ἁγίου Μύρου ἀπὸ τῆς Μεγ. Δευτέρας μέχρι τῆς Μ. Πέμπτης ἐν τῷ διὰ τὴν ἱεροτελεστίαν ταύτην προωρισμένῳ Κουβουκλίῳ πρωτοστατοῦντος τοῦ Πατριάρχου, ὅστις, ἐπευλογῶν καὶ ἁγιάζων διὰ ραντισμοῦ τοὺς λέβητας, ἰδίᾳ χειρὶ ἀνάπτει ὑπ' αὐτοὺς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς, ἔπειτα δὲ ἰδιοχείρως ἐπίσης ρίπτει ἐντὸς αὐτῶν τὰ ἄνθη ἐκ τῶν περιεχόντων αὐτὰ κανίστρων, εἶτα δ' ἐγχέει τὰ ἀρώματα, τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον. Μετὰ δὲ τὴν ἕψησιν πρῶτος κενόνει μέρος τοῦ Ἁγίου Μύρου εἰς τοὺς ἐπὶ τούτῳ πίθους τοὺς εὑρισκομένους ἐν τῇ Μυροθήκῃ, ὅπου καίει ἀκοίμητος λυχνία.

ΚΩΣΤ. Ν. ΘΩΜΑΔΗΣ
Ἐπιστήμων φαρμακοποιός.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΦΙΑΝ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Ἡ σπουδαιοτέρα πρᾶξις της ζωῆς εἶναι ὁ θάνατος.
Camille Flammarion

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἀρχαιότητος προσδίδει εἰς τοὺς ἐντρυφῶντας εἰς αὐτὴν καλαισθησίαν ἀσφαλῆ καὶ αὐστηράν, μεταγγίζει δὲ εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν αἴσθησιν αὐτῶν τὸ κάλλος καὶ τὸ σθένος.

Γεώργιος Δέγκ
Πρ. Πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας

Ἐκεῖνος ὅστις ἑαυτὸν μόνον ἀγαπᾷ, οὐδὲν ἄλλο μισεῖ τόσον, ὅσον τὸ νὰ μένῃ μόνος ἀπέναντι ἑαυτοῦ.

Pascal

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀφιέρωσις	Σελ. 3
Πρόλογος	5—6
Πατριωτισμὸς καὶ Φιλελληνισμός, Κορν. Ε. Ταβανιώτου	7—14
Σὲ κόσμους ἄλλους, ποίημα Γ. Δροσίνη	15
Τὰ Χριστούγεννα τοῦ Στρατιώτου, (διήγ. Δ. Χρύση	15—23
Ἐπιθεώρησις συρμῶν ὑπὸ Simia	24
Ἀπὸ τὴν σοφίαν τῶν αἰώνων	25
Μαρῖνος Ζάννες καὶ ὁ μέγας Κρητ. πόλεμος Γ. Ν. Χατζιδάκι	26—32
Ἡ ἄνοιξι ποίημα Στ. Μαρτζώκη	33
Ἕνας βασιλειᾶς »	33—4
Βασίλισσα πυρὸς καὶ σιδήρου (διήγημα)	35—46
Σπινθηρισμοὶ πνεύματος	47
Ἡ Ἰατρικὴ μετ' ὀλίγα ἔτη (Ν. Γ. Μακρίδου ἰατροῦ)	48—54
Ἡ δόξα, ποίημα Στ. Σπεράντζα	55
Τὰ Λευκόϊδια »	55
Ἔχω ἕνα χρέος (Νοεμῆς Ζωηροῦ)	56—60
Τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου	61
Χειμῶνας —Νύχτα, ποίημα (Κορν. Ε Ταβανιώτου)	62
Αἱ μυθιστορικαὶ περιπέτειαι Ἀνδρονίκου τοῦ Κομνηνοῦ (Ἀγλαΐας Λ. Πρεβεζιώτου)	63—75
Οἱ ἱππόται τῆς νυκτός, ποίημα (Simia)	76—78
Σκέψεις Πριγκηπίσσης Λουΐζης τοῦ Βελγίου	79—80
Μυρολόγι (Δημοτικὸν)	80
Ὁ ἄρρωστος δὲν ἔρχεται μέσα (διήγημα) Δ. Πουλουλίδου)	81—83
Τὸ τάμμα τῆς τυφλῆς ποίημα (Στ. Σπεράντζα)	84—88
Τὸ πρόβλημα τοῦ γήρατος (Χρ. Χατζοπούλου ἰατροῦ)	88—96
Ἡ βαρβίνειος ἐξέλιξις τοῦ δουλικοῦ (Simia)	98—9
Τὸ γυναικεῖον ζήτημα ἀνὰ τὸν κόσμον (Κ.Ε. Ταβανιώτου)	100—6
Εἶδες; ποίημα Μαρίκας Πίπιζα Καρακάση	107

Στὰ στήθη μου 107—8
Αἰχμάλωτοι τῆς ἀνάγκης διήγημα Διογένους 109—11
Αἱ Βυζαντιναὶ αὐτοκράτειραι Αγλαΐας Πρεβεζιώτου 112—9
Πικρὴ ἀλήθεια, ποίημα Ἑλένης Σδορώνου 119
Τὸ καντῆλι » » 120
Περὶ τὸ ἔτος 2000 (Gérard d Houville) 121—5
Τὸ μυστήριον πέραν τῶν Ὠκεανῶν (Παλμύρας) 126—34
Ἡ Μοῦσα τῆς Τραγωδίας 34—7
Μονόλογος ἐκ τῆς «*Φαύστης*» τοῦ Δ. Βερναρδάκη 137
Ἔλα στὸν πύργο, ποίημα (Αἰμιλίας Κούρτελη.) 138
Τὸ Μυστήριον τοῦ θανάτου Camille Flammarion 139—45
Μία σκαπανεὺς τοῦ Ἑλλην. Ἰδεώδους 145—6
Ἡ ἐν Θράκῃ Μαρώνεια ὑπὸ Ἐμμ. Τ. Ταβανιώτου 147—58
Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἁγ. Μύρου ὑπὸ Κ. Θωμάδου. 158—160

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΛΕΥΘ. Γ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Πέραν, Πλατεῖα Τοῦνελ, ἀρ. 527

Πλουσία συλλογὴ βιβλίων παντὸς εἴδους καὶ εἰς πᾶσαν γλῶσσαν, δηλαδὴ φιλολογικῶν, ἐπιστημονικῶν, ἐγκυκλοπαιδικῶν κτλ. εἰς τιμὰς ἐκτὸς συναγωνισμοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. Κ ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

(Ἱδρυθὲν τῷ 1861)

Ἐν Γαλατᾷ, ὁδὸς Μαχμουδιέ, ἀριθμ. 7—9

Τέλειον συγκρότημα διαφόρων βιβλίων καὶ ἰδίως διδακτικῶν εἰς τιμὰς ἐκτὸς συναγωνισμοῦ. Εὐσυνείδητος καὶ ταχεῖα ἐκτέλεσις πάσης παραγγελίας.

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΣΦΑΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

Γαλατᾶ, Χαρατσῆ.

Διάλογος σαλονιῶν.

—Ἀπορῶ, φίλτατέ μου πῶς αὐτὸς ὁ κ. Δ*** κατορθόνει νὰ ἔχῃ πάντοτε τόσον θαυμασίας ἐνδυμασίας.

—Μὴν ἀπορῇς διόλου, ἀγαπητέ· ὁ λόγος εἶναι ὅτι προμηθεύεται πάντοτε τὰ ὑφάσματά του ἀπὸ τὸ κατάστημα ΣΦΑΙΡΟΠΟΥΛΟΥ.

ΣΚΕΥΑΣΙΑΙ Κ. ΘΩΜΑΔΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΥ

ΜΥΡΕΨΟΥ ΤΗΣ Μ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

βραβευθεῖσαι ἐν τῇ διεθνεῖ ἐκθέσει Ἀθηνῶν.

ΓΚΟΥΔΡΟΝ ΘΩΜΑΔΟΥ συνιστᾶται διὰ τὸν βῆχα τῆς χρονίας βρογχίτιδος, τῶν πνευμονικῶν παθήσεων καὶ τὸν ἐκ τῆς χρήσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν.

ΚΩΝΣ. Ν. ΘΩΜΑΔΗΣ

ΜΕΛΙΣΣΑ ΘΩΜΑΔΟΥ. Διὰ τοὺς πάσχοντας τὸν στόμαχον, πρὸς τελείαν χώνευσιν καὶ ὄρεξιν ἡδυσμένον, κατὰ τῆς κακοσμίας τοῦ στόματος καὶ πρὸς προφύλαξιν τῶν ὀδόντων, ἄριστον προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ τύφου καὶ τῶν μολυσματικῶν νόσων συνιστᾶται ἡ ***Μέλισσα Θωμάδου***.

ΕΚΡΙΖΟΝΤΥΛΙΝΗ ἀσφαλῶς χρησιμοποιουμένη ἐκριζόνει ἀνωδύνως τοὺς κάλους τῶν ποδῶν.

ΜΟΣΧΟΛΙΒΑΝΟΝ ἀναγνωρισθὲν παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς ὑγιεινὸν καὶ εὐῶδες, συνιστᾶται καὶ διὰ τὰ εἰκονοστάσια τῶν χριστιανῶν διὰ Πηχικῆς ἐγκυκλίου.

Κεντρικὴ ἀποθήκη εἰς τὸ ἐν Φαναρίῳ φαρμακεῖον Κ. ΘΩΜΑΔΟΥ ἐν Πέρα Passage Panaghia παρὰ τῷ κ. Θ. ΔΗΠΗΤΡΙΑΔΗ. Ἐν Γαλατᾷ παρὰ τῷ κ. ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗ, ἐν Χαλκηδόνι παρὰ τῷ κ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗ καὶ ἐν τῇ Πόλει παρὰ τῷ κ. ΑΡΣΕΝΑΚΗ.

„ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ„

Μηνιαῖον Καλλιτεχνικὸν Περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις.

Γραφεῖα: Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α

Διευθυντής: ***Δ. Α. Καλογερόπουλος***

Συνδρομὴ ἐτησία δρ. 20.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Αἱ Α. Σ. ὁ Καισαρείας κ. Νικόλαος 3, ὁ Νικαίας κ. Βασίλειος 2 ὁ Ἀμασείας κ. Γερμανὸς 2, ὁ Ρόδου κ. Ἀπόστολος 2, ὁ Ἀγκύρας κ. Γερβάσιος, ὁ 40ἐκκλησιῶν κ. Ἀγαθάγγελος, ὁ Μ. Ἀρχιδ. Νεόφυτος, ὁ Μ. Ἐκκλ. Κύριλλος, ὁ Μ. Ἀρχιμ. Σωφρόνιος 3, ὁ Ἀρχ. Ἀνθιμος, ὁ Μυρέων Φιλόθεος 6, ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ, ὁ Κωσταντίας Ἰωάννης, Ἱεροδ. Νικηφ. Ζαμβορδινός, 3, Ἀρχ. Νικοδ. Τσέκος ἐπίτρ. τοῦ ὄρους Σινᾶ, Ἱερομ. Ἀμβρόσιος, Ἱερ. Ἀθαν. Καντόπουλος, Ἡδονῆ Ραπτοπούλου 20, Ξ. Κοσμίδης, Ν. Μπελλαλίδης, Ἰω. Ραπτόπουλος, Ἐλ. Περιπατόπουλος, Κ. Καρυοφύλλης, Δαμ. Δαμανίδης, Ἀντ. Βασιλειάδης φαρμ. 2, Στ. Γκιούλμπαπας 4, Ἑλένη Σφήκα, Μ. Ἀναγνωστίδης, 2, Χρ. Δραγώνης, Ἰαπ. Ναυπλιώτης Πρωτοψάλτης, Ε. Βιγγόπουλος Λαμπαδ. Χαρ. Φιλανθίδης, Ἀναστ. Μιχαηλίδης, Ἀναστ. Ἀντωνιάδης, Ἠλίας Βούδρης, Δ. Βούδρης, Ἰω. Ἰωαννίδης, Μαρία Σαπφὼ Σ. Καραγιαννίδου, Βικτωρία Καραγκιόζη, Ἄννα Δημητρίου, Δημ. Θεοδώρου, Ἀν. Κυριαζίδης φαρμ., Κυρ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Μεν. Λογοθέτης, Παν. Παπαστεργίου, Σαρ. Πετρόπουλος, Ἰ. Σουβατζόγλου, Θ. Δ. Γρίβας Τιμ. Μαμελετζόγλους, Εὐστρ. Δ. Ἀναστασιάδης, Β. Ἀφεντούλης, Σ. Μελέκογλου, Εὐστρ. Ζαχαρίου, Ἀλ. Ζαχαρίου Βασ. Γεωργίου Στρ. Παντελιμόδης, Μ. Καλυβόπουλος, Σ. Φωτιάδης, Θ. Κυλαβόπουλος, Κ. Δθ. Κωνσταντινίδης, Β. Π. Ταβανιώτης 5, Χρ. Βρύνος, Ἀνδρ. Λεβαντῆς, Στ. Λογαρίδης, Μπ. Λογαρίδης, Κωνστ. Γεωργιάδης, Χριστ. Ξυγκάκης, Alatopoulos, Σολ. Ραφαηλίδης, Κ. Ἐλευθεριάδης, Ἀλ. Ἰσακίδης, Χαρ. Χρ. Ρώσσιης, Θεόδ. Μαυρομμάτης, Γ. Ν. Μαρκόπουλος, Μ. Χονδρόπουλος, Ἀντ. Λεμπιτζόγλου, Μηλιᾶς.

Εὐγ. φρ. Δος Εὐγενίας Θεοφιλοπούλου. Μ. Σεβαστοπούλου, Φ. Λαζαρίδης, Θ. Θεοδωρίδης, Ν. Φωτόπουλος, Σ. Μέτσης, Θ. Λευκίδης.

Εὐγ φρ. κ. Μαλαματῆς Α. Οἰκονόμου, Μαρίκα Μαντζουράνη, Μαλαματὴ Οἰκονόμου, Ν. Ρομπάκης, Σπ. Πυνόπουλος.

Εὐγ. φρ. Δων. Παρασκευῆς καὶ Καλιόπης Σ. Κτιστάκη. Ὄλγα Θεοφιλίδου, Αἰκ. Π. Κουλουμούνδρου, Εἰρήνη Ι. Πατουράκη ὀδοντοϊατρός, Ἀγαθ. Ἰωαννίδης ἱεροδ., Δ. Μυκωνιάτης, Π. Κατσιμπίρης, Ἰω. Κ. Παγώνης, Γ. Μ. Πατέρας, Στεφ. Ν. Τιτόνης, Ν. Σ. Κτιστάκης.

Εὐγ. φρ. Δος Ἀλεξάνδρας Π. Γεωργιάδου. Ἀγλαΐα Π. Γεωργιάδου, Ἀλεξάνδρα Π. Γεωργιάδου, Ἡρ. Δημοσθενίδης.

Εὐγ. φρ. κ. Ἀφροδίτης Ἰωαννίδου. Ἑλένη Ἀβραμίδου, Μαρκέλλα Πάρου, Σ. Μισαηλίδου, Αντ. Χαλύβας, Α. Γιαννίρης, Γ. Χ΄, Παύλου, Χρ. Ἰωαννίδης, Θ. Χύδας

Εὐγ. φρ. Δος Μελανίππης Σταυρούδη. Μελ. Σταυρούδη 2, Εὐφ. Καραγισόμα, Σμαρ. Σταυρίδου.

Εὐγ. φρ. Δος Ἑλένης Φέρελη. Εὐρυδίκη Σταγίδου, Φωφὼ Γλιτσοῦ, Ἑλένη Φέρελη, Στ. Βασιλείου, Ἐμμ. Χρηστίδης, Χριστόφ Πανταζίδης.

Εὐγ. φρ. κ. Βασιλικῆς Μιχαηλώφ. Βασιλικὴ Δ. Μιχαηλώφ, Ἀγγελικὴ Ἀνδρικοπούλου, Θάλεια Σώκου, Κα Cardella, Ὀλυμπία Γ. Θωμαρεΐς Melle Nina jessoula, Μ. Γιόβαση, Μαρίκα Βαρταλίτη, Ταζ. Σασουτζὰν, Pascal R. Hodjassar, Δ. Εὐστρατιάδης.

Εὐγ. φρ. κ. Βασιλικῆς Θρ. Ἀγαπητίδου. Εὐθανθία Σωλλημερτίδου, Ἑλένη Γ. Πιστώφ, Βασ. Θ. Ἀγαπητίδου, Νικ. Μ. Πιστώφ, Χ. Ἀγαπητίδης, Γ. Ἀγατητίδης, Χ. Γιαννίτσης.

Εὐγ. φρ. κ. Ἑλένης Σιώτου. Καλλιόπη Ἀστέρη, Ἀλεξάνδρα Παντζείρη, Κα Παυλίδου, Ἑλένη Π. Παπᾶ, Ζωὴ Μαζαράκη, Αἰκ. Γρηγορίου, Λιλίκα Χιωτέλη, Μαριάννα Σοφιανοῦ, Μαρία Δανδόλου, Μαριάνθη Ζαρκαλῆ, Στέλλα Τριανταφυλλοπούλου. *Ἐλέη Ο κορομηλᾶ*, Χαρ. Καλπουρτζῆς Ὀρθοπεδητής.

Εὐγ. φρ. κ. Παντ. Κουϊρίνη. Αἰκατερίνη Κουϊρίνη, Παντ. Κουϊρίνης Κ. Κύριλλος, Ν. Χυζούρης, Στ. Δ. Βασιλάτος, Μ. Δημητριάδης, Γ. Ε. Τσιακαντίκας, Ν. Τζάλλας

Εὐγ. φρ. κ. Ἀναστασίου Μιχαήλωφ. Κοσμᾶς Κ. Πάνου Παναγ. Πρίντζης, *Φωκ. Κ. Πάνου.*

Εὐγ φρ. κ. Ν. Β. Ἰωαννίδου. Ἀβρ. Παπαδόπουλος, Σωτ. Γ. Κατίδης, Μιχ. Ι. Ἀθανασιάδης, Γρ. Κ. Μελετιάδης, Θεοχ. Ν. Περοΐδης.

Εὐγ. φρ. κ. Ν. Παπαναστάσιου. Ἄννα Πολυζωΐδου, Ἀμαλία Διμαντίδου, Οὐρ. Λεμονίδου, Α. Καλφάκη, Στ. Γεωργιάδης, Πηλεὺς Τρυφίδης, Ἀριστ. Ἀγγελίδης, Θεόδ. Στουγεννίδης, Θεόδ. Γαροφαλίδης, Δ. Κοράλης, Θ. Ἰλαρίδης Κ. Π. Ριζόπουλος, Τ. Μαρίνος, Φ. Δάνδολος, Μ. Δημόπουλος, Νικ. Β. Φώτζικας, Μ. Galanis Ἰω. Σαρρῆς.

Εὐγ. φρ. κ. Δ. Πρίγγου. Δ. Πρίγγος. Δ. Θεοδωρίδης, Θ. Τσουμάκης, Μιχ. Κορολόγος, Γρ. Κοσκινᾶς, Θ. Γολέτσης, Ν. Βάτζος, Π. Καρατζᾶς, Παν. Εὐγγελίδης, Ph. Kalenzopoulo, Κων. Ἐμμανουὴλ, Φωκ. Μανταφούδης, Ἰω. Λέλος Ἄγγελος Ἀποστολόπουλος.

Εὐγ. φρ. κ. Θεοφρ. Σταματιάδου. Μήτσος Μαμούλης, Γ. Πάππης, Σαρ. Αἰβαζίδης, Χρ. Μακρογιάννης, Θεοφρ. Σ. Σταματιάδης, Κωνστ. Τσιρόγλου, Αλ. Σουβατζίδης, Δ. Περδικάρης Γ. Σωτηριάδης Ἰω. Σέρρας.

Εὐγ. φρ. κ. Σωκρ. Ι. Ἀλεξιάδου. Ἀθηνᾶ Π. Κουλάνδρου, Σωκρ. Ι. Ἀλεξιάδης, Κωνστ. Σ. Μητσάκης, Γ. Σωτηριάδης, Κωνστ. Ἐγγονόπουλος Κυρ. Μαμάτσας.

Εὐγ. φρ. κ. Ἀθ. Καρούλη. Ἀρχ. Ἰάκωβος Ἰωαηφίδης, Κ. Μ. Κωνσταντινίδης, Π. Δ. Ἐλευθεριάδης, Ἰω. Μολυβδᾶς.

Εὐγ. φρ. κ. Θωμᾶ Τσέπη. Θωμ. Χ. Τσέπης, Ἀναστ. Δ. Κυργιάσης, Ἀναστ. Ὀρφανίδης, Βασ. Τσουλακίδης, Γ. Μ. Κυρίτσης, Δ. Εὐθυμιάδης, Γ. Μόλυβος, Θεόδ. Σ. Νικοτόλης, Ἰω. Κόκκος, Περ. Κοβατζῆς, Ἰω. Κριτικός, Γ. Μόσχος, Κωνστ. Παπαδόπουλος, Const Vingas, Παν. Χαρίδας, Χρ. Ἰωαννίδης Ἀνδρ. Ἀθ. Κυριακίδης.

Εὐγ. φρ. κ. Μιλτ. Τιβερίου Γ. Μουρουνάκης, Θ. Ρίζος E Terzibachis, Θ. Τσίγκρης, Γρ. Παπαδόπουλος, Μ. Τιβέριος 2, Γ. Ἀδαμαντόπουλος,

Εὐγ. φρ. κ. Σ. Μισαηλίδου. Εὐδοξία Σ. Γαϊτανοπούλου, Ν. Δολασίκογλου,

Ἀρ. Φωκᾶδης, Γ. Τζικαλιώτης, Πέτρ. Ν. Γεωργόπουλος, Ἀν. Κ. Τριανταφυλλίδης, Στ. Π. Γεωργιάδης, Βασ. Κατσούδης, Δημ. Τζῆμος.

Εὐγ. φρ. Γ. Ἀποστολίδου. Π. Ἀθανασέλης, Δ. Σκάρπας, Ἰω. Λίτσης Νικ. Πετσιλαδῆς Γ. Μπαφκόπουλος Γ. Ἀποστολίδης.

Εὐγ. φρ. κ. Ἀδελφῶν Χατζοπούλων. Ἀδελφοὶ Χατζόπουλοι 3, Ξεν Β. Λουκίδης, Ἰωσ. Ζάμπογλου, Κωνστ. Β. Προδρομίδης, Δ. Φορνάρος.

Εὐγ φρ. κ. Χρ. Πολυζώη. Χρ Πολυζώης, Χρ. Νασόπουλος, Χαρ. Γιαδικιάρογλου, Χρ. Ζαχαριάδης, Ν. Μιζαηλίδης, Στεφ. Φραγκάκης, Ζαχ. Ζαχαριάδης, Τιμ. Ἀξιώτης, Κ. Κωνσταντινίδης, Ἀντ. Δημητρακόπουλος.

Εὐγ. φρ. κ. Ἀντ. Γαβαλᾶ. Κ. Λασκαρίδης Π. Μιτυλίδης, Γ. Κονταξτσόπουλος, Ἡρ. Σαρβέλης, Διαμαντόπουλος, Χρ. Ἰωαννίδης Κ. Καναραρχόπουλος Δ. Γρηγοριάδης, Henri Eiselt, Ἰω. Φίλδισης, Κ. Ζηνόπουλος, Ἀντ. Γαβαλᾶς.

Εὐγ. φρ. κ. Ἀχ. Ν. Ν. Σακελλαρίδου. Ἀχ. Σακελλαρίδης, Πέτρος Ἰωαννίδης, Χαρ. Στεργίου, Χαρ. Ἀντωνιάδης, Antoine Daleggio, Νικ. Ψυχούλης, Θωμ. Παπαγιάνογλου, Ἰω. Ἰωαννίδης, Kimon Faccaro.

Εὐγ. φρ. κ. Γ. Δελημπασῆ. Ἀχ. Σπόνεκ, Ἰω. Καραγιανόπουλος, Γ. Δελημπασῆς, Ν. Καραγιανόπουλος, Στ. Χατζηκωνσταντίνου, Ἀθ. Λέφας, Μιλτ. Γογκέτσος, Ἰω. Ζημόπουλος, Ἰω. Τσαντίρης, Μιχ. Μομμρινός.

Εὐγ. φρ. κ. Γ. Ζαχαριάδου. Θ. Κοντοξῆς, Ι. Γ. Βαλεᾶς, Σ. Τοιριγώτης, Ἐμμ. Γλυνίδης Κ. Μαρκουΐζου, Ἐμμ. Αϋδίνογλου, Α. Τσαθόπουλος, Τ. Ταστσόγλους, Μιχ. Μαυρίδης, Α. Ψιακῆς, Ν. Παπαδόπουλος.

Εὐγ φρ. κ. Θ. Κ. Γκιουζέλογλου. Δις Ἰωάννα Ἀντωνιάδου, Δίς Μ. Δ. Σιναδινοῦ, Σάββας Βαφειάδης. Πέτρος Μαυρογένης Βέης Περ. Μανιάτης, Δ. Καράϊσκος, Ἐμμ. Λασκαρίδης, Ἀγ. Ἀποστολίδης, Α. Ἰορδανόπουλος, Ν. Κ. Νικολαΐδης, Εὐγ. Οἰκονομίδης, Α. Νικολαΐδης, Μάρκος Βιτάλης, Κωνστ. Καϊούδης, Στιλ. Ἱερεμιάδης Κωνστ. Νάσσης, Ὀρ. Μιελορύτος, Θρ. Μιτσακόπουλος, Δ. Ἰωαννίδης, Ἰω. Δούμκας. Θ. Γκιουζέλογλους.

Εὐγ. φρ. κ. Ν. Χαριτιάδου Κυριακὴ Μ. Στιματιάδου, Δὶς Ἀριάδνη Μυστίδου, Δὶς Μ. Ὀρνστάν, Δὶς Ἰουλία Σκαναβῆ, Ι. Κωνσταντινίδης, Γ. Γεωργιάδης, Φ. Κ. Πάγλας. Δὶς. Μεταξόπουλος, Νικ. Ἰωαννίδης, Ἀλ. Πολίτης, Σ. Καλουστιάν, Δημ. Κοτζιᾶς, Ι. Τρουπτζόγλου, Μ. Σαββίδης.

Εὐγ. φρ. κ. Ἀθην. Χρόνη. Ἀθ. Χρόνης. Γ. Δικαῖος, Δ. Θ. οδωρίδης, Γ. Γιαννησόπουλος, Ἀρ. Λαμπριανίδης, Π. Παπάζογλους, Β. Μετρίδης, Ι. Βανδῶρος, Τ. Βέργιος.

Εὐγ. φρ, κ, Κ. Κωνσταντίνοβιτς. Δέσποινα Α. Μπίνη, Ἰω. Μπνης, Γ. Ι. Ψαρόπουλος, Ν. Ι Ψαρόπουλος, Κ. Κωνσταντινοβιτς, Ν. Ἀναστασιάδης, Χρ. Παπαδόπουλος, Μ. Χαβιαρόπουλος, Κ. Δ. Παπαζογλους, Κομ. Νικολαΐδης, Γ. Δημουστόπουλος, Νεόφ. Καλινογλους.

Ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ. Εὐγ. φρ. Πανοσ. Ἀρχ. κ. Πατρικίου, Ἀρχ. Πατρίκιος, Μαριάνθη Κομηδίου, Ἑλένη Σκαμαγκᾶ, Σωκρ. Κ. Κωνσταντινίδης ἱερομ. Νικ. Ξύδης.

Ἐν Βαλαιᾷ Εὐγ. φρ. Δος Ἑλένης Μανικοπούλου. Ἑλένη Μανικοπούλου, Εὐαγ. Σιδερίδου, Ἀρτ. Σταυρίδου, Θεμ. Ηλ. Δρούμπουλα, Ἐλευτσα Δ. Μπότση,

Εὐγ. φρ. κ. Κωνστ. Ἀλ. Παπακυριακοῦ, Κ. Παπακυριακοῦ. Ioakim Χρηστίδης, Efstr Theodoridis, Ι. Ν. Παπαδόπουλος, Πρ. Παπαδόπουλος, Εὐσ. Λαζαρίδης.

Ἐν Βαφεοχωρίῳ. Εὐγ, φρ. Δος Ἑλένης Σαββοπούλου. Αἰκ. Γ. Λαγούρου, Ἑλ. Σαββοπούλου, Δ. Γ. Δεβετζῆς, Β. Χ. Νικολάου.

Ἐν Βερβεκίῳ. Εὐγ. φρ κ Θεοδ. Χαραλαμπίδου. Δὶς Γιαννᾶ, Γ. Η. Μακρόπουλος, Σπαθόπουλος, Θ. Χαραλαμπίδης, Athanassiades, Θ. Π. Θεοδωρίδης, S. B. Seitanides. Η. Σ. Ἠλιάδης, Κ. Πλακωτάρης, Ἰω. Μιτσόπουλος, Ἀλ. Βασιλείου, Δημ. Μίχας, Σωτ. Σῖμος, Ἄγγ. Κ. Βέϊκογλους.

Ἐν Βέϊκος Εὐγ, φρ. Αἰδ. κ. Οἰκονόμου Κωνσταντίνου. Οἰκονόμος, Κωνσταντῖνος, Νικ. Τάγγας, Ἀντ Διβιτάρης, Γ. Γκογάκης, Ματθ. Κωνσταντινίδης, Νικ Δ. Μποζορίδης, Νικ. Κ. Τροχάνης, Ἡρ. Δουλκερίδης, Σπ. Α. Παπᾶς, Ἀλ. Σταπουλάκης, Στ. Νικολαΐδης, Παῦλος Ἀναστασίου, Ἡρ. Καγγελίδης, Ἀθ. Μουράτης, Εὐάγγ. Θ. Ἀποστολίδης.

Ἐν Διπλοκιονίῳ. Εὐγ. φρ. κ. Ἄννης Β. Κεσίσογλου. Θάλεια Μεριᾶ, Βασιλικὴ Τσόλη, Ἀρ. Στάμου, Ζαφειρὼ Μαυρουδῆ, Ἄννα Κεσίσογλου Ι. Κρυσταλλούδας.

Ἐν Κοντοσκαλίῳ. Εὐγ. φρ. κ. Μαργαροῦς Κελαϊδίτου. Μαργαρὼ Κελαϊδίτου, Ἀρτεμισία Ἀγγέλικα, Νικ. Ἀπέργης.

Εὐγ. φρ. Δος Ἑλένης Σολωμοῦ. Ἄννα Ἀπέργη, Ἑλένη Καλάγκα, Δόμνα Ματάση, Βιργινία Δρακοπούλου, Ἑλένη Σ. Σολωμοῦ, Δ. Ἀναστασιάδης, Ν, Κιτσίνης, Μεν. Παπαδημόπουλος, Κωνστ. Τριανταφυλλίδης, Εὐστ. Σπυράντης, Παῦλ. Τσιάτσιας.

Εὐγ. φρ. κ. Χρ. Τουργούτη. Ραχὴλ Χρ. Τουργούτη, Δ. Καλλιφατίδης, Παναγ. Χαλκόπουλος, Δημ. Καρακωνσταντίνου.

Εὐγ. φρ. κ. Θωμᾶ Σ. Γαβριηλίδου. Ἀγγελικὴ Μ. Κασαπίδου, Θ. Σ. Γαβριηλίδης, Π. Χ. Γαβατίδης, Ἰω. Ζαχαριάδης, Γ. Σισμάνογλους, Λ. Τζούφας, Ἀθ. Πεταυρᾶς, Χαρ. Π. Ἀντωνιάδης, Λεων. Λασκαρίδης, Παῦλ. Παλαιογενίδης.

Ἐν Μακροχωρίῳ. Εὐγ. φρ. Πανοσ. Ἀρχ. κ. Φιλοθέου Παπακωνσταντίνου. Ἀρχ. Φιλόθεος Παπακωνσταντίνου, Οἰκονόμος Ἰωαννης, Δ. Καραμάνος, Φώτ. Θεοδοσάκης, Ι. Μαλλινόπουλος.

Εὐγ. φρ. κ. Φωκ. Φιλιππίδου. Ἀριάδνη Φιλιππίδου, Μαρ. Ζαχαροπούλου, Φωκ. Φιλιππίδης. Ἀρ. Τσόλας, Τ. Βαμβακόπουλος, Π. Δημητριάδης, Δ. Τραϊφόρος.

Ἐν Μ. Ρεύματι. Εὐγ. φρ. Δος Λέλλας Γεωργαντζόγλου. Εὐτέρπη Ἰωσηφίδου, Εὐανθία Γλωσσώτη, Λέλλα Γεωργαντζόγλου, Ἀρτεμισία Γραμματοπούλου, Οὐρανία Ρεθύμνη.

Εὐγ. φρ. Δος Εὐρυδίκης Διάκου Μάρκου. Δημήτριος Βαϊνίκος Οἰκονόμος ἐν Σικάγῳ, Εὐρυδίκη Διάκου Μάρκου, Σοφία Διάκου Μάρκου Κουρτέση, Παρασκευὴ Γεωργίου, Χαρίκλεια Νικολάου, Ἀθηνᾶ Γεωργίου, Ἀλεξάνδρα Μιστρῦ, Κυριακίτσα Ζαρπίνη, Μαργαρὼ Γεωργίου, Λε-

σβία Φιλίππου, Αἰκατ. Στεφάνου, Ἰων. Μηνᾶ, Πρ. Σκενδερίδης, Σωκ. Χέλμης, Κωνστ. Σεραφείγκος, Ἀριστ. Ἡλιάσκου, Δημ. Περιβολόπουλος, Κορν. Θ. Καλπακτσόγλου, Θεολ. Βασιλείου, Ν. Παπαδόπουλος, Ἰωαν. Κώστα, Ν. Σωτηριάδης, Δημ. Βέργου, Χαρ. Βιλβίλης.

Ἐν Παντειχίῳ. Εὐγ. φρ. Δος Αἰκ. Α. Στυλιανίδου. Αἰκατερίνη Στυλιανίδου, Μακρίνα Ζώτου, Μιλτ. Ζῶτος, Κωνστ. Ζαννῆς, Θεόδ. Κ. Κουρμούζης, Κ. Χουρμουζιάδης, Σ. Χαντζῆς.

Εὐγ. φρ. Δος Μαρίκας Ἰντζέογλου. Δ. Παπάζογλου, Οὐρ. Κηλίφη, Σουλτάνα Σκόνδρα, Μ Ἰντζέογλου, Μαριάνθη Γιουρτσόγλου, Χ. Βοσταντζόγλου, Σοφία Ἀντωνιάδου, Ἑλένη Λογοθέτου.

Εὐγ. φρ. κ. Εὐαγγ. Κυριαζῆ. Ἀθ. Ι. Κυριαζῆς, Γ. Δ. Κέλγιανης, Κωνστ. Θ. Καραδῆμος, Ἡλ Α. Πουλκάρογλους, Γ. Δ. Μουδοῦρος, Εὐάγγ. Κυριαζῆς, Ι. Γ. Ραπτόπουλος, Δ. Μ. Τζιλιγγίρ, Ἀντων. Χαραλάμπους, Ε. Σημαράκη.

Εὐγ. φρ. Δος Ἀταλάντης Ἐλευθεριάδου. Ἀμαλία Γίζου, Ἀταλάντη Ἐλευθεριάδου, Βαρβάρα Ἀθανασιάδου.

Εὐγ. φρ. κ. Θ. Σουμελίδου. Β. Σουμελίδου, Χριστόφ. Χατζιάρας, Αλ. Κ. Δρακούλης, Ἀναστ. Βιτζιλιάδης, Λ. Λεονταρίδης, Δημ. Ἰορδανίδης.

Ἐν Ταταούλοις. Εὐγ. φρ. κ Ν. Ε. Νικολαΐδου. Θεοδώρα Χ. Ἀκογιούνη, Ν. Ε. Νικολαΐδης, Ελ. Μ. Ιατροῦ, Χρ. Ζαχαριάδης, Ε. Β. Ἰωαννίδης.

Εὐγ. φρ. Δος Ὄλγας Λιανῆ. Ἀντιγόνη Λιανῆ, Ἀφροδίτη Λογοθέτου, Πολύνα Α. Βαλαλᾶ, Κ. Μακρίδης, Ι. Βασιλειάδης, Ὁμ. Ἐλπίδης.

Εὐγ φρ. κ. Ἀντ. Ζάμπογλου, φαρμ. Ιωάννα Α. Ζάμπογλου, Κυριακούλα Σ. Βεριοπούλου, Κασσάνδρα Ε. Ἰωαννίδου, Εὐρυδίκη Αλ. Ὡραιοπούλου, Ποτίτσα Ζησιάδου, Οὐρανία Λαμπρίδου, Μ. Κιουρκτσίδου, Θεοδωρίδη μουχτάρης α', Αγ. Νικολαΐδης, Στ. Νικολαΐδης, Θεόδ. Καβούρ ἰατρός.

Εὐγ. φρ. Δος. Φιρῆς Θ. Κεσίσογλου. Φιφὴ Κεσίσογλου 1ν, Ι. Α. Μακελλαρίδης, Ι. Τουνιαδάκης, Φιλ. Γεωργιάδης.

Εὐγ. φρ. κ. Εὐγενίας Θ. Κοτιώγη. Οὐρανία Μαυροδόγλου, Ἐλπινίκη Παπάζογλου, Εὐγενία Κοτιώνη, Ἐλισάβετ Παστιάδου, Ἁγνὴ Δημητρακοπούλου, Π. Γιαγλόγλους.

Ἐν Τεκφοὺρ Σεραγίῳ. Εὐγ. φρ. κ. Ιωάν. Γαβριηλίδου. Σ. Πιτταράκης, Ελευθ. Μαντζουλίνος, Θεοχ. Καρακάσης, Ι. Γαβριηλίδης, Κ. Νικολαΐδης.

Ἐν Τόπ Καποῦ. Εὐγ. φρ. αἰδ. κ. Γεωργ. Σακελλαρίου. Μαριάνθη Γ. Διοδωρίδου, Γεθσημανὴ Ι. Τσιβικίδου, Θεμ. Ι. Γεωργιάδης Ι. Γ. Θεοδωρίδης.

Ἐν Ὑψωμαθείοις. Εὐγ. φρ. Δος Βασιλικῆς Π. Κεραμιδοπούλου. Θέκλη Γκροῦμπερ, Μαρίκα Ι. Σιδηροπούλου, Χαρίκλεια Βαλαβάνη, Ζ. Πουλόπουλος, Κίμ. Γ. Θεοδοσιάδης, Κωνστ Λ. Βοδορίδης.

Ἐν Φαναρίῳ. Εὐγ. φρ. κ. Ἐλεονώρας Α. Καστελλίδου. Φλωρεντία, Χανιώτου, Χρυσάνθη Χρηστίδου, Εὐφροσύνη Δημητριάδου, Πανδώρα Κοντογιάννη, Θάλεια Μαργαρίτου, Ελεονώρα Καστελλίδου, Αντ. Καστελλίδης.

Εὐγ. φρ. Δος Κορνηλίας Σαλίμπα. Σοφία Σινιόσογλου, Κορνηλία Σαλίμπα, Αριστ. Σαραντίδης.

Εὐγ. φρ. Δος Καλλιόπης Μαυράκη. Καλιόπη Μαυράκη, Ιωάννα Πετρίδου, Μαρίκα Τραμπούλη, Ἀχ. Νικολαΐδης, Γρ. Γρηγοριάδης, Ι. Κατσικόπουλος, Χριστόφ. Μακρινός, Ἀπ. Χαλιωρῆς.

Εὐγ. φρ. Δος Δόμνης Σκαμβιτσάκη. Εὐτυχία Ἀσπρομάλλη, Μαρία Ἀνθούλη, Κορνηλία Παπαδοπούλου, Δόμνα Δκαμβιτσάκη Σ. Ελευθεριάδης.

Εὐγ. φρ. κ. Ἀλ. Ακάτου. Ὁ Μ. Πρωτ. Γεωργιος, ὁ Δευτερεύων Δωρόθεος, Ιεροδ. Ιάκ. Π'' Παΐσίου 2, Ιεροδ. Αἰμιλιανὸς 2, Σπ. Κωνσταντινίδης, Α. Ζαχαριάδης, Ι. Λεωνιδου, Μ. Παλαιοκρασᾶς, Α. Πουπουλίδης, Δ. Θεοδοσιάδης, Ε. Αερικός.

Εὐγ. φρ. κ. Χρ. Χατζοπούλου, ἰατροῦ. Χ. Χατζόπουλος, Σοφ. Καλύβας, Ματθ. Κωνσταντινίδης, Αθ. Τσαούσης, Αντ. Οἰκονομιδης, Χρ. Βασιάδης, Αρ. Γραμμενιδης, Ανδρ. Π. Παπακωνσταντινου ἰ, ., . Δ. Γερακάρης, Ι. Γ. Καλφόπουλος ἰ ., . Α. Κοντόπουλος, Ματθ. Κυρούσης, Κωνστ. Τζουλάφας, Ματθ. Ζαμπέλας, Χρ. Μήτσης.

Εὐγ. φρ. κ. Κ. Θωμάδου, Μυρεψοῦ τῆς Μ. Εκκλησίας, Αναστασία Βασιλειάδου, Σπ. Σεϊτανίδης, Ν. Νικολαΐδης, Θ. Κ. Δημητριάδης, Χρ. Χατζόπουλοι Κυπρ. Συνιόσολλους, Αθ. Ιωάννου, Δημ. Χαϊδεμένος, Μεν. Δαλακουρίδης, Π ΄ Θεόδ Θωΐδης, Ιω. Ἐλενιάδης, Ἰω. Σαριδάκης , Φραγκ. Δελλατόλλας, Ε. Καστοριάδης, Ιω. Μπουλμπουλίδης Αναστ. Ζαφειαρόπουλος, Γ. Καψάλης, Γρ. Εὐθυμιάδης, Εὐρ. Θυσανίδης. Π. Αγγελίδης, Ανδρ. Κεμπαδζόγλους.

Εὐγ. φρ. κ. Γ. Θεοχαρείδου. Γ. Θεοχαρείδης, Ἐμμ. Νεγρεπόντης, Γεωργαντζόγλους, Μ. Βάρναλης, Γ. Παυλάντος, Ν. Παπαδόπουλος, Κωνστ. Τζιορτζιάνης.

Εὐγ. φρ. κ. Χρ. Γεωργιάδου. Δήμητρα Περσίδου, Χ. Σ. Γεωργιάδης, Τ. Ζ. Γεωργιάδης.

Εὐγ. φρ. κ. Ἰωσὴφ Ἀννίνου, Ἰ. Ἄννινος, Ἰω. Ε. Ἰωαννίδης, Στεφ. Μ. Σεφριάδης, Ν. Κ. Χατζόπουλος, Β. Χ. Δοπτόγλου, Ἐμμ. Ε. Χ'' Παυλίδης, Κωνστ. Σ. Τσαούσογλους.

Ἐν Φερίκιοϊ. Εὐγ. φρ. αἰδ. Οἰκ. κ. Ν. Σακελλαρίδου. Ανδρο-